Kokousaika	30.03.2015 16:06 - 18:11, keskeytetty 17:13 - 17:25
Kokouspaikka	Kaupunginhallituksen istuntosali

Läsnä

Jäsenet

Rauhamäki, Tatu	kaupunginhallituksen puheenjohtaja
Honkasalo, Veronika	
Karhuvaara, Arja	
Kivekäs, Otso	
Oskala, Hannu	
Peltokorpi, Terhi	
Rissanen, Laura	poistui 17:35, poissa: 346 ja 347 §:t
Torsti, Pilvi	
Vainikka, Mirka	
Arhinmäki, Paavo	varajäsen
Huru, Nina	varajäsen poistui 17:25, poissa: 346 ja 347 §:t
Månsson, Björn	varajäsen
Nieminen, Jarmo	varajäsen poistui 17:25, poissa: 346 ja 347 §:t
Rantanen, Tuomas	varajäsen

Muut

Puoskari, Mari	kaupunginvaltuuston puheenjohtaja poistui 18:01, poissa: 346 ja 347 §:t
Bogomoloff, Harry	kaupunginvaltuuston 1. varapuheenjohtaja poistui 16:54, poissa: 344 - 346 §:t
Paavolainen, Sara	kaupunginvaltuuston 2. varapuheenjohtaja poistui 17:25, poissa: 346 ja 347 §:t
Pajunen, Jussi	kaupunginjohtaja poistui 16:34, saapui 17:09, poissa: 337 - 343 §:t
Sauri, Pekka	apulaiskaupunginjohtaja
Viljanen, Ritva	apulaiskaupunginjohtaja
Sutinen, Pia	vs. apulaiskaupunginjohtaja
Sinnemäki, Anni	apulaiskaupunginjohtaja
Korhonen, Tapio	kansliapäällikkö
Enroos, Asta	vs. henkilöstöjohtaja

	poistui 17:25, poissa: 346 ja 347 §:t
Saxholm, Tuula	rahoitusjohtaja
Summanen, Juha	hallintojohtaja
	poistui 17:24, poissa: 346 ja 347 §:t
Sarvilinna, Sami	kaupunginlakimies
	poissa: 336 §
Kari, Tapio	viestintäpäällikkö
Peltonen, Antti	hallintopäällikkö
	poistui 16:21, poissa: 332 - 347 §:t
Andersson, Victor	kaupunginsihteeri
Erroll, Katri	vs. kaupunginsihteeri
Matikainen, Kristiina	kaupunginsihteeri
Mickwitz, Leena	kaupunginsihteeri
Nyfors, Maria	kaupunginsihteeri
Rautanen, Marja-Liisa	kaupunginsihteeri
Thoden, Annikki	vs. kaupunginsihteeri
Vallittu, Anja	kaupunginsihteeri
Linden, Timo	vs. apulaiskaupunginsihteeri
Menna, Lauri	hallintoasiantuntija
Hyvärinen, Silja	osastopäällikkö
	asiantuntija
	saapui 17:25, poistui 18:09, läsnä: osa 346 ja 347 §:iä
Markkanen, Olli	yksikön päällikkö
	asiantuntija
	saapui 17:25, poistui 18:09, läsnä: osa 346 ja 347 §:iä
Rantanen, Piia	suunnitteluvastaava
	asiantuntija
	saapui 17:25, poistui 18:09, läsnä: osa 346 ja 347 §:iä

Puheenjohtaja

Tatu Rauhamäki	kaupunginhallituksen puheenjohtaja
	319 - 347 §:t

Esittelijät

Jussi Pajunen	kaupunginjohtaja
	319 - 330 §:t
Pekka Sauri	apulaiskaupunginjohtaja
	331 - 335 ja 346 - 347 §:t
Ritva Viljanen	apulaiskaupunginjohtaja
	336 - 340 §:t
Pia Sutinen	vs. apulaiskaupunginjohtaja

	Anni Sinnemäki	341 ja 342 §:t apulaiskaupunginjohtaja 343 - 345 §:t

Pöytäkirjanpitäjä

	Lauri Menna	hallintoasiantuntija 319 - 347 §:t

§	Asia	
319	Kj/1	Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta
320	Kj/2	Tämän kokouksen päätösten täytäntöönpano
321	Kj/1	V 8.4.2015, Kaj / Kunnan asukkaan aloite Lasipalatsin sisäpihan (vanhan linja-autoaseman) elävöittämiseksi
322	Kj/2	V 8.4.2015, Kaj / Kunnan asukkaan aloite Tuulivoimaa Helsinkiin! - Yes in my backyard!
323	Kj/3	V 8.4.2015, Kaj / Kunnan asukkaan aloitteet Hakaniemen sillan korvaavasta tunnelivaihtoehdosta
324	Kj/4	V 8.4.2015, Sj / Kunnan asukkaan aloite uimahallien ja kuntosalien ilmaiskorteista 70 vuotta täyttäneille
325	Kj/5	V 8.4.2015, Ryj / Kunnan asukkaan aloite Kaisaniemen metroaseman pohjoisen lippuhallin ja sisäänkäyntien rakentamisesta
326	Kj/3	Kuuden suurimman kaupungin luottamushenkilöjohdon tapaaminen Oulussa 26.-27.5.2015
327	Kj/4	Oikaisuvaatimus tietotekniikkapäällikön hankintapäätökseen asiassa Valvontakamerat ulkokäyttöön H123-14
328	Kj/5	Tasa-arvotoimikunnan raportti toiminnastaan 2013-2014
329	Kj/6	Kaupunginvaltuuston 25.3.2015 tekemien päätösten täytäntöönpano
330	Kj/7	Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen
331	Kj/8	Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen
332	Ryj/1	Lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle hallituksen esityksestä laiksi kaupunkiraideliikenteestä
333	Ryj/2	Lausunto ehdotuksesta Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi vuosiksi 2016-2021
334	Ryj/5	Lausunto YVA-menettelyn soveltamisesta Vuosaaren meriväylän ja sataman syventämishankkeessa
335	Ryj/6	Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen
336	Sj/1	Sopimusten tekeminen yksityisten koulutuksen järjestäjien ja valtion kanssa psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä

337	Sj/2	Vuokrasopimuksen jatkaminen Natura Viva Oy:n kanssa Vuosaaren melontakeskuksen maa-alueesta
338	Sj/3	Uusien virkojen perustaminen opetusvirastoon
339	Sj/4	Opetustoimen palveluverkon kehittämisen tavoitteet
340	Sj/5	Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen
341	Stj/1	Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta varhaiskasvatuslaiksi
342	Stj/2	Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen
343	Kaj/1	Lausunto Helsingin Hallinto-oikeudelle kaupunginvaltuuston päätöksestä 10.12.2014 § 411 tehdyistä valituksista asemakaava-asiassa (piirustus 12248 Vuosaaren voimalaitosalue)
344	Kaj/2	Lausunto Uudenmaan liitolle Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta
345	Kaj/3	Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen
346	Ryj/3	Iltakouluasia: Helsinki LED-hankkeen selvitys ledeihin siirtymisen aikataulusta ja kustannuksista
347	Ryj/4	Iltakouluasia: Helsingin ulkovalaistuksen tarveselvitys

§ 319
Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen sekä pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätös

Kaupunginhallitus päätti todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Samalla kaupunginhallitus päätti valita pöytäkirjantarkastajiksi jäsenet Kivekkään ja Peltokorven sekä varatarkastajiksi jäsenet Karhuvaaran ja Torstin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää todeta kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Samalla kaupunginhallitus päättää valita pöytäkirjantarkastajiksi jäsenet Karin ja Rantalan sekä varatarkastajiksi jäsenet Karhuvaaran ja Pajamäen.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 320
Tämän kokouksen päätösten täytäntöönpano

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, että tämän kokouksen päätökset voidaan panna täytäntöön ennen kuin ne ovat saaneet lainvoiman, ellei erikseen toisin ole päätetty tai myöhemmin päätetä.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 321
V 8.4.2015, Kaj / Kunnan asukkaan aloite Lasipalatsin sisäpihan (vanhan linja-autoaseman) elävöittämiseksi

HEL 2014-015629 T 10 05 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä kunnan asukkaan aloitteen tiedoksi.

Esittelijän perustelut

Kunnan asukas ********** on 29.12.2014 tehnyt aloitteen, että Lasipalatsin ankea (vanhan linja-autoaseman) sisäpiha elävöitetään ja kehitetään pienravintola-alueeksi. Aloitteen ideana on muuttaa nykyisin ankea ja vähäisessä käytössä oleva alue viihtyisäksi ja kaupunkikulttuuria edistäväksi. Kehittämisidean taustalla on samantapainen pysyvä ja ympäri vuoden toimiva pienravintola- ja ruokamarkkina-alue kuin Wienin kaupungin Naschmarkt.

Kaupunginhallitus toteaa, että kuntalain 28 §:n mukaan kunnan asukkaalla on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritetut toimenpiteet. Kaupunginvaltuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritetut toimenpiteet.

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 25 §:n mukaan kaupunginhallituksen tulee esittää valtuuston tietoon vuosittain viimeistään sen huhtikuussa pidettävässä kokouksessa valtuuston

toimivaltaan kuuluvissa asioissa kunnan asukkaan aloitteet ja niiden johdosta suoritetut toimenpiteet. Käsiteltäessä kunnan asukkaan aloitteita sallitaan keskustelu. Kaupunginhallituksen on saatettava käydystä keskustelusta laadittu pöytäkirja kysymyksessä olevien asioiden valmistelussa huomioon otettavaksi.

Päätöksentekoa yksittäisten aloitteiden osalta ei toivomusponsia lukuun ottamatta sallita.

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötointa johtava apulaiskaupunginjohtaja toteaa, että aloitteesta on saatu päätöshistoriasta ja liitteistä ilmenevät kaupunkisuunnitteluviraston, kiinteistöviraston, rakennusviraston, rakennusvalvontaviraston, ympäristökeskuksen sekä kulttuurikeskuksen ja nuorisokeskuksen lausunnot. Rakennusvalvontaviraston lausunnon liitteenä on kaupunkikuvaneuvottelukunnan lausunto.

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötointa johtava apulaiskaupunginjohtaja vastasi aloitteen tekijälle kirjeellään 20.3.2015 ja nojautui vastauksessaan lausunnoissa esitettyihin johtopäätöksiin. Vastaus ilmenee päätöshistoriasta.

Vastauksessa käsiteltiin Lasipalatsinaukion ajankohtaisia suunnitelmia, pienravintola- ja ruokatoritoiminnan yleisiä edellytyksiä sekä mahdollisia sijaintipaikkoja.

Vastauksessa todettiin, että Lasipalatsinaukion muuttaminen kaupunkilaisia palvelevaan käyttöön
on ollut myös kaupungin tavoitteena. Linja-autoaseman muutettua Kamppiin aukio muutettiin ravintoloiden ulkoterasseiksi ja kaupunkitapahtumien näyttämöksi. Aukion ilme jäi kuitenkin asfalttiseksi entiseksi linja-autokentäksi, mikä tapahtumien ulkopuolisena aikana on herättänyt kaupunkilaisissa tyytymättömyyttä.

Lasipalatsin aukiolla on järjestetty vuosittain muutamia suurempia tapahtumia, joihin on osallistunut kymmeniä erilaisia elintarvikemyyjiä. Yksi tapahtumista on kiinalainen uusivuosi. Aukiolla järjestettävät tapahtumat ovat olleet tilapäisiä, korkeintaan viikon kestäviä tapahtumia, joissa vesi-, sähkö- ja wc- sekä jätehuoltojärjestelyt on toteutettu tilapäisin ratkaisuin.

Kaupunginvaltuusto päätti 2014 keväällä perustaa uuden yhtiön, Helsingin Lasipalatsi Oy:n, Amos Andersonin taidemuseon kanssa hallinnoimaan Lasipalatsia ja pihaa. Parhaillaan valmistellaan asemakaavan muutosta Amos Andersonin taidemuseota varten.

Taidemuseohanke tulee toteutuessaan muuttamaan aukion käyttöä ja ilmettä. Osa aukiosta tulee taidemuseon ulko-näyttelytiloiksi, osa varataan kaupunki- ja kulttuuritapahtumia varten sekä yleiseen jalankulkuun ja oleskeluun. Lisäksi aukiolta varataan tilaa Pisararautatien keskusta-aseman sisäänkäyntiä varten. Aukiolle tulee myös museon kattoikkunarakenteita.

Muutokset kohentavat aukion ilmettä nykyisestään ja tuovat sille uusia toimintoja, mutta esim. ulkotarjoilualuetta on tarkoitus varata nykyistä pienimuotoisemmin.

Museon rakentaminen alkaa nykyisen suunnitelman mukaan vuoden 2015 aikana. Uusien toimintojen sijoituttua aukiolle sen kaupunkitapahtumille varattu alue on vain murto-osa Wienin suositusta Naschmarkt -alueesta, joten esitetynkaltaisen pienravintola- ja ruokamarkkinatoiminnan sijoittaminen Lasipalatsin sisäpihalle ei ole mahdollista.

Aloitteen idea on kuitenkin kiinnostava ja kannatettava ja voisi olla luonteva osa Helsingin tavoitetta olla varteenotettava eurooppalainen ruokakaupunki. Sijaintipaikaksi voisi miettiä muita keskustan keskeisiä alueita.

Kauppatorin ja Senaatintorin välissä olevaa Torikortteleiden aluetta on elävöitetty jo useamman vuoden ajan kaupungin tytäryhtiön Helsingin Leijona Oy:n toimesta. Torikortteleiden kävijämäärältään suurimpia vuosittaisia tapahtumia ovat Street Helsinki EATS katuruokatapahtuma, jossa kävijöitä oli v. 2014 n. 20 000 ja joulukuinen Tuomaan markkinat. Tänä vuonna Street Helsinki EATS on laajentunut edellisvuodesta ja on kansainvälisestikin suuri katuruokatapahtuma. Tapahtumaan on tulossa 66 katukeittiötä kaksipäiväiseen tapahtumaan 21.-22.3. ja alue on laajentunut Pohjois-Esplanadille ja Aleksanterinkadulle liikenteen poikkeusjärjestelyin.

Viime vuosina on syntynyt myös muita lyhytaikaisia pienravintola-alueita. Esimerkiksi Kasarmintori muuttui kesällä 2014 ruokarekkojen muodostamaksi pienravintola-alueeksi useampana päivänä. Ruokarekat jatkavat toimintaansa toistaiseksi, mutta yrittäjät päättävät itsenäisesti kokoontumispaikkansa ja aikansa. Helsingissä on paljon hyviä ruokarekkojen kokoontumispaikkoja, joissa toimintaa voisi tehdä pysyvämmäksi. Rakennusviraston hallinnassa mahdollisia alueita ovat esimerkiksi Vaasanpuistikko, Rautatientori, Kasarmintori tai Kansalaistori.

Helsingin Tukkutorin hallinnoimilla torialueilla on perinteistä toritoimintaa ympäri vuoden. Pienravintolatoimintaa voisi olla mahdollista järjestää myös toritoiminnan yhteyteen.

Ympärivuotista ruokamarkkinatoimintaa on esimerkiksi kauppatorilla. Ympärivuotisen pienravintolatoiminnan edellytyksenä on, että alueelle on järjestetty pysyvät sosiaali- ja huoltotilat, sekä jatkuva veden että sähkön saanti ja jätehuoltojärjestelyt, kuten muillakin torialueilla. Lisäksi asiakkaita varten on varattava kiinteät asiakas-WC:t, joiden määrä riippuu asiakaspaikkojen määrästä.

Pienravintola- ja ruokamarkkinatoimintaa suunniteltaessa on otettava huomioon elintarvikelainsäädännön vaatimukset. Harjoitettavan toiminnan laajuus ja toimintaan liittyvät riskit, kuten helposti pilaantuvien elintarvikkeiden käsittely, vaikuttavat vaatimustasoon.

Helsingin kaupungin eri hallintokunnat kulttuurikeskuksesta tukkutoriin ovat olleet tukemassa ja kehittämässä ideoita alkuun, mutta tällainen kokonaisuus tarvitsee lisäksi toteutuakseen yrittäjiä, jotka sitoutuvat toimintaan ja löytävät siitä oman toimintansa ansaintalogiikan.

Kaupunginhallitus katsoo edellä olevan riittäväksi selvitykseksi asiassa.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Liitteet

1	Kuntalaisaloite, Lasipalatsin sisäpiha parempaan käyttöön
2	Rakennusvalvontaviraston lausunto
3	Kaupunkikuvaneuvottelukunnan lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginkanslia Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötointa johtava apulaiskaupunginjohtaja 20.03.2015 § 23

HEL 2014-015629 T 10 05 02

Päätös

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötointa johtava apulaiskaupunginjohtaja päätti lähettää kirjeen kirjoittajalle seuraavan vastauksen:

Helsingin Lasipalatsin sisäpihan elävöittämistä kehittämällä aluetta pienravintola-alueeksi on selvitetty eri hallintokuntien kanssa yhteistyössä.

Lasipalatsinaukion muuttaminen kaupunkilaisia palvelevaan käyttöön on ollut myös kaupungin tavoitteena. Linja-autoaseman muutettua Kamppiin aukio muutettiin ravintoloiden ulkoterasseiksi ja kaupunkitapahtumien näyttämöksi. Aukion ilme jäi kuitenkin asfalttiseksi entiseksi linja-autokentäksi, mikä tapahtumien ulkopuolisena aikana on herättänyt kaupunkilaisissa tyytymättömyyttä.

Lasipalatsin aukiolla on järjestetty vuosittain muutamia suurempia tapahtumia, joihin on osallistunut kymmeniä erilaisia elintarvikemyyjiä. Yksi tapahtumista on kiinalainen uusivuosi. Aukiolla järjestettävät tapahtumat ovat olleet tilapäisiä, korkeintaan viikon kestäviä tapahtumia, joissa vesi-, sähkö- ja wc- sekä jätehuoltojärjestelyt on toteutettu tilapäisin ratkaisuin.

Kaupunginvaltuusto päätti 2014 keväällä perustaa uuden yhtiön, Helsingin Lasipalatsi Oy:n, Amos Andersonin taidemuseon kanssa hallinnoimaan Lasipalatsia ja pihaa. Parhaillaan valmistellaan asemakaavan muutosta Amos Andersonin taidemuseota varten. Museo julkisti omat suunnitelmansa 20.1.2015.

Taidemuseohanke tulee toteutuessaan muuttamaan aukion käyttöä ja ilmettä. Osa aukiosta tulee taidemuseon ulko-näyttelytiloiksi, osa varataan kaupunki- ja kulttuuritapahtumia varten sekä yleiseen jalankulkuun ja oleskeluun. Lisäksi aukiolta varataan tilaa Pisararautatien keskusta-aseman sisäänkäyntiä varten. Aukiolle tulee myös museon kattoikkunarakenteita.

Muutokset kohentavat aukion ilmettä nykyisestään ja tuovat sille uusia toimintoja, mutta esim. ulkotarjoilualuetta on tarkoitus varata nykyistä pienimuotoisemmin.

Museon rakentaminen alkaa nykyisen suunnitelman mukaan vuoden 2015 aikana. Uusien toimintojen sijoituttua aukiolle sen kaupunkitapahtumille varattu alue on vain murto-osa Wienin suositusta Naschmarkt -alueesta, joten esitetynkaltaisen pienravintola- ja ruokamarkkinatoiminnan sijoittaminen Lasipalatsin sisäpihalle ei ole mahdollista.

Aloitteen idea on kuitenkin kiinnostava ja kannatettava ja voisi olla luonteva osa Helsingin tavoitetta olla varteenotettava eurooppalainen ruokakaupunki. Sijaintipaikaksi voisi miettiä muita keskustan keskeisiä alueita.

Kauppatorin ja Senaatintorin välissä olevaa Torikortteleiden aluetta on elävöitetty jo useamman vuoden ajan kaupungin tytäryhtiön Helsingin Leijona Oy:n toimesta. Torikortteleiden kävijämäärältään suurimpia vuosittaisia tapahtumia ovat Street Helsinki EATS katuruokatapahtuma, jossa kävijöitä oli v. 2014 n. 20 000 ja joulukuinen Tuomaan markkinat. Tänä vuonna Street Helsinki EATS on laajentunut edellisvuodesta ja on kansainvälisestikin suuri katuruokatapahtuma. Tapahtumaan on tulossa 66 katukeittiötä kaksipäiväiseen tapahtumaan 21.-22.3. ja alue on laajentunut Pohjois-Esplanadille ja Aleksanterinkadulle liikenteen poikkeusjärjestelyin.

Viime vuosina on syntynyt myös muita lyhytaikaisia pienravintola-alueita. Esimerkiksi Kasarmintori muuttui kesällä 2014 ruokarekkojen muodostamaksi pienravintola-alueeksi useampana päivänä. Ruokarekat jatkavat toimintaansa toistaiseksi, mutta yrittäjät päättävät itsenäisesti kokoontumispaikkansa ja aikansa. Helsingissä on paljon hyviä ruokarekkojen kokoontumispaikkoja, joissa toimintaa voisi tehdä pysyvämmäksi. Rakennusviraston hallinnassa mahdollisia alueita ovat esimerkiksi Vaasanpuistikko, Rautatientori, Kasarmintori tai Kansalaistori.

Helsingin Tukkutorin hallinnoimilla torialueilla on perinteistä toritoimintaa ympäri vuoden. Pienravintolatoimintaa voisi olla mahdollista järjestää myös toritoiminnan yhteyteen.

Ympärivuotista ruokamarkkinatoimintaa on esimerkiksi kauppatorilla. Ympärivuotisen pienravintolatoiminnan edellytyksenä on, että alueelle on järjestetty pysyvät sosiaali- ja huoltotilat, sekä jatkuva veden että sähkön saanti ja jätehuoltojärjestelyt, kuten muillakin torialueilla. Lisäksi asiakkaita varten on varattava kiinteät asiakas-WC:t, joiden määrä riippuu asiakaspaikkojen määrästä.

Pienravintola- ja ruokamarkkinatoimintaa suunniteltaessa on otettava huomioon elintarvikelainsäädännön vaatimukset. Harjoitettavan toiminnan laajuus ja toimintaan liittyvät riskit, kuten helposti pilaantuvien elintarvikkeiden käsittely, vaikuttavat vaatimustasoon.

Helsingin kaupungin eri hallintokunnat kulttuurikeskuksesta tukkutoriin ovat olleet tukemassa ja kehittämässä ideoita alkuun, mutta tällainen kokonaisuus tarvitsee lisäksi toteutuakseen yrittäjiä, jotka sitoutuvat toimintaan ja löytävät siitä oman toimintansa ansaintalogiikan.

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Ympäristökeskus 24.2.2015

HEL 2014-015629 T 10 05 02

Kuntalaisaloitteessa ehdotetaan Lasipalatsin sisäpihan kehittämistä pienravintola- ja ruokamarkkina-alueeksi. Idean taustaksi mainitaan Wienissä vuoden ympäri toimiva Naschmarkt.

Lasipalatsin aukiolla järjestetään vuosittain muutamia suurempia tapahtumia, joihin on osallistunut kymmeniä erilaisia elintarvikemyyjiä. Yksi tapahtumista on kiinalainen uusivuosi. Aukiolla järjestettävät tapahtumat ovat olleet tilapäisiä, korkeintaan viikon kestäviä tapahtumia, joissa vesi-, sähkö- ja wc- sekä jätehuoltojärjestelyt on toteutettu tilapäisin ratkaisuin.

Ympäristökeskus toteaa, että kaupungissa ympärivuotista ruokamarkkinatoimintaa on esimerkiksi kauppatorilla. Ympärivuotisen pienravintolatoiminnan edellytyksenä on, että alueelle on järjestetty pysyvät sosiaali- ja huoltotilat, sekä jatkuva veden että sähkön saanti ja jätehuoltojärjestelyt, kuten muillakin torialueilla. Lisäksi asiakkaita varten on varattava kiinteät asiakas-WC:t, joiden määrä riippuu asiakaspaikkojen määrästä.

Pienravintola- ja ruokamarkkinatoimintaa suunniteltaessa on otettava huomioon elintarvikelainsäädännön vaatimukset. Harjoitettavan toiminnan laajuus ja toimintaan liittyvät riskit, kuten helposti pilaantuvien elintarvikkeiden käsittely, vaikuttavat vaatimustasoon.

Lisätiedot

Anni Järveläinen, elintarviketarkastaja, puhelin: +358 9 310 32046
anni.jarvelainen(a)hel.fi

Nuorisoasiainkeskus 20.2.2015

HEL 2014-015629 T 10 05 02

Kuntalaisaloitteessa ehdotetaan, että Helsingin vanhan linja-autoaseman (Lasipalatsin sisäpiha) alue elävöitetään ja kehitetään pienravintola-alueeksi. Aloitteen ideana on muuttaa nykyisin ankea ja vähäisessä käytössä oleva alue viihtyisäksi ja kaupunkikulttuuria edistäväksi. Kehittämisidean taustalla on samantapainen pysyvä ja vuoden ympäri toimiva pienravintola- ja ruokamarkkina-alue kuin Wienin kaupungin Naschmarkt.

Nuorisoasiainkeskus toteaa aloitteesta seuraavaa: Lasipalatsin sisäpiha on viime vuosina ollut varsin vähäisessä käytössä. Sisäpihalle on muutaman viime vuoden aikana rakennettu ravintola- ja kahvilaterasseja sekä pienimuotoinen esiintymislava. Lasipalatsin

sisäpihan tulevaisuus ratkaistiin toukokuussa 2014. Silloin kaupunginvaltuusto teki päätöksen kiinteistöyhtiöstä Amos Andersonin museon rakentamiseksi Lasipalatsin aukion alle. Osa museon rakennelmista toteutetaan maan päälle sisäpihalle. Sinne on tarkoitus sijoittaa pienehköt tornimaiset rakennelmat, joiden kautta maan alle näyttelytiloihin johdetaan luonnonvaloa. Suunnitelmiin sisältyy myös tavoite tehdä Lasipalatsin aukiosta nykyistä elävämpi. Osa museon tiloista sijoittuu Lasipalatsiin Mannerheimintien varteen.

Merkittävimmin Lasipalatsin sisäpihan uutta käyttöä haittaa Amos Andersonin museon rakentamistyö. Se alkaa nykyisen suunnitelman mukaan vuoden 2015 aikana. Rakennustyön vaatima louhintatyö kuljetuksineen ja myöhemmin valotornien rakentaminen tekevät pysyvän tai pitkäaikaisen Wienin kaupungin kaltaisen ravintola- ja markkinatoritoiminnan järjestämisen vaikeaksi.

Nuorisoasiainkeskuksen näkemyksen mukaan Lasipalatsin aukion toiminnallinen ja väliaikainen elävöittäminen sekä toimintaa että tapahtumia lisäämällä on myönteinen kehityssuunta. Sen tulee tapahtua tiiviissä yhteistyössä tapahtumatuottajien, kuten kulttuurikeskuksen, Amos Andersonin museon, järjestöjen, museon rakentajan ja kaupungin muiden toimijoiden kesken. Tavoitteenahan on, että museo toimii maan alla, sisäpihalla ja Lasipalatsin tiloissa jo vuonna 2018. Näin todellista väliaikaisen toiminnallisuuden tuottamisen aikaa on noin kolme vuotta. Vasta museon valmistumisen jälkeen on mahdollista tehdä pysyvämpiä ratkaisuja aukion kehittämiseksi.

Myös nuorisoasiainkeskus haluaa olla mahdollisuuksiensa mukaan olla lisäämässä Lasipalatsin sisäpihan toiminnallisuutta. Nuorisoasiainkeskuksen tuottaman toiminnan yhtenä keskeisenä periaatteena on päihteettömyys ja laajemminkin nuorten terveiden elämänvalintojen edistäminen. Nuorisoasiainkeskus katsoo, että sen tuottaman ja tukeman toiminnan kannalta ravintolatoiminnan laajentaminen kaupungin ydinkeskustan merkittävälle aukiolle ei ole tarkoituksenmukaista. Helsingissä on nykyisin noin 1300 ravintolaa ja niiden tiheys on suurinta juuri ydinkeskustassa ja Kalliossa.

Nuorisoasiainkeskuksen mielestä kaupungin strategiaohjelman mukainen ”hauskan ja houkuttelevan kaupungin” idean edistäminen toteutuu parhaiten niin nuorten kuin muidenkin kaupunkilaisten oman toiminnan tukemisella ja kulttuurisia mahdollisuuksia vahvistamalla. Tällaista toiminnallisuutta nuorisoasiainkeskus kumppaniensa kanssa haluaa olla tukemassa myös Lasipalatsin aukiolla.

Lisätiedot

Harri Taponen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 89036
harri.taponen(a)hel.fi

Kaupunkisuunnitteluvirasto 16.2.2015

HEL 2014-015629 T 10 05 02

********** esitätte kuntalaisaloitteessanne Lasipalatsinaukion muuttamista nykyistä elävämpään ja viihtyisämpään käyttöön pienravintola- ja ruokamarkkina-alueeksi sekä alueen ankean ilmeen kohentamista.

1990-luvun asemakaavaluonnosvaiheessa on alueelle alustavasti hahmoteltu samansuuntaisia käyttötarkoituksia ja ruokamarkkinatorista on tullut myöhemminkin joitakin yritysten esityksiä kaupungille.

Aukio vapautui Kampin keskuksen vapauduttua linja-autoasemakäytöstä. Se muutettiin tuolloin ravintoloiden ulkoterasseiksi ja kaupunkitapahtumien näyttämöksi. Aukion ilme jäi kuitenkin asfalttiseksi entiseksi linja-autokentäksi, mikä tapahtumien ulkopuolisena aikana on herättänyt kaupunkilaisissa tyytymättömyyttä.

Kaupunginvaltuusto päätti 2014 keväällä perustaa uuden yhtiön, Helsingin Lasipalatsi Oy:n, Amos Andersonin taidemuseon kanssa hallinnoimaan Lasipalatsia ja pihaa. Parhaillaan valmistellaan asemakaavan muutosta Amos Andersonin taidemuseota varten. Museo julkisti omat suunnitelmansa 20.1.2015.

Vireillä oleva taidemuseohanke tarkoittaa aukion käytölle ja ilmeelle muutoksia siten, että siitä varataan tilaa ulkotarjoilualueiksi nykyistä pienimuotoisemmin sekä lisäksi taidemuseon ulko-näyttelytiloiksi, yleiseen jalankulkuun ja oleskeluun. Aukiolle tulee myös museon kattoikkunarakenteita. Alueen länsiosa varataan kaupunki- ja kulttuuritapahtumia varten. Lisäksi aukiolta varataan tilaa Pisara-rautatien keskusta-aseman sisäänkäyntiä varten. Vireillä oleva muutos kohentaa aukion ilmettä nykyisestään ja tuo sille uusia toimintoja. Rakentamisen on arvioitu alkavan vuoden 2015 aikana.

Edellä olevista syistä Lasipalatsin aukiolla ei ole tilaa aloitteenne mukaiselle toiminnalle. Uusien toimintojen sijoituttua aukiolle sen kaupunkitapahtumille varattu alue on esimerkiksi vain murto-osa Wienin suositusta Naschmarkt-alueesta.

Lisätiedot

Ilpo Forssen, projektipäällikkö, puhelin: 310 37199
ilpo.forssen(a)hel.fi

Kulttuurikeskus 16.2.2015

HEL 2014-015629 T 10 05 02

Aloitteessa esitetään, että Lasipalatsin aukiota elävöitettäisiin pienravintola-alueena. Aloitteen tavoittelema kokonaisuus sinällään varmasti elävöittäisi Helsinkiä, mutta Lasipalatsin aukio ei enää ole oikea paikka sellaisen suunnittelulle.

Lasipalatsin aukio kehittyy osana Amos Andersonin museohanketta kaavamuutoksen aikataulusta riippuen jo vuoden 2015 aikana. Tuleva museo sijoittuu sisäpihan alapuolelle ja sen rakenteet muokkaavat nyt tasaista pihaa voimakkaasti. Pihalle tulee jäämään ravintolapalveluita ja sen toimintaa kehittää yhteistyössä Amos Andersonin museo ja Helsingin kaupunki. Aloitteessa esitettyä pienravintoloiden laajempaa kokonaisuutta aukiolle ei enää mahdu.

Aloitteen idea on kuitenkin kiinnostava. Mikäli tällaisen kokonaisuuden suunnittelu jatkuu, kannattaa sen sijoittumisessa miettiä muita keskustan keskeisiä alueita. Jopa Narinkkatori Lasipalatsin aukion lähellä voisi olla mahdollinen, sillä torin tapahtumakanta ei ole kovin vakiintunutta ja sen käyttöaste ei ole kovin korkea. Toisaalta paikkana voisi toimia Kasarmi- ja Fredrikintorikin.

Kulttuurikeskus näkee tällaisen toiminnan luontevana osana Helsingin tavoitetta olla varteenotettava eurooppalainen ruokakaupunki. Samalla on kuitenkin todettava, ettei tällaisen pienravintoloiden keskittymän aikaansaaminen ole ensisijaisesti kaupungin vastuulla. Helsingin kaupungin eri hallintokunnat kulttuurikeskuksesta tukkutoriin voivat olla tukemassa ja kehittämässä ideaa alkuun, mutta tällainen kokonaisuus tarvitsee toteutuakseen yrittäjän, joka sitoutuu toimintaan ja löytää siitä oman toimintansa ansaintalogiikan.

Liiketoiminnallisen konseptin onnistumisen edellytyksenä lienee se, että Helsingin ulkotarjoilun periaatteita helpotetaan valitussa paikassa – mieluiten kaikkialla Helsingissä - siten, että tarjoilu on mahdollista myös klo 22 jälkeen. Tämä nykyrajoitus voidaan nähdä yhtenä syynä sille, miksi kesäravintolatoiminta on kaupungissa kehittymätöntä. Lyhyt sesonki yhdistettynä lyhyisiin päiväkohtaisiin aukioloaikoihin rajoittavat yrittäjien riskinottokykyä ja –halua.

Lisätiedot

Stuba Nikula, kulttuurijohtaja, puhelin: 310 37000
stuba.nikula(a)hel.fi

§ 322
V 8.4.2015, Kaj / Kunnan asukkaan aloite Tuulivoimaa Helsinkiin! - Yes in my backyard!

HEL 2014-011393 T 10 03 02 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä kunnan asukkaan aloitteen tiedoksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Liitteet

1 Kuntalaisaloite Tuulivoimaa Helsinkiin! - Yes in my backyard!
2 Osallistujaluettelo, Kuntalaisaloite Tuulivoimaa Helsinkiin -aloitteeseen osallistujat
3 Rakennusvalvontaviraston lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kunnan asukkaat ********** ovat 18.9.2014 tehneet kuntalaisaloitteen Tuulivoimaa Helsinkiin! - Yes in my backyard. Kuntalaisaloite.fi -palvelun kautta tehdyssä aloitteessa on kaikkiaan 731 allekirjoittajaa.

Kuntalaisaloitteessaan allekirjoittajat haluavat, että Helsinkiin rakennetaan tuulivoimaloita ja kaupunki osoittaa kaavoituksella rakentamiseen sopivia alueita. Tuulivoimalat tulisivat osaksi maisemaan kuten Kööpenhaminassa, Hampurissa, Le Havressa, San Franciscossa.

Kaupunginhallitus toteaa, että kuntalain 28 §:n mukaan kunnan asukkaalla on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevissa

asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritetut toimenpiteet. Kaupunginvaltuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritetut toimenpiteet. Jos valtuuston toimivaltaan kuuluvassa asiassa aloitteen tekijöinä on vähintään kaksi prosenttia äänioikeutetuista kunnan asukkaista, asia on otettava valtuustossa käsiteltäväksi viimeistään kuuden kuukauden kuluessa asian vireille tulosta.

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 25 §:n mukaan kaupunginhallituksen tulee esittää valtuuston tietoon vuosittain viimeistään sen huhtikuussa pidettävässä kokouksessa valtuuston toimivaltaan kuuluvissa asioissa kunnan asukkaan aloitteet ja niiden johdosta suoritetut toimenpiteet. Käsiteltäessä kunnan asukkaan aloitteita sallitaan keskustelu. Kaupunginhallituksen on saatettava käydystä keskustelusta laadittu pöytäkirja kysymyksessä olevien asioiden valmistelussa huomioon otettavaksi.

Päätöksentekoa yksittäisten aloitteiden osalta ei toivomusponsia lukuun ottamatta sallita.

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötointa johtava apulaiskaupunginjohtaja toteaa, että aloitteesta on saatu päätöshistoriasta ja liitteistä ilmenevät kaupunkisuunnitteluviraston, kiinteistöviraston, rakennusviraston, rakennusvalvontaviraston, ympäristökeskuksen sekä Helsingin Energia -liikelaitoksen ja Helsingin Satama -liikelaitoksen lausunnot.

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötointa johtava apulaiskaupunginjohtaja vastasi aloitteen tekijöille kirjeellään 20.3.2015 ja nojautui vastauksessaan lausunnoissa esitettyihin johtopäätöksiin. Vastaus ilmenee päätöshistoriasta.

Vastauksessa käsiteltiin tuulivoiman rakentamisen säätelyä, maankäytöllisiä edellytyksiä sekä tuulivoiman merkitystä pyrittäessä toteuttamaan tavoitetta hiilivapaasta energiantuotannosta.

Vastauksessa todettiin, että Helsinki on sitoutunut 30 prosentin ilmastopäästöjen pienentämiseen vuoteen 2020 mennessä. Lisäksi kaupunki tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä.

Tuulivoima on merkittävä keino pyrittäessä hiilineutraaliin energiantuotantoon.

Yleiskaava 2002:n mukainen teollisen mittakaavan tuulivoimarakentaminen ja sitä edeltävä tarkempi suunnittelu on ollut mahdollista nykyisen yleiskaavan puitteissa. Hankkeita ei toistaiseksi

ole kuitenkaan syntynyt yksittäisiä pieniä tuulivoimaloita lukuun ottamatta.

Kaupunkisuunnitteluviraston tarkoituksena on selvittää vuoden 2015 aikana, mitkä ovat tuulivoiman käyttöönoton periaatteet Helsingissä. Tarkastelu tehdään Helsingin uuden yleiskaavan valmistelun yhteydessä yhteistyössä muiden kaupungin hallintokuntien kanssa.

Kaupunginhallitus katsoo edellä olevan riittäväksi selvitykseksi asiassa.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Liitteet

1 Kuntalaisaloite Tuulivoimaa Helsinkiin! - Yes in my backyard!
2 Osallistujaluettelo, Kuntalaisaloite Tuulivoimaa Helsinkiin -aloitteeseen osallistujat
3 Rakennusvalvontaviraston lausunto

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunginkanslia Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötointa johtava apulaiskaupunginjohtaja 20.03.2015 § 22

HEL 2014-011393 T 10 03 02 00

Päätös

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötointa johtava apulaiskaupunginjohtaja päätti lähettää kirjoittajalle seuraavan vastauksen:

Tuulivoimaa koskevat ilmastotavoitteet

Tuulivoiman lisääminen on eräs varteenotettava keino pantaessa täytäntöön EU:n lukuisia direktiivejä, jotka tähtäävät hiilivapaaseen yhteiskuntaan. Helsinki on sitoutunut tavoitteeseen vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 30 % vuodesta 1990 vuoteen 2020 ja olla hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä. Tämän ohella rakentamisessa valmistaudutaan vuosina 2017 - 2018 lähes nollaenergiarakentamiseen. Tavoitteisiin pääsy vaatii toimia laajalti

monilta eri sektoreilta ja merkittävää uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämistä.

Kansainvälisissä ilmastotavoitteissa Suomi on sitoutunut edistämään uusiutuvia energiamuotoja. Hallituksen tavoitteena on tuulivoimatuotannon osalta saavuttaa 6 TWh vuoteen 2020 ja 9 TWh vuoteen 2025 mennessä. Vuoden 2013 lopussa Suomessa oli 211 voimalaa, joiden yhteenlaskettu teho oli 448 MW (tuotanto 0,777 TWh), josta Uudellamaalla 10 MW. Helsingissä on ainoastaan muutama pientuulivoimala yhteenlasketulta teholtaan luokkaa 0,020 MW.

Tuulivoiman laajempimittainen hyväksikäyttö on mahdollista, mutta edellyttää asian selvittämistä ja ratkaisemista maankäytön suunnittelun eri tasoilla.

Kaavoitus

Uudenmaanliitto pyrkii neljännen vaihemaakuntakaavan myötä edistämään ja ohjaamaan tuulivoimarakentamista Uudellamaalla. Uudenmaanliitto määrittelee tuulivoimalle soveltuvat maakunnallisesti merkittävät alueet sovittaen ne muuhun alueiden käyttöön. Maakunnallinen tuulivoima-alue tarkoittaa 8–10 tai useamman tuulivoimalan kokonaisuutta. Tätä pienempiä tuulivoima-alueita voidaan kaavoittaa paikallisesti kuntakaavoituksessa. Uudenmaanliiton laatimassa 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksessa, Helsingin alueelle ei ole esitetty maakunnallisia tuulivoima-alueita.

Nykyisessä voimassa olevassa Yleiskaava 2002:ssa sekä siihen liittyvässä tuulivoimaloiden sijaintipaikkaselvityksessä on otettu kantaa tuulivoimaloiden sijoittamiseen Helsinkiin ja Helsingin merialueille. Yleiskaava 2002:n mukaan tuulivoimaloiden sijoittaminen on mahdollista ainoastaan noin 7 kilometriä rantaviivasta piirretyn rajan eteläpuolelle merialueelle. Tuulivoimaloiden sijaintipaikkaselvityksessä on huomioitu laajasti eri näkökulmat, kuten esimerkiksi maisema- ja kulttuuriperintöarvot, asutus ja virkistyskäyttö, armeijan vaatima toiminta, tutka- ja viestiyhteydet taloudelliset vaikutukset sekä vaikutukset energiatalouteen ja ilmastoon.

Helsingissä valmistellaan nyt uutta yleiskaavaa, jonka luonnos on ollut nähtävillä alkuvuodesta 2015. Yleiskaavaluonnoksesta on nykyisen yleiskaavan tuulivoimaraja poistettu, jolloin tehtävä yleiskaava ei ota aktiivisesti kantaa tuulivoimakysymykseen.

Yleis- ja asemakaavavalmistelut edellyttävät useita tuulivoimaan liittyvien näkökohtien selvittämistä. Selvityksiä tarvitaan mm. melusta ja välkkeestä, maisemavaikutuksista ja muuttolintujen reiteistä. Kun nämä edellä mainitut selvitykset ovat kaavavalmistelujen osalta valmiit, voisi

tuulivoimatoimija tämän jälkeen selvittää tarvittavia taloudellisia ja teknisiä seikkoja, kuten verkkoliityntä, tuulisuus, tutkat, lentoestepinnat, meripelastus, turvallisuus ja jääriskit.

Tuulivoimasuunnittelu tarvitsee käytännössä energiatoimijan hankkeen, jotta vaikutusten arvioinnit voidaan toteuttaa hankkeen todellisten ominaisuuksien mukaan.

Kaupunkisuunnitteluviraston tarkoituksena on laatia koko kaupunkia koskevat tuulivoiman sijoittamisperiaatteet, joka strategisesti ohjaavana dokumenttina täydentäisi uutta yleiskaavaa. Tehtävän monialaisuuden vuoksi periaatteet on syytä laatia yhteistyössä muiden teknisten virastojen ja ympäristökeskuksen kanssa.

Tuulivoiman rakentamista koskeva sääntely

Edellisen yleiskaavan laadinnan jälkeen ovat toimialakohtaiset ja alueelliset ilmasto- ja päästövähennyssitoumukset kiristyneet selvästi ja niiden painoarvo on samalla kasvanut. Helsingin kaupunki on sitoutunut 30 prosentin ilmastopäästöjen pienentämiseen vuoteen 2020 mennessä. Lisäksi kaupunki tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Tämä on myös Helsingin Energian energiantuotantoa koskeva tavoite. Entistä tavoitteellisemmat ilmastotoimet sisältävät muutoksia energiantuotannossa. Hiilineutraaliin sähköntuotantoon on olemassa rajoitettu määrä vaihtoehtoja ja näistä tuulivoimatuotanto on mahdollisesti potentiaalisin ja kustannustehokkain. Tästä näkökulmasta tuulivoiman rakentaminen myös Helsinkiin, lähelle suurta kulutuskeskittymää, voi olla perusteltua.

Tuulivoiman toteuttamisesta säädetään monessa eri lainsäädännössä. Säännökset ovat monimutkaisia ja osin vaikeasti sovellettavia. Aivan pienimuotoisempia, yhden talouden käyttöön tarkoitettuja pienoistuulivoimaloita lukuun ottamatta tuulivoimalat vaativat maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen toimenpide- tai rakennusluvan. Tilanteesta riippuen voi pienoistuulivoimalakin edellyttää toimenpidelupaa. Luvan myöntämisessä joudutaan ottamaan huomioon lukuisia reunaehtoja, joista maankäytännöllinen soveltuvuus on eräs keskeinen. Muita rajoittavia tekijöitä aiheutuu ympäristölainsäädännöstä ja ympäristöterveyttä koskevista vaatimuksista (mm. melu). Myös puolustus- ja ilmailuhallinnolla sekä museoviranomaisilla on suurten voimaloiden osalta erityisintressejä.

Lainvoimaisista, tuulivoiman mahdollistavista kaavoista huolimatta voi naapurusto kuitenkin jarruttaa hankkeita käyttämällä valitusoikeutta myönnetyistä luvista.

Mahdolliset sijaintipaikat

Kaupungin omistuksessa on Helsingissä maa-alueita noin 14 000 ha eli 65 % maa-alueista. Vesialueita kaupunki omistaa noin 15 000 ha eli 30 % Helsingin vesialueista. Kaupungin omistuksessa on maata myös Helsingin ulkopuolisissa kunnissa noin 6 000 ha, joista suurimmat omistukset ovat Sipoossa, Espoossa, Vihdissä, Kirkkonummella, Hangossa ja Lohjalla. Osa maanomistuksesta on vesialueita ja saaria.

Kiinteistövirasto on valmis vuokraamaan maa-alueitaan tuulivoimatuotannon tarpeisiin, jos tuulivoiman sijoittamiselle on kaavoitukselliset valmiudet ja laitokset eivät aiheuta kohtuutonta haittaa muille toiminnoille tai merellisten palveluiden kehittämiselle.

Rakennusviraston hallinnassa olevia yleisiä alueita voisi tämän hetken näkemyksen mukaan hyödyntää pieniin tuulivoimaloihin, mikäli mahdollisille hankkeille laadittavat ympäristövaikutusten selvitykset ja kaavoitus tukevat niiden sijoittumista.

Helsingin sataman hallinnoimilla alueilla ei ole mahdollisuutta tuulivoimatuotantoon suuressa mittakaavassa, johtuen satamatoiminnan luonteesta Vuosaaressa, asutuksen läheisyydestä matkustajasatamissa ja tuulivoimaloiden vaatimista turvaetäisyyksistä.

Ottaen huomioon maakuntakaavan ja yleiskaavan linjaukset realistisimmat tuulivoiman sijoittumisalueet tulevat olemaan muden kuntien maa- ja vesialueilla.

Tuulivoimalahankkeiden eteneminen edellyttää poliittista hyväksyntää sekä kaavoituksessa osoitettuja kohteita tuulivoimaloille. Kun nämä edellytykset täyttyvät, on Helsingin Energia valmis selvittämään tuulivoimahankkeita myös Helsingin alueelle. Hankkeiden toteutumiseen vaikuttavat niiden luvitettavuus ja taloudellisten edellytysten täyttyminen. Helsingin Energian tavoitteena on hiilidioksidineutraali tulevaisuus vuoteen 2050 mennessä. Välietappina on nostaa uusiutuvien energianlähteiden osuus tuotannossa vähintään 20 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Näiden tavoitteiden saavuttamisessa tuulivoimalla on iso merkitys.

Yhteenveto

Tuulivoima on merkittävä vaihtoehto pyrittäessä hiilineutraaliin energiantuotantoon.

Yleiskaava 2002:n mukainen teollisen mittakaavan tuulivoimarakentaminen ja sitä edeltävä tarkempi suunnittelu, on ollut mahdollista nykyisen yleiskaavan puitteissa. Hankkeita ei ole toistaiseksi kuitenkaan syntynyt yksittäisiä pieniä tuulivoimaloita lukuun ottamatta .

Kaupunkisuunnitteluviraston tarkoituksena on selvittää vuoden 2015 aikana, mitkä ovat tuulivoiman käyttöönoton periaatteet Helsingissä. Tarkastelu tehdään Helsingin uuden yleiskaavan valmistelun yhteydessä yhteistyössä muiden kaupungin hallintokuntien kanssa.

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Ympäristökeskus 28.11.2014

HEL 2014-011393 T 10 03 02 00

Kuntalaisaloitteessaan allekirjoittajat haluavat, että Helsinkiin rakennetaan tuulivoimaloita ja kaupunki osoittaa kaavoituksella rakentamisiin sopivia alueita. Tuulivoimalat tulisivat myös osaksi maisemaan kuten Kööpenhaminassa, Hampurissa jne.

Helsingin tavoitteena on vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 30 % vuodesta 1990 vuoteen 2020 ja olla hiilineutraali vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteisiin pääsy vaatii toimia laajalti monilta eri sektoreilta. Tuulivoiman osalta olisi tärkeätä tuntea sen tuotannon mahdollisuudet Helsingin alueella ja kaupungin mahdollisuudet edistää hankkeiden toteutumista.

Kansainvälisissä ilmastotavoitteissa Suomi on sitoutunut edistämään uusiutuvia energiamuotoja. Hallituksen tavoitteena on tuulivoimatuotannon osalta saavuttaa 6 TWh vuoteen 2020 ja 9 TWh vuoteen 2025 mennessä. Vuoden 2013 lopussa Suomessa oli 211 voimalaa, joiden yhteenlaskettu teho oli 448 MW (tuotanto 0,777 TWh), josta Uudellamaalla 10 MW. Helsingissä on ainoastaan muutama pientuulivoimala yhteenlasketulta teholtaan luokkaa 0,020 MW.

Uudenmaanliitto pyrkii neljännen vaihemaakuntakaavan myötä edistämään ja ohjaamaan tuulivoimarakentamista Uudellamaalla. Uudenmaanliitto määrittelee tuulivoimalle soveltuvat maakunnallisesti merkittävät alueet sovittaen ne muuhun alueiden käyttöön. Maakunnallinen tuulivoima-alue tarkoittaa 8–10 tai useamman tuulivoimalan kokonaisuutta. Tätä pienempiä tuulivoima-alueita voidaan kaavoittaa paikallisesti kuntakaavoituksessa. Uudenmaanliitto on laatinut tuulivoimaselvityksen, joka mukaan maakunnallisia tuulivoima-alueita ei löytynyt Helsingin alueelta.

Ympäristökeskus esittää, että kaupunki laatii selvityksen mahdollisista kohteista, joissa tuulivoiman tuotanto olisi mahdollista myös yksittäisen laitoksen sijoittamisen kannalta. Käytännössä selvitys tehtäisiin rajaamalla tuulivoimalle soveltumattomat kohteet pois. Selvitys koskisi

suurehkoja laitoksia. Selvityksessä tarkasteltaisiin muun muassa melurajoitukset, muut toimintaa rajoittavat seikat ja luonnonsuojelunäkökohdat sekä kaavatilanne ja alueen omistus mahdollisilla paikoilla. Selvitys tukisi hyvin uuden yleiskaavan valmistelua. Selvitystä voisi siten vetää luontevasti kaupunkisuunnitteluvirasto ja ryhmässä olisi edustajia ainakin ympäristökeskuksesta, rakennusvalvontavirastosta, rakennusvirastosta, liikuntavirastosta, kiinteistövirastosta ja pelastuslaitokselta.

Lisätiedot

Jari Viinanen, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 31519
jari.viinanen(a)hel.fi

Helsingin Energia -liikelaitos 27.11.2014

HEL 2014-011393 T 10 03 02 00

Kaupunginkanslia on pyytänyt Helsingin Energialta lausuntoa kuntalaisaloitteesta ”Tuulivoimaa Helsinkiin”. Helsingin Energia kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto kuntalaisaloitteeseen ja toteaa lausunnossaan seuraavaa:

Helsingin Energia pitää hyvänä, että tuulivoimaa halutaan edistää niin poliittisesti kuin myös yksittäisten kuntalaisten taholta. Tuulivoiman laaja hyväksyttävyys on edellytys sille, että sitä voidaan rakentaa lähelle tiiviisti rakennettua kaupunkialuetta. Helsingissä on löydettävissä tuulivoimaloille sopivia rakennuspaikkoja, erityisesti sisä- ja ulkosaaristosta.

Tärkein vaikuttava tekijä tuulivoimahankkeiden edistymiselle on tuulivoimaa suosiva kaavoitus. Nyt voimassa olevassa yleiskaavassa on merkittynä ns. tuulivoimaraja, jonka eteläpuoliselle vesialueelle voidaan selvittää tuulivoiman sijoittamista. Yleiskaavaselostus, joka pohjautuu vuonna 2002 tehtyyn tuulivoimaloiden sijaintipaikkaselvitykseen, ei lainkaan muuten käsittele tai selitä merkittyä rajaa. Mikäli yleiskaavan merkintää tulkitaan tiukasti, raja estää tuulivoimaloiden sijoittamisen rajan pohjoispuoliselle alueelle, jossa kuitenkin voisi löytyä potentiaalisia tuulivoimalan sijaintipaikkoja. Rajaa voitaisiin tulkita myös niin, että rajan eteläpuolelliselle alueelle voidaan suunnitella sijoitettavaksi suurehkot tuulivoimapuistot ja rajan pohjoispuolelle voidaan harkinnan mukaan asemakaavoittaa yksittäisiä alle kymmenen tuulivoimalan kokonaisuuksia.

Tulevaan yleiskaavaan olisi hyvä saada tarkennusta, mihin tuulivoimaa voidaan sijoittaa. Hyvä lähtökohta voisi olla, että yleiskaavaan 2002 merkittyä tuulivoimarajaa tarkistetaan sekä lisäksi tarkennetaan rajan

merkitystä siitä, mitä rajan pohjoispuolelle voidaan suunnitella ja rakentaa. Rajan eteläpuolinen alue olisi varattu siten suurille merellisille tuulipuistoille (yli 10 tuulivoimalaa) ja rajan pohjoispuolelle voisi muutamalle sopivalle saarelle toteuttaa pienempiä tuulivoimalakokonaisuuksia.

Yleis- ja asemakaavavalmistelut edellyttävät useita tuulivoimaan liittyvien näkökohtien selvittämistä. Selvityksiä tarvitaan mm. melusta ja välkkeestä, maisemavaikutuksista ja muuttolintujen reiteistä. Kun nämä edellä mainitut selvitykset ovat kaavavalmistelujen osalta valmiit, voisi tuulivoimatoimija tämän jälkeen selvittää tarvittavia taloudellisia ja teknisiä seikkoja, kuten verkkoliityntä, tuulisuus, tutkat, lentoestepinnat, meripelastus, turvallisuus ja jääriskit.

Samaan aikaan Helsingin yleiskaavatyön kanssa on vireillä Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaava, joka on tarkoitus vahvistaa ympäristöministeriössä vuonna 2017. Vaihemaakuntakaavassa maakunnallinen tuulivoima-alue tarkoittaa 10 tai useamman tuulivoimalan kokonaisuutta. Olisi pyrittävä vaikuttamaan siihen, että myös tulevassa vaihemaakuntakaavassa mahdollistetaan suuremmat merelliset tuulivoimapuistot Helsingin edustan merialueelle. Tämän hetkisestä maakuntaliiton selvitysaineistosta tuulivoimalat mahdollistavat aluemerkinnät puuttuvat.

Tuulivoimalahankkeiden eteneminen edellyttää poliittista hyväksyntää sekä kaavoituksessa osoitettuja kohteita tuulivoimaloille. Kun nämä edellytykset täyttyvät, on Helsingin Energia valmis selvittämään tuulivoimahankkeita myös Helsingin alueelle. Hankkeiden toteutumiseen vaikuttavat niiden luvitettavuus ja taloudellisten edellytysten täyttyminen. Helsingin Energian tavoitteena on hiilidioksidineutraali tulevaisuus vuoteen 2050 mennessä. Välietappina on nostaa uusiutuvien energianlähteiden osuus tuotannossa vähintään 20 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Näiden tavoitteiden saavuttamisessa tuulivoimalla on iso merkitys.

Lisätiedot

Maiju Westergren, Ympäristöjohtaja, puhelin: +35896172075
maiju.westergren(a)helen.fi

Rakennusvirasto 25.11.2014

HEL 2014-011393 T 10 03 02 00

Kaupunginkanslia on pyytänyt rakennusvirastoa antamaan kuntalaisaloitteesta, jossa esitetään Helsinkiin rakennetavaksi tuulivoimaloita ja kaavoitettavaksi niiden rakentamiseen sopivia alueita, lausunnon 1.12.2014 mennessä.

Nykyisessä voimassa olevassa yleiskaavassa 2002 sekä siihen liittyvässä tuulivoimaloiden sijaintipaikkaselvityksessä on otettu kantaa tuulivoimaloiden sijoittamiseen Helsinkiin ja Helsingin merialueille. Yleiskaava 2002:n mukaan tuulivoimaloiden sijoittaminen on mahdollista ainoastaan noin 7 kilometriä rantaviivasta piirretyn rajan eteläpuolelle merialueelle. Tuulivoimaloiden sijaintipaikkaselvityksessä on huomioitu laajasti eri näkökulmat, kuten esimerkiksi maisema- ja kulttuuriperintöarvot, asutus ja virkistyskäyttö, armeijan vaatima toiminta, tutka- ja viestiyhteydet taloudelliset vaikutukset sekä vaikutukset energiatalouteen ja ilmastoon. Selvityksen yhteydessä tehtiin toteuttamisen vaikutusten arviointi, jolloin yleisten töiden lautakunta totesi, että vaikutukset mm. linnustoon, eläimistöön ja vesistöön on arvioitava tarkemmin jatkosuunnitteluvaiheessa.

Uuden yleiskaavan luonnos on julkistettu 20.11.2014. Uudessa yleiskaavan ehdotuksessa ei ole otettu erikseen kantaa tuulivoimaloihin. Tekeillä olevassa neljännessä maakuntakaavassa ei tulla esittämään maakunnallisesti merkittäviä tuulivoimaloita Helsingin merialueelle.

Rakennusvirasto suhtautuu myönteisesti uusiutuviin energianlähteisiin ja pyrkii toiminnassaan edesauttamaan Helsingin kaupungin tavoitetta sitoutua 30 prosentin kasvihuonekaasujen pienentämiseen vuoteen 2020 mennessä. Lisäksi Helsingin tavoite on olla hiilineutraali kaupunki vuoteen 2050 mennessä.

Helsingin kaupungilla ei ole rakennusviraston hallinnassa suurille tuulivoimalaitoksille sopivia maa-alueita eikä se hallinnoi vesialueita. Kaupunkisuunnitteluvirasto on luvannut selvittää ensi vuoden aikana, mitkä ovat tuulivoiman käyttöönoton periaatteet Helsingissä. Rakennusvirasto osallistuu tarvittaessa omalla asiantuntemuksellaan sijaintiperiaatteiden laadintaan. Rakennusviraston hallinnassa olevia yleisiä alueita voisi tämän hetken näkemyksen mukaan hyödyntää pieniin tuulivoimaloihin, mikäli mahdollisille hankkeille laadittavat ympäristövaikutusten selvitykset ja kaavoitus tukevat niiden sijoittumista.

Lisätiedot

Pia Rantanen, suunnitteluvastaava, puhelin: 310 38812
pia.rantanen(a)hel.fi
Kaisu Ilonen, suunnitteluasiantuntija, puhelin: 310 38638
kaisu.ilonen(a)hel.fi
Tuuli Ylikotila, luontoasiantuntija, puhelin: 310 38540
tuuli.ylikotila(a)hel.fi

Kaupunkisuunnitteluvirasto 4.11.2014

HEL 2014-011393 T 10 03 02 00

Helsingissä tuulivoiman rakentamista on käsitelty erityisesti nykyisen lainvoimaisen yleiskaavan laadinnan yhteydessä. Tällöin tuulivoiman sijoittamista Helsingin merialueelle tutkittiin laaja-alaisesti niin teknistaloudellisista kuin maisemallisista lähtökohdista käsin. Tehtyjen selvitysten perusteella tuulivoiman sijoittamista päädyttiin ohjaamaan siten, että piirrettiin rannikon suuntainen raja merialueelle, noin 7 kilometriä mantereen rantaviivan eteläpuolelle. Kaavamääräyksenä on: "Raja, jonka eteläpuoliselle vesialueelle voidaan selvittää tuulivoiman sijoittamista." Osana yleiskaavaprosessia tehtiin myös yleiskaavan mukaisen tuulivoimakokonaisuuden vaikutusten arviointi, jonka keskeisenä tuloksena todettiin tuulivoiman päästöttömästä energiantuotannosta saatavien hyötyjen olevan suuremmat kuin rakentamisesta ja käytöstä aiheutuvat haitat. Vaikutusten arvioinnin yhteydessä todettiin myös tarve lukuisille lisäselvityksille, jotka on mahdollista tehdä vasta tarkemman hankekohtaisen suunnittelun yhteydessä.

Yleiskaavan mukainen teollisen mittakaavan tuulivoimarakentaminen ja sitä edeltävä tarkempi suunnittelu, on ollut kaavallisesti mahdollista nykyisen yleiskaavan puitteissa. Yleiskaavaa tehtäessä tuulivoiman rakentaminen merialueelle todettiin haasteelliseksi ja taloudellisesti kannattavan rakentamisen arviointiin ajallisesti sijoittuvan 2010-luvulle.Yleiskaavassa esitetty tuulivoiman sijoittamisratkaisu perustuu pitkälti maisemallisiin vaikutuksiin, jotka ko. sijainnissa arvioitiin hallittaviksi myös siinä tapauksessa, että subjektiivinen kokemus tuulivoimaloiden maisemavaikutuksesta on negatiivinen.

Edellisen yleiskaavan laadinnan jälkeen ovat toimialakohtaiset ja alueelliset ilmasto- ja päästövähennyssitoumukset kiristyneet selvästi ja niiden painoarvo on samalla kasvanut. Helsingin kaupunki on sitoutunut 30 prosentin ilmastopäästöjen pienentämiseen vuoteen 2020 mennessä. Lisäksi kaupunki tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Tämä on myös Helsingin Energian energiantuotantoa koskeva tavoite. Entistä tavoitteellisemmat ilmastotoimet sisältävät muutoksia energiantuotannossa. Hiilineutraaliin sähköntuotantoon on olemassa rajoitettu määrä vaihtoehtoja ja näistä tuulivoimatuotanto on mahdollisesti potentiaalisin ja kustannustehokkain. Tästä näkökulmasta tuulivoiman rakentaminen myös Helsinkiin, lähelle suurta kulutuskeskittymää, voi olla perusteltua.

Helsingissä tehdään nyt uutta yleiskaavaa, jonka luonnos on kaupunkisuunnittelulautakunnan käsittelyssä marraskuussa 2014. Yleiskaavaluonnoksesta on nykyisen yleiskaavan tuulivoimaraja poistettu, jolloin tehtävä yleiskaava ei ota aktiivisesti kantaa

tuulivoimakysymykseen. Yleiskaavan tuulivoimamerkinnän poistuessa korostuu maakuntakaavan ohjausvaikutus. Tekeillä olevaan neljänteen Uudenmaan vaihemaakuntakaavaan kuuluu maakunnallisesti merkittävän tuulivoimatuotannon ohjaaminen. Tehtyjen selvitysten mukaan neljäs vaihemaakuntakaava ei tule esittämään maakunnallisesti merkittävää tuulivoimaa Helsingin merialueelle. Maakunnallisesti merkittävä kokoluokka on edelleen täsmentymättä, mutta sen on arvioitu tarkoittavan 8-10 tai useamman tuuliturbiinin muodostamaan kokonaisuutta.

Helsingin yleiskaavoitusprosessin yhteydessä tuulivoimatoimijoiden kanssa käydyissä keskusteluissa on käynyt ilmi, että kaavoituksen tuki on hankkeiden toteutumisen kannalta olennaista. Toimijoiden suuntaan on täsmennetty jo nykyisessä yleiskaavassa ollutta viestiä siitä, että tuulivoimasuunnittelu tarvitsee käytännössä energiatoimijan hankkeen, jotta vaikutusten arvioinnit voidaan toteuttaa hankkeen todellisten ominaisuuksien mukaan. Mahdolliseksi ratkaisuksi tilanteeseen on kaupunkisuunnitteluvirastossa ajateltu koko kaupunkiin laadittavia tuulivoiman sijoittamisperiaatteita, joka strategisesti ohjaavana dokumenttina täydentäisi uutta yleiskaavaa. Tehtävän monialaisuuden vuoksi periaatteet on syytä laatia yhteistyössä muiden teknisten virastojen ja ympäristökeskuksen kanssa.

Kuntalaisaloite

Me allekirjoittaneet tahdomme, että Helsinkiin rakennetaan tuulivoimaloita, ja kaupunki osoittaa kaavoituksella rakentamiseen sopivia alueita.

Tuulivoiman rakentamiselle ei ole taloudellisia esteitä. Sen rakentaminen riippuu ainoastaan asenteistamme ja tahdostamme.

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkisuunnitteluvirastoa antamaan asiasta lausunnon 1.12.2014 mennessä.

Lisätiedot

Alpo Tani, yleiskaavasuunnittelija, puhelin: 310 37316
alpo.tani(a)hel.fi

Helsingin Satama -liikelaitos Satamajohtaja 28.10.2014

HEL 2014-011393 T 10 03 02 00

Helsingin sataman hallinnoimilla alueilla ei ole mahdollisuutta tuulivoimatuotantoon suuressa mittakaavassa, johtuen satamatoiminnan luonteesta Vuosaaressa, asutuksen läheisyydestä matkustajasatamissa ja tuulivoimaloiden vaatimista turvaetäisyyksistä. Helsingin sataman mielestä tarkastelu tuulivoimalle soveltuvista alueista tulisi tehdä Helsingin uuden yleiskaavan valmistelun yhteydessä.

Lisätiedot

Jukka Kallio, Vuosaaren satama, johtaja, puhelin: 310 33676
jukka.t.kallio(a)hel.fi

§ 323
V 8.4.2015, Kaj / Kunnan asukkaan aloitteet Hakaniemen sillan korvaavasta tunnelivaihtoehdosta

HEL 2014-005021 T 08 00 07

HEL 2014-003632

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Timo Härmälä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36028
timo.harmala(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä kunnan asukkaan aloitteet tiedoksi.

Esittelijän perustelut

Kruununhaan asukasyhdistys r.y. ja Stadin rantaryhmä edustajansa välityksellä ovat kaupungille 16.3.2014 ja 9.4.2014 tekemissään samansisältöisissä kunnan asukkaan aloitteissa esittäneet, että kiireellisesti selvitetään mahdollisuudet korvata nykyinen Hakaniemen silta tunneliyhteydellä Pohjoisrannasta Sörnäisten rantatielle sekä vaihtoehdot toteuttaa kevyen liikenteen silta Kruununhaasta Merihaan suuntaan.

Kaupunginhallitus toteaa, että kuntalain 28 §:n mukaan kunnan asukkaalla on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritetut toimenpiteet. Kaupunginvaltuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritetut toimenpiteet.

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 25 §:n mukaan kaupunginhallituksen tulee esittää valtuuston tietoon vuosittain viimeistään sen huhtikuussa pidettävässä kokouksessa valtuuston toimivaltaan kuuluvissa asioissa kunnan asukkaan aloitteet ja niiden johdosta suoritetut toimenpiteet. Käsiteltäessä kunnan asukkaan aloitteita sallitaan keskustelu. Kaupunginhallituksen on saatettava käydystä keskustelusta laadittu pöytäkirja kysymyksessä olevien asioiden valmistelussa huomioon otettavaksi.

Päätöksentekoa yksittäisten aloitteiden osalta ei toivomusponsia lukuun ottamatta sallita.

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötointa johtava apulaiskaupunginjohtaja päätti 20.3.2015 vastata aloitteiden tekijöille seuraavaa:

"Merihaka-Seura r.y. on tehnyt vuonna 2013 samankaltaisen aloitteen kuin nyt liitteestä 1 ilmenevä Kruununhaan asukasyhdistys r.y:n ja Stadin rantaryhmän aloite. Tuosta aiemmasta aloitteesta on saatu kaupunkisuunnitteluviraston 18.3.2014 päivätty lausunto. Lausunto on tämän kirjeen liitteenä 2. Lausuntoon perustuva vastaus Merihaka-Seuran aloitteeseen on annettu tiedoksi kaupunginvaltuustolle 23.4.2014.

Viittaan lausuntoon ja totean toimialasta vastaavana apulaiskaupunginjohtajana lisäksi seuraavaa:

Hakaniemenrannan ja Merihaan ympäristön suunnittelutyö on aloitettu kaupunkisuunnitteluvirastossa maankäyttötarkasteluilla. Työn pohjaksi kaupunkisuunnittelulautakunta päätti 4.11.2014 (337 §) hyväksyä Hakaniemenrannan ja Merihaan ympäristön asemakaavatyön pohjaksi 28.10.2014 päivätyt liitteenä 3 olevan Hakaniemenrannan ja Merihaan ympäristön suunnitteluperiaatteet perustein, jotka ilmenevät liitteenä 4 olevasta suunnitteluohjelmasta kuitenkin niin, että tutkitaan mahdollisuutta lisätä täydennysrakentamisen määrää olennaisesti.

Suunnitteluperiaatteiden peruslähtökohta on, että Hakaniemen sillan ja Sörnäisten rantatien uusien linjausten myötä vapautuville alueille suunnitellaan täydennysrakentamista.

Sillan kohtaloa ja alueen liikennejärjestelyjä tullaan käsittelemään kaupunginhallituksessa ja valtuustossa kaupunkisuunnittelulautakunnan esitysten perusteella, joiden sisältöä on vielä tässä vaiheessa vaikea ennakoida. Joka tapauksessa nykyisen Hakaniemen sillan korvaavista järjestelyistä seuraa tulevaisuudessa merkittäviä taloudellisia ja liikenteen sujuvuuteen liittyviä vaikutuksia, joiden sisältö täsmentyy alueen kaavatyön myötä."

Aloitteet ja niihin annetun vastauksen liitteet ovat tässä liitteinä 1 - 4.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Timo Härmälä, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36028
timo.harmala(a)hel.fi

Liitteet

1 Kruununhaan asukasyhdistyksen ja Stadin rantaryhmän kirjeet
2 Kaupunkisuunnitteluviraston lausunto
3 Hakaniemenranta - Merihaka, suunnitteluperiaatteet
4 Hakaniemenranta - Merihaka, suunnitteluohjelma

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 324
V 8.4.2015, Sj / Kunnan asukkaan aloite uimahallien ja kuntosalien ilmaiskorteista 70 vuotta täyttäneille

HEL 2014-002621 T 12 03 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä kunnan asukkaan aloitteen tiedoksi.

Kaupunginhallitus edellyttää, että eri hallintokunnat kartoittavat kaupungin kaikki ikäihmisten subventointikäytännöt palveluissa nykytilanteessa ja selvittävät, miten ne voisivat ottaa omiin suunnitelmiinsa nykyistä enemmän ikäihmisten toimintakykyä ja aktiivisuutta ylläpitäviä palveluja ja millaista maksupolitiikkaa pitäisi edellyttää ottaen huomioon mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun muiden kuntien ratkaisut. Kartoitus ja selvitys tehdään osaksi 2016 budjettivalmistelua.

Käsittely

Vastaehdotus:
Pilvi Torsti: Lisätään kolmanneksi kappaleeksi seuraava:

Kaupunginhallitus edellyttää, että eri hallintokunnat kartoittavat kaupungin kaikki ikäihmisten subventointikäytännöt palveluissa nykytilanteessa ja selvittävät, miten ne voisivat ottaa omiin suunnitelmiinsa nykyistä enemmän ikäihmisten toimintakykyä ja aktiivisuutta ylläpitäviä palveluja ja millaista maksupolitiikkaa pitäisi edellyttää ottaen huomioon mahdollisuuksien mukaan pääkaupunkiseudun muiden kuntien ratkaisut. Kartoitus ja selvitys tehdään osaksi 2016 budjettivalmistelua.

Kannattaja: Mirka Vainikka

Äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Jäsen Torstin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun esityksen mukaan

Jaa-äänet: 3
Hannu Oskala, Laura Rissanen, Tatu Rauhamäki

Ei-äänet: 11
Veronika Honkasalo, Arja Karhuvaara, Tuomas Rantanen, Paavo Arhinmäki, Jarmo Nieminen, Antti Koskela, Terhi Peltokorpi, Nina Huru, Björn Månsson, Pilvi Torsti, Mirka Vainikka

Tyhjä: 1
Otso Kivekäs

Poissa: 0

Äänin 3 - 11 (1 tyhjä) kaupunginhallitus hyväksyi jäsen Torstin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun esityksen.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Aloite uimahallien ja kuntosalien ilmaiskorteista 70 vuotta täyttäneille
2 Aloite uimahallien ja kuntosalien ilmaiskorteista 70 vuotta täyttäneille (ei internettiin)

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä kunnan asukkaan aloitteen tiedoksi.

Esittelijän perustelut

********** on 24.1.2014 tekemässään kunnan asukkaan aloitteessa esittänyt, että 70 vuotta täyttäneille helsinkiläisille myönnettäisiin ilmaiskortit uimahalleihin ja kuntosaleille.

Kaupunginhallitus toteaa, että kuntalain 28 §:n mukaan kunnan asukkaalla on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritetut toimenpiteet. Kaupunginvaltuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritetut toimenpiteet.

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 25 §:n mukaan kaupunginhallituksen tulee esittää valtuuston tietoon vuosittain viimeistään sen huhtikuussa pidettävässä kokouksessa valtuuston toimivaltaan kuuluvissa asioissa kunnan asukkaan aloitteet ja niiden johdosta suoritetut toimenpiteet. Käsiteltäessä kunnan asukkaan aloitteita sallitaan keskustelu. Kaupunginhallituksen on saatettava käydystä keskustelusta laadittu pöytäkirja kysymyksessä olevien asioiden valmistelussa huomioon otettavaksi.

Päätöksentekoa yksittäisten aloitteiden osalta ei toivomusponsia lukuun ottamatta sallita.

Sivistystointa johtava apulaiskaupunginjohtaja päätti 17.3.2014 (10 §) vastata aloitteen tekijälle seuraavaa:

"Liikuntalautakunta on mm. 28.8.2012 ja 11.6.2013 käsitellyt vastaavan sisältöisiä aloitteita. Liikuntalautakunta on todennut, että säännöllinen liikunta edistää terveyttä ja hyvinvointia kaiken ikäisillä, ja on erityisen tärkeää ikäihmisille. Iäkkäiden ihmisten väliset erot liikkumisessa ovat suuria, ja tähän joukkoon mahtuukin niin aktiivisia liikkujia, arkiliikkujia, liikkumattomia kuin hoivapalveluja tarvitsevia henkilöitä.

Helsingin kaupungin liikuntavirasto ylläpitää lukuisia liikuntapaikkoja, joissa liikunnan harrastaminen on maksutonta. Näitä ovat mm. lähiliikuntapaikat, ulkoilualueet ja -reitit, luistelu- ja palloilukentät, hiihtoladut ja valvotut uimarannat. Kaupunki tarjoaa maksutonta liikuntaneuvontaa ja liikuntainfoja sekä järjestää kesäisin kaikille avoimia puistojumppia eri puolilla Helsinkiä.

Kokemusten mukaan maksuton liikunta ei suoraan saa terveytensä kannalta liian vähän liikkuvia henkilöitä aktivoitumaan liikunnan harrastamiseen. Kokemukset muiden kaupunkien maksuttomista uimahalli- ja kuntosalikäynneistä ovat sen suuntaisia, että maksuttoman liikuntakortin ovat lunastaneet lähinnä jo aktiivista elämää aikaisemmin viettäneet ikääntyneet, kun taas terveytensä kannalta liian vähän liikkuvat eivät ole tilaisuuteen tarttuneet.

Uimahalleissa, liikuntahalleissa, tekojääradoilla, kuntosaleilla ym. pääsymaksullisissa paikoissa eläkeläiset, työttömät, opiskelijat ja varusmiehet on huomioitu alennetussa maksuluokassa. Sisäänpääsymaksu on pääsääntöisesti puolet normaalihinnasta. Näiden ryhmien vähäisen liikunnan tunnistamista on tehostettu ja heille on tarjottu edullisia liikuntamahdollisuuksia.

Helsingin kaupungin tarjoamien liikuntapalveluiden hinnat ovat jo nyt huomattavasti subventoituja. Kaupunki tukee liikuntatoimen uinti- ja kuntosalihintoja sekä ohjatun liikunnan seniorihintoja merkittävästi, ja

hinnat onkin saatu pidettyä kohtuullisella tasolla. Liikuntatoimen varojen suuntaamisessa on suosittu väestöryhmiä, joille terveyden eriarvoisuuden riskit ovat kasaantuneet.

Mahdollisten uusien alennettujen tai maksuttomien ryhmien aiheuttamat tulojen menetykset joudutaan korvaamaan muiden ryhmien hintojen korotuksilla tai menojen leikkauksilla. Helsingin kaupungin strategiaohjelman 2013–2016 tavoitteet ja taloudellinen liikkumavara ei mahdollista lisämäärärahan kohdentamista ikäihmisten maksuttomaan liikuntaan.

Senioriliikuntaa kehitetään Helsingissä mm. sosiaaliviraston ja terveyskeskuksen henkilöstön sekä vapaaehtoisten liikuntakavereiden ja vertaisohjaajien liikuntakoulutuksella. Koulutuksen tavoitteena on lisätä toimintakyvyltään heikentyneiden ikääntyneiden liikuntaa, tuoda liikuntaryhmät lähelle ikääntyneitä sekä tukea ikääntyneiden ulkoilumahdollisuuksia. Liikuntatiloja on rakennettu ja remontoitu vastaamaan ikääntyneiden liikkujien tarpeita sekä liikuntaviraston tiloihin että palvelukeskuksiin. Ulkoliikuntaa kehitetään ulkoilureittejä rakentamalla sekä ulkoilutapahtumia järjestämällä."

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1	Aloite uimahallien ja kuntosalien ilmaiskorteista 70 vuotta täyttäneille
2	Aloite uimahallien ja kuntosalien ilmaiskorteista 70 vuotta täyttäneille (ei internettiin)

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 23.03.2015 § 289

HEL 2014-002621 T 12 03 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot
Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Sivistystointa johtava apulaiskaupunginjohtaja 17.03.2014 § 10

HEL 2014-002621 T 12 03 00

Päätös

Sivistystointa johtava apulaiskaupunginjohtaja päätti antaa Ritva Anneli Partasen tekemään kunnan asukkaan aloitteeseen seuraavan vastauksen:

Liikuntalautakunta on mm. 28.8.2012 ja 11.6.2013 käsitellyt vastaavan sisältöisiä aloitteita. Liikuntalautakunta on todennut, että säännöllinen liikunta edistää terveyttä ja hyvinvointia kaiken ikäisillä, ja on erityisen tärkeää ikäihmisille. Iäkkäiden ihmisten väliset erot liikkumisessa ovat suuria, ja tähän joukkoon mahtuukin niin aktiivisia liikkujia, arkiliikkujia, liikkumattomia kuin hoivapalveluja tarvitsevia henkilöitä.

Helsingin kaupungin liikuntavirasto ylläpitää lukuisia liikuntapaikkoja, joissa liikunnan harrastaminen on maksutonta. Näitä ovat mm. lähiliikuntapaikat, ulkoilualueet ja -reitit, luistelu- ja palloilukentät, hiihtoladut ja valvotut uimarannat. Kaupunki tarjoaa maksutonta liikuntaneuvontaa ja liikuntainfoja sekä järjestää kesäisin kaikille avoimia puistojumppia eri puolilla Helsinkiä.

Kokemusten mukaan maksuton liikunta ei suoraan saa terveytensä kannalta liian vähän liikkuvia henkilöitä aktivoitumaan liikunnan harrastamiseen. Kokemukset muiden kaupunkien maksuttomista uimahalli- ja kuntosalikäynneistä ovat sen suuntaisia, että maksuttoman liikuntakortin ovat lunastaneet lähinnä jo aktiivista elämää aikaisemmin viettäneet ikääntyneet, kun taas terveytensä kannalta liian vähän liikkuvat eivät ole tilaisuuteen tarttuneet.

Uimahalleissa, liikuntahalleissa, tekojääradoilla, kuntosaleilla ym. pääsymaksullisissa paikoissa eläkeläiset, työttömät, opiskelijat ja varusmiehet on huomioitu alennetussa maksuluokassa. Sisäänpääsymaksu on pääsääntöisesti puolet normaalihinnasta. Näiden ryhmien vähäisen liikunnan tunnistamista on tehostettu ja heille on tarjottu edullisia liikuntamahdollisuuksia.

Helsingin kaupungin tarjoamien liikuntapalveluiden hinnat ovat jo nyt huomattavasti subventoituja. Kaupunki tukee liikuntatoimen uinti- ja kuntosalihintoja sekä ohjatun liikunnan seniorihintoja merkittävästi, ja hinnat onkin saatu pidettyä kohtuullisella tasolla. Liikuntatoimen varojen

suuntaamisessa on suosittu väestöryhmiä, joille terveyden eriarvoisuuden riskit ovat kasaantuneet.

Mahdollisten uusien alennettujen tai maksuttomien ryhmien aiheuttamat tulojen menetykset joudutaan korvaamaan muiden ryhmien hintojen korotuksilla tai menojen leikkauksilla. Helsingin kaupungin strategiaohjelman 2013–2016 tavoitteet ja taloudellinen liikkumavara ei mahdollista lisämäärärahan kohdentamista ikäihmisten maksuttomaan liikuntaan.

Senioriliikuntaa kehitetään Helsingissä mm. sosiaaliviraston ja terveyskeskuksen henkilöstön sekä vapaaehtoisten liikuntakavereiden ja vertaisohjaajien liikuntakoulutuksella. Koulutuksen tavoitteena on lisätä toimintakyvyltään heikentyneiden ikääntyneiden liikuntaa, tuoda liikuntaryhmät lähelle ikääntyneitä sekä tukea ikääntyneiden ulkoilumahdollisuuksia. Liikuntatiloja on rakennettu ja remontoitu vastaamaan ikääntyneiden liikkujien tarpeita sekä liikuntaviraston tiloihin että palvelukeskuksiin. Ulkoliikuntaa kehitetään ulkoilureittejä rakentamalla sekä ulkoilutapahtumia järjestämällä.

Päätöksen perustelut

Ritva Anneli Partanen on 24.1.2014 tekemässään kunnan asukkaan aloitteessa esittänyt, että 70 vuotta täyttäneille helsinkiläisille myönnettäisiin ilmaiskortit uimahalleihin ja kuntosaleille. Aloite on kokonaisuudessaan päätöksen liitteenä.

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

§ 325
V 8.4.2015, Ryj / Kunnan asukkaan aloite Kaisaniemen metroaseman pohjoisen lippuhallin ja sisäänkäyntien rakentamisesta

HEL 2014-010738 T 08 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä kunnan asukkaan aloitteen tiedoksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

1	Kuntalaisaloite, Kaisaniemen metroaseman pohjoisen lippuhallin ja sisäänkäyntien rakentaminen
2	Kuntalaisaloite, nettiin
3	HKL:n lausunto 24.2.2015

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

****

Kunnan asukas on tehnyt aloitteen, jossa esitetään selvitettäväksi Kaisaniemen metroaseman eli nykyisen Helsingin Yliopiston metroaseman pohjoisen lippuhallin ja sisäänkäyntien rakentamista.

Kaupunginhallitus toteaa, että kuntalain 28 §:n mukaan kunnan asukkaalla on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritetut toimenpiteet. Kaupunginvaltuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja

niiden johdosta suoritetut toimenpiteet. Jos valtuuston toimivaltaan kuuluvassa asiassa aloitteen tekijöinä on vähintään kaksi prosenttia äänioikeutetuista kunnan asukkaista, asia on otettava valtuustossa käsiteltäväksi viimeistään kuuden kuukauden kuluessa asian vireille tulosta.

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 25 §:n mukaan kaupunginhallituksen tulee esittää valtuuston tietoon vuosittain viimeistään sen huhtikuussa pidettävässä kokouksessa valtuuston toimivaltaan kuuluvissa asioissa kunnan asukkaan aloitteet ja niiden johdosta suoritetut toimenpiteet. Käsiteltäessä kunnan asukkaan aloitteita sallitaan keskustelu. Kaupunginhallituksen on saatettava käydystä keskustelusta laadittu pöytäkirja kysymyksessä olevien asioiden valmistelussa huomioon otettavaksi.

Päätöksentekoa yksittäisten aloitteiden osalta ei toivomusponsia lukuun ottamatta sallita.

Rakennus- ja ympäristötointa johtava apulaiskaupunginjohtaja toteaa, että aloitteeseen on vastattu 24.2.2015. Vastaus on liitteenä 3.

Vastauksessa todettiin mm., että alueen asemakaava mahdollistaa sisäänkäynnin rakentamisen aloitteessa esitetyn mukaisesti. Kaavassa on Kaisaniemenkadun ja Unioninkadun risteykseen merkitty ohjeellinen kadun alittava kevyen liikenteen yhteys, joka voi toimia osana metroaseman pohjoista sisäänkäyntiä.

Toisen sisäänkäynnin toteuttaminen on mahdollista jälkikäteen aseman pohjoispäähän.

Liikennelaitos -liikelaitos on vuonna 2009 tutkinut sisäänkäynnin yhteiskuntataloudellisia edellytyksiä. Hankkeen edellyttämät investoinnit ovat yli 10 milj. euroa. Toisaalta matkustajien saamat palvelutasohyödyt, joita ovat lähinnä matka-aikahyödyt, eivät vastanneet investoinnin kustannuksia, joten hanke ei osoittautunut kannattavaksi.

Hankkeen saaminen kannattavaksi edellyttää liikenteen ja maankäytön kehittämistä sisäänkäyntien lähiympäristössä. Näitä voisivat olla alueen täydennysrakentaminen ja muiden liikenneyhteyksien toteutuminen. Esimerkiksi tuleva Kruunuvuoren siltaa käyttävän raitiotieyhteyden toteuttaminen Liisankatua pitkin voisi perustella uuden sisäänkäynnin toteuttamista luoden vaihtoyhteyden uuden raitiolinjan ja metron välille.

Liikennelaitos -liikelaitos laatii em. hankkeiden yhteydessä tarkempia selvityksiä Helsingin Yliopiston aseman pohjoisen sisäänkäynnin toteuttamisen mahdollisuuksista ja kannattavuudesta.

Kaupunginhallitus toteaa, että aseman rakentaminen ei sisälly kaupungin vuoden 2015 talousarvion liitteenä olevan vuosien 2015 - 2024 investointiohjelman hankkeisiin.

Kaupunginhallitus katsoo edellä olevan riittäväksi selvitykseksi asiassa.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

1	Kuntalaisaloite, Kaisaniemen metroaseman pohjoisen lippuhallin ja sisäänkäyntien rakentaminen
2	Kuntalaisaloite, nettiin
3	HKL:n lausunto 24.2.2015

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 23.03.2015 § 288

HEL 2014-010738 T 08 00 02

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

§ 326
Kuuden suurimman kaupungin luottamushenkilöjohdon tapaaminen Oulussa 26.-27.5.2015

HEL 2015-003040 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle kahdeksi viikoksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Anja Vallittu, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36046
anja.vallittu(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää nimetä Oulussa 26.−27.5.2015 pidettävään kuuden suurimman kaupungin luottamushenkilöjohdon tapaamiseen seuraavat edustajat:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Esittelijä

Oulun kaupunki ilmoittaa (2.3.2015), että kuuden suurimman kaupungin luottamushenkilöjohdon tapaaminen järjestetään 26.−27.5.2015. Tapaamisessa esillä Oulun uudistukset, mm. hyvinvointikeskukset ja -pisteet sekä pohjoisen kasvupolut, lisäksi esillä suurten kaupunkien yhteisiä ajankohtaisia asioita.

Kutsussa pyydetään nimeämään kaupungin edustajat tapaamiseen 15.5.2015 mennessä.

Tapaamiseen osallistuville luottamushenkilöille maksetaan mahdolliset ansionmenetyksen korvaukset luottamushenkilöiden palkkiosäännön mukaisesti ja muut matkakorvaukset KVTES:n mukaisesti.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Anja Vallittu, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36046
anja.vallittu(a)hel.fi

Liitteet

1 Oulun kaupungin kutsu

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote	**Otteen liitteet**
Nimetyt henkilöt	Liite 1 Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus
Oulun kaupunki	

Tiedoksi

Kaupunginkanslia

§ 327
Oikaisuvaatimus tietotekniikkapäällikön hankintapäätökseen asiassa Valvontakamerat ulkokäyttöön H123-14

HEL 2014-012577 T 02 08 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti hylätä Pohjanmaan Turvatekniikka Oy:n kaupunginkanslian tietotekniikka- ja viestintäosaston tietotekniikkayksikön tietotekniikkapäällikön päätöksestä 7.1.2015, 3 § tekemän oikaisuvaatimuksen.

Hankintaoikaisuvaatimuksen hyväksymiseen ei ole hankintalain mukaisia perusteita. Hankintaoikaisuvaatimus on hylättävä.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Petri Otranen, ICT-palvelupäällikkö, puhelin: 310 76489
petri.otranen(a)hel.fi

Liitteet

1 Pohjanmaan Turvatekniikka Oy:n oikaisuvaatimus Tietotekniikkapäällikön hankintapäätökseen

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimuksen tekijä	Muutoksenhaku hankintaoikaisupäätökseen

Otteet

Ote	**Otteen liitteet**
Oikaisuvaatimuksen tekijä	Muutoksenhaku hankintaoikaisupäätökseen
Kuultava	Muutoksenhaku hankintaoikaisupäätökseen

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hankintalain 46 §:n mukaan tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran, palvelun tai rakennusurakan olevan

tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava tarjouskilpailusta.

Ulkokäyttöön tarkoitettujen valvontakameroiden tarjouspyynnössä (H123-14/HEL 2014-012577) on kohdassa 4 lueteltu ne ominaisuudet, jotka kameroiden tulee täyttää. Jotta tarjous on tarjouspyynnön mukainen, tulee kaikkien näiden ominaisuuksien täyttyä. Tämä on todettu vielä erikseen tarjouspyyntöä koskeviin kysymyksiin annetuissa vastauksissa (kysymys 1).

Kaksi näistä tarjouspyynnössä asetetuista ominaisuuksista oli: ”kameran käyttölämpötila-alue tulee olla vähintään -40 °C – +50 °C” ja ”kameran sähkönsyöttötapa HPoE (High Poe)”.

Pohjanmaan Turvatekniikka Oy:n tarjouksessa on vastattu ”kyllä” näiden molempien ominaisuuksien täyttymiseen. Tarjouksen tarkempi tarkastelu kuitenkin osoittaa, että Pohjanmaan Turvatekniikka Oy:n tarjoamalla kameralla kameran käyttölämpötila-alueen alaraja on sähkösyöttötavalla HPoE (High Poe) -30 °C, eikä -40 °C. Tämä käy ilmi myös Pohjanmaan Turvatekniikka Oy:n hankintaoikaisuvaatimuksesta. Pohjanmaan Turvatekniikka Oy:n tarjous ei ole ollut tarjouspyynnön mukainen ja on siksi tullut sulkea tarjouskilpailusta pois.

Tarjouksen parantaminen tarjousajan päätyttyä ei ole hankintalain mukaan sallittua. Tarjouksen parantaminen tarjousajan päätyttyä vaarantaisi tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun. Pohjanmaan Turvatekniikka Oy:n hankintaoikaisuvaatimuksessaan ehdottamaa kameramallin vaihtamista ei siten voida ottaa huomioon.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Petri Otranen, ICT-palvelupäällikkö, puhelin: 310 76489
petri.otranen(a)hel.fi

Liitteet

1 Pohjanmaan Turvatekniikka Oy:n oikaisuvaatimus Tietotekniikkapäällikön hankintapäätökseen

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimuksen tekijä — Muutoksenhaku hankintaoikaisupäätökseen

Otteet

Ote	**Otteen liitteet**
Oikaisuvaatimuksen tekijä	Muutoksenhaku hankintaoikaisupäätökseen
Kuultava	Muutoksenhaku hankintaoikaisupäätökseen

Päätöshistoria

Tietotekniikkapäällikkö 07.01.2015 § 3

HEL 2014-012577 T 02 08 01 00

Päätös

Tietotekniikkapäällikkö päätti liitteenä olevassa muistiossa mainituin perustein sulkea tarjouskilpailusta pois Anvia Securi, Notesco ja Pohjanmaan Turvatekniikan tarjoukset tarjouspyynnön vastaisina.

Edelleen tietotekniikkapäällikkö päätti hyväksyä Nordic LAN & WAN Oy:n tarjouksen liitteenä olevan vertailutaulukon perusteella hinnaltaan edullisimpana valvontakameroiden toimittajaksi. Hankinnan arvonlisäveroton kustannus on 60 550,00 euroa.

Lisäksi tietotekniikkapäällikkö päätti, että kustannusten arvonlisäveroton osuus maksetaan talousarvion kohdalta 8 09 10 02, keskitetty tietotekniikka, hankkeelta erillisverkot (projektinumero 1893003003).

Päätöksen perustelut

Valvontakameroiden hankinta toteutettiin avoimella menettelyllä ja hankintailmoitus julkaistiin 17.10.2014 Hilmassa. Määräaika tarjousten jättämiselle päättyi 7.11.2014 klo 12:00. Määräaikaan mennessä saapui viisitoista tarjousta: Nordic LAN&WAN Communications Oy, Anvia Securi Oy, Turvakolmio Oy, Pohjanmaan Turvatekniikka Oy, Elisa Oyj, Maxisat Networks Oy, Stanley Security Oy, Iso Services Oy, Nelketec Oy, Studiotec Oy, Hämeen Lukko Oy, Notesco Oy, Turvatiimi Oyj, Caverion Suomi Oy ja Hedengren Security.

Tarjouspyynnössä asetettiin tarjoukselle ja sen sisällölle sekä hankinnan kohteelle vähimmäisvaatimukset. Määräajassa saapuneista tarjouksista muut tarjoajat täyttivät asetetut vaatimukset lukuun ottamatta Anvia Securi Oy:n, Notesco Oy:n ja Pohjanmaan Turvatekniikka Oy:n tarjouksia. Tarjouspyynnön kohdassa 12. "Hylkäämisperusteet" on todettu, että hankintayksikkö on velvollinen hylkäämään tarjouksen tarjouspyynnön vastaisena, jos tarjouksessa on

sellainen virhe tai puute, joka estää tarjouksen tasapuolisen vertailun muiden tarjouspyynnön mukaisten tarjousten kanssa. Anvia Securi, Notesco ja Pohjanmaan Turvatekniikka suljetaan pois tarjouskilpailusta, koska tarjotut tuotteet eivät olleet tarjouspyynnön vaatimusten mukaisia.

Valintaperusteena on halvin hinta. Tarjouspyynnössä oli määritelty tarjousten vertailuperusteet. Tarjousten vertailu on esitetty liitteenä olevassa vertailutaulukossa. Vertailu osoittaa, että hinnaltaan edullisimman tarjouksen on tehnyt Nordic LAN & WAN Communications Oy.

Lisätiedot

Simo Volanen, tietoliikenneasiantuntija, puhelin: 310 25448
simo.volanen(a)hel.fi

§ 328
Tasa-arvotoimikunnan raportti toiminnastaan 2013-2014

HEL 2015-001600 T 01 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä tiedoksi tasa-arvotoimikunnan raportin sukupuolten tasa-arvon edistämisestä 2013-2014.

Kaupunginhallitus selvittää osana johtamisen jaoston työtä käsiteltäväksi tasa-arvotoimikunnan esityksen mahdollisesti perustaa Helsingin kaupunkiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslautakunta tai ihmisoikeuslautakunta (vrt. Human Rights – office esimerkiksi Reykjavikin kaupungissa), jonka alaisuuteen kerättäisiin yhdenvertaisuuslain ja tasa-arvolain täytäntöönpano kunnan tasolla.

Käsittely

Vastaehdotus:
Pilvi Torsti: Lisätään toiseksi kappaleeksi seuraava:

Kaupunginhallitus selvittää osana johtamisen jaoston työtä käsiteltäväksi tasa-arvotoimikunnan esityksen mahdollisesti perustaa Helsingin kaupunkiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslautakunta tai ihmisoikeuslautakunta (vrt. Human Rights – office esimerkiksi Reykjavikin kaupungissa), jonka alaisuuteen kerättäisiin yhdenvertaisuuslain ja tasa-arvolain täytäntöönpano kunnan tasolla.

Kannattaja: Björn Månsson

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti jäsen Torstin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun esityksen.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Hanna Maidell, erityissuunnittelija, puhelin: 310 45072
hanna.maidell(a)hel.fi

Liitteet

1 Khs 18.2.2013, § 216 Tasa-arvotoimikunnan asettaminen.pdf
2 Raportti.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää merkitä tiedoksi tasa-arvotoimikunnan raportin sukupuolten tasa-arvon edistämisestä 2013-2014.

Esittelijän perustelut

Kaupungin tasa-arvotoimikunnan tehtävänä on raportoida toiminnastaan kaupunginhallitukselle. Tasa-arvotoimikunnan työ perustuu kaupunginhallituksen asettamispäätöksessä lueteltuihin tehtäviin, joista tasa-arvotoimikunta on laatinut raportin toimikaudelta 2013−2014.

Tasa-arvotoimikunnan keskeisenä tehtävänä oli valmistella yhdessä henkilöstöosaston (ent. henkilöstökeskus) kanssa toiminnallista eli palveluja koskevaa tasa-arvosuunnitelmaa. Tasa-arvotoimikunnan puheenjohtaja johti palvelujen tasa-arvosuunnitelman valmistelutyöryhmää. Suunnitelma sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi Helsingin kaupungin palveluissa 2013−2016 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 18.11.2013. Palvelujen tasa-arvosuunnitelmaan on koottu virastojen keskeisiä sukupuolten tasa-arvoa edistäviä tavoitteita, joiden toteutumista tasa-arvotoimikunta on edistänyt järjestämällä erilaisia koulutustilaisuuksia ja yhteistyötapaamisia.

Tasa-arvotoimikunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja osallistuivat henkilöstön tasa-arvosuunnitelman valmistelutyöryhmän työskentelyyn henkilöstöosaston, henkilöstöjärjestöjen ja virastojen edustajien kanssa. Helsingin kaupungin henkilöstön tasa-arvosuunnitelma 2014–2016 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 16.6.2014.

Toimikaudellaan tasa-arvotoimikunta on seurannut tasa-arvosuunnitelmien toteutusta mm. perehtymällä naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyyn. Esimerkiksi äitiys- ja lastenneuvolassa tehtävä naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisy todettiin riittämättömäksi. Tasa-arvotoimikunta on esittänyt huolensa myös liittyen maahanmuuttajanaisten kohtaamiin ongelmiin ja ikääntyneiden naisten huonoon taloudelliseen tilanteeseen.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Hanna Maidell, erityissuunnittelija, puhelin: 310 45072
hanna.maidell(a)hel.fi

Liitteet

1 Khs 18.2.2013, § 216 Tasa-arvotoimikunnan asettaminen.pdf
2 Raportti.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu

Tiedoksi

Kaupunginkanslian henkilöstöosasto

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 23.03.2015 § 299

HEL 2015-001600 T 01 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Hanna Maidell, erityissuunnittelija, puhelin: 310 45072
hanna.maidell(a)hel.fi

§ 329
Kaupunginvaltuuston 25.3.2015 tekemien päätösten täytäntöönpano

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, että kaupunginvaltuuston 25.3.2015 tekemät päätökset saadaan pöytäkirjan tarkastamisen jälkeen mahdollisista valituksista huolimatta panna täytäntöön seuraavasti:

Kaupunginjohtajan toimiala

1, 2 Ei toimenpidettä.

3 Kaupunginhallitus päätti kehottaa liikuntalautakuntaa toimittamaan Taloushallintopalvelu-liikelaitokselle luottamushenkilörekisterin ylläpitoa varten tarvittavat tiedot.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Tiedoksi liikuntalautakunnalle, kaupunginkanslialle ja Taloushallintopalvelut –liikelaitokselle.

4 Kaupunginhallitus päätti kehottaa varhaiskasvatuslautakuntaa toimittamaan Taloushallintopalvelu-liikelaitokselle luottamushenkilörekisterin ylläpitoa varten tarvittavat tiedot.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille.

Tiedoksi varhaiskasvatuslautakunnalle, kaupunginkanslialle ja Taloushallintopalvelut –liikelaitokselle.

5 Kaupunginhallitus päätti kehottaa kaupunginjohtajaa tekemään erillisen esityksen asian täytäntöönpanoksi.

11 Aloite kaupunginjohtajan valmisteltavaksi.

Rakennus- ja ympäristötointa johtavan apulaiskaupunginjohtajan toimiala

12 Aloite rakennus- ja ympäristötointa johtavan apulaiskaupunginjohtajan valmisteltavaksi.

Sivistystointa johtavan apulaiskaupunginjohtajan toimiala

6 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote virkaan otetulle sekä muille virkaa hakeneille.

7 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote päätöksessä mainituille ja Helsingin käräjäoikeudelle.

Sosiaali- ja terveystointa johtavan apulaiskaupunginjohtajan toimiala

13 Aloite sosiaali- ja terveystointa johtavan apulaiskaupunginjohtajan valmisteltavaksi.

Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötointa johtavan apulaiskaupunginjohtajan toimiala

8 Tiedoksi kiinteistölautakunnalle.

Toivomusponsi kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötointa johtavan apulaiskaupunginjohtajan valmisteltavaksi.

9 Tiedoksi kiinteistölautakunnalle, kaupunkisuunnitteluvirastolle sekä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle.

10 Kaupunginvaltuuston pöytäkirjanote Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, Helen Sähköverkko Oy:lle sekä Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymälle.

Tiedoksi kaupunkisuunnittelulautakunnalle, kiinteistölautakunnalle, kaupunginmuseolle, yleisten töiden lautakunnalle, pelastuslautakunnalle, ympäristökeskukselle ja kaupunkisuunnitteluvirastolle.

14, 15 Aloitteet kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötointa johtavan apulaiskaupunginjohtajan valmisteltavaksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 330
Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, ettei se ota seuraavien viranomaisten viikolla 13 tekemiä päätöksiä käsiteltäväkseen:

Khn puheenjohtaja	23.3.2015
jaostot	
- konserni	23.3.2015
- johtamisen	23.3.2015
- tietotekniikka	
tarkastuslautakunta yleishallinnon osalta	25.3.2015
johtokunnat	
- Taloushallintopalvelu	
keskusvaalilautakunta yleishallinnon osalta	24.3.2015

apulaiskaupunginjohtajat
- rakennus- ja ympäristötointa johtava
- sivistystointa johtava
- sosiaali- ja terveystointa johtava
- kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötointa johtava

kaupunginkanslia
- kansliapäällikkö
- elinkeinojohtaja
- hallintojohtaja
- henkilöstöjohtaja
- kaupunginlakimies
- rahoitusjohtaja
- tietotekniikka- ja viestintäjohtaja
- tietotekniikkapäällikkö
- viestintäpäällikkö

Taloushallintopalvelu -liikelaitos
- toimitusjohtaja

henkilöstökassatoimikunta

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Anja Vallittu, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36046
anja.vallittu(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Anja Vallittu, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36046
anja.vallittu(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 331
Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, ettei se ota seuraavien viranomaisten viikolla 13 tekemiä päätöksiä käsiteltäväkseen:

kaupunginjohtaja
- johtajiston asiat
- muut asiat

Esittelijä

vs. kaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Anja Vallittu, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36046
anja.vallittu(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

vs. kaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Anja Vallittu, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36046
anja.vallittu(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 332
Lausunto liikenne- ja viestintäministeriölle hallituksen esityksestä laiksi kaupunkiraideliikenteestä

HEL 2015-001552 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa liikenne- ja viestintäministeriölle seuraavan lausunnon hallituksen esityksestä laiksi kaupunkiraideliikenteestä:

Yleistä

Helsingin kaupunki pitää perusteltuna, että suljettujen ratajärjestelmien kaupunkiraideliikennettä varten laaditaan laintasoista sääntelyä. Liikenne- ja viestintäministeriön ehdotus antaa hyvän pohjan asian jatkovalmistelulle.

Metroliikenteellä on pääkaupunkiseudun raskaana raideliikenteenä yhtäläisyyksiä etenkin pääkaupunkiseudun lähijunaliikenteen kanssa. Siten on johdonmukaista, että metroliikenteessä tulee käyttöön samantyyppisiä valvontamenettelyjä, jotka koskevat lähijunaliikennettä.

Raitioliikenteen osalta ei ole samanlaista tarvetta kuin metroliikenteen osalta ottaa käyttöön viranomaisvalvontaa niiden periaatteiden mukaisesti, jotka koskevat junaliikennettä. Raitioliikennettä ja sen turvallisuutta ja vahinkotapauksia säätelee jo nyt tieliikennelaki, kun Helsingin raitioliikenne tapahtuu kokonaan yleisen liikenteen käytössä olevalla katuverkolla.

Lisäksi kaupunkiraideliikennelain valmistelu painottui keskitetysti metroliikenteen viranomaisvalvontatarpeen selvittämiseen, eikä

raitioliikenteen osalta vastaavaa tarvetta ole samalla tavalla laajasti selvitetty. Myös esimerkiksi vahinkoskenaariot poikkeavat raitioliikenteessä ja metroliikenteessä oleellisesti toisistaan.

Mikäli raitioliikenteen osalta viranomaisvalvonta lausunnolla olevan esityksen mukaisesti halutaan toteuttaa, tulisi asiaa vielä laajemmin selvittää. Asian jatkovalmistelussa tulisi myös keskeisemmin ottaa mukaan Suomessa suunnitteilla olevat uudet raitioliikennehankkeet, jotka ainakin osittain on tarkoitus toteuttaa erillisillä, muusta katuliikenteestä erotetuilla väylillä, jolloin tämä raitioliikenne lähentyy jo selvästi enemmän metrotyyppistä liikennettä kuin Helsingin kaupungin nykyistä raitioliikennettä.

Edellä olevan perusteella Helsingin kaupunki esittää, että raitioliikenteen viranomaisvalvontaa ei vielä tässä vaiheessa toteutettaisi lausunnolla olevan esitysluonnoksen mukaisesti.

Kaupunkiraideliikenteellä on kullakin alueella sille ominaiset piirteensä. Kukin suljettu raideliikennejärjestelmä muodostaa oman teknisen kokonaisuutensa, jota on vaikeaa säännellä esimerkiksi yleisillä eurooppalaisilla normeilla. Kunkin järjestelmän ominaisuudet poikkeavat monissa suhteissa vastaavista sisarjärjestelmistä, vaikkakin esimerkiksi turvallisuuteen liittyvät perusasiat voivat olla hyvin samankaltaisia.

Suljettujen raideliikennejärjestelmien teknisistä eroavuuksista johtuu, ettei kansallista sääntelyä ole tarkoituksenmukaista viedä kovin yksityiskohtaiselle tasolle, eikä määritellä yksittäisille järjestelmille tarpeettomia, käytännössä vain ko. järjestelmää koskevia normeja. Liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnos on tässä suhteessa toimiva. Toimilupamenettelyn avulla viranomaisvalvonta toteutuu niin lupaa haettaessa kuin luvan voimassaoloaikanakin.

On hyvä, ettei raitio- tai metroliikenteeseen hankittavalta uudelta kalustolta edellytetä erikseen hyväksyttämistä valvontaviranomaisella. Tällainen hyväksymismenettely olisi vaikeasti toteutettavissa.

Toimiluvan ehdoksi tulevan turvallisuusjohtamisjärjestelmän luominen on osa liikennelaitos –liikelaitoksen (HKL) toiminnan kehittämistä, kun käynnissä on parhaillaan ISO 9001, ISO 14001 ja OHSAS 18001 standardien mukaisen johtamisjärjestelmän laatiminen. Toimintajärjestelmän puitteissa HKL:n toiminta kuvataan toimintakäsikirjassa ja keskeiset toiminnot kuvataan prosesseina. Toiminnoista sekä niiden vastuista laaditaan kirjalliset toimintaohjeet. HKL varautuu tällä hankkeella pääkaupunkiseudun joukkoliikenteen tulevia haasteita varten. Toimintajärjestelmälle haetaan ulkoinen

sertifiointi vuoden 2015 aikana, ja järjestelmää auditoidaan säännöllisesti paitsi ulkoisesti, myös sisäisesti.

Toimilupaa vaativa toimintakokonaisuus

Helsingin kaupunki katsoo, että viranomaisvalvonta tulisi tässä vaiheessa ulottaa vain metroliikenteeseen edellä sanotun mukaisesti. Jatkovalmistelussa tulisi pyrkiä toimilupaa edellyttävien toimintakokonaisuuksien määrittelyyn seuraavien linjausten pohjalta:

- Toimilupa tulisi voida myöntää niin, että sama toimilupa voi koskea sekä liikenteen harjoittamista että rataverkon hallintaa.

- Lakiin perustuvalla sääntelyllä ei tule tarpeettomasti ohjata tai pyrkiä vaikuttamaan käytössä oleviin tarkoituksenmukaisiin ja tehokkaisiin organisointiratkaisuihin. Sääntelyllä ei myöskään pitäisi ohjata organisointiratkaisuihin, joilla ei ole saavutettavissa nykyiseen nähden turvallisuutta lisääviä vaikutuksia, eikä uusiin organisointiratkaisuihin, jotka käytännössä voisivat heikentää toiminnan tehokkuutta.

- Sääntelyllä ei tule varautua sellaisiin toimintakonsepteihin, jotka ovat käytännössä pois suljettuja tai toiminnallisesti hyvin hankalasti toteutettavissa. Esimerkiksi tilanne, jossa metro- tai raitiorataverkolla olisi useita liikenteenharjoittajia, on Helsingin olosuhteissa erittäin epätodennäköinen, eikä tällaista tilannetta ole syntymässä muuallakaan Suomessa.

- Ei tulisi myöskään asettaa tarpeettomia rajoituksia sille, miten kaupunki liiketoimintaan liittyvistä tarpeistaan lähtien päättää toimintaympäristönsä vaatimukset ja tehokkuusvaatimukset täyttävästä organisaatiorakenteestaan.

Edellä olevan perusteella Helsingin kaupunki esittää, että lakiehdotuksen jatkovalmistelussa vielä selvitetään mahdollisuutta, että sama toimilupa voidaan myöntää koskemaan sekä metroliikenteen harjoittamista että metroliikenteen rataverkon hallintaa. Toimilupajärjestelmällä ei pidä olla vaikutuksia toimiluvanhaltijan toimintojen organisointiin siten, ettei voitaisi toimia mahdollisimman tehokkaalla ja tuottavalla tavalla, kun samalla otetaan huomioon kaikki turvallisuuteen liittyvät tarpeelliset vaatimukset. Jos päädytään siirtämään raitioliikenne viranomaisvalvonnan piiriin, vastaavasti myös sen osalta toimiluvan tulisi koskea sekä raitioliikenteen harjoittamista että rataverkon hallintaa.

On tärkeää, että toimilupajärjestelmän toteutus tapahtuu joustavasti tarpeetonta byrokratiaa välttäen. Toteutuksessa on, mikäli mahdollista, käyttävä hyväksi esim. olemassa olevia rekistereitä ja käytäntöjä.

Lisäksi on pyrittävä välttämään tarpeettoman raskasta hallintoa esimerkiksi informoitaessa valvontaviranomaista vaaratilanteista. Yhteistyö Liikenteen turvallisuusviraston kanssa on toteutettava sähköisen tietojenvaihdon pohjalta niin laajasti kuin mahdollista.

Metro- ja raitioliikenteen liikenteenohjauksen sijoittaminen

Ehdotuksen mukaan liikenteen valvonnan ohjaaminen tulisi rataverkon haltijan tehtäväksi ja vastuulle. Helsingin kaupunki pitää tätä ratkaisua epätarkoituksenmukaisena.

Liikenne- ja viestintäministeriö todennäköisesti lähtee tässä kohdin junaliikenteessä vallitsevasta tilanteesta. Junaliikenteessä ollaan siirtymässä kilpailutettuun liikennetuotantoon ilmeisesti viimeistään vuonna 2021 ja tällöin joudutaan ratakapasiteettia jakamaan osittain samalla rataverkolla liikennöivien eri toimijoiden kesken. Liikenteenohjaus on junaliikenteessä keskeinen toiminto toteutettaessa ratakapasiteetin jakamista. Tämän vuoksi junaliikenteessä on perusteltua, että liikenteen ohjaus on yleisen rataverkon haltijaa (Liikennevirasto) lähellä oleva toiminto, joka käytännössä tultaneen hoitamaan itsenäisen, yhtiömuotoisen, toimijan avulla.

Metroliikenteessä, samoin kuin raitioliikenteessä, liikenteenohjauksen rooli on hyvin toisenlainen. Metroliikenteen ja junaliikenteen liikenteenohjaus kytkeytyvät tällä hetkellä hyvin kiinteästi liikenteen harjoittamiseen. Jatkossakaan ei Helsingissä ole tarkoituksenmukaista siirtää metroliikenteen, ja/tai raitioliikenteen, jos se myöhemmässä vaiheessa otetaan valvonnan piiriin, valvontaa liikennettä harjoittavilta yksiköiltä HKL-Metroliikenteeltä ja HKL-Raitioliikenteeltä HKL-Infrapalveluille. Siirrosta aiheutuisi merkittävää kitkaa ja hyvin todennäköisesti myös kustannusten nousua.

HKL:n omien asiantuntijoiden ja ulkopuolisen arvion mukaan myös Ruotsin ja Tanskan kokemukset osoittavat, että tarkoituksenmukainen sijainti liikenteenohjaustoiminnoille on liikenteenharjoittaja. Näin organisointi on käytännössä toteutettu sekä Ruotsissa että Tanskassa. Tämän käytössä olevan organisoinnin ja tehtäväjaon voidaan katsoa olevan myös turvallisuuden kannalta tehokas ratkaisu. Tilanteessa, jossa liikenteenharjoittaja ja rataverkon haltija ovat erillisiä toimijoita, ei rataverkon haltijan direktio-oikeus ulotu liikenteenharjoittajan liikenneturvallisuustehtäviä hoitavan henkilöstön toimintaan.

Helsingin kaupunki esittää, että liikenteen ohjaus säilytetään liikenteenharjoittajan tehtävänä. Kaupunki ei ylipäätään pidä tarpeellisena antaa lain tasolla ohjeistusta liikenteenohjauksen organisoimisesta.

Seuraavassa on tarkasteltu asiaa sekä metroliikenteen että raitioliikenteen näkökulmasta erikseen:

Metroliikenteen liikenteenohjaus

Metroliikenteen liikenteenohjaus on nykyisin liikelaitoksen sisäisessä organisaatiossa liikenteenharjoittajalle (HKL-Metroliikenne) kuuluva tehtävä. Liikenteenohjauksen ja kuljettajien tiivis yhteistyö on manuaalimetrojärjestelmässä välttämätöntä liikenteen sujumisen varmistamiseksi. Liikenteenohjauksen muu sijoitus liikelaitoksen organisaatiossa johtaisi tarpeettomiin rajapintoihin ja toisi epäselvyyttä esimiestoiminnassa ja työnjohdossa. Pahimmassa tapauksessa siitä voisi olla haittaa nykyisille selkeille prosesseille metroliikennettä käytännössä toteutettaessa.

Perustavaa laatua oleva ero metroliikenteen ja junaliikenteen liikenteenohjauksen välillä on, että suljetussa järjestelmässä metroliikenteen liikenteenohjauksessa ei ole kyse ratakapasiteetin jakamisesta. Helsingin metro on laajuudeltaan niin pieni, ettei käytännössä ole ajateltavissa, että metroverkolla toimisi metroliikenteessä useita toiminnanharjoittajia. Esimerkiksi kilpailutettaessa kyse voisi olla vain siitä, että koko liikenteen harjoittaminen Helsingin metrossa kilpailutettaisiin yhtenä kokonaisuutena, jolloin silloinkin lopputilanteessa olisi vain yksi liikenteenharjoittaja.

Metroliikenteessä myöskään radan kiinteät turvalaitteet eivät ole rataverkon haltijan operatiivisessa hoidossa. Rataverkon haltijana toimiva HKL-Infrapalvelut on niiden tekninen omistaja, mutta turvalaitteet ja niiden ohjaus (liikenteenohjaus) ovat osa HKL-Metroliikenteen tehtävänä olevaa liikenteen harjoittamista. Myöskään jatkossa tätä toimintatapaa ei ole syytä muuttaa.

Eräiden metrorataverkon huoltotoimenpiteiden osalta liikenteenohjaus kyllä toimii myös metroliikenteessä ratakapasiteetin jakajana. Näin on, kun liikenteenohjauksen pitää varmistaa esimerkiksi huoltoon ja kunnossapitoon liittyvissä liikenteenhoidon poikkeustilanteissa, että välttämätön huoltoliikenne saadaan hoidettua. Pääsääntöisesti huoltoliikenne hoidetaan liikennöintiaikojen ulkopuolella, mutta joissain, lähinnä poikkeustilanteissa, rataverkon huoltoliikennettä joudutaan myös hoitamaan muun liikennöinnin lomassa.

Rataverkon haltijan tehtävät painottuvat kokonaan rataverkon ylläpitoon ja huoltoon, joka monessa tapauksessa tapahtuu liikennöintiajan ulkopuolella liikennöinnille aiheutuvien tarpeettomien häiriöiden estämiseksi. Liikenteenohjauksen yhteydet rataverkon haltijan tehtäviin päivittäisen liikenteen hoidossa ovat hyvin toisenlaiset

ja toisella volyymitasolla verrattuna liikenteenohjauksen merkitykseen metron matkustajaliikenteen hoidossa.

Automaattimetrojärjestelmään siirryttäessä liikenteenohjauksesta tulee vielä aikaisempaa enemmän liikenteenharjoittamisen ja liikenteenharjoittajan ydinasia. Metron tultua automatisoiduksi toimii ”liikenteenharjoittajana” oikeastaan tekninen ja IT-pohjainen automaattijärjestelmä, jonka toiminnan sujuvuutta metron liikenteenohjaus valvoo. Automaattimetrojärjestelmässä metrovalvomo puuttuu käytännön liikenteenohjaukseen vain poikkeus- ja häiriötilanteissa. Täysin toteutettuna automaattimetrojärjestelmä toimii myös kokonaan ilman junissa olevaa kuljettajahenkilökuntaa. Todennäköisesti kuitenkin on tarkoituksenmukaista, että ainakin siirtymäajan kestäessä automatisoidussa metroliikenteessä on myös junissa avustavaa liikennehenkilökuntaa varmistamassa mm. matkustajien turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta.

Raitioliikenteen liikenteenohjaus

Raitioliikenteen viranomaisvalvonnan tarpeen mahdollista jatkoselvittelyä varten Helsingin kaupunki tuo esiin seuraavia näkökohtia:

Raitioliikenteessä liikenteenohjaus on keskeinen osa liikenteen harjoittamista. Liikenteen ohjaukselle ei kuulu lainkaan tehtäviä, jotka suoraan vaikuttavat raitiovaunujen ohjaamiseen rataverkolla. Ohjaaminen on kokonaan kuljettajan vastuulla. Liikenteen ohjaus valvomosta käsin, esimerkiksi teknisillä järjestelyillä, ei missään tilanteessa suoraan/automaattisesti vaikuta raitiovaunujen kulkuun.

Poikkeusliikennetilanteissa liikenteenohjaus antaa kuljettajille määräykset radio-ohjauksen kautta, ja kuljettajan vastuulla on noudattaa annettuja ohjeita esimerkiksi muutetuista reiteistä. Raitioliikenteessä korostuu kaikin puolin kuljettajien suora vastuuasioista, jotka liittyvät raitioliikenteen toteuttamisen turvallisuuteen. Kuljettajan vastuu konkretisoituu suoraan tieliikennelain säännösten mukaisesti.

Liikenteen ohjaus on raitioliikenteessä myös pitkälti työnjohtoon liittyvä järjestelmä. Raitioliikenteen ohjauksella on suuri merkitys nimenomaan poikkeusliikennetilanteissa. Liikenteenohjaus antaa ohjeita poikkeusreittien käyttämisestä ja samalla myös voi suoraan ohjata kuljettajaresurssien käyttöä. Liikenteenohjaus/liikennevalvomo antaa kuljettajille paljon sellaista ohjeistusta, jolla käytännössä voi olla merkitystä myös turvallisuuden kannalta. Tämä kuljettajien neuvonta perustuu hyvään operatiiviseen osaamiseen, joka tulee liikenteen

harjoittamisesta saadusta kokemuksesta ja myös kytkeytyy tiiviisti kuljettajien työnjohtoon.

On erittäin epätodennäköistä, että Helsingin raitiorataverkolla jatkossakaan toimisi yhtä aikaa useita liikenteenharjoittajia, joiden kesken ratakapasiteettia olisi tarpeen jakaa. Vain harvoin sattuvissa poikkeustapauksissa on kyse liikennekapasiteetin jakamisesta. Tällaisia tilanteita syntyy lähinnä ohjattaessa määrältään varsin vähäistä raitiovaunujen tilausliikennettä muun raitioliikenteen lomaan.

Lisäksi samalla tavoin kuin metroliikenteessä, myös raitioliikenteen liikenteenohjaus huolehtii, että tarpeellisia huolto- ja kunnossapitotehtäviä suorittavat rata-ajoneuvot pääsevät välttämättömän tarpeen vaatiessa vuorollaan raitiorataverkolle hoitamaan tarvittavia tehtäviä. Liikenteenohjaus varmistaa näissä tapauksissa aina etukäteen, ettei ole esteitä rata-ajoneuvojen käyttämiseen aikataululiikenteen lomassa. Suurelta osin huolto- ja kunnossapitoliikenne hoidetaan normaalin liikennöintiajan ulkopuolella niin, että sen aiheuttamat haitat matkustajaliikenteelle saadaan minimoiduksi.

Raitioliikenteen liikenteenohjauksella ei ole juurikaan yhteyttä raitiorataverkon haltijan toimintoihin, jotka liittyvät puhtaasti vain radan kunnossapitoon, ylläpitoon ja korjaukseen.

Raitioliikenteen liikenteenohjauksella on tällä hetkellä paljon myös tehtäviä, jotka liittyvät suoraan työnjohtamiseen. Liikenteenohjauksessa ei ole kyse pelkästään raitiovaunun kulun seurannasta eikä liikenteen järjestämisestä poikkeustilanteissa parhaalla mahdollisella tavalla matkustajia palvellen. Liikenteenohjauksen nykyisiä, selvästi työnjohdollisia tehtäviä ovat esim. kuljettajan tekninen avustaminen liikennehäiriö- ja muissa tilanteissa, joissa avustamista tarvitaan, sekä avustaminen reitillä selvittämällä kuljettajalle kulloinkin raitiorataverkolla vallitsevaa kokonaisliikennetilannetta.

Liikenteen ohjaaja toimii valvomossa myös kiinteässä yhteistyössä valvomoon sijoitetun liikennetyönjohtajan kanssa, jolloin kuljettajaa voidaan valvomosta käsin suoraan myös ohjeistaa liikennetyönjohtajan kautta. Saumaton yhteistyö liikenteenohjaajan ja liikennetyönjohtajan välillä valvomotyöskentelyssä säästää nykytilanteessa kustannuksia, kun varahenkilöstön määrä voidaan minimoida. Liikenteenohjauksen kuljettajille antamat ohjeet perustuvat myös tietoon kuljettajien lakisääteisistä tauoista ja ajorupeamista sekä käytössä olevien varakuljettajien tilanteesta.

Liikenteenohjauksen yhdistämisellä rataverkon hallintaan menetettäisiin edellä selostettuja hyötyjä ja heikennettäisiin raitioliikenteen operointikokonaisuuden hallintaa.

Kustannuksista

Helsingin kaupunki on antamassaan lausunnossa 16.12.2013 arvioinut, että kaupunkiraideliikennelain tarkoittamasta viranomaissääntelystä ja valvonnasta aiheutuu kustannuksia metron turvallisuusjärjestelmän käyttöönotosta, uusien rekisterien laatimisesta ja ylläpidosta sekä raportointivelvollisuuksista metroliikenteen osalta 300 000 – 400 000 euroa sekä vuotuisia järjestelmien käyttö- ja ylläpitokustannuksia 30 000 – 50 000 euroa vuodessa.

HKL:n uuden arvion mukaan uudesta sääntelystä ja valvonnasta aiheutuu kustannuksia selvästi aiemmin arvioitua enemmän, koska sääntelyn ja valvonnan piiriin on nyt tulossa myös raitioliikenne. Lisäksi ehdotusluonnoksen perusteella näyttää ilmeiseltä, että uusien rekisterien perustamisesta, ylläpidosta ja niihin liittyvistä tietoliikenneyhteyksistä sekä erityisesti HKL:n järjestelmien yhteensopivuudesta Liikenteen turvallisuusviraston järjestelmien kanssa aiheutuu sekä alkuvaiheessa että ylläpitovaiheessa enemmän uusia kustannuksia kuin vielä voitiin arvioida kaupungin edellisen kerran lausuessa asiasta liikenne- ja viestintäministeriölle.

Ehdotusluonnos merkitsee, että HKL:n toiminnoista hyvin suuri osa tulee turvallisuusjohtamisjärjestelmien piiriin yhtä aikaa vuoden 2016 kuluessa. Järjestelmien perustamisesta, toteuttamisesta ja ylläpidosta, mukaan lukien tarpeelliset auditoinnit, aiheutuu HKL:lle merkittäviä sisäisiä ja ulkoisia kustannuksia. Lopullinen uudistuksesta aiheutuva lisäresurssitarve selviää vasta vuoden 2015 lopulla ja vuonna 2016, suunniteltaessa yksityiskohtaisesti ja otettaessa uusia järjestelmiä käyttöön.

Tässä vaiheessa arvioidut toiminnan kustannuslisäykset ovat, kun otetaan huomioon lausunnolla olevan ehdotusluonnoksen mukaisesti sekä metro- että raitioliikenteelle aiheutuneet lisäkustannukset:

Tarpeellisten uusien järjestelmien ja menetelmien laatiminen, käyttöönotto ja koulutus (turvallisuusjohtamisjärjestelmä) yhteensä arviolta 400 000 – 600 000 euroa ja järjestelmien käyttö- ja ylläpitokustannukset 100 000 – 150 000 euroa vuodessa

Uuteen lainsäädäntöön mahdollisesti sisältyvä viranomaisohjaus todennäköisesti vaikuttaa merkittävästi kustannuksiin, mikäli viranomaisohjauksella on vaikutusta toimintojen organisointiin.

Mahdollinen lisähenkilöresurssien pysyvä tarve selviää vasta kun turvallisuusjohtamisjärjestelmä on laadittu ja auditoitu.

Esittelijän perustelut

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää 4.2.2015 lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi kaupunkiraideliikenteestä 6.3.2015 mennessä. Lausunnon antamiselle on saatu lisäaikaa 30.3.2015 saakka.

Lausuntopyyntö on liitteenä 1 ja luonnos Hallituksen esitykseksi on liitteenä 2.

Tausta

Liikenne- ja viestintäministeriön asettama Metroliikenteen valvontatyöryhmä valmisteli vuonna 2013 ehdotuksen metroliikenteen valvonnaksi. Työryhmän tehtävänä oli selvittää metroliikenteen ja kevyenraideliikenteen viranomaistoimintojen järjestäminen, liikenneturvallisuuden tarpeet sekä järjestelmien suunnittelun, toteuttamisen ja käytön edellyttämien viranomaishyväksyntöjen järjestäminen, kun metroliikenne laajenee Helsingin kaupungin ulkopuolelle ja kevyt raideliikenne mahdollisesti käynnistetään pääkaupunkiseudulla sekä Tampereen ja Turun seudulla.

Kaupunginhallitus antoi työryhmän raportista lausuntonsa 16.12.2013 § 1352. Kaupunginhallituksen lausunto on liitteenä 3.

Helsingin kaupunki piti työryhmän ehdotusta metrojärjestelmään liittyvien viranomaistehtävien ja metrojärjestelmän valvonnan osalta kannatettavina. Kaupunki katsoi tuolloin, että raitioliikenteen osalta sääntelyn tarve ei ole samanlainen kuin metron osalta, mutta piti hyvänä kevyen raideliikenteen laintasoisen sääntelyn tarpeen selvittämistä metroliikenteen valvontaa koskevan lainsäädäntötyön valmistelun yhteydessä.

Esityksen sisällöstä

Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kaupunkiraideliikennettä koskeva laki. Kaupunkiraideliikenteellä tarkoitettaisiin esityksessä metro- ja raitioliikennettä. Raitioliikenne kattaisi perinteisen katuverkolla tapahtuvan raitioliikenteen lisäksi niin sanotun pikaraitioliikenteen, jonka käynnistämistä suunnitellaan pääkaupunkiseudulla sekä myös Tampereen ja Turun alueella.

Kaupunkiraideliikenteestä ei ole toistaiseksi erillistä laintasoista sääntelyä. Kaupunkiraideliikenne on niin sanottuna

kevytraideliikenteenä jätetty myös EU-lainsäädännön soveltamisalan ulkopuolelle.

Laissa säädettäisiin kaupunkiraideliikenne muun joukkoliikenteen tavoin luvanvaraiseksi ja viranomaisvalvonnan piiriin kuuluvaksi liikennemuodoksi.

Liikenteen turvallisuusvirasto myöntäisi toimiluvan kaupunkiraideliikenteen harjoittamista varten ja toisaalta kaupunkiraideliikenteessä käytettävän rataverkon hallintaa varten. Liikenteen turvallisuusvirasto vastaisi myös kaupunkiraideliikenteen turvallisuuden valvonnasta, kuten se vastaa muun muassa rautatieliikenteen turvallisuusvalvonnasta.

Vastuu kaupunkiraideliikenteen turvallisuudesta olisi jatkossakin toiminnanharjoittajalla, jolta edellytettäisiin toiminnan turvallisen harjoittamisen varmistamiseksi turvallisuusjohtamisjärjestelmää.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2016 ennen kuin liikennöinti niin sanotulla länsimetrolla käynnistyy ja metroliikenne laajenee Helsingin kaupungin rajojen ulkopuolelle.

Saadut lausunnot

Asiasta on pyydetty liikennelaitos –liikelaitoksen johtokunnan, kaupunkisuunnittelulautakunnan ja pelastuslautakunnan lausunnot. Lausunnot ovat päätöshistoriassa.

Liikennelaitos –liikelaitoksen johtokunta pitää uutta sääntelyä perusteltuna. Johtokunnan lausunnossa on kuitenkin kiinnitetty huomiota eräisiin jatkotyöstämistä vaativiin asioihin, kuten erikseen liikenteen harjoittamiselta ja rataverkon haltijalta vaadittavien toimilupien yhdistämiseen sekä liikenteenohjauksen sijoittamiseen rataverkon haltijalle. Myös sääntelystä aiheutuvien kustannusten määrää on lausunnossa tarkistettu.

Liikennelaitos –liikelaitoksen mukaan viranomaisvalvonnasta aiheutuvat kehittämiskustannukset ja järjestelmien ylläpitokustannukset yms. on siirrettävä kokonaisuudessaan lisääntyvinä käyttömenoina raitioliikenteen harjoittamisen ja metroliikenteen harjoittamisen kustannuksiin sekä osaltaan myös raitioliikenteen ja metroliikenteen rataverkon ylläpitokustannuksiin. HKL laskuttaa nämä liikenteenharjoittamisen ja joukkoliikenneinfran ylläpidon kustannuksina HSL:ltä.

Kaupunkisuunnittelulautakunta pitää esitettyä sääntelymallia tarkoituksenmukaisena. Lautakunta kiinnittää huomiota siihen, ettei lain

vaikutuksissa ole huomioitu rataverkon haltijan turvallisuusjärjestelmässä radoille mahdollisesti asetettavien teknisten ja mittavaatimusten vaikutusta katujen suunnitteluun.

Pelastuslautakunta pitää lain säätämistä kaupunkiraideliikenteestä turvallisuuden kannalta hyvänä. Lautakunnan lausunnossa nostetaan esiin muutamia ehdotettuun turvallisuusjohtamisjärjestelmään liittyviä asioita, joihin lautakunta toivoo tarkempia normeja.

Esittelijän kannanotot

Esittelijä toteaa, että kaupunki suhtautui jo 1.12.2013 antamassaan lausunnossa myönteisesti metrojärjestelmää koskevan lakitasoisen sääntelyn aikaansaamiseen. Raitioliikenteen osalta pidettiin tuolloin tarpeellisena vielä selvittää laintasoisen sääntelyn tarvetta. Nyt esitettyä ratkaisua, jossa myös raitioliikenne saatetaan sääntelyn piiriin, olisi liikennelaitos -liikelaitoksen lausunnossa esitetyistä syistä hyvä vielä tarkastella uudelleen, ja ulottaa sääntely ensi vaiheessa vain metroliikenteeseen.

Liikennelaitos –liikelaitoksen lausunnossa esitetyt näkökohdat yhden toimiluvan puolesta sekä metro- että raitioliikenteessä sekä vastuusta liikenteenohjauksesta ovat käytännön toiminnan kannalta perusteltuja.

Pelastuslautakunnan lausunnossa on esitetty tiukempaa sääntelyä turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Laki lähtee siitä, että toiminnanharjoittajalla on turvallisuusjohtamisjärjestelmä, ja sitä koskevat vaatimukset on lakiin kirjattu. Tämä vastaa soveltuvin osin rautatiejärjestelmän järjestelmää. Ehdotetun tasoinen sääntely on riittävä, eikä hyvin yksityiskohtaisen sääntelyn luomiseen ole syytä mennä.

Liikennelaitos -liikelaitoksen edustaja on ollut mukana liikenne- ja viestintäministeriön valmistelutyössä ja antanut näkemyksiään työryhmän työhön.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Lausuntopyyntö
2 Hallituksen esitys (luonnos)
3 Lausunto 16.12.2013

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote	Otteen liitteet
LVM	Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

HKL

Päätöshistoria

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta (HKL) 10.03.2015 § 48

HEL 2015-001552 T 03 00 00

Lausunto

Liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunta (HKL) antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

1. Yleistä

Kaupunkiraideliikenteellä tarkoitetaan suljetussa raidejärjestelmässä harjoitettavaa metro-, tai raitioliikennettä niin, että tätä rataverkkoa ei ole yhdistetty, muutoin kuin mahdollisesti huoltotarkoituksia varten, yleiseen junarataverkkoon.

Kaupunkiraideliikennettä ei aikaisemmin ole säännelty Suomen lainsäädännössä lukuun ottamatta lähinnä tieliikennelakia, joka koskee myös katualueella harjoitettavaa raitioliikennettä. Myöskään EU-tasolla ei ole kaupunkiraideliikennettä ohjaavaa säännöstöä eikä sellaiseen olla myöskään pyrkimässä. Useimmissa EU-maissa on kansallista lainsäädäntöä, joka koskee myös suljettujen ratajärjestelmien kaupunkiraideliikennettä.

Edellä olevista lähtökohdista on perusteltua, että liikenne- ja viestintäministeriö on nyt laatimassa sääntelyä myös Suomeen suljettujen ratajärjestelmien kaupunkiraideliikennettä varten. Metroliikenteellä on pääkaupunkiseudun raskaana raideliikenteenä yhtäläisyyksiä etenkin pääkaupunkiseudun lähijunaliikenteen kanssa, joten tuntuu johdonmukaiselta, että metroliikenteessä tulee käyttöön myös saman tyyppisiä valvontamenettelyjä, jotka koskevat lähijunaliikennettä. Raitioliikenne on kevyttä kiskoliikennettä, joka

Helsingissä kulkee katutilassa yhdessä muun liikenteen kanssa. Raitioliikenteen osalta ei tämän vuoksi vertailu junaliikenteeseen ja muuhun raskaaseen raideliikenteeseen, joka toimii erillään muusta liikenteestä, ole sillä tavoin selvä, että junaliikennettä koskevan viranomaisvalvonnan tarve olisi ilmeinen. Näin etenkin kun raitioliikennettä koskee tieliikennelain mukainen sääntely, ohjaus, ja valvonta.

Kaupunkiraideliikenteellä on kullakin alueella sille aivan omat ominaiset piirteensä. Näin jo senkin vuoksi, että kukin suljettu raideliikennejärjestelmä muodostaa oman erityisen teknisen kokonaisuutensa, jota on vaikeaa säännellä esimerkiksi yleisillä eurooppalaisilla normeilla. Kunkin järjestelmän ominaisuudet poikkeavat monissa suhteissa vastaavista sisarjärjestelmistä, vaikkakin esimerkiksi turvallisuuteen liittyvät perusasiat voivat olla hyvin samankaltaisia.

Suljettujen raideliikennejärjestelmien teknisistä eroavuuksista johtuu, ettei myöskään kansallista sääntelyä ole tarkoituksenmukaista viedä kovin yksityiskohtaiselle tasolle eikä määritellä tällaisille yksittäisille järjestelmille liikaa tarpeettomia, vain ko. järjestelmää käytännössä koskevia normeja. Liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnos on tässä suhteessa toimiva, kun siinä viranomaisvalvonta toteutetaan toimilupamenettelyllä niin, että liikenteestä ja sen turvallisuudesta vastuussa olevat yksiköt hakevat toimilupaa, jonka avulla viranomaisvalvonta toteutuu niin lupaa haettaessa kuin luvan voimassaoloaikanakin.

Liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnoksessa ei, aivan oikein, esimerkiksi lähdetä siitä, että raitio- tai metroliikenteeseen hankittava uusi kalusto pitäisi hyväksyttää erikseen valvontaviranomaisella. Tällainen hyväksymismenettely olisikin vaikeasti toteutettavissa, kun se todennäköisesti edellyttäisi normien laatimista raitiovaunuja ja metrojunia varten, jotka normit sitten olisivat käytännössä kussakin tapauksessa aivan spesifisiä ja vain tiettyihin suljettuihin raideliikennejärjestelmiin soveltuvia, kun vaatimuksetkin lähtevät aina siitä raideliikennejärjestelmästä, jolla kalusto liikennöi.

2. Liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnoksen keskeinen tarkoitus

Ehdotusluonnoksen tavoitteena on metro- ja raitioliikenteen (kaupunkiraideliikenne) saattaminen erillisen laintasoisen sääntelyn piiriin siltä osin kuin laintasoinen sääntely ei sitä toistaiseksi koske.

Ehdotusluonnoksen tavoitteena on säätää Liikenteen turvallisuusvirasto metro- ja raitioliikennettä valvovaksi viranomaiseksi. Ehdotusluonnoksella annettaisiin Liikenteen turvallisuusvirastolle

toimivalta myöntää toimiluvat metro- ja raitioliikenteen liikennöintiä ja metro- ja raitiorataverkon hallintaa varten. Viranomaisvalvontaa tehostetaan muun muassa niin, että Liikenteen turvallisuusvirastolle tulee mahdollisuus valvontaa toteuttaessaan päästä tarkastamaan toimiluvan saaneen turvallisuusasioihin liittyviä rekistereitä.

3. Liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnoksen keskeinen sisältö

- laki koskee sekä metro-, että raitioliikennettä
- Turvallisuusviranomaisena toimii Liikenteen turvallisuusvirasto (Trafi).
- toimilupaa edellytetään sekä metroliikenteen toiminnanharjoittajalta, metroliikenteen rataverkon haltijalta, raitioliikenteen toiminnanharjoittajalta ja raitioliikenteen rataverkon haltijalta.
- Rataverkon haltija on määritelty liikenteenohjauspalvelut tarjoavaksi toimijaksi.
- Keskeinen osa toimilupaan liittyvää etukäteisohjausta on toimilupaa haettaessa esitettävä turvallisuusjohtamisjärjestelmä, jolla toimiluvan haltija käytännössä sitoutuu erilaisiin prosesseihin ja menettelyihin, joiden avulla metro- ja raitioliikenteen turvallisuutta voidaan seurata, valvoa, ylläpitää ja kehittää.
- Toimilupa myönnetään 10 vuodeksi.
- Toimiluvan voimassa ollessa Liikenteen turvallisuusvirastolle on oikeus valvoa raitio- ja metroliikenteen turvallisuuteen liittyvien asioiden hoitamista, onnettomuuksista ja vaaratilanteista ilmoittamista; valvonta on toimilupaprosessia lukuun ottamatta pääosin jälkikäteistä.
- Liikenteen turvallisuusvirasto valvoo
    - metro- ja raitioliikennejärjestelmää koskevien vaatimusten noudattamista;
    - liikenteenharjoittajan ja rataverkon haltijan turvallisuusjohtamisjärjestelmien vaatimustenmukaisuutta; sekä
    - varautumista poikkeusoloihin sekä häiriötilanteisiin metro- ja raitioliikennejärjestelmässä.
- Toimiluvan haltijalle ilmoitusvelvollisuus onnettomuus- ja vaaratilanteista ja tallentamisvelvollisuus dataan, joka liittyy näihin tilanteisiin.
- Kaupunkiraideliikenteen sääntely ja valvonta koskee myös liikenneturvallisuustehtävissä toimivan henkilöstön kelpoisuusehtoja.
- Toimiluvan haltijan vastuu ja vastuun seuraamukset on määritelty.

- Jälkikäteisvalvonnassa voidaan asettaa uhkasakkoja ja viime kädessä toimilupa voidaan jopa peruuttaa.
- Seuraamukset ohjausjärjestelmän mukaisten tehtävien laiminlyömisestä ja/tai säännösten rikkomisesta.
- Liikenteen turvallisuusvirastolle on määritelty turvallisuuden valvontaan liittyviä rekisterinpitotehtäviä.

4. Liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnoksen mukaisen lain voimaantulo

Liikenne- ja viestintäministeriö on indikoinut, että ministeriö valmistelee kaupunkiraideliikennettä koskevan lainsäädäntöehdotusluonnoksen niin, että vaalien jälkeen aloittava uusi hallitus voi antaa siitä eduskunnalle esityksen toukokuussa. Esityksen valiokuntakäsittely tapahtuisi kesällä 2015 ja liikenne- ja viestintäministeriön nykyisten kaavailujen mukaan eduskunta suorittaisi hallituksen esityksen päätöskäsittelyn alkusyksystä 2015 niin, että laki olisi tulossa voimaan 1.1.2016

Liikenne- ja viestintäministeriön lakiehdotusluonnoksen mukaan laki tulee voimaan 1.1.2016, mutta niin, että toimilupaa edellytetään metro- ja raitioliikenteen toiminnanharjoittajilta sekä metro- ja raideliikenteen rataverkon haltijoilta vasta 1.9.2016.

5. HKL:n yksityiskohtainen lausunto liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnoksesta kaupunkiraideliikennelaiksi

5.1 Liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnoksen valmisteluprosessi

HKL on ollut mukana liikenne- ja viestintäministeriön valmistellessa nyt lausunnolla olevaa ehdotusluonnosta. Valmistelun ensimmäisellä kierroksella Helsingin kaupunki antoi asiassa lausunnon liikenne- ja viestintäministeriölle. Helsinki jo tällöin katsoi, ettei viranomaisvalvontaa ole tarpeen ulottaa raitioliikenteeseen.

HKL on ollut mukana myös liikenne- ja viestintäministeriön kaupunkiraideliikennelain ns. toisen kierroksen valmistelussa osallistumalla liikenne- ja viestintäministeriön ja Liikenteen turvallisuusviraston kokouksiin ja antamalla eri vaiheissa myös Liikenteen turvallisuusviraston pyynnöstä sille lisäselvityksiä, kommentteja ja palautetta lainvalmistelun edetessä.

5.2 Yleiset linjaukset

HKL on saanut osittain näkemyksiään otetuksi huomioon jo lainvalmistelun eri vaiheissa. HKL toteaa nyt lausunnolle toimitetusta liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnoksesta seuraavaa:

HKL viittaa edellä Yleistä -jaksossa selvitettyyn ja toteaa, että liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnos on perusteltu ja antaa pohjan jatkovalmistelulle. HKL:llä ei ole huomauttamista, että viranomaisvalvontayksikkönä on Liikenteen turvallisuusvirasto syksystä 2016 alkaen. HKL viittaa kuitenkin Helsingin kaupungin asiassa aikaisemmin antamaan lausuntoon jossa todetaan, että raitioliikenteen osalta viranomaissääntely on jo olemassa, kun raitioliikenne tapahtuu katuverkolla ja on poliisin yleisessä viranomaisvalvonnassa, jota ohjaa tieliikennelaki.

- Kaupunginhallituksen lausunto 16.12.2013 § 1352: Lähtökohtaisesti Helsingin kaupunki katsoo, että raitioliikenteen osalta sääntelyn tarve ei ole samanlainen kuin metron osalta. Raitioliikenne on jo nyt tietyiltä osin sääntelyn piirissä, koska sitä koskevat tieliikennelain säännökset. Raitioliikennettä harjoitetaan pääosin muun liikenteen yhteydessä samoilla kaistoilla. Katuympäristössä toimiva raitioliikenne poikkeaa muutenkin metroliikenteestä toimintaympäristönsä ja järjestelmänsä takia.

Toimiluvan ehdoksi tulevan turvallisuusjohtamisjärjestelmän luominen on muutenkin osa HKL:n toiminnan kehittämistä juuri tällä hetkellä, kun HKL:ssä on käynnissä ISO 9001, ISO 14001 ja OHSAS 18001 standardien mukaisen johtamisjärjestelmän laatiminen. Toimintajärjestelmän puitteissa HKL:n toiminta kuvataan toimintakäsikirjassa, keskeiset toiminnot kuvataan prosesseina ja toiminnoista sekä niiden vastuista laaditaan kirjalliset toimintaohjeet. HKL varautuu tällä hankkeella pääkaupunkiseudun joukkoliikenteen tulevia haasteita varten. Toimintajärjestelmälle haetaan ulkoinen sertifiointi vuoden 2015 aikana ja järjestelmää auditoidaan säännöllisesti paitsi ulkoisesti, myös sisäisesti.

5.3 Toimilupaa vaativa toimintakokonaisuus

Liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnos merkitsisi, että HKL tarvitsee erilliset toimiluvat sekä raitioliikenteen harjoittamista, raitioliikenteen rataverkon hallintaa, metroliikenteen harjoittamista ja metron rataverkon hallintaa varten.

HKL katsoo, että liikenne- ja viestintäministeriön viranomaisvalvonnan toteuttaminen tulisi tässä vaiheessa ulottaa vain metroliikenteeseen. Jatkovalmistelussa tulisi myös pyrkiä sellaisten toimilupaa edellyttävien toimintakokonaisuuksien määrittelyyn, jotka noudattavat seuraavia linjauksia:

- Toimilupa tulisi voida myöntää niin, että sama toimilupa voi koskea sekä liikenteen harjoittamista, että rataverkon hallintaa

- Lakiin perustuvalla säätelyllä ei tule tarpeettomasti ohjata tai pyrkiä vaikuttamaan käytössä oleviin, tarkoituksenmukaisiin ja tehokkaisiin organisointiratkaisuihin,
- Lakiin perustuvalla säätelyllä ei varsinkaan tule vaikuttaa organisointiratkaisuihin tilanteessa, jossa alkuperäisestä poikkeavalla organisoinnilla ei ole saavutettavissa turvallisuutta lisääviä vaikutuksia ja uusi organisointi käytännössä voisi heikentää toiminnan tehokkuutta, ja
- Lakiin perustuvalla säätelyllä ei tule varautua sellaisiin toimintakonsepteihin, jotka käytännössä ovat pois suljettuja tai käytännössä toiminnallisesti hyvin hankalasti toteutettavissa. Esimerkiksi lopputilanne, jossa metro- tai raitiorataverkolla olisi useita liikenteenharjoittajia, on Helsingin olosuhteissa erittäin epätodennäköinen, eikä tällaista tilannetta ole syntymässä muuallakaan Suomessa,
- Lakiin perustuvan säätelyn ei tulisi asettaa tarpeettomia rajoituksia, miten HKL omista liiketoimintaan liittyvistä tarpeistaan lähtien päättää mahdollisimman tehokkaasti toimintaympäristönsä vaatimukset ja tehokkuusvaatimukset täyttävästä organisaatiorakenteestaan.

Edellä olevan perusteella HKL pitää tarkoituksenmukaisena, että liikenne- ja viestintäministeriön lakiehdotusluonnoksen jatkovalmistelussa tulee vielä selvittää mahdollisuutta, että raitioliikenteessä sekä metroliikenteessä tarvittaisiin vain yksi toimilupa. HKL toteaa tämän esityksensä perusteluina seuraavaa:

- Sekä raitioliikenteen harjoittaminen että metroliikenteen harjoittaminen muodostavat omien rataverkkojensa kanssa toiminnalliset kokonaisuudet aivan eri tavalla kuin on laita junaliikenteessä. HKL:n nykyisessä organisaatiossakin tämä on huomioitu sillä tavoin, että raitioliikenteen ja metroliikenteen kunnossapidon osalta ei ole tehty tarpeettomia raja-aitoja HKL:n organisaatioon, vaan HKL-Metroliikenne ja HKL-Raitioliikenne ovat käytännössä vastuussa koko siitä toiminnallisesta kokonaisuudesta, joka mahdollistaa sujuvan metro- ja raitioliikenteen järjestämisen.
- Metron automatisoinnin myötä syvälle integroitunut yhteistyö metron rataverkon hallintaan liittyvän ratainfran ja metroliikenteen harjoittamisen välillä entisestään syventyy.
- Päinvastoin kuin junaliikenteessä, ei näköpiirissä ole, että metrorataverkolle tai raitiorataverkolle tulisi yhtä aikaa useita liikenteen harjoittajia. Asiaa on selvitetty tarkemmin jäljempänä käytäessä läpi metro- ja raitioliikenteen valvomotoimintoja ja

niiden tiivistä liittymistä metroliikenteen harjoittamiseen ja raitioliikenteen harjoittamiseen.

HKL:n kannalta on tärkeää, että lakiehdotuksella voimaan tarkoitetuksi tuleva toimilupajärjestelmän toteutus tapahtuu aikanaan joustavasti siten, että tarpeetonta byrokratiaa vältetään, ja että toteutuksessa, mikäli mahdollista, käytetään hyväksi esimerkiksi olemassa olevia rekisterejä ja käytäntöjä. HKL:n kaipaamiin joustaviin käytäntöihin pitäisi kuulua, että vältytään tarpeettoman raskasta hallintoa esimerkiksi vaaratilanteista valvontaviranomaista informoitaessa niin, että yhteystyö Liikenteen turvallisuusviraston kanssa voitaisiin toteuttaa, niin laajasti kuin mahdollista, sähköisen tietojenvaihdon pohjalta.

5.4 Metro- ja raitioliikenteen liikenteenohjauksen sijoittaminen

5.4.1 Yleistä

HKL pitää epätarkoituksenmukaisena liikenne- ja viestintäministeriön ehdotukseen sisältyvää liikenteen valvonnan ohjaamista lakiin perustuvalla säätelyllä rataverkon haltijan tehtäväksi ja vastuulle. Liikenne- ja viestintäministeriö todennäköisesti lähtee tässä kaavailussa junaliikenteessä vallitsevasta tilanteesta. Junaliikenteessä tilanne on kuitenkin hyvin erilainen verrattuna niin tilanteeseen metroliikenteessä kuin tilanteeseen raitioliikenteessä.

Junaliikenteessä ollaan siirtymässä kilpailutettuun liikennetuotantoon ilmeisesti viimeistään vuonna 2021. Tällöin joudutaan junaliikenteen ratakapasiteettia jakamaan osittain samalla rataverkolla liikennöivien eri toimijoiden kesken. Liikenteenohjaus on junaliikenteessä keskeinen toiminto toteutettaessa ratakapasiteetin jakamista. Tämän vuoksi on junaliikenteessä perusteltua, että liikenteen ohjaus on yleisen rataverkon haltijaa (Liikennevirasto) lähellä oleva toiminto, joka käytännössä tultaneen hoitamaan itsenäisen, yhtiömuotoisen, toimijan avulla.

Metroliikenteessä (samoin kuin myös raitioliikenteessä) liikenteenohjauksen rooli on hyvin toisenlainen verrattuna junaliikenteeseen. Metroliikenteen ja junaliikenteen liikenteenohjaus kytkeytyy tällä hetkellä hyvin kiinteästi liikenteenharjoittamiseen niin kuin jäljempänä on erikseen sekä metroliikenteen että raitioliikenteen osalta selvitetty. HKL:n näkemyksen mukaan ei jatkossakaan olisi tarkoituksenmukaista siirtää metroliikenteen, ja/tai raitioliikenteen jos se myöhemmässä vaiheessa otetaan valvonnan piiriin, valvontaa HKL-Metroliikenteestä (tai HKL-Raitioliikenteestä) HKL-Infrapalveluille. Siirrosta aiheutuisi merkittävää kitkaa ja hyvin todennäköisesti myös kustannusten nousua.

HKL:n omien asiantuntijoiden ja myös HKL:lle toimitetun ulkopuolisen arvion mukaan myös Ruotsin ja Tanskan kokemukset osoittavat, että tarkoituksenmukainen sijainti liikenteenohjaustoiminnoille on liikenteenharjoittaja. Näin organisointi on myös käytännössä toteutettu sekä Ruotsissa että Tanskassa. Tämän käytössä olevan organisoinnin ja tehtäväjaon voidaan katsoa olevan myös turvallisuuden kannalta tehokas ratkaisu. Nimittäin tilanteessa, jossa liikenteenharjoittaja ja rataverkon haltija ovat erillisiä toimijoita, ei rataverkon haltijan direktio-oikeus ulotu liikenteenharjoittajan liikenneturvallisuustehtäviä hoitavan henkilöstön toimintaan.

5.4.2 Metroliikenteen liikenteenohjaus

Metroliikenteen liikenteenohjaus on HKL:ssä selkeästi liikenteenharjoittajalle, HKL-Metroliikenteelle, kuuluva tehtävä. Liikenteenohjauksen ja kuljettajien tiivis yhteistyö on manuaalimetrojärjestelmässä välttämätöntä liikenteen sujumisen varmistamiseksi. Liikenteenohjauksen muu sijoitus HKL:n organisaatiossa johtaisi tarpeettomiin rajapintoihin ja toisi epäselvyyttä esimiestoiminnassa ja työnjohdossa. Pahimmassa tapauksissa siitä voisi olla haittaa nykyisille selkeille prosesseille metroliikennettä käytännössä toteutettaessa.

Perustavaa laatua oleva ero metroliikenteen ja junaliikenteen liikenteenohjauksen välillä on, että suljetussa järjestelmässä metroliikenteen liikenteenohjauksessa ei ole kyse ratakapasiteetin jakamisesta. Helsingin metro on jo laajuudeltaan niin pieni, ettei käytännössä ole ajateltavissa, että metroverkolla toimisi metroliikenteessä useita toiminnanharjoittajia. Esimerkiksi kilpailutettaessa kyse voisi olla vain siitä, että koko liikenteen harjoittaminen Helsingin metrossa kilpailutettaisiin yhtenä kokonaisuutena, jolloin silloinkin lopputilanteessa olisi vain yksi liikenteenharjoittaja.

HKL painottaa, että metroliikenteessä myöskään radan kiinteät turvalaitteet eivät ole rataverkon haltijan operatiivisessa hoidossa. Rataverkon haltijana toimiva HKL-Infrapalvelut on kyllä niiden tekninen omistaja, mutta turvalaitteet ja niiden ohjaus (liikenteenohjaus) ovat HKL:ssa osa HKL-Metroliikenteen tehtävänä olevaa liikenteen harjoittamista. Myöskään jatkossa ei HKL näe mitenkään tarkoituksenmukaisena, että tätä toimintakuviota olisi syytä jotenkin pyrkiä muuttamaan.

Eräiden metrorataverkon huoltotoimenpiteiden osalta liikenteenohjaus kyllä toimii myös metroliikenteessä ratakapasiteetin jakajana, kun sen pitää varmistaa esimerkiksi huoltoon ja kunnossapitoon liittyvissä

liikenteenhoidon poikkeustilanteissa, että välttämätön huoltoliikenne saadaan hoidettua. Pääsääntöisesti huoltoliikenne hoidetaan liikennöintiaikojen ulkopuolella, mutta joissain, lähinnä poikkeustilanteissa, rataverkon huoltoliikennettä joudutaan myös hoitamaan muun liikennöinnin lomassa. Tarpeelliset ja säännölliset huoltotoimenpiteet pyritään aina suorittamaan metron matkustajaliikenteen liikennöintiajan ulkopuolella, yöaikaan.

Rataverkon haltijan tehtävät painottuvat kokonaan rataverkon ylläpitoon ja huoltoon joka monessa tapauksessa tapahtuu liikennöintiajan ulkopuolella, jotta liikennöinnille ei aiheudu tarpeetonta häiriötä. Liikenteenohjauksen yhteydet rataverkon haltijan tehtäviin päivittäisen liikenteen hoidossa ovat hyvin toisenlaiset ja toisella volyymitasolla verrattuna liikenteenohjauksen merkitykseen metron matkustajaliikenteen hoidossa.

Automaattimetrojärjestelmään siirryttäessä liikenteenohjauksesta tulee vielä aikaisempaa enemmän liikenteenharjoittamisen ja liikenteenharjoittajan ydinasia. Metron tultua automatisoiduksi toimii ”liikenteenharjoittajana” oikeastaan tekninen ja IT-pohjainen automaattijärjestelmä, jonka toiminnan sujuvuutta metron liikenteenohjaus valvoo. Automaattimetrojärjestelmässä metrovalvomo puuttuu käytännön liikenteenohjaukseen vain poikkeus- ja häiriötilanteissa. Täysin toteutettuna automaattimetrojärjestelmä toimii myös kokonaan ilman junissa olevaa kuljettajahenkilökuntaa. Todennäköisesti kuitenkin on tarkoituksenmukaista, että ainakin siirtymäajan kestäessä automatisoidussa metroliikenteessä on myös junissa, avustavaa liikennehenkilökuntaa varmistamassa mm. matkustajien turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta.

5.4.3 Raitioliikenteen liikenteenohjaus

HKL on edellä indikoinut, että raitioliikenne tulisi tässä vaiheessa jättää Liikenteen turvallisuusviraston viranomaisvalvonnan ulkopuolelle niin, että sitä koskisi tietysti edelleen sama tavanomainen tieliikennelakiin perustuva viranomaisvalvonta kuin muutakin katu- ja tiealueella toimivaa maantieliikennettä. HKL kuitenkin jo tässä vaiheessa ja mahdollista raitioliikenteen viranomaisvalvonnan tarvetta koskevaa jatkoselvittelyä varten tuo esille joitakin näkökohtia raitioliikenteen liikenteenohjauksen sisällöstä ja tarkoituksenmukaisesta järjestämistavasta.

Raitioliikenteessä liikenteenohjaus on aivan keskeinen osa liikenteen harjoittamista. Liikenteen ohjaukselle ei kuulu lainkaan tehtäviä, jotka suoraan vaikuttavat raitiovaunujen ohjaamiseen rataverkolla. Ohjaaminen on kokonaan kuljettajan vastuulla.

Liikenteen ohjaus valvomosta käsin, esimerkiksi teknisillä järjestelyillä, ei missään tilanteessa suoraan/automaattisesti vaikuta raitiovaunujen kulkuun.

Poikkeusliikennetilanteissa liikenteenohjaus antaa kuljettajille määräykset radio-ohjauksen kautta ja kuljettajan vastuulla on noudattaa annettuja ohjeita esimerkiksi muutetuista reiteistä. Raitioliikenteessä korostuu kaikin puolin kuljettajien suora vastuu raitioliikenteen käytännön toteuttamisen turvallisuuteen liittyvistä asioista. Kuljettajan vastuu samalla tavalla konkretisoituu suoraan tieliikennelain säännösten mukaisesti.

Liikenteen ohjaus on raitioliikenteessä myös pitkälti työnjohtoon liittyvä järjestelmä, jossa työnantaja antaa kuljettajille ohjausta ja ohjeita työtehtävien suorittamista varten. Raitioliikenteen ohjauksella on suuri merkitys nimenomaan poikkeusliikennetilanteissa.

On erittäin epätodennäköistä, että Helsingin raitiorataverkolla jatkossakaan toimisi yhtä aikaa useita liikenteenharjoittajia, joiden kesken ratakapasiteettia olisi tarpeen jakaa.

Raitioliikenteen liikenteenohjauksessa on vain harvoin sattuvissa poikkeustapauksissa kysymys liikennekapasiteetin jakamisesta. Tällaisia tilanteita syntyy lähinnä ohjattaessa määrältään varsin vähäistä raitiovaunujen tilausliikennettä muun raitioliikenteen lomaan.

Lisäksi samalla tavoin kuin metroliikenteessä, myös raitioliikenteen liikenteenohjaus huolehtii, että tarpeellisia huolto- ja kunnossapitotehtäviä suorittavat rata-ajoneuvot pääsevät välttämättömän tarpeen vaatiessa vuorollaan raitiorataverkolle hoitamaan tarpeellisia tehtäviä. Liikenteenohjaus näissä tapauksissa aina etukäteen varmistaa, ettei ole esteitä niiden käyttämiseen aikataululiikenteen lomassa. Suurelta osin huolto- ja kunnossapitoliikenne hoidetaan myös raitioliikenteessä normaalin liikennöintiajan ulkopuolella niin, että sen aiheuttamat haitat matkustajaliikenteelle saadaan minimoiduksi.

Raitioliikenteen liikenteenohjauksella ei ole juurikaan yhteyttä raitiorataverkon haltijan toimintoihin, jotka liittyvät puhtaasti vain radan kunnossapitoon, ylläpitoon ja korjaukseen.

Raitioliikenteen liikenteenohjauksella on tällä hetkellä paljon myös tehtäviä, jotka liittyvät suoraan työnjohtamiseen. Liikenteenohjauksessa ei ole enää kysymys pelkästään raitiovaunun kulun seurannasta eikä poikkeustilanteissa liikenteen järjestämisestä parhaalla mahdollisella tavalla matkustajia palvellen.

Liikenteenohjauksen nykyisiä, selvästi työnjohdollisia tehtäviä ovat esimerkiksi kuljettajan tekninen avustaminen liikennehäiriötilanteissa ja muissa tilanteissa, joissa avustamista tarvitaan samoin kuin kuljettajan avustaminen reitillä selvittämällä tarpeen mukaan kuljettajalle kulloinkin raitiorataverkolla vallitsevaa kokonaisliikennetilannetta, niin että liikenteenhoidon kannalta mahdollisimman tehokkaita päätöksiä voidaan harkita ja tehdä tämän informaation perusteella.

Liikenteen ohjaaja toimii valvomossa myös kiinteässä yhteistyössä valvomoon sijoitetun liikennetyönjohtajan kanssa, jolloin kuljettajaa voidaan valvomosta käsin suoraan myös ohjeistaa liikennetyönjohtajan kautta. Saumaton yhteistyö liikenteenohjaajan ja liikennetyönjohtajan välillä valvomotyöskentelyssä säästää nykytilanteessa kustannuksia, kun varahenkilöstön määrä voidaan osaltaan tämän tehokkaan yhteistyön avulla minimoida. Liikenteenohjauksen kuljettajille antamat ohjeet perustuvat myös tietoon kuljettajien lakisääteisistä tauoista ja ajorupeamista, sekä käytössä olevien varakuljettajien tilanteesta.

Liikenteenohjauksen yhdistämisellä rataverkon hallintaan menetettäisiin edellä selostettuja hyötyjä ja heikennettäisiin raitioliikenteen operointikokonaisuuden hallintaa.

6. HKL:n yhteenveto lausunnolla olevasta liikenne- ja viestintäministeriön kaupunkiraideliikennelakia koskevasta esitysluonnoksesta

Edellä selvitetyn perusteella HKL painottaa lausuntonaan liikenne- ja viestintäministeriölle jo aikaisemmin esittämänsä mukaisesti seuraavaa:

Raitioliikenteen osalta ei ole samanlaista tarvetta kuin metroliikenteen osalta ottaa käyttöön viranomaisvalvontaa niiden periaatteiden mukaisesti, jotka koskevat junaliikennettä. Raitioliikennettä ja sen turvallisuutta ja vahinkotapauksia säätelee jo nyt tieliikennelaki, kun Helsingin raitioliikenne tapahtuu kokonaan yleisen liikenteen käytössä olevalla katuverkolla. Lisäksi kaupunkiraideliikennelain valmistelu painottui keskitetysti metroliikenteen viranomaisvalvontatarpeen selvittämiseen, eikä raitioliikenteen osalta vastaavaa tarvetta ole samalla tavalla laajasti selvitetty. Myös esimerkiksi vahinkoskenaariot poikkeavat raitioliikenteessä ja metroliikenteessä oleellisesti toisistaan.

Mikäli raitioliikenteen osalta viranomaisvalvonta lausunnolla olevan esityksen mukaisesti halutaan toteuttaa, tulisi asiaa vielä laajemmin selvittää ja ottaa jatkovalmistelussa keskeisemmin mukaan myös Suomessa suunnitteilla olevat uudet raitioliikennehankkeet, jotka ainakin osittain on tarkoitus toteuttaa erillisillä, muusta katuliikenteestä erotetuilla väylillä, jolloin tämä raitioliikenne lähentyy jo selvästi HKL:n nykyistä raitioliikennettä enemmän metrotyyppistä liikennettä.

Edellä olevan perusteella HKL esittää, että raitioliikenteen viranomaisvalvontaa ei vielä tässä vaiheessa tulisi toteuttaa lausunnolla olevan esitysluonnoksen mukaisesti.

HKL myös toteaa, että toimilupajärjestelmän tulisi, hallituksen esityksestä poiketen, olla sillä tavalla joustava, että sama toimilupa voidaan myöntää myös koskemaan sekä metroliikenteen harjoittamista että metroliikenteen rataverkon hallintaa. Myöhemmässä vaiheessa, jos päädytään siirtämään raitioliikenne viranomaisvalvonnan piiriin, vastaavasti myös sen osalta sekä raitioliikenteen harjoittamista, että rataverkon hallintaa.

HKL erityisesti vielä painottaa, ettei toimilupajärjestelmällä tule olla vaikutuksia toimiluvanhaltijan toimintojen organisointiin niin, ettei niissä voitaisi toimia mahdollisimman tehokkaalla ja tuottavalla tavalla, kun samalla otetaan huomioon kaikki turvallisuuteen liittyvät tarpeelliset vaatimukset. Erityisesti tämä korostuu lausunnolla olevan ehdotusluonnoksen niissä kohdissa, joissa lähdetään siitä, että raitioliikenteen ja metroliikenteen valvomotoiminnot kuuluvat osana rataverkon hallinnasta vastuussa olevalle toimijalle. Tämä organisointitapa lähtee junaliikenteessä tarpeellisesta ratakapasiteetin jakamisesta eri liikenteenharjoittajien kesken.

Pääkaupunkiseudun metroliikenteessä ja Helsingin raitioliikenteessä ei käytännössä tule jatkossakaan toimimaan useampia liikenteenharjoittajia samalla rataverkolla sillä tavoin kuin esimerkiksi pääkaupunkiseudun lähijunaverkolla, jossa jatkossa tulee toimimaan todennäköisesti useita operaattoreita. Lisäksi liikennevalvomolla on sekä metroliikenteessä, että etenkin raitioliikenteessä, liikenteenharjoittajan kannalta tärkeä työnjohdollinen funktio, kun raitioliikenteessä esimerkiksi liikenteenohjaus antaa ohjeita poikkeusreittien käyttämisestä ja samalla myös voi suoraan ohjata kuljettajaresurssien käyttöä.

Edellä olevan perusteella liikenteenohjaus tulee nykykäytännön mukaisesti säilyttää liikenteenharjoittajan tehtävänä ja on ylipäätään tarpeetonta, että lain tasolla annetaan ohjeistusta tämän toiminnon organisoinnista.

Kuten edellä on selvitetty, raitioliikenteen liikenteenohjaus/liikennevalvomo antaa esim. häiriötilanteissa kuljettajille paljon sellaista ohjeistusta, jolla käytännössä voi olla merkitystä myös turvallisuuden kannalta. Tämä kuljettajien neuvonta perustuu nimenomaan hyvään operatiiviseen osaamiseen, joka tulee liikenteen harjoittamisesta saadusta kokemuksesta ja myös kytkeytyy tiiviisti kuljettajien työnjohtoon.

Liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnoksessa tämän organisaation rakennetta koskevan ohjauksen perusteluna on mahdollisesti pelkästään vain tasapuoliseen ratakapasiteetin jakoon liittyvät asiat. Kuten HKL:n lausunnossa edellä on selvitetty, ovat Helsingin raitiorataverkon ja metrorataverkon ratakapasiteetin jakoon liittyvät kysymyksenasettelut hyvin teoreettisia. Kysymys on molemmissa tapauksissa suljetuista rataverkkojärjestelmistä, joille kummallekaan ei myöskään jatkossa ole tulossa operoimaan useita liikenteenharjoittajia yhtä aikaa.

6.1 Kaupunkiraideliikennelakia koskevan esitysluonnoksen mukaisesta viranomaisvalvonnasta tarpeellisen toimiluvan haltijalle aiheutuvat kustannukset

Helsingin kaupunki on aikaisemmin liikenne- ja viestintäministeriölle antamassaan lausunnossa arvioinut, että kaupunkiraideliikennelain tarkoittamasta viranomaissääntelystä ja valvonnasta aiheutuu HKL:lle kustannuksia seuraavasti:

- Kaupunginhallituksen lausunto 16.12.2013 § 1352:

  Metron turvallisuusjärjestelmän käyttöönotosta, lain edellyttämien uusien rekisterien laatimisesta ja ylläpidosta sekä lain perusteella tulevista raportointivelvollisuuksista aiheutuu lisäkustannuksia kaupungille.

  Uuden lainsäädännön kustannusvaikutukset järjestelmiä ja menetelmiä käyttöönotettaessa voisivat olla metroliikenteen osalta 300.000 – 400.000 euroa sekä vuotuiset järjestelmien käyttö- ja ylläpitokustannukset vastaavasti 30.000 – 50.000 euroa vuodessa.

  Viime kädessä nämä kustannukset siirtyvät metroliikenteen operoinnin ja metroliikenteen infrastruktuurin ylläpidon kustannuksina liikennelaitos -liikelaitoksen metroliikenteen liikennöintikorvauksiin sekä joukkoliikenneinfran infrakorvauksiin.

HKL nyt arvioi, että liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnoksen mukaisesta sääntelystä ja valvonnasta aiheutuisi kustannuksia selvästi aiemmin arvioitua enemmän, koska päinvastoin kuin Helsingin kaupunki aiemmissa lausunnoissaan ja HKL myös tässä lausunnossa esittävät, Liikenteen turvallisuusviraston sääntelyn ja valvonnan piiriin olisi nyt tulossa aiemmin kaavaillun metroliikenteen lisäksi myös raitioliikenne. Lisäksi ehdotusluonnoksen perusteella näyttää nyt ilmeiseltä, että uusien rekisterien perustamisesta, ylläpidosta ja niihin liittyvistä tietoliikenneyhteyksistä sekä erityisesti HKL:n järjestelmien

yhteensopivuudesta Liikenteen turvallisuusvirastoon aiheutuu sekä alkuvaiheessa että ylläpitovaiheessa enemmän uusia kustannuksia kuin vielä voitiin arvioida, kun kaupunki asiasta edellisen kerran liikenne- ja viestintäministeriölle lausui.

HKL toteaa kyllä, että liikenne- ja viestintäministeriön ehdottamasta Liikenteen turvallisuusviraston tehtävänä olevasta sääntelystä ja valvonnasta aiheutuvia kertakustannuksia ja pysyväiskustannuksia on vieläkin vaikea arvioida.

Lausunnolla oleva ehdotusluonnos merkitsisi, että HKL:n toiminnoista erittäin suuri osa tulisi toimiluvan edellyttämien turvallisuusjohtamisjärjestelmien piiriin yhtä aikaa vuoden 2016 aikana. Sekä järjestelmien perustamisesta että niiden toteuttamisesta ja ylläpidosta, mukaan lukien tarpeelliset auditoinnit, aiheutuu HKL:lle merkittäviä sekä sisäisiä että ulkoisia kustannuksia. Lopullinen uudistuksesta aiheutuva lisäresurssitarve selviää vasta vuoden 2015 lopulla ja vuonna 2016, suunniteltaessa yksityiskohtaisesti ja otettaessa tämän suunnittelun perusteella uusia järjestelmiä käyttöön.

HKL päivittää tässä vaiheessa liikenne- ja viestintäministeriön ehdotusluonnoksen mukaisen viranomaisvalvonnan toteuttamisesta aiheutuvat HKL:n toiminnan kustannuslisäykset niin, että lisäkustannuksissa on otettu huomioon lausunnolla olevan ehdotusluonnoksen mukaisesti sekä metro- että raitioliikenteelle aiheutuneet lisäkustannukset. Näin siitä huolimatta, että HKL myös tässä lausunnossa esittää, että raitioliikenne tulee tässä vaiheessa jättää uudistuksen ulkopuolelle ja että myös sillä tavoin voidaan vähintäänkin jaksottaa aiheutuvia kustannuslisäyksiä.

Yhteenvetona HKL seuraavassa arvioi ehdotusluonnoksesta aiheutuvien toimenpiteiden lisäkustannuksia seuraavasti:

- Tarpeellisten uusien järjestelmien ja menetelmien laatiminen, käyttöönotto ja koulutus (turvallisuusjohtamisjärjestelmä) yhteensä arviolta 400 000 – 600 000 euroa
- Järjestelmien käyttö- ja ylläpitokustannukset vastaavasti 100 000 –150 000 euroa vuodessa
- HKL:lle aiheutuviin kustannuksiin todennäköisesti vaikuttaa myös merkittävästi esitettävään uuteen lainsäädäntöön mahdollisesti sisältyvä viranomaisohjaus, mikäli sillä on vaikutusta HKL:n toimintojen organisointiin. Kuten edellä on HKL:n lausunnossa selvitetty, tällaista organisointiin vaikuttavaa viranomaisohjausta tulisi välttää niin, että toimintoja voidaan organisoida normaaliin tapaan taloudellisten periaatteiden mukaisesti ja ottaa huomioon myös toiminnan tehokkuus

- Mahdollinen lisähenkilöresurssien pysyvä tarve selviää vasta kun turvallisuusjohtamisjärjestelmä on laadittu ja auditoitu

HKL:n lähtökohtana on, että kaupunkiraideliikenteen viranomaisvalvonnasta HKL:lle aiheutuvat kehittämiskustannukset ja järjestelmien ylläpitokustannukset yms. muut aiheutuvat lisäkustannukset siirretään kokonaisuudessaan lisääntyvinä käyttömenoina raitioliikenteen harjoittamisen ja metroliikenteen harjoittamisen kustannuksiin sekä pienemmältä osaltaan myös raitioliikenteen ja metroliikenteen rataverkon ylläpitokustannuksiin, jotka kaikki HKL laskuttaa liikenteenharjoittamisen ja joukkoliikenneinfran ylläpidon kustannuksina HSL:ltä

26.02.2015 Palautettiin

Esittelijä

hallintojohtaja
Yrjö Judström

Lisätiedot

Jussi Ratsula, lakimies, puhelin: 310 35045
jussi.ratsula(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 24.02.2015 § 54

HEL 2015-001552 T 03 00 00

Lausunto

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Lain säätäminen kaupunkiraideliikenteestä on kannatettavaa. Metroliikenne on laajenemassa Espoon puolelle. Tällöin Helsingin kaupungin toimesta tehtävä sääntely ei ole tarkoituksenmukaista. Myös suunnitteilla oleva Raide-Jokeri tulee kulkemaan kahden kunnan alueella.

Esitetty toimilupaan perustuva sääntelymalli vaikuttaa tarkoituksenmukaiselta. Kaupunkiraideliikenteen valtakunnallinen tekninen normittaminen ei olisi perusteltua, koska järjestelmiin liittyy runsaasti paikallisia tekijöitä ja ratkaisuja.

Lain piiriin kuuluvat raitioliikennejärjestelmät kulkevat pääosin katuverkolla muun ajoneuvoliikenteen yhteydessä. Näin ollen niitä koskevalla sääntelyllä on vaikutuksia myös katuverkon suunnitteluun ja kunnossapitoon. Esimerkiksi rataverkon haltijan turvallisuusjohtamisjärjestelmässä radoille mahdollisesti asetettavat

tekniset tai mittavaatimukset määrittäisivät käytännössä myös katujen suunnittelua. Esityksen muiden vaikutuksien yhteydessä olisi toivottavaa käsitellä myös nämä laista mahdollisesti seuraavat vaikutukset.

Esittelijä

liikennesuunnittelupäällikkö
Reetta Putkonen

Lisätiedot

Lauri Kangas, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37455
lauri.kangas(a)hel.fi

Pelastuslautakunta 24.02.2015 § 34

HEL 2015-001552 T 03 00 00

LVM/142/05/2013, LVM023:00/2013

Lausunto

Pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupungin pelastuslaitos kannattaa kaupunkiraideliikenteen säätämistä lakitasoisella säädöksellä, se selkeyttää turvallisuuden kokonaisuuden järjestelyjä ja vastuukysymyksiä. Nykytilanne ei ole tarkoituksenmukainen nyt muutoksessa olevassa tilanteessa, jossa kaupunkiraideliikenne on kasvamassa ja leviämässä useampien kaupunkien alueelle. Tähän asti kyseessä on ollut lähinnä Helsingin kaupungin sisäiset liikennejärjestelyt. On erittäin hyvä asia, että liikenteen turvallisuusvirasto ryhtyy valvomaan riippumattomana tahona metroa ja kevyttä raideliikennettä. Turvallisuudenkannalta on tärkeää, että metron ja kevyen raideliikenteen valvontaa suorittaa riippumaton taho, kuten esityksessä ehdotetaan.

Liikenteen turvallisuusvirastolle täytyy taata riittävä resurssi kaupunkiraideliikenteen ohjaamiseen ja valvontaan. Hivenen huolestuttava on esityksen perusteluissa oleva kohta jossa kerrotaan, että virasto voisi hoitaa uudet tehtävät nykyresursoinnilla sisäisin järjestelyin. Mielestämme asia on niin iso kokonaisuus ja vaatii omanlaistaan osaamista, että siihen tulisi olla kokopäiväinen henkilö/henkilöstö. Aliresursoituna valvonnasta ei tule riittävän kattavaa.

Nykytilanteen kuvauksessa on huomioitu varsin vähän nykyisen metroverkoston turvallisuuden kehittämistarpeita. Kun nyt tämän hetkisen tiedon mukaan metroliikenteen automatisointi peruuntui/viivästyy, eivät myöskään suunnitelman mukaiset

turvajärjestelmät ole käytössä (junien tarkka sijainti, savunpoiston järjestelyt, junasta saatavien tietojen käsittely/siirto manuaalisesti metron valvomoihin ja laituriovien poistaminen). Liikenne ollaan kuitenkin tästä huolimatta käynnistämässä.

Kuvaus turvallisuuteen vaikuttavista seikoista on hyvin suppea. Olisikin erittäin tärkeää, että metron uuden ja vanhan osuuden eroavaisuudet turvallisuusjärjestelyiden osalta kirjattaisiin ja riskianalyysin perusteella määriteltäisiin turvallisuuden nykyaikaistamiseksi toteutettavat toimenpiteet. Samalla tulisi määritellä turvallisuuteen liittyvät minimitasot tarkemmin. Minimitason tulisi samalla perustua johonkin yleisesti hyväksyttyyn riskitarkasteluun tai suunnitteluohjeeseen ja säädöksiin olemassa olevan tilanteen sijaan. Lain edellytetään astuvan voimaan 1.1.2016 tai viimeistään Länsimetron uuden osuuden avautuessa matkustajaliikenteelle 1.9.2016. Hallituksen esityksessä ei oteta kantaa mahdollisiin siirtymäsäännöksiin siltä varalta, että olennaiset turvallisuusjärjestelmät eivät toimi alkuperäisen suunnitelman mukaisesti. Julkisuudessa esitetyt arviot lopulliseen automatisointiin siirtymisestä ovat noin viisi (5) vuotta.

Pelastuslaitos pyytää huomioimaan, että nykyinen metrorataverkko sekä uusi Länsimetron osuus ovat erityisen laajoja kokonaisuuksia, jotka koostuvat raiteiden lisäksi metroasemista teknisine tiloineen, pelastus- ja huoltotunneleista ja pystykuiluista sekä lukuisista teknisistä järjestelmistä. Määrittelyosuuden tulisi selkeästi tuoda esille tämä kokonaisuus.

Turvallisuusjohtamisjärjestelmän kuvauksessa ei tuoda selkeästi esiin menettelyjä ja velvollisuuksia eikä kykyä tulipalojen ja muiden onnettomuustilanteiden hallintaan ja niihin varautumiseen. Velvollisuus laatia perusteellinen ja laajamittainen riskianalyysi, mihin tämä tuleva turvallisuusjohtamisjärjestelmä perustuu, puuttuu. Turvallisuusjohtamisjärjestelmä niin kuin sitä luonnoksessa sanotaan, ei mielestämme ole johtamisjärjestelmä vaan Turvallisuusasiakirja. Turvallisuusjohtamisjärjestelmä on tekninen ratkaisu joka auttaa johtamista onnettomuustilanteissa. Nyt laissa esitetty järjestelmä on puhtaasti asiakirjoihin perustuva Turvallisuusasiakirja.

Matkustajat tulisi ottaa paremmin huomioon turvallisuutta rakennettaessa. Nykyaikainen turvallisuuden toimintamalli sisältää myös matkustajille annettavan informaation siitä, miten toimia onnettomuustilanteessa. Pelastuslaitos toivoisi mainintaa matkustajille etukäteen annettavan turvallisuustietouden lisäämisestä kyseessä olevaan lakiin. (Ennaltaehkäisevät sekä itse onnettomuustilanteessa noudatettavat perustoimintamallit).

Pykälässä 10 tulisi huomioida myös turvallisuustehtäviä tekevän henkilön vaadittava riittävä koulutustaso sekä maininta osallistumisvelvollisuudesta vuosittaisissa turvallisuuskoulutuksissa muiden kelpoisuusvaatimusten lisäksi vrt. § 9 mom. 5.

Pykälässä 15 tulisi huomioida pelastuslaitosten tekemä lakisääteinen palotarkastustoiminta joka osaltaan kohdistuu metroasemiin ja muihin metron rakenteellisiin tiloihin.

Pykälässä 20 viestintä ja tallenteet olisi hyvä huomioida, että onnettomuustilanteen operatiiviset viestit ja tekniset toiminnot tulisi tallentaa, sisältäen teknisen valvomon sekä turvallisuushenkilöiden (esim. vartijat).

Lain riskitarkastelusta puuttuu kokonaan huomio, että kaupunkiraitioliikenne saattaa pieneltä tai suurelta osaltaan olla maan alaisissa tiloissa tapahtuvaa liikennöintiä. Se että liikennöinti tapahtuu maan alaisissa tiloissa, joista matkustajien poistuminen, pelastustoiminta sekä siihen liittyvät toimenpiteet ovat haastavia, tulisi huomioida lakitekstissä.

Esittelijä

pelastuskomentaja
Simo Wecksten

Lisätiedot

Jari Korkiamäki, pelastustoimen päällikkö, puhelin: 310 31264
jari.korkiamaki(a)hel.fi

§ 333
Lausunto ehdotuksesta Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi vuosiksi 2016-2021

HEL 2015-000978 T 11 00 01

UUDELY/6521/2014

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle seuraavan lausunnon ehdotuksesta Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi vuosiksi 2016 - 2021.

Kaupunginhallitus toteaa, että Helsingissä toteutettuja tulvariskien hallintaan liittyviä toimenpiteitä ovat muun muassa maankäytön suunnittelun ohjeistus, tulvariskeihin liittyvien selvitysten laadinta sekä tulvasuojelutoimenpiteet. Helsingin kaupunki on lisäksi laatinut tulva-alueiden asukkaille suunnatun omaisuuden suojausta käsittelevän ”Helsingin kaupungin tulvaohjeen”. Helsingin uusien asuinalueiden suunnittelussa ja kaavoituksessa pyritään minimoimaan tulvariskit muun muassa määräämällä asuinrakennusten alimmat rakentamiskorkeudet kaavoitushetkellä voimassa olevien suositusten mukaisiksi ja kaavoittamalla yhteiskunnan toimivuuden kannalta oleelliset toiminnot tulva-alueiden ulkopuolelle. Kaavoituksessa käytettävissä alimmissa rakentamiskorkeuksissa otetaan huomioon ilmastonmuutoksen aiheuttama merenpinnan nousu sekä paikallinen aaltoiluvara.

Helsinki on teettänyt meritulviin ja niiden hallintaan liittyen useita selvityksiä. Rakennusviraston toimeksiannosta laaditussa Tulvakohteiden määrittely esiselvityksessä on käyty systemaattisesti

läpi tulvavaara-alueilla sijaitseva rakennuskanta. Esiselvityksessä on tarkasteltu Helsingin kaupungin rakennettujen ranta-alueiden tulvavaara-alueita meriveden noustessa tasoille +1.10 m ja +2.00 m. Esiselvitys sisältää ehdotuksen kiintein tulvasuojelutoimenpitein suojattavista kohteista (11 kohdetta), jotka on priorisoitu kolmeen eri luokkaan (A, B ja C) toteutuksen kiireellisyyden mukaan sisältäen alustavan suojaustavan ja kustannusarvion.

Helsingin kaupungin vuonna 2009 valmistuneessa tulvastrategiassa on kokonaisvaltaisesti kartoitettu tulvasuojelua koskevia lähtökohtia, nykytilannetta ja alttiutta tulville. Tulvastrategiassa on esitetty kaikille kaupungin hallintokunnille yhteinen strateginen toimenpideohjelma. Tulvastrategian tavoitteena on esittää keinot rakennettujen ja suunniteltavien alueiden tulvista aiheutuvien vahinkojen estämiseksi ja pienentämiseksi. Tulvastrategia sisältää kuvaukset kaupungin virastojen ja laitosten tehtäväjaosta tulvariskien pienentämiseksi.

Edellä mainitun esiselvityksen valmistuttua vuonna 2008 aloitettiin tulvasuojauskohteiden suunnittelu ja rakentaminen esiselvityksen mukaisessa tärkeysjärjestyksessä. Helsingin valitsema tulvakohteiden määrittely ja toteutusjärjestys noudattaa lausunnolla olevan tulvariskien hallintasuunnitelman pääperiaatteita.

Tulvariskien hallintasuunnitelmat on laadittu sisällöltään yhteneväisesti kaikille Suomen tulvariskialueille, jolloin hallintasuunnitelma sisältää varsin paljon menettelykuvausta, lainsäädäntöä ja yleistä tulvariskien hallinnan tavoitteiden kuvausta, jotka ovat Suomen kaikille tulvariskialueille samat. Prosessikuvaukset sekä lainsäädäntö ja muut valtakunnallisesti yleiset asiat olisi ollut parempi esittää liitteinä, jolloin suunnitelman keskiössä olisi selkeästi ollut alueelliset tulvariskikohteet ja niille räätälöidyt tulvariskien hallintatoimenpiteet ja muut tulvariskien hallinnan kannalta keskeiset toimenpiteet.

Tulvariskien hallinnan tavoitteet on suunnitelmassa perusteellisesti kuvattu ja toimenpiteet, joilla tavoitteisiin päästään, on selkeästi esitetty. Olemassa olevat alueelliset tulvariskikohteet, joiden tulvariskien hallinta on katsottu riittämättömäksi, on tunnistettu ja niille on esitetty selkeät toimenpide-ehdotukset. Erilaisia toimenpiteitä on esitelty laajasti. Erityisen hyvä asia on toimenpiteiden etusijajärjestyksen laatiminen. Lisäksi on tuotu selkeästi esille tulvariskien hallinnassa tulvariskiä ennalta ehkäisevien toimenpiteiden tärkeys kuten maankäytön suunnittelun tärkeä merkitys sekä erilaisten valmiussuunnitelmien laatiminen ja tulvariskialueilla olevien kiinteistöjen ohjeistus tulviin varautumiseksi. Suunnitelmassa on myös kiinnitetty hyvin huomiota tulvatilanteessa tapahtuvaan viestintään ja

tiedottamiseen ja tiedonkulkuun yleensä, mikä tulvatilanteessa on erityisen tärkeää.

Suunnitelman mukaan ilmastonmuutoksen vaikutusta tuleviin tulviin tarkastellaan lähemmin seuraavalla hallintasuunnitelman tarkistuskierroksella viimeistään joulukuussa 2018. Jos arvioita tulevaisuuden tulvista esitetään jo tässä suunnitelmassa, niin suunnitelma olisi paremmin hyödynnettävissä rakentamattomien rantojen suunnittelussa ja rakentamisessa. Suunnitelmassa tulevat rantarakentamiskohteet on lueteltu, mutta niitä ei ole tarkasteltu lähemmin. Nyt lausunnolla olevaan suunnitelmaan tulisikin sisällyttää tarkempi arvio tulevaisuuden tulvista ja niiden vaikutuksista tulevien rantarakentamiskohteiden tulvariskien hallintaan.

Suunnitelmassa on esitetty kattavasti Helsingissä jo toteutettuja tulvariskien hallinnan toimenpiteitä kuten tulvapenkereiden rakentaminen, kaavoitukseen liittyvät tulvariskiselvitykset, tulvakohteiden määrittely ja ehdotus niiden tulvasuojeluksi, ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien kohteiden selvittäminen, tulvaluukkujen asentaminen viemäreihin ja kiinteistöille tarkoitetun tulvaohjeen laatiminen. Helsingin voidaan katsoa tehneen jo paljon tulvariskien hallintatoimenpiteitä.

Tulvastrategian ohjaavaa vaikutusta ja toimenpideohjelmaa suunnitelmassa ei ole kuvattu riittävästi. Tulvastrategia on eri hallintokuntia yhdistävä strateginen ohjelma tulvariskien hallinnassa, jota kaupunki tarvitsee tulvariskien hallinnan organisointiin ja vastuiden selvittämiseen kaupungin sisäisesti. Näin ollen strategiset ohjelmat tulisi ottaa mukaan yhdeksi tärkeäksi tulvariskien hallinnan toimenpiteeksi.

Toimenpide-ehdotukset tulvariskien hallinnan suunnittelun kaudelle 2016–2021 ovat käytössä olevien tulvariskien hallinnan keinojen jatkamista ja tehostamista, yksittäisten kansalaisten ja toiminnanharjoittajien tulvatietoisuuden lisäämistä ja varautumisen parantamista, viestinnän ja varoitusjärjestelmien toimivuuden varmistamista, alueellisten tulvasuojelutoimenpiteiden jatkoselvittämistä, suunnittelua ja toteutusta sekä valmiussuunnitelmien nykytilan tarkistamista ja niiden puutteisiin puuttumista. Esitetyillä toimenpiteillä pyritään parantamaan varautumista harvinaisiin tulvatilanteisiin.

Toimenpide-ehdotusten valinnassa on huomioitu vesienhoidon tavoitteet ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Toimenpiteistä ei aiheudu pitkäaikaisia tai laaja-alaisia kielteisiä ympäristövaikutuksia.

Toimenpiteet edistävät terveellisen ja turvallisen elinympäristön luomista ja parantavat elinkeinojen toimintaedellytyksiä.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) pyytää ehdotuksesta Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi vuosiksi 2016-2021 lausuntoa Helsingin kaupungingilta 31.3.2015 mennessä. Helsingin ja Espoon rannikkoalue on valtakunnallisesti merkittävä turlvariskialue. Tulvariskien estämiseksi ja vähentämiseksi Uudenmaan ELY-keskus on laatinut ehdotuksen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi, jossa käsitellään mm. tulvariskialueelle nimetyn yhteistyöelimen eli Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvaryhmän asettamat tulvariskien hallinnan tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Tulvariskien hallintasuunnitelmien ja tulvakarttojen laatiminen nimetyille merkittäville tulvariskialueille perustuu lakiin (620/2010) ja asetukseen (659/2010) tulvariskien hallinnasta.

Lausunnoissa esitettävät näkökohdat tulevat ELY-keskuksen ja alueen tulvaryhmän käyttöön. Lausuntopyynnön mukaan palaute otetaan huomioon tarkistettaessa suunnitelmaa ennen sen toimittamista maa- ja metsätalousministeriöön hyväksyttäväksi loppuvuodesta 2015.

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Tulvariskien hallinnalla tarkoitetaan sellaisten toimenpiteiden kokonaisuutta, joiden tavoitteena on arvioida ja vähentää tulvien esiintymisen todennäköisyyttä tai tulvien vahingollisia seurauksia. Tulvariskien hallinnasta annetun lain (620/2010) ja asetuksen (VNA 659/2010) mukaan vesistöalueilta ja merenrannikon alueilta on tehtävä tulvariskien alustava arviointi ja laadittava tällä perusteella merkittäviksi tulvariskialueiksi todetuilta alueilta tulvavaara- ja tulvariskikartat sekä koko vesistö- tai rannikkoalueen kattava tulvariskien hallintasuunnitelma. Helsingin ja Espoon rannikkoalue nimettiin maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä 22.12.2011 yhdeksi Suomen 21 merkittävästä tulvariskialueesta.

Merivesitulva on tyypillisesti alle vuorokauden kestävä lyhytkestoinen poikkeustilanne, joka voi periaatteessa esiintyä kaikkina vuodenaikoina. Tulvan vaikutusalueena ovat kaikki merenranta-alueet sekä mereen purkavien jokien, purojen ja ojien suistoalueet.

Alustavassa tulvariskien arvioinnissa maa- ja metsätalousministeriö on päätöksellään (22.12.2011) nimennyt koko Helsingin ja Espoon

rannikkoalueen yhdeksi merkittäväksi tulvariskialueeksi. Nimeäminen perustuu erityisesti rannikkoalueen suureen asukasmäärään, voimakkaaseen kaavoituspaineeseen, katkeaviin liikenneyhteyksiin sekä jätevedenpuhdistamon ja verkostojen toimintahäiriöihin.

Merkittävälle tulvariskialueelle on säädösten mukaan laadittava tulvariskien hallintasuunnitelma. Hallintasuunnitelman valmistelua ohjasi työryhmä, jossa olivat mukana myös Helsingin ja Espoon kaupunkien edustajat.

Tulvariskien hallinnan keskeiset tavoitteet ovat ihmisen terveydelle ja turvallisuudelle sekä välttämättömyyspalveluille aiheutuvien riskien vähentäminen. Lisäksi ympäristölle ei saa aiheutua palauttamatonta vahinkoa. Muita tavoitteita ovat taloudelliseen toimintaan, kulttuuriperintöön, omaisuuteen ja suunnitteluun liittyvät tavoitteet. Tavoitteet on asetettu nykytilanteen perusteella eri suuruisille tulville.

Helsingin ja Espoon rannikkoalue on valtakunnallisesti merkittävä tulvariskialue. Tulvariskien estämiseksi ja vähentämiseksi Uudenmaan ELY-keskus on laatinut ehdotuksen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi, jossa käsitellään mm. tulvariskialueelle nimetyn yhteistyöelimen eli Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvaryhmän asettamat tulvariskien hallinnan tavoitteet ja niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Helsingin osalta suunnitelmassa mainitaan 15 erillistä tulvariskikohdetta. Useimpien kohdalla tulvasuojelu on jo toteutettu tai toteutumassa tai tulvariski on tiedostettu. Kokonaan uusia esille nostettuja tulvariskikohteita on kolme: Merihaka ja Sörnäisten rantatie, Rajasaarenpenger sekä Kuusisaari, Lehtisaari ja Kaskisaari.

Suunnitelmassa esitetään tulvariskien hallinnan toimenpiteet, jotka on jaettu tulvariskiä vähentäviin toimenpiteisiin, tulvasuojelutoimenpiteisiin, valmiustoimiin, toimintaan tulvatilanteessa ja jälkitoimenpiteisiin.

Tulvariskiä vähentävät toimenpiteet on edelleen jaettu maankäytön suunnitteluun sekä yhdyskuntatekniikan suojaustoimenpiteisiin. Kaavoituksessa tulvakorkeudet tulee huomioida valtakunnallisten suositusten mukaisesti. Tärkeimpänä yksittäisenä toimenpiteenä pidetään alimpien suositeltavien rakentamiskorkeuksien huomioon ottamista ranta-alueiden kaavoituksessa. Yhdyskuntatekniset verkostot tulee tarkistaa tulvien suhteen ja suunnitella suojaus ja sen toteutus. Tärkeimpinä kaavoituskohteina Helsingissä mainitaan: Sompasaari, Kyläsaari, Kalasatama, Verkkosaari, Jätkäsaari, Hernesaari, Östersundom ja Koivusaari.

Tulvasuojelutoimenpiteitä taas ovat tulvapenkereiden rakentaminen ja tilapäisten tulvasuojelurakenteiden tekeminen. Helsinkiin on rakennettu

useita tulvapenkereitä ja tilapäisiä tulvarakenteita on kokeiltu. Hallintasuunnitelmassa esitetään vain kahta Tammisalossa olevaa kohdetta; Pyörökiventien alue ja Vanhankylänpuiston alue, joiden tulvasuojelua tulee tehostaa tulvapenkereellä.

Valmiustoimenpiteillä edistetään tulviin varautumista. Varautumistoimenpiteitä ovat mm. valmiussuunnitelmat, evakuointisuunnitelmat ja muut vastaavat suunnitelmat, liikenneväylien toimivuuden varmistaminen, tulvaennusteiden ja varoitusjärjestelmien sekä viestinnän kehittäminen ja kiinteistöjen ohjeistus tulviin varautumiseksi.

Suunnitelmassa ehdotetaan tulviin varautumisharjoituksia koko tulvariskialueelle, joissa harjoitellaan ennusteiden ja varoitusjärjestelmien käyttöä ja tulkintaa sekä yhteistyötä

Kaikilla keskeisillä tahoilla tulee olla valmiussuunnitelma merivesitulvien varalle. Helsingissä tulee kiinnittää huomiota tulvatilanteessa saarroksiin jääviin alueisiin, joita ovat: Ribingö, Talosaari, Långören, Skutholmen, Björnsö, Björkudden ja Korsnäs. Näillä alueilla asuu yhteensä noin 500 asukasta. Tulvatilanteessa lisäksi Suomenlinnan lauttayhteys voi katketa. Tulvan alle jäävät kadut, joilla liikkuminen voi olla vaarallista, on tunnistettava ja kadut suljettava tulvatilanteessa liikenteeltä. Raitiovaunuliikenne voi paikoin häiriintyä. Tulvavaara-alueella olevien teollisuuslaitosten tulee olla selvillä tulvariskeistä ja tarvittaessa esim. ympäristöluvissa tulee asiaan kiinnittää huomiota. Helsingin kaupunki on laatinut kiinteistöille tarkoitetun tulviin varautumisen ohjeen, joka on postitettu kaikille tulvavaara-alueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajille tai haltijoille.

Toiminta tulvatilanteessa jaetaan tiedotukseen ja tulvantorjuntatoimenpiteisiin. Tiedottamisesta vastaa pääosin ELY-keskus sekä pelastuslaitokset. Sähkön-, veden- ja kaasunjakelusta vastaavat niitä tuottavat laitokset. Yksityisiä kiinteistöjä on ohjeistettu tulvaohjeen kautta.

Jälkitoimenpiteillä pyritään palauttamaan tilanne tulva-alueilla entiselleen tulvan jälkeen. Jälkitoimenpiteet voivat olla erilaista korjausta ja sen ohjeistusta, mahdollisia avustuksia, korvaushakemuksia vakuutusyhtiöille ja tulvan hallinnan jälkiarviointia.

Hallintasuunnitelmassa on arvioitu tulvariskien hallintatoimenpiteiden vaikutuksia, kustannuksia ja toteutettavuutta ja se sisältää vaikutusmatriisin. Lisäksi on tarkasteltu ilmastonmuutosta ja yhteensopivuutta vesienhoidon ja merenhoidon tavoitteisiin. Esitettyjen toimenpiteiden ei katsota olevan ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa.

Yhteenvetona todetaan, että tulvariskien hallinta edellyttää useiden toimenpiteiden yhdistämistä pitkällä aikavälillä. Painotuksen tulee olla tulvariskiä vähentävissä toimenpiteissä ja tulviin varautumisessa. Tulvariskien hallinnan tavoitteiden saavuttamiseksi on esitetty seuraava etusijajärjestys: 1) Viestinnän ja varoitusjärjestelmän toimivuuden varmistaminen, 2) Espoon kaupungin tulvaohjeen laatiminen, 3) Suunnitelmassa esitettyjen alueellisten tulvasuojelutoimenpiteiden jatkoselvitys, suunnittelu ja toteutus (Helsingissä Tammisalon Pyörökiventie ja Vanhanväylänpuisto), 4) Eri tahojen valmiussuunnitelmien nykytilan tarkistus ja todettujen puuteiden korjaus. Hallintasuunnitelman liitteenä on ympäristöselostus sekä kartta-aineistot eri tulvatilanteissa.

Hallintasuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät ole sitovia, mutta säädösten mukaan valtion ja kuntien viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa suunnitelma ja siinä esitetyt toimenpiteet huomioon. Hallintasuunnitelman tarkistus tehdään seuraavan kerran 22.12.2018 mennessä ja uudelleen arvioinnin tulee olla valmis 22.12.2021.

Merkittäville tulvariskialueille laadittiin kartat, jotka kuvaavat eri todennäköisyyksillä esiintyvien tulvien leviämisalueita (tulvavaarakartta) sekä kartat, joista ilmenevät tällaisista tulvista mahdollisesti aiheutuvat vahingolliset seuraukset (tulvariskikartta).

Tulvariskejä on tarkasteltu jakamalla alue kaupungeittain tulvakohteisiin. Tulvakohteet ovat alueita, joilla sijaitsee useita kiinteistöjä tai tie- ja katuosuuksia tulvavaara-alueella. Alueellisiin kokonaisuuksiin jaoteltujen tulvakohteiden lisäksi on esitetty erikseen listaukset tulvavaara-alueen yksittäisistä pitkin rannikkoa sijaitsevista yhdyskuntateknisistä alueista, rakennuksista ja laitteista. Tulvariskien hallintasuunnitelmassa on esitetty myös tulvakohteet, joihin on viime vuosikymmenien aikana jo toteutettu tai vähintään yleissuunnitelmatasolla suunniteltu tulvasuojauksia.

ELY-keskus on tulvariskien alustavaa arviointia ja ehdotuksia merkittäviksi tulvariskialueiksi koskevan ensimmäisen kuulemisen (2011) osalta saanut Helsingin kaupungilta lausunnon, jossa esitettiin, että kaupungilla on asiantuntemusta ja riittävät edellytykset tulvariskien arviointiin. Kaupunkisuunnitteluvirasto esitti lausunnossaan, että Helsingin rannikkoalueen tulvariskialueet nimettäisiin tulva-alueriskiluokkaan II siten, että kaupunki voisi itse vastata alueiden tulvavaara- ja tulvakarttojen tekemisestä ja tulvariskien hallintasuunnittelusta muun muassa kaupungin omaan tulvastrategiaan nojautuen. Kaupungin lausunnon antoi tulvaryhmä, jossa on edustus kaupungin eri hallintokunnista. ELY-keskus on todennut, että Helsingin

ja Espoon rannikkoalueet täyttävät valtakunnallisen tulvariskien hallinnan koordinointiryhmän merkittävälle tulvariskialueelle asettamat tulvariskien hallinnasta säädetyn lain mukaiset kriteerit. Laki velvoittaa tulvariskialueen nimeämisen, vaikka Helsingin kaupunki onkin sitoutunut ja paneutunut alueensa tulvariskien hallintaan.

Saadut lausunnot

Esittelijä toteaa kaupunkisuunnittelu-, liikunta-, pelastus-, rakennus-, teknisenpalvelun-, yleisten töiden- ja ympäristölautakunnan sekä Helsingin Satama Oy:n antaneen ehdotuksesta lausuntonsa.

Kaupunkisuunnittelulautakunta puoltaa hallintasuunnitelman hyväksymistä. Liikuntalautakunnalla ei ole suunnitelmaehdotukseen huomautettavaa. Pelastuslautakunta toteaa lausunnossaan, että sillä ei lisättävää tai korjattavaa lausunnon kohteena oleviin asiakirjoihin.

Rakennuslautakunta toteaa lausunnossaan, että ehdotus on kattava ja sen valmisteluun on paneuduttu huolellisesti. Ehdotuksen mukaan sen hallintasuunnitelmassa esitetyt toimenpide-ehdotukset eivät ole sitovia eivätkö suoranaisesti velvoita mitään tahoa toimenpiteiden toteuttamiseen. ELY-keskuksen tehtävänä on omalta osaltaan valvoa, että toimenpide-ehdotusten toteutus etenee. Tiedottamisen tärkeyttä ja kiinteistön omistajien omatoimista varautumista on syytä korostaa.

Teknisenpalvelunlautakunta toteaa lausunnossaan, että ehdotus hallintasuunnitelmaksi antaa hyvän yleiskuvan tulvariskien hallinnalle ja toimenpiteiden vastuunjaolle. Kaupungin sisäisesti tulee suunnitella tarkemmin velvoitteiden vastuunjako.

Yleisten töiden lautakunta toteaa lausunnossaan, että toimenpide-ehdotusten valinnassa on huomioitu vesienhoidon tavoitteet ja ilmastomuutoksen sopeutuminen. Toimenpiteistä ei aiheudu pitkäaikaisia tai laaja-alaisia kielteisiä ympäristövaikutuksia. Toimenpiteet edistävät terveellisen ja turvallisen elinympäristön luomista ja parantavat elinkeinojen toimintaedellytyksiä. Hallintasuunnitelma on hyvin laadittu ja kaupungin suunnitelmien mukainen. Yleisten töiden lautakunta puoltaa hallintasuunnitelman hyväksymistä.

Ympäristölautakunta on lausunnossaan todennut, että hallintasuunnitelma on laadittu sisällöllisesti yhteneväisesti kaikille Suomen tulvariskialueille, joiden hallintasuunnitelma sisältää varsin paljon menettelykuvausta, lainsäädäntöä ja yleistä tulvariskien hallinnan tavoittelun kuvausta, jotka ovat kaikille tulvariskialueille samat. Prosessikuvaukset sekä lainsäädäntö ja muut valtakunnallisesti

yleiset asiat olisi ollut parempi esittää liitteinä, jolloin suunnitelman keskiössä olisi selkeästi ollut alueelliset tulvariskikohteet ja niille räätälöidyt tulvariskien hallintatoimenpiteet ja muut tulvariskien hallinnan kannalta keskeiset toimenpiteet.

Helsingin Satama Oy on lausunnossaan todennut, että tulvariski ei varsinaisesti kohdistu satamatoimintaan mm. siitä syystä, että satamarakenteiden osalta on varauduttu vedenkorkeuden vaihteluihin ja satamaan saapuvien alusten aikataulutuksen suhteen on poikkeustilanteissa joustoa. Sen sijaan satamaan saapuvien ja sieltä poistuvien henkilöiden ja kuljetusten reittien ja kulkuyhteyksien osalta tiedotus ja opastus on tärkeitä. Lisäksi Helsingin Satama Oy:llä on valmiussuunnitelma tulvan varalle ja sitä päivitetään parhaillaan.

Esittelijän kannanotto

Esittelijä viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että lausunnoissa esitetyt seikat on syytä ottaa huomioon hallintasuunnitelmassa.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1	Lausuntopyyntö 23.1.2015
2	Ehdotus Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi
3	Ympäristöselostus
4	Terminologia
5	Toimenpiteiden vaikutusmatriisi
6	Jätevedenhuoltoon, energianjakeluun ja kulttuuriperintöön liittyvät tulvariskikohteet
7	Suljettavat tie- ja katuosuudet
8	Tulvariskikartasto, HW 1;50 vuotta
9	Tulvariskikartasto, HW 1;100 vuotta
10	Tulvariskikartasto, HW 1;250 vuotta
11	Tulvariskikartasto, HW 1;1000 vuotta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote	**Otteen liitteet**
Uudenmaan elinkeino-, liikenne-	Esitysteksti

ja ympäristökeskus

Päätöshistoria

Teknisen palvelun lautakunta 05.03.2015 § 33

HEL 2015-000978 T 11 00 01

Lausunto

Teknisen palvelun lautakunta antoi lausunnon, kaupunginvaltuuston sille johtosäännössä siirtämän toimivallan ja tehtävien puitteissa.

Teknisen palvelun lautakunnan näkemyksen mukaan:

- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ehdotus Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi antaa hyvän yleiskuvan tulvariskien hallinnalle ja toimenpiteiden vastuujaolle. Ehdotettu suunnitelma ei ota kantaa kuinka kaupungin vastuut hoidetaan kaupunkiorganisaation sisällä.
- Ehdotettu suunnitelma tuo Helsingin kaupungille velvoitteita, joista aiheutuu merkittäviä kustannuksia. Velvoitteiden vastuujako tulee Helsingin kaupungin sisäisesti suunnitella tarkemmin, etteivät velvoitteista kaupungille syntyvät kustannukset kohdistu suoraan virastoille, joille on asetettu toimintakatetavoitteita.

Teknisen palvelun lautakunta päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Timo Martiskainen

Lisätiedot

Tero Koppinen, tuotantopäällikkö, puhelin: 310 78342
tero.koppinen(a)hel.fi

Ympäristölautakunta 03.03.2015 § 87

HEL 2015-000978 T 11 00 01

UUDELY/6521/2014

Lausunto

Ympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaehdotuksesta vuosille 2016-2021 seuraavan lausunnon.

Hallintasuunnitelma on laadittu sisällöltään yhteneväisesti kaikille Suomen tulvariskialueille, joten hallintasuunnitelma sisältää varsin paljon menettelykuvausta, lainsäädäntöä ja yleistä tulvariskien hallinnan tavoitteiden kuvausta, jotka ovat Suomen kaikille tulvariskialueille samat. Prosessikuvaukset sekä lainsäädäntö ja muut valtakunnallisesti yleiset asiat olisi ollut parempi esittää liitteinä, jolloin suunnitelman keskiössä olisi selkeästi ollut alueelliset tulvariskikohteet ja niille räätälöidyt tulvariskien hallintatoimenpiteet ja muut tulvariskien hallinnan kannalta keskeiset toimenpiteet.

Tulvariskien hallinnan tavoitteet on suunnitelmassa perusteellisesti kuvattu ja toimenpiteet, joilla tavoitteisiin päästään, on selkeästi esitetty. Olemassa olevat alueelliset tulvariskikohteet, joiden tulvariskien hallinta on katsottu riittämättömäksi, on tunnistettu ja niille on esitetty selkeät toimenpide-ehdotukset. Erilaisia toimenpiteitä on esitelty laajasti. Erityisen hyvänä asiana voi mainita toimenpiteiden etusijajärjestyksen laatimisen. Lisäksi on tuotu selkeästi esille tulvariskien hallinnassa tulvariskiä ennalta ehkäisevien toimenpiteiden tärkeys kuten maankäytön suunnittelun tärkeä merkitys sekä erilaisten valmiussuunnitelmien laatiminen ja tulvariskialueilla olevien kiinteistöjen ohjeistus tulviin varautumiseksi. Suunnitelmassa on myös kiinnitetty hyvin huomiota tulvatilanteessa tapahtuvaan viestintään ja tiedottamiseen ja tiedonkulkuun yleensä, mikä tulvatilanteessa on erityisen tärkeää.

Suunnitelman mukaan ilmastonmuutoksen vaikutusta tuleviin tulviin tarkastellaan lähemmin seuraavalla hallintasuunnitelman tarkistuskierroksella 22.12.2018 mennessä. Jos arvioita tulevaisuuden tulvista esitetään jo tässä suunnitelmassa, niin suunnitelma olisi paremmin hyödynnettävissä rakentamattomien rantojen suunnittelussa ja rakentamisessa. Suunnitelmassa tulevat rantarakentamiskohteet on lueteltu, mutta niitä ei ole tarkasteltu lähemmin. Nyt lausunnolla olevaan suunnitelmaan tulisikin sisällyttää tarkempi arvio tulevaisuuden tulvista ja niiden vaikutuksista tulevien rantarakentamiskohteiden tulvariskien hallintaan.

Suunnitelmassa on esitetty kattavasti Helsingissä jo toteutettuja tulvariskien hallinnan toimenpiteitä kuten tulvapenkereiden rakentaminen, kaavoitukseen liittyvät tulvariskiselvitykset, tulvakohteiden määrittely ja ehdotus niiden tulvasuojeluksi, ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavien kohteiden selvittäminen, tulvaluukkujen asentaminen viemäreihin ja kiinteistöille tarkoitetun

tulvaohjeen laatiminen. Helsingin voidaan katsoa tehneen jo paljon tulvariskien hallintatoimenpiteitä.

Vuonna 2009 valmistui Helsingin kaupungin tulvastrategia virastojen välisenä yhteistyönä, joka sisältää toimenpideohjelman tulvariskien vähentämiseksi ja tulviin varautumiseksi. Tulvastrategian ohjaavaa vaikutusta ja toimenpideohjelmaa suunnitelmassa ei ole kuvattu riittävästi. Tulvastrategia on eri hallintokuntia yhdistävä strateginen ohjelma tulvariskien hallinnassa, jota kaupunki tarvitsee tulvariskien hallinnan organisointiin ja vastuiden selvittämiseen kaupungin sisäisesti. Näin ollen strategiset ohjelmat tulisi ottaa mukaan yhdeksi tärkeäksi tulvariskien hallinnan toimenpiteeksi.

Esittelijä

ympäristönsuojelupäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Paula Nurmi, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32005
paula.nurmi(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 24.02.2015 § 92

HEL 2015-000978 T 11 00 01

Lausunto

Yleisten töiden lautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Uudenmaan ELY-keskus on laatinut Helsingin ja Espoon rannikkoalueelle vuosina 2012–2014 ehdotuksen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi Helsinki - Espoon tulvaryhmän ohjauksessa. Suunnitelma perustuu Uudenmaan rannikkoalueelta tehtyyn tulvariskien alustavaan arviointiin sekä tulvavaara- ja tulvariskikarttoihin. Suunnitelmassa on esitetty tulvakartoituksen ja vahinkojen arvioinnin tulokset, alueelle ehdotetut tulvariskien hallinnan toimenpiteet perusteluineen sekä viranomaisten toiminnan kuvaus tulvatilanteessa.

Helsingissä toteutettuja tulvariskien hallintaan liittyviä toimenpiteitä ovat muun muassa maankäytön suunnittelun ohjeistus, tulvariskeihin liittyvien selvitysten laadinta sekä tulvasuojelutoimenpiteet. Helsingin kaupunki on lisäksi laatinut tulva-alueiden asukkaille suunnatun omaisuuden suojausta käsittelevän ”Helsingin kaupungin tulvaohjeen”. Helsingin uusien asuinalueiden suunnittelussa ja kaavoituksessa pyritään minimoimaan tulvariskit muun muassa määräämällä asuinrakennusten alimmat rakentamiskorkeudet kaavoitushetkellä

voimassa olevien suositusten mukaisiksi ja kaavoittamalla yhteiskunnan toimivuuden kannalta oleelliset toiminnot tulva-alueiden ulkopuolelle. Kaavoituksessa käytettävissä alimmissa rakentamiskorkeuksissa otetaan huomioon ilmastonmuutoksen aiheuttama merenpinnan nousu sekä paikallinen aaltoiluvara. Helsingin kohdalla maa- ja metsätalousministeriön vuonna 2014 julkaiseman oppaan ”Tulviin varautuminen rakentamisessa” mukainen alin suositeltava rakentamiskorkeus ilman aaltoiluvaraa on +2,80 m (N2000).

Helsinki on teettänyt meritulviin ja niiden hallintaan liittyen useita selvityksiä. Esiselvityksessä ”Tulvakohteiden määrittely” (rakennusvirasto 2007) on käyty systemaattisesti läpi tulvavaara-alueilla sijaitseva rakennuskanta. Esiselvityksessä on tarkasteltu Helsingin kaupungin rakennettujen ranta-alueiden tulvavaara-alueita meriveden noustessa tasoille +1.10 m ja +2.00 m. Esiselvitys sisältää ehdotuksen kiintein tulvasuojelutoimenpitein suojattavista kohteista (11 kohdetta), jotka on priorisoitu kolmeen eri luokkaan (A, B ja C) toteutuksen kiireellisyyden mukaan sisältäen alustavan suojaustavan ja kustannusarvion.

Helsingin kaupungin tulvastrategiassa (2009) on kokonaisvaltaisesti kartoitettu tulvasuojelua koskevia lähtökohtia, nykytilannetta ja alttiutta tulville. Tulvastrategiassa on esitetty kaikille kaupungin hallintokunnille yhteinen strateginen toimenpideohjelma. Tulvastrategian tavoitteena on esittää keinot rakennettujen ja suunniteltavien alueiden tulvista aiheutuvien vahinkojen estämiseksi ja pienentämiseksi. Tulvastrategia sisältää kuvaukset kaupungin virastojen ja laitosten tehtäväjaosta tulvariskien pienentämiseksi.

Helsingin kaupunki alkoi heti esiselvityksen valmistuttua vuonna 2008 suunnitella ja rakentaa tulvasuojauskohteita esiselvityksen mukaisessa tärkeysjärjestyksessä.

Tämänhetkinen tulvasuojeluhankkeiden tilanne Helsingissä on seuraava:

Marjaniemen Niittyrannassa on toteutettu tulvasuojaushanke, joka käsittää kiinteän tulvapenkereen, tasausaltaan ja pumppaamon. Penkereen taustan tulvavaara-alueella sijaitsee yli kaksikymmentä asuinrakennusta.

Laajasalon Kaitalahteen on rakennettu tulvapenger, pumppaamo ja tasausallas. Tulvapenkereen harjan tasoa on korotettu ja tasausaltaan tilavuuden suurentaminen ruoppaamalla on suunnitteilla. Pumppaamon taustan tulvavaara-alueella sijaitsee noin 30 rakennusta.

Laajasalon Sarvastonkaaren alueen tulvasuojeluhanke on toteutettu. Tulvasuojaus käsittää kolme tulvapengertä ja kaksi pumppaamoa. Sarvastonkaaren tulvavaara-alueella sijaitsee noin 50–100 rakennusta.

Vartionkylänlahden ranta-alueille on laadittu yleissuunnitelmatasoinen tulvasuojelusuunnitelma, jonka pohjalta on tehty Vuosaaren puoleiselle ranta-alueelle tulvasuojelun toteutussuunnitelma. Nykyisellään tulvavaara-alueella sijaitsee yli kaksikymmentä omakotitaloa. Paikalle rakennetaan 860 metriä pitkä tulvapenger ja pumppaamo tasausaltaineen. Penkereen päälle tehdään jalankulku- ja pyörätiet. Rakennustyöt alkoivat syksyllä 2014 ja valmistuvat vuonna 2017.

Tammisalossa sijaitsevaa Vanhanväylänpuiston kevyen liikenteen väylää on korotettu, jolloin se toimii samalla tulvapenkereenä. Kevyenliikenteen väylää on tarve korottaa lisää, jotta penger suojaisi sen taakse jääviä rakennuksia meritulvalta (tulvan esiintyvyys 1/100a).

Vartiokylänlahden tulvapenkereen valmistuttua Helsinki on saamassa valmiiksi kaikki kiireellisemmäksi luokitellut A-luokan tulvasuojauskohteet. Tulvakohteiden suunnittelu- ja toteutustyötä jatketaan esiselvityksen mukaisessa järjestyksessä (B- ja C-luokka) ottaen huomioon käytettävissä olevien määrärahat. Helsingin valitsema tulvakohteiden määrittely ja toteutusjärjestys noudattaa lausunnolla olevan tulvariskien hallintasuunnitelman pääperiaatteita.

Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus on uusien alueiden osalta tärkein tulvariskienhallinnan toimenpide. Tärkein tulvariskien hallinnan toimenpiteitä maankäytön suunnittelussa on alimpien suositeltavien rakentamiskorkeuksien huomioon ottaminen muun muassa ranta-alueiden kaavoituksessa. Tällä hetkellä Helsingin kasvun painopiste on myös kaupungin merenranta-alueilla.

Toimenpide-ehdotukset tulvariskien hallinnan suunnittelun kaudelle 2016–2021 ovat käytössä olevien tulvariskien hallinnan keinojen jatkamista ja tehostamista, yksittäisten kansalaisten ja toiminnanharjoittajien tulvatietoisuuden lisäämistä ja varautumisen parantamista, viestinnän ja varoitusjärjestelmien toimivuuden varmistamista, alueellisten tulvasuojelutoimenpiteiden jatkoselvittämistä, suunnittelua ja toteutusta sekä valmiussuunnitelmien nykytilan tarkistamista ja niiden puutteisiin puuttumista. Esitetyillä toimenpiteillä pyritään parantamaan varautumista harvinaisiin tulvatilanteisiin.

Toimenpide-ehdotusten valinnassa on huomioitu vesienhoidon tavoitteet ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen. Toimenpiteistä ei aiheudu pitkäaikaisia tai laaja-alaisia kielteisiä ympäristövaikutuksia.

Toimenpiteet edistävät terveellisen ja turvallisen elinympäristön luomista ja parantavat elinkeinojen toimintaedellytyksiä.

Hallintasuunnitelma on hyvin laadittu ja kaupungin suunnitelmien mukainen. Yleisten töiden lautakunta puoltaa hallintasuunnitelman hyväksymistä.

Esittelijä

kaupunginarkkitehti
Jukka Kauto

Lisätiedot

Silja Hurskainen, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 38939
silja.hurskainen(a)hel.fi
Jorma Rajala, projektinjohtaja, puhelin: 310 38573
jorma.rajala(a)hel.fi
Anni Tirri, suunnitteluinsinööri, puhelin: 310 38335
anni.tirri(a)hel.fi
Päivi Islander, projektipäällikkö, puhelin: 310 38649
paivi.islander(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 24.02.2015 § 50

HEL 2015-000978 T 11 00 01

Lausunto

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Lausunto

Helsingin ja Espoon tulvariskien hallintasuunnitelma on hyvin systemaattisesti koottu kuvaus Helsingin ja Espoon tulva-alueiden, riskien ja tulvatilanteen ja toiminnan nykytilanteesta molemmissa kaupungeissa.

Helsinki on perinteisesti ollut edelläkävijä meriveden hallinnassa ja ranta-alueiden suunnittelusta johtuen historiallisesta sijainnistaan ja jo aiemmin tehdystä työstä tulviin varautumiseen.

Raportissa on hyvin kuvattu maankäytön suunnittelun keskeinen rooli tulvariskien hallinnassa. Helsingin uusien alueiden osuus tulvien hallinnassa on suuri ja suunnittelu on tehty viimeisimpien ilmastomuutoksesta saatavien tietojen perusteella.

Työn aikana on päivitetty tulvakartat uuden korkeusjärjestelmän mukaan ja huomioitu tulvapadot eri kaupunginosissa.

Raportissa on hyvin huomioitu jo olemassa oleva tieto, vedetty yhteen eri viranomaisten ohjeet. Eri lakien hierarkia ja ympäristölakien tarkistukset ovat hyvin selkeyttäneet asian tulkintaa ja jatkosoveltamista.

Kaupunkisuunnittelulautakunta puoltaa hallintasuunnitelman hyväksymistä.

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Eija Kivilaakso, toimistopäällikkö, puhelin: 310 37247
eija.kivilaakso(a)hel.fi

Pelastuslautakunta 24.02.2015 § 35

HEL 2015-000978 T 11 00 01

Lausunto

Pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon ELY-keskuksen ehdotuksesta Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi vuosille 2016 - 2021:

Pelastuslautakunnalla ei ole lisättävää tai korjattavaa lausunnon kohteena oleviin asiakirjoihin.

Esittelijä

pelastuskomentaja
Simo Wecksten

Lisätiedot

Mikael Siitonen, palomestari, puhelin: 310 30107
mikael.siitonen(a)hel.fi
Jorma Lilja, pelastusjohtaja, puhelin: 310 30100
jorma.lilja(a)hel.fi

Liikuntalautakunta 12.02.2015 § 32

HEL 2015-000978 T 11 00 01

Lausunto

Liikuntalautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Taustaa

Kaupunginhallitus on pyytänyt liikuntalautakunnalta lausuntoa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen laatimasta ehdotuksesta Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvariskien hallintasuunnitelmaksi vuosille 2016–2021. Ehdotus on laadittu tulvariskien hallinnasta vuonna 2010 annetun lain (620/2010) ja asetuksen (VNA 659/2010) vuoksi, sillä niiden mukaan vesistöalueilta ja merenrannikon alueilta on tehtävä tulvariskien alustava arviointi ja laadittava tällä perusteella merkittäviksi tulvariskialueiksi todetuilta alueilta tulvavaara- ja tulvariskikartat sekä koko vesistö- tai rannikkoalueen kattava tulvariskien hallintasuunnitelma, jonka on oltava valmiina 22.12.2015 mennessä. Ehdotuksen valmistelua on ohjannut maa- ja metsätalousministeriön asettama Helsingin ja Espoon rannikkoalueen tulvaryhmä, jonka jäseniksi on nimetty muun muassa Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston ja pelastuslaitoksen edustajat.

ELY-keskusten suorittamien alustavien arviointien perusteella Helsingin ja Espoon rannikko-alue nimettiin maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä 22.12.2012 yhdeksi Suomen 21 merkittävästä tulvariskialueeksi. Vantaanjoen varrelta vesistön mahdollisen pinnannousun vuoksi merkittäväksi tulvariskialueeksi nimettiin Riihimäen keskusta, ei Helsinkiä, joten hallintasuunnitelma laadittiin vain merenpinnan nousun varalta rannikkoalueelle. Myöskään hulevesien kertymisestä mahdollisesti aiheutuvaan maanpinnan peittymiseen ei tässä ehdotuksessa puututa. Hulevesiä varten Helsingissä on laadittu oma strategia (2008), joka on osa Helsingin kaupungin tulvastrategiaa (2009), jossa on huomioitu merenpinnan nousun, rankkasateiden ja jokivesien nousun mahdollisesti aiheuttamien tulvien lisäksi myös putkirikot. Yleisesti ottaen Helsingin kaupungin tulvariskien hallinta on tätä suunnitelmaehdotusta korkeammalla tasolla.

Nyt ehdotetun riskienhallintasuunnitelman hyväksymisen jälkeen seuraava tulvariskien alustava arviointi ja merkittävien tulvariskialueiden tarkistus tehdään seuraavan kerran 22.12.2018 mennessä ja hallintasuunnitelmien uudelleenarvioinnin tulee olla valmis 22.12.2021. Nyt lausunnolla olevassa suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet eivät ole sitovia, mutta valtion ja kuntien viranomaisten sekä aluekehitysviranomaisen on kuitenkin otettava suunnitelma ja sen toimenpide-ehdotukset toiminnassaan huomioon. Suunnitelman toimeenpanon edistämisestä ja seurannasta on päävastuussa Uudenmaan ELY-keskus, jonka tehtävänä on valvoa toimenpide-ehdotusten toteutuksen etenemistä.

Olosuhteet Helsingin rannikkoalueella

Helsinki sijaitsee Uudenmaan historiallisen maakunta-alueen keskivaiheilla Suomenlahden pohjoisenpuoleisella rannalla noin 120 kilometriä itään Itämeren pääaltaasta ja noin 300 kilometriä Suomenlahden pohjukan länsipuolella. Alueen merkittävin mereen laskeva joki on Vantaanjoki. Helsingin rannikkoseutu sijaitsee pääosin saarten suojassa, mikä vaimentaa avomeren aallokkoa. Suurin Suomenlahdella mitattu merkitsevä aallonkorkeus on 5,2 metriä, jolloin suurimmat yksittäiset aallot ovat olleet noin yhdeksän metrin korkuisia.

Suomenlahden vedenpinnan korkeuteen vaikuttavat useat tekijät, joista virtaukset Tanskan salmien läpi, Itämeren altaan vesimäärä, jäätilanne, ilmanpaine ja tuulet ovat merkittävimmät. Vedenpinnan vaihtelu voi varsinkin matalissa lahdissa olla suurta ja nopeaa, enimmillään Suomenlahdella on merivedenpinnan havaittu nousevan tai laskevan yli puoli metriä tunnissa. Mitä idemmäksi Suomenlahdella mennään, niin sitä suuremmaksi vedenpinnan vaihteluväli kasvaa.

Vuodesta 1904 lähtien säännöllisesti mitatun vedenpinnan korkeuden ääriarvot Helsingin mareografin kohdalla ovat N2000 – korkeusjärjestelmän mukaisesti +1,71 metriä (9.1.2005) ja -0,73 metriä (28.1.2010), eli mitattu vaihteluväli on ollut 2,44 metriä. Tulvavaarakartoitetuissa skenaarioissa vedenpinnan korkeus Helsingin rannikolla voi olla kerran sadassa vuodessa +1,93 metriä ja kerran tuhannessa vuodessa +2,31 metriä. Idempänä Haminassa vastaavat korkeudet olisivat +2,43 ja +2,96 metriä. Ilmastomuutoksen johdosta tapahtuvaa mahdollista vedenpinnan nousua, joka voi olla skenaariosta riippuen 28–98 senttimetriä vuoteen 2100 ei ole huomioitu tulvavaarakartoituksissa, samoin kuin ei maanpinnan kohoamistakaan, joka on Helsingissä tasoa 37 senttimetriä sadassa vuodessa, ole otettu huomioon.

Tulvariskien arvioinnissa merenrannikolla käytetyt vedenkorkeudet perustuivat merentutkimuslaitoksen määrittämiin kerran seuraavan 200 vuoden aikana saavutettaviin vedenkorkeuksiin, joihin lisättiin aaltoiluvara 30 senttimetriä sekä edelleen lisäkorkeus 20 senttimetriä. Kun merentutkimuslaitoksen lähtöarvo (N2000) oli 2,55 metriä, niin puolen metrin lisäyksellä Helsingin mareografin ympäristössä tulvatarkastelussa käytettiin FIBA:n virallista korirenkaan korkeutta 3,05 metriä tulvaveden korkeusarvona.

Tulvariskien merkittävyys

Tulvariskien merkittävyyttä arvioitaessa otettiin huomioon seuraavat tulvasta mahdollisesti aiheutuvat vahingolliset seuraukset:

- Vahingollinen seuraus ihmisten terveydelle tai turvallisuudelle.

- Välttämättömyyspalvelun, kuten vesihuollon, energiahuollon, tietoliikenteen, tieliikenteen tai muun vastaavan toiminnan pitkäaikainen keskeytyminen.

- Yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja turvaavan taloudellisen toiminnan pitkäaikainen keskeytyminen.

- Pitkäaikainen tai laaja-alainen vahingollinen seuraus ympäristölle.

- Korjaamaton vahingollinen seuraus kulttuuriperinnölle.

Tulvariskejä tarkasteltiin jakamalla alue kaupungeittain tulvakohteisiin, jotka ovat alueita, joilla sijaitsee useita kiinteistöjä tai tie- ja katuosuuksia tulvavaara-alueella. Helsingin rannikkoalueella on 15 alueellista tulvakohdetta ja Espoossa 8. Helsingin kohteista kolmessa on tulvasuojaus jo toteutettu, viidessä suojaus on toteutumassa ja muiden suojausta ollaan suunnittelemassa.

Liikuntaviraston tulvariskeistä

Tunnistetuista tulvakohteista liikuntaviraston hallinta-alueella on Rajasaarenpenger, jonne on kirjattu kahdeksan rakennusta ja kolme asukasta, joille tulva voi tietysti aiheuttaa terveyteen tai turvallisuuteen liittyviä ongelmia.

Liikuntaviraston muita tulvariskikohteita ovat useat yksittäiset uimarantojen, ulkoilusaarten ja venesatamien huoltorakennukset ja laiturit, venesatamien muut rakenteet, talvisäilytysalueiden rakenteet, eräät sillat sekä vesiliikennelaiturit, joille voi aiheutua aineellisia vahinkoja tulvien yhteydessä. Näitä vahinkoja kyetään rajoittamaan merkittävästi oikeilla ja hyvin suunnitelluilla toimenpiteillä. Liikuntavirasto on myös varautunut tulvariskien hallintaan ulos vuokratuissa kohteissaan muun muassa jakamalla kiinteistöviraston kaupunkimittauksen tuottamaan aineistoon perustuvat tulvariskikartat vuokralaisilleen heidän vuokrakohteistaan. Samoin virasto on jakanut vuonna 2013 julkaistua Helsingin kaupungin tulvaohjetta vuokralaisilleen.

Ehdotetut toimenpiteet

Hallintaohjelmaehdotuksessa esitetyt keskeisimmät tulvariskiä vähentävät toimenpiteet liittyvät maankäytön suunnitteluun ja yhdyskuntatekniikan suojaamiseen. Nämä asiat on jo huomioitu kaikessa Helsingin kaupungin toiminnassa. Mahdollisiksi tulvasuojelutoimenpiteiksi ohjelmassa esitetään Tammisalon

Pyörökiventien ja Tammisalon Vanhanväylänpuiston kevyenliikenteen väylien korotusta. Espoossa näitä kohteita on neljä.

Ehdotuksessa tuodaan esiin myös valmiustoimet, joihin kuuluvat valmiussuunnitteluasiat ovat Helsingissä hyvällä tasolla. Samoin toiminta tulvatilanteissa ja tilanteiden jälkitoimenpiteet ovat Helsingissä perusteellisesti suunniteltuja.

Toimenpiteiden yhteenvetona ohjelmassa esitetään tärkeysjärjestyksessä:

- Viestinnän ja varoitusjärjestelmän toiminnan varmistaminen.
- Espoon kaupungin tulvaohjeen laatiminen ja jakaminen kaikille Espoossa toistuvuudeltaan 1/100a tulvavaara-alueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajille tai hallintatahoille.
- Esitettyjen alueellisten tulvasuojelutoimenpiteiden (Tammisalon kevyenliikenteen väylien korottaminen, esitt. huom.) jatkoselvitys, suunnittelu ja toteutus.
- Kaupunkien, pelastuslaitosten, ELY-keskuksen L-vastuualueen, yhdyskuntateknisten laitosten ja teollisuuslaitosten sekä yritysten valmiussuunnitelmien nykytilan tarkistus ja niiden puutteisiin puuttuminen.

Yhteenveto

Gudrun-myrskyn 9.1.2005 aiheuttama tulva käynnisti Helsingin kaupungissa merkittävän ja laajan tulviin varautumisen, jonka keskeisimmät kohdat koottiin Helsingin kaupungin tulvastrategiaan (2009). Strategian valmistuminen merkitsi käytännössä sitä, että tulvariskien hallinnan voitiin katsoa olevan kokonaisuutena hyvällä tasolla Helsingin kaupungissa. Valtion hallinnon tuottama tämän vuoden joulukuun 22. päivään mennessä valmistuva Helsingin ja Espoon rannikkoalueen hallintasuunnitelma vuosille 2016–2021 on asiallinen ja kattava, mutta se ei juurikaan tuo uutta Helsingin kaupungin tulvariskien hallinnan suunnitteluun.

Liikuntalautakunnalla ei ole suunnitelmaehdotukseen huomautettavaa.

Esittelijä

osastopäällikkö
Turo Saarinen

Lisätiedot

Turo Saarinen, osastopäällikkö, puhelin: 310 87801
turo.saarinen(a)hel.fi
Soile Lehmusto, hallintosihteeri, puhelin: 310 87803

soile.lehmusto(a)hel.fi

§ 334
Lausunto YVA-menettelyn soveltamisesta Vuosaaren meriväylän ja sataman syventämishankkeessa

HEL 2015-001186 T 11 01 05

UUDLY/227/2015

Päätös

Kaupunginhallitus päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

Käsittely

Palautusehdotus:
Veronika Honkasalo: Palautetaan valmisteltavaksi siten, että Helsinki lausunnossaan puoltaa YVA-menettelyn soveltamista.

Kannattaja: Hannu Oskala

Äänestys:

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

EI-ehdotus: Asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi

Jaa-äänet: 4
Arja Karhuvaara, Nina Huru, Laura Rissanen, Tatu Rauhamäki

Ei-äänet: 7
Veronika Honkasalo, Tuomas Rantanen, Otso Kivekäs, Paavo Arhinmäki, Hannu Oskala, Terhi Peltokorpi, Björn Månsson

Tyhjä: 4
Jarmo Nieminen, Antti Koskela, Pilvi Torsti, Mirka Vainikka

Poissa: 0

Äänin 4 - 7 (4 tyhjä) kaupunginhallitus päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1	lausuntopyyntö 28.1.2015
2	Liite 1, Vuosaaren väylä
3	Liite 2, Vuosaaren 13,0 m väylän yleissuunnitelma
4	Liite 3, Vuosaaren satama, Vuosaaren sataman vesialueen syventäminen
5	Liite 4, Vuosaaren satama, Ruoppaussuunnitelma RK2
6	Liite 8, Vuosaaren satama, Uuden pistolaiturialueen sedimenttitutkimus
7	Liite 10A, Asutus- ja erityiskohteet Vuosaaren sataman ympäristössä
8	Liite 10B, Tiheimmin loma-asutut saaret Vuosaaren meriväylän varrella
9	Liite 11, Suojelualueet, yleiskartta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote	**Otteen liitteet**
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	Esitysteksti

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle seuraavan lausunnon ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta Vuosaaren meriväylän ja sataman vesiliikennealueen syventämishankkeeseen.

Kaupunginhallitus toteaa, että Helsingin kaupungin ympäristökeskus on 24.2.1015 antanut Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle lausunnon YVA-menettelyn soveltamisesta Vuosaaren meriväylän ja sataman syventämishankkeeseen.

Kaupunginhallitus viittaa ympäristökeskuksen lausuntoon ja toteaa, että hankkeen vaikutukset on riittävästi tiedossa ja selvitetty muiden lakien mukaisissa menettelyissä ja vaikutusalueella olevia tahoja, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, on riittävästi kuultu näissä menettelyissä. Sataman ja väylän syventämishankkeella ei ole sellaisia YVA-asetuksessa lueteltuihin hankkeisiin mahdollisesti liittyviä merkittäviä vaikutuksia tai yhteisvaikutuksia alueen muiden hankkeiden kanssa, jotka yhdessä tai erikseen edellyttäisivät hankkeeseen YVA-menettelyä. Yleinen tai yksityinen etu, haitat ja korvaukset sekä vaikutukset mm. merenhoitosuunnitelmaan tullaan käsittelemään hankeen tulevassa vesilupapäätöksessä. Edellä olevaan viitaten kaupunginhallitus katsoo, että Vuosaaren sataman ja väylän syventämishankkeeseen ei ole tarpeen soveltaa YVA-menettelyä

ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (468/1994) 5 §:n mukaisesti.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt Helsingin kaupungin lausuntoa YVA-menettelyn soveltamisesta Vuosaaren meriväylän ja sataman vesiliikennealueen syventämishankkeeseen. Liikennevirasto ja Helsingin Satama Oy ovat pyytäneet Uudemaan ELY-keskusta tekemään päätöksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisen tarpeesta syventämishankkeessa.

YVA-tarpeen arviointi

Vuosaaren sataman ja väylän syventämishanketta voidaan pitää jo toteutuneen hankkeen olennaisena muutoksena, josta todennäköisesti aiheutuu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Näin ollen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2006) 7 §:n mukainen hankkeen YVA-tarpeen arviointi on perusteltua.

Vuosaaren sataman ja väylän syventämishanke edellyttää yhteensä noin 1,3 milj.m3 ruoppauksia ja louhintaa. Vuosaaren sataman ja väylän rakentamisen vastaava ruoppaus- ja louhintamäärä oli noin 5,9 milj.m3. Vaikka syventämishankkeen vaatimat ruoppaukset ovat määrältään huomattavasti rakentamisen aikaisia määriä pienemmät, on hanke edelleen kooltaan hyvin suuri

Väylän syventämisen ruoppaus- ja louhintakohteet ovat lähes samat kuin väylän rakentamisen aikana. Väylän rakentamisvaiheessa ruoppausmassoja syntyi noin 0,92 milj.m3. Työkohteet sijaitsevat nykyisellä väylälinjausalueella eikä linjausta ole tarkoitus muuttaa tai laajentaa. Väylän rakentamisvaiheessa töidenaikaisia ympäristövaikutuksia on tutkittu laajasti ja väylän käyttöönoton jälkeen käytön vaikutuksia on seurattu. Tehtyjen tutkimusten ja tarkkailujen johdosta syventämisen todennäköiset ympäristövaikutukset ja vaikutusten laajuus voidaan etukäteen hyvin arvioida.

Väyläkohteiden vaikutusalueella olevat kiinteistöjen ja vesialueiden omistajat, ammattikalastajat ja muut tahot on kuultu väylän rakentamisen aikana ja kuullaan hankkeeseen liittyvän tulevan vesilupamenettelyn yhteydessä. Muita erikseen kuultavia yhteisöjä vaikutusalueella ei tiettävästi ole. Syventämishanke ei edellytä

kaavamuutoksia ja se on voimassa olevan kaavoituksen mukaista.

Satama-altaan syventäminen edellyttää ruoppausta noin 0,82 milj.m3. Sataman rakentamisen aikana alueelta ruopattiin yhteensä noin 4,96 milj.m3. Suurin osa ruoppauksesta sijoittuu nykyisten satamalaiturien edustoille. Helen Oy:n suunnitteleman uuden voimalaitoksen tarpeisiin on satamaan suunniteltu rakennettavaksi uusi pistolaituri melumuurin päähän, jolta alueelta ruopattaisiin noin 0,30 milj.m3. Pistolaiturialueen ruoppauksen reuna ylittää hieman nykyisen satama-altaan rajan, mutta muut ruoppaukset tapahtuvat nykyisellä satama-alueella.

Sataman rakentamisen yhteydessä ruoppaus- ja muita rakentamisen vaikutuksia on seurattu laajasti. Lisäksi sataman käytön aikaisia vaikutuksia seurataan. Koska suunnitellut ruoppaukset ovat merkittävästi pienemmät kuin rakentamisen aikaiset ruoppaukset, vaikutukset ympäristöön tulevat olemaan lievemmät. Tehtyjen seurantojen perusteella tulevat vaikutukset ovat ennakoitavissa hyvin. Hankkeen ominaisuudet ja vaikutusten luonne tunnetaan. Suunniteltua pistolaituria lukuun ottamatta muu satama-alue on jo aikaisemmin ruopattu. Sataman rakentamisen aikaisissa lupamenettelyissä asianosaisia on kuultu ja syventämishankkeeseen liittyvän vesiluvan yhteydessä kuullaan vaikutusalueella olevat kiinteistöjen ja vesialueiden omistajat sekä muut tahot.

Pistolaiturin rakentaminen liittyy suunnitellun uuden Vuosaaren voimalaitoksen tarpeisiin ja sen rakentamista on jo käsitelty voimalaitoshankkeen YVA-menettelyssä. YVA-selostuksessa on esitetty laiturin ruoppauksen ympäristövaikutuksia laajasti sekä tulevan käytön aikaisia vaikutuksia. Ruoppaustöiden aikaiset vaikutukset kohdistuvat pääasiassa veden laatuun ja vesieliöstöön. Käytön aikaiset vaikutukset ovat pääosin meluvaikutuksia ja erityisesti melun linnustovaikutuksia on tarkasteltu.

Vuonna 2013 tehdyssä meluselvityksessä on arvioitu sataman kapasiteetin 20%:n noston lisäävän melutasoa niin vähän, että raja-arvot lähimmissä melulle alttiissa kohteissa eivät ylity (asutus). YVA-selostuksessa todetaan, että jo nykyinen toiminta ylittää luonnonsuojelualueelle asetetun melutason ohjearvon Porvarinlahdella ja pistolaiturin tuleva käyttö lisää melutasoa arviolta 1dB.

Vuosaaren uuden voimalaitoksen rakentaminen, johon pistolaituri liittyy, edellyttää asemakaavan muutosta alueella. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 10.12.2014 aemakaavan muuttamisen, mutta päätöksestä on valitettu, eikä se ole lainvoimainen. Pistolaiturin edellyttämiä rakennustöitä ei voida tehdä ennen kuin asemakaava alueella on

vahvistettu. Voimalaitoksen rakentamiseen liittyvät eri vaihtoehdot on tarkasteltu voimalaitoshanketta koskevassa YVA-menettelyssä. YVA-selostuksen mukaan pistolaiturin rakentamisen vaikutukset on arvioitu vähäisiksi ja lyhytkestoisiksi.

Satama- ja väylätyöalueiden lähistöllä asutus on pääosin loma-asutusta. Syventämistöillä ei ole pysyviä vaikutuksia asutukselle. Töiden aikaiset vaikutukset kiinteistöille ovat veden samentumista ja sen vaikutusta virkistyskäyttöön ja kalastukseen sekä melua. Hankkeella ei ole merkittävää vaikutusta maisemaan . Käytön aikaiset vaikutukset eivät juurikaan poikkea nykyisistä väylän ja sataman käytön vaikutuksista ympäristöön. Hanke ei ole ristiriidassa käytön maankäytön suunnittelun kanssa.

Hankkeen vaikutus Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alueeseen tulee arvioida erikseen luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:ien mukaisesti. Muita alueella olevia hankkeita ovat Östersundomin kaavoitus, jossa lähialueelle on suunniteltu merkittävää asutusta sekä Vuosaaren uuden biovoimalan rakentaminen sataman läheisyyteen. Voimalaitoshankkeen vaikutuksia on tarkasteltu sitä koskevassa YVA-menettelyssä, jossa pistolaiturin rakentaminen on mukana. YVA-selostuksessa pistolaiturin rakentamisen vaikutukset ympäristöön on katsottu vähäisiksi. Nyt kuulemisvaiheessa olevassa Östersundomin yleiskaavassa asutusta on suunniteltu Salmenkallioon välittömästi Natura-alueen ulkopuolelle. Näin ollen melurasitusta tulisi kohdistumaan luonnonsuojelualueelle nykyistä enemmän sekä satamatoimintojen lisäyksen seurauksena että suunnitellun Salmenkallion rakentamisen kautta. Suunnitellun asutuksen on kuitenkin katsottu vaikuttavan Natura-arvoja heikentävästi merkittävästi enemmän kuin satamatoimintojen lisäyksen.

Sataman ja väylän syventämishankkeen vaikutukset ovat varsin kattavasti tiedossa, koska sataman ja väylän rakentamisen aikana vaikutuksia on seurattu laajasti ja myös käytön aikaisia vaikutuksia seurataan. Syventämisen vaatimat ruoppaukset ovat määrältään lisäksi merkittävästi pienemmät kuin rakentamisen aikaiset ruoppaukset ja niiden vaikutusten laajuus ja kesto ovat suppeammat. Töistä ei myöskään synny pysyviä haitallisia muutoksia ympäristöön. Sataman ja väylän ruoppauksilla on vain vähän yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa, lukuun ottamatta pistolaiturin rakentamista Helen Oy:n käyttöön. Pistolaiturin rakentaminen on käsitelty Vuosaaren voimalaitoshankkeen YVA-menettelyssä. Sataman ja väylän ruoppausten vaikutuksia on aikaisemmin tarkasteltu rakentamisen aikaisissa lupamenettelyissä ja asianosaisia on kuultu näiden menettelyjen yhteydessä.

Saadut lausunnot

Esittelijä toteaa, että ympäristökeskus on antanut lausuntonsa kaupunginhallitukselle ja Uudenmaan ELY-keskukselle. Liikuntavirasto on lausunnossaan todennut, ettei se näe aihetta YVA-menettelyn soveltamisen tarvetta syventämishankkeessa.

Esittelijän kannanotto

Esittelijä viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että Vuosaaren sataman ja väylän syventämishankkeeseen ei ole tarpeen soveltaa YVA-menettelyä.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

1	lausuntopyyntö 28.1.2015
2	Liite 1, Vuosaaren väylä
3	Liite 2, Vuosaaren 13,0 m väylän yleissuunnitelma
4	Liite 3, Vuosaaren satama, Vuosaaren sataman vesialueen syventäminen
5	Liite 4, Vuosaaren satama, Ruoppaussuunnitelma RK2
6	Liite 8, Vuosaaren satama, Uuden pistolaiturialueen sedimenttitutkimus
7	Liite 10A, Asutus- ja erityiskohteet Vuosaaren sataman ympäristössä
8	Liite 10B, Tiheimmin loma-asutut saaret Vuosaaren meriväylän varrella
9	Liite 11, Suojelualueet, yleiskartta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote	**Otteen liitteet**
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	Esitysteksti

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 23.03.2015 § 303

HEL 2015-001186 T 11 01 05

UUDLY/227/2015

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Ympäristökeskus 24.2.2015

HEL 2015-001186 T 11 01 05

Viite. Uudenmaan ELY-keskus. Lausuntopyyntö28.1.2015. UUDELY/227/2015.

Lausunto

YVA-tarpeen arviointi

Vuosaaren sataman ja väylän syventämishanketta voidaan pitää jo toteutetun hankkeen olennaisena muutoksena, josta todennäköisesti aiheutuu merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia (Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994) 4 § 2 momentti). Näin ollen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen (713/2006) 7 §:n mukainen hankkeen YVA-tarpeen arviointi on perusteltua.

Vuosaaren sataman ja väylän syventämishanke edellyttää yhteensä noin 1,3 milj.m³ ruoppauksia ja louhintaa. Vuosaaren sataman ja väylän rakentamisen vastaava ruoppaus- ja louhintamäärä oli noin 5,9 milj.m³. Vaikka syventämishankkeen vaatimat ruoppaukset ovat määrältään huomattavasti rakentamisen aikaisia määriä pienemmät, on hanke edelleen kooltaan hyvin suuri.

Väylän syventämisen ruoppaus- ja louhintakohteet ovat lähes samat kuin väylän rakentamisen aikana. Väylän rakentamisvaiheessa ruoppausmassoja syntyi noin 0,92 milj.m³ ja syventämissuunnitelmassa massoja on esitetty syntyvän noin 0,46 milj.m³. Työkohteet sijaitsevat nykyisellä väylälinjausalueella eikä linjausta ole tarkoitus muuttaa tai laajentaa. Väylän rakentamisvaiheessa töidenaikaisia ympäristövaikutuksia on tutkittu laajasti ja väylän käyttöönoton jälkeen käytön vaikutuksia on seurattu. Tehtyjen tutkimusten ja tarkkailujen johdosta syventämisen todennäköiset ympäristövaikutukset ja vaikutusten laajuus voidaan etukäteen hyvin arvioida.

Väylätyökohteiden vaikutusalueella olevat kiinteistöjen ja vesialueiden omistajat, ammattikalastajat ja muut tahot on kuultu väylän rakentamisen aikana ja kuullaan hankkeeseen liittyvän tulevan vesilupamenettelyn yhteydessä. Muita erikseen kuultavia yhteisöjä vaikutusalueella ei tiettävästi ole. Syventämishanke ei edellytä kaavamuutoksia ja se on voimassa olevan kaavoituksen mukaista.

Satama-altaan syventäminen edellyttää ruoppausta noin 0,82 milj.m³. Sataman rakentamisen aikana alueelta ruopattiin yhteensä noin 4,96 milj.m³. Suurin osa ruoppauksesta sijoittuu nykyisten satamalaiturien edustoille. Helen Oy:n suunnitteleman uuden voimalaitoksen tarpeisiin on satamaan suunniteltu rakennettavaksi uusi pistolaituri melumuurin päähän, jolta alueelta ruopattaisiin noin 0,30 milj.m³. Pistolaiturialueen ruoppauksen reuna ylittää hieman nykyisen satama-altaan rajan, mutta muut ruoppaukset tapahtuvat nykyisellä satama-alueella.

Sataman rakentamisen yhteydessä ruoppaus- ja muita rakentamisen vaikutuksia on seurattu laajasti. Lisäksi sataman käytön aikaisia vaikutuksia seurataan. Koska suunnitellut ruoppaukset ovat merkittävästi pienemmät kuin rakentamisen aikaiset ruoppaukset, vaikutukset ympäristöön tulevat olemaan lievemmät. Tehtyjen seurantojen perusteella tulevat vaikutukset ovat ennakoitavissa hyvin. Hankkeen ominaisuudet ja vaikutusten luonne tunnetaan. Suunniteltua pistolaituria lukuunottamatta, muu satama-alue on jo aikaisemmin ruopattu. Sataman rakentamisen aikaisissa lupamenettelyissä asianosaisia on kuultu ja syventämishankkeeseen liittyvän vesiluvan yhteydessä kuullaan vaikutusalueella olevat kiinteistöjen ja vesialueiden omistajat sekä muut osalliset tahot.

Pistolaiturin rakentaminen liittyy suunnitellun uuden Vuosaaren voimalaitoksen tarpeisiin ja sen rakentamista on jo käsitelty voimalaitoshankkeen YVA-menettelyssä. YVA-selostuksessa on esitetty laiturin ruoppauksen ympäristövaikutuksia laajasti sekä tulevan käytön aikaisia vaikutuksia. Ruoppaustöiden aikaiset vaikutukset kohdistuvat pääasiassa veden laatuun ja vesieliöstöön. Käytön aikaiset vaikutukset ovat pääosin meluvaikutusta ja erityisesti melun linnustovaikutuksia on jo tarkasteltu.

Vuonna 2013 tehdyssä meluselvityksessä on arvioitu sataman kapasiteetin 20 % noston lisäävän melutasoa niin vähän, että raja-arvot lähimmissä melulle alttiissa kohteissa eivät ylity (asutus). YVA-selostuksessa todetaan, että jo nykyinen toiminta ylittää luonnonsuojelualueelle asetetun melutason ohjearvon Porvarinlahdella ja pistolaiturin tuleva käyttö lisää melutasoa arviolta 1 dB.

Vuosaaren uuden voimalaitoksen rakentaminen, johon pistolaituri liittyy, edellyttää asemakaavan muutosta alueella. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 10.12.2014 asemakaavan muuttamisen, mutta päätöksestä on valitettu eikä se ole lainvoimainen. Pistolaiturin edellyttämiä rakennustöitä ei voida tehdä ennenkuin asemakaava alueella on vahvistettu. Voimalaitoksen rakentamiseen liittyvät eri vaihtoehdot on tarkasteltu voimalaitoshanketta koskevassa YVA-menettelyssä. YVA-selostuksen mukaan pistolaiturin rakentamisen vaikutukset on arvioitu vähäisiksi ja lyhytkestoisiksi.

Satama- ja väylätyöalueiden lähistöllä asutus on pääosin loma-asutusta. Syventämistöillä ei ole pysyviä vaikutuksia asutukselle. Töidenaikaiset vaikutukset kiinteistöille ovat veden samentumista ja sen vaikutusta virkistyskäyttöön ja kalastukseen sekä melua. Hankkeella ei ole merkittävää vaikutusta maisemaan. Käytön aikaiset vaikutukset ei juurikaan poikkea nykyisistä väylän ja sataman käytön vaikutuksista ympäristöön. Hanke ei ole ristiriidassa alueen maankäytön suunnittelun kanssa.

Hankkeen vaikutus Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alueeseen tulee arvioida erikseen LsL 65 ja 66 §:n mukaisesti. Muita alueella olevia hankkeita ovat Östersundomin kaavoitus, jossa lähialueelle on suunniteltu merkittävää asutusta sekä Vuosaaren uuden biovoimalan rakentaminen sataman läheisyyteen. Voimalaitoshankkeen vaikutuksia on tarkasteltu sitä koskevassa YVA-menettelyssä, jossa sataman pistolaiturin rakentaminen on mukana. YVA-selostuksessa pistolaiturin rakentamisen vaikutukset ympäristöön on katsottu vähäisiksi. Nyt kuulemisvaiheessa olevassa Östersundomin yleiskaavassa asutusta on suunniteltu Salmenkallioon välittömästi Natura-alueen itäpuolelle. Näin ollen mm. melurasitusta tulisi kohdistumaan luonnonsuojelualueelle nykyistä enemmän sekä satamatoimintojen lisäyksen seurauksena että suunnitellun Salmenkallion rakentamisen kautta. Suunnitellun asutuksen on kuitenkin katsottu vaikuttavan Natura-arvoja heikentävästi merkittävästi enemmän kuin satamatoimintojen lisäyksen.

Ympäristökeskuksen arvio

Ympäristökeskus toteaa, että sataman ja väylän syventämishankkeen vaikutukset ovat varsin kattavasti tiedossa, koska sataman ja väylän rakentamisen aikana vaikutuksia on seurattu laajasti ja myös käytön aikaisia vaikutuksia seurataan. Syventämisen vaatimat ruoppaukset ovat määrältään lisäksi merkittävästi pienemmät kuin rakentamisen aikaiset ruoppaukset ja niiden vaikutusten laajuus ja kesto ovat suppeammat. Töistä ei myöskään synny pysyviä haitallisia muutoksia ympäristöön. Sataman ja väylän ruoppauksilla on vain vähän

yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa, lukuunottamatta pistolaiturin rakentamista Helen Oy:n käyttöön. Pistolaiturin rakentaminen on käsitelty Vuosaaren voimalaitoshankkeen YVA-menettelyssä. Sataman ja väylän ruoppausten vaikutuksia on aikaisemmin tarkasteltu rakentamisen aikaisissa lupamenettelyissä ja asianosaiset on kuultu näiden menettelyjen yhteydessä.

Ympäristökeskus katsoo, että hankkeen vaikutukset on riittävästi tiedossa ja selvitetty muiden lakien mukaisissa menettelyissä ja vaikutusalueella olevia tahoja, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa, on riittävästi kuultu näissä menettelyissä. Lisäksi ympäristökeskus katsoo, että sataman ja väylän syventämishankkeella ei ole sellaisia YVA-asetuksessa lueteltuihin hankkeisiin mahdollisesti liittyviä merkittäviä vaikutuksia tai yhteisvaikutuksia alueen muiden hankkeiden kanssa, jotka yhdessä tai erikseen edellyttäisivät hankkeeseen YVA-menettelyä. Yleinen ja yksityinen etu, haitat ja korvaukset sekä vaikutukset mm. merenhoitosuunnitelmaan tullaan käsittelemään hankkeen tulevassa vesilupakäsittelyssä. Edellä olevaan viitaten ympäristökeskus katsoo, että Vuosaaren sataman ja väylän syventämishankkeeseen ei ole tarpeen soveltaa YVA-menettelyä ympäristönvaikutusten arvioinnista annetun lain (468/194) 5 §:n mukaisesti.

Lisätiedot

Paula Nurmi, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32005
paula.nurmi(a)hel.fi

Liikuntavirasto 12.2.2015

HEL 2015-001186 T 11 01 05

Liikuntavirasto ei näe aihetta, että Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisen tarvetta käytettäisiin Vuosaaren meriväylän ja sataman vesiliikennealueen syventämishankkeessa, koska on kyse olemassa olevan väylän syventämisestä.

Lisätiedot

Matti Mielonen, kalastuspäällikkö, puhelin: 310 87824

§ 335
Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, ettei se ota seuraavien viranomaisten viikolla 24.3.2015 tekemiä päätöksiä käsiteltäväkseen:

pelastuslautakunta	24.3.2015
yleisten töiden lautakunta	24.3.2015
ympäristölautakunta	24.3.2015

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi
Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Timo Linden, vs. apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi
Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 336
Sopimusten tekeminen yksityisten koulutuksen järjestäjien ja valtion kanssa psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä

HEL 2015-001449 T 12 01 01

Esitys

Kaupunginhallitus päätti oikeuttaa opetustoimen johtajan tekemään sopimukset yksityisten koulutuksen järjestäjien ja valtion kanssa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämisen tukemisesta tarkoitukseen varatun määrärahan puitteissa liitteenä olevan sopimusmallin mukaisesti.

Käsittely

Esteelliset: Sami Sarvilinna

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi
Tero Niininen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25915
tero.niininen(a)hel.fi

Liitteet

1 Sopimusmalli

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Esitysehdotus

Esitys on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakia muutettiin 1.1.2015 alkaen. Lain uuden 9 §:n mukaan oppilaitoksen sijaintikunta vastaa psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisestä alueellaan sijaitsevien esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta ja ammatillista peruskoulutusta antavien oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Tämä velvollisuus koskee myös kunnan alueella sijaitsevia yksityisiä ja valtion oppilaitoksia, jollei koulutuksen järjestäjä päätä järjestää näitä palveluja osittain tai kokonaan omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan.

Kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää psykologi- ja kuraattoripalveluita niiltä osin kuin yksityinen tai valtion koulu tai oppilaitos päättää järjestää ne itse. Kunta vastaa ko. lakiin perustuvista palveluista ja niiden kustannuksista niiltä osin kuin yksityinen tai valtion koulu tai oppilaitos ei niitä itse päätä järjestää. Lain mukaan oppilaitoksen sijaintikunta voi tukea yksityistä koulutuksen järjestäjää em. palvelujen järjestämisessä.

Valtio osallistuu oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisten psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämisen kustannuksiin osana kuntien peruspalvelujen valtionosuuksia. Valtionosuuksissa ei kuitenkaan ole korvamerkittyä osuutta näiden palveluiden järjestämiseen. Kunnat saavat peruspalvelujen valtionosuuden vain omista asukkaistaan ikäluokkapohjaisesti. Vieraspaikkakuntalaisten oppilaiden ja opiskelijoiden valtionrahoitus maksetaan heidän kotikunnilleen.

Koska valtionosuus ei kata rahoitusta vieraspaikkakuntalaisista opiskelijoista, peruspalvelujen valtionosuudesta annettu laki oikeuttaa psykologi- ja kuraattoripalveluista järjestämisvastuussa olevan kunnan laskuttamaan erikseen palvelujen käyttämisestä aiheutuneet oppilas- tai opiskelijakohtaiset henkilöstökustannukset oppilaan kotikunnalta. Koska kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää psykologi- ja kuraattoripalveluita niiltä osin kuin yksityinen tai valtion koulu tai oppilaitos päättää järjestää ne itse, kunta menettää oikeutensa kotikuntalaskutukseen, jos yksityinen tai valtion oppilaitos päättää järjestää palvelut itse omalla kustannuksellaan.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakia koskevan sivistysvaliokunnan mietinnön mukaan yksityisellä tai valtiolla koulutuksen järjestäjänä on ensisijainen päätösvalta palvelujen järjestämisestä, mutta omalla kustannuksellaan. Opetusvirasto on pyytänyt kaikilta 41 kaupungin alueella toimivalta koulutuksen järjestäjältä tiedon siitä, miten ne tulevat psykologi- ja kuraattoripalvelut hoitamaan: osittain tai kokonaan omana toimintanaan ja kokonaan omalla kustannuksellaan vai järjestääkö kaupunki nämä palvelut.

Vastausten mukaan 18 koulutuksen järjestäjää haluaa, että kaupunki järjestää molemmat palvelut. 20 koulutuksen järjestäjää haluaa järjestää joko molemmat tai toisen palvelun itse ja niin, että kaupunki korvaa koulutuksen järjestäjälle ko. palveluiden järjestämisestä. Kolmelta koulutuksen järjestäjältä ei ole saatu vastausta.

Jos koulutuksen järjestäjä on päättänyt järjestää psykologi- ja kuraattoripalvelut itse, kaupunki maksaa koulutuksen järjestäjälle helsinkiläisten oppilaiden ja opiskelijoiden osalta korvausta seuraavasti:

Tuen laskentaperusteena on kaupungin osana peruspalvelujen valtionosuuksia saama laskennallinen valtionosuus kotikunnaltaan

helsinkiläisten oppilaiden ja opiskelijoiden psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämiseen. Tukea maksetaan vuonna 2015 seuraavasti:

- perusopetuksen psykologipalveluista 29,42 euroa / opiskelija / 12 kk
- perusopetuksen kuraattoripalveluista 30,20 euroa / opiskelija / 12 kk
- toisen asteen psykologipalveluista 27,70 euroa / opiskelija / 12 kk
- toisen asteen kuraattoripalveluista 30,96 euroa / opiskelija / 12 kk

Tuen määrään tehdään vuonna 2016 samansuuruinen indeksitarkistus kuin valtion vuoden 2016 talousarviossa tehdään peruspalvelujen valtionosuuksiin.

Vuoden 2015 osalta tuesta maksetaan sopimuksen voimaantulokuukauden alusta kalenterivuoden loppuun olevien kuukausien osuus.

Tuen perusteena olevien oppilaiden tai opiskelijoiden määrä lasketaan seuraavasti:

- perusopetuksessa tuettavan kalenterivuoden ajankohdan 20.9. ja edellisen kalenterivuoden ajankohdan 20.9. helsinkiläisten oppilaiden aritmeettinen keskiarvo ja
- lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa tuettavan kalenterivuoden ajankohtien 20.1. ja 20.9. helsinkiläisten opiskelijoiden painotettu keskiarvo. Tammikuun laskentapäivän painoarvo on 7/12 ja syyskuun laskentapäivän painoarvo 5/12.

Tuesta vähennetään yksityisen koulutuksen järjestäjän helsinkiläisten opiskelijoiden psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämiseen saama muu mahdollinen rahoitus. Vähennys kohdennetaan maksamisajankohdan mukaan sille kalenterivuodelle, jona valtion rahoituksen maksaminen yksityiselle koulutuksen järjestäjälle tapahtuu.

Kaupunki maksaa tuen yksityiselle koulutuksen järjestäjälle kerran vuodessa tuettavan kalenterivuoden lokakuussa.

Jos yksityisellä koulutuksen järjestäjällä on sopimus kaupungin kanssa perusopetuksen järjestämisestä, tuon sopimuksen mukaista korvausta määrättäessä sen perusteena oleviin kustannuksiin ei sisällytetä nyt kysymyksessä olevan sopimuksen perusteella järjestettyjen psykologi- ja kuraattoripalvelujen kustannuksia.

Sopimus on määräaikainen ja voimassa vuoden 2016 loppuun, koska sosiaali- ja terveydenhuollon mahdollisella palvelurakenneuudistuksella voi olla merkittäviä vaikutuksia psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämiseen.

Opetusviraston vuoden 2015 talousarviossa on varauduttu järjestämään syksyllä 2014 voimaan tulleen oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti psykologi- ja kuraattoripalvelut kaupungin itse järjestäminä palveluina kaikille Helsingin yksityisille ja valtion ylläpitämille toisen asteen oppilaitoksille. Määrärahavaraus on tämän vuoksi talousarviokohdassa 4 02 02 Kaupungin itse tuottamat palvelut. Lisäksi talousarviokohdassa 4 02 11 Avustukset ja korvaukset muiden tuottamiin palveluihin on varauduttu lakisääteisiin kotikuntakorvauksiin, mutta ei mahdolliseen ei-lakisääteiseen yksityisten ja valtion toisen asteen oppilaitosten tukemiseen näiden palvelujen järjestämisessä. Koska tukeminen vähentää vastaavasti kaupungin itse järjestämien palvelujen tarvetta, talousarvioon tehty määrärahavaraus riittää kokonaisuutena kattamaan toisen asteen palvelujen rahoituksen.

Perusopetuksen osalta talousarviossa on varauduttu oppilashuollon järjestämiseen vain kaupungin omille oppilaitoksille, koska perusopetuksen osalta laki annettiin vasta talousarvio- ja tulosbudjettikäsittelyn jälkeen vuoden 2014 lopussa. Yhteensä lisäkustannukset ovat noin 1 miljoona euroa vuonna 2015. Opetuslautakunta on 17.3.2015 esittänyt kaupunginhallitukselle ylitysoikeuden myöntämistä kuluvan vuoden talousarvioon. Kaupungin saamat käyttötarkoitussidonnaiset valtionosuudet kattavat pääosan lisäresurssitarpeesta. Vuoden 2015 talousarvion noudattamisohjeiden mukaan lautakunnilta ja virastoilta edellytetään tarvittaessa valmiutta sopeuttaa toimintansa muuttuvissa tilanteissa talousarvion mukaiseksi. Talouden tasapainosta tulee huolehtia toimintoja uudelleen organisoimalla, hyödyntämällä uutta teknologiaa sekä parantamalla toimintaprosesseja ja -menetelmiä. Peruspalveluiden vaikuttavuutta ja tuottavuutta tulee parantaa, jotta strategiohjelman mukaiset talouden tasapainotavoitteet saavutetaan.

Esityksen liitteenä on sopimusmalli, jota käyttäen kaupunki tukee yksityistä koulutuksen järjestäjää tai valtiota koulutuksen järjestäjänä lakiin perustuvien psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämisessä. Sopimusta muokataan sen mukaisesti, järjestääkö koulutuksen järjestäjä molemmat palvelut kokonaan omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan vai vain toisen palvelun.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi
Tero Niininen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25915
tero.niininen(a)hel.fi

Liitteet

1 Sopimusmalli

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Opetusvirasto

Päätöshistoria

Opetuslautakunta 24.02.2015 § 29

HEL 2015-001449 T 12 01 01

Esitys

Opetuslautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että opetustoimen johtaja oikeutetaan tekemään sopimukset yksityisten koulutuksen järjestäjien ja valtion kanssa opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden järjestämisen tukemisesta tarkoitukseen varatun määrärahan puitteissa esityslistan liitteenä olevan sopimusmallin mukaisesti.

Käsittely

24.02.2015 Ehdotuksen mukaan

Keskustelu.

Hyväksyttiin esittelijän ehdotus.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Jarnila

Lisätiedot

Anu Kangaste, lakimies, puhelin: 310 87180
anu.kangaste(a)hel.fi
Tero Vuontisjärvi, kehittämispäällikkö, puhelin: 310 80295
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi

§ 337
Vuokrasopimuksen jatkaminen Natura Viva Oy:n kanssa Vuosaaren melontakeskuksen maa-alueesta

HEL 2015-001247 T 10 01 01 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti oikeuttaa liikuntalautakunnan vuokraamaan Natura Viva Oy:lle 54. kaupunginosassa (Vuosaari) sijaitsevan, karttaliitteeseen merkityn noin 480 m²:n suuruisen alueen melontatoimintaa varten liikuntalautakunnan myöhemmin päättämästä ajankohdasta lukien 31.12.2030 saakka seuraavin ehdoin:

1

Vuosivuokra, joka vastaa elinkustannusindeksin pistelukua 1910, on 1 793,49 euroa.

Rakennusmaan osalta vuosivuokra määrätään pitäen perusteena virallisen elinkustannusindeksin ”lokakuu 1951=100” pistelukua 100 vastaavaa 12 euron suuruista kerrosneliömetrihintaa.

2

Muutoin noudatetaan liikuntalautakunnan määräämiä lisäehtoja.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1	Natura Viva Oy:n hakemus
2	Vuokra-alueen kartta
3	Natura Viva Oy:n liiketoimintasuunnitelma
4	Vision Four Oy:n nimenmuutosilmoitus

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote	**Otteen liitteet**
Natura Viva Oy	Oikaisuvaatimusohje,

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Voimassa oleva vuokrasopimus

Liikuntalautakunta on vuokrannut Vision Four Oy:lle Vuosaaren Ramsinrannassa sijaitsevan maa-alueen 1.1.2013 - 31.12.2022 väliselle ajalle. Vision Four Oy on sittemmin ottanut käyttöön nimen Natura Viva Oy, ja se harjoittaa alueella monipuolista melontaan liittyvää toimintaa (mm. kajakkien ja kanoottien vuokrausta sekä melontakursseja, -tapahtumia ja -retkiä).

Natura Viva Oy hakee kaupungilta pidempää vuokrasopimusta, koska sen tarkoituksena on hakea opetus- ja kulttuuriministeriöltä urheilurakentamisen hankerahoitusta, jonka ehtona on vähintään 15 vuoden vuokra-aika. Liikuntatoimen johtosäännön 4 §:n 9 kohdan mukaan liikuntalautakunta voi päättää hallintaoikeutensa puitteissa maa-alueiden vuokralle antamisesta kerrallaan kauintaan 10 vuoden ajaksi. Pidemmistä vuokrasopimuksista päättää kaupunginhallitus.

Alueen asemakaava ja sisäinen vuokraus

Alueella on asemakaava nro 11572, joka on saanut lainvoiman 27.4.2007. Ranta-alue on kaavassa urheilu- ja virkistyspalvelujen aluetta (VU).

Kiinteistölautakunta on vuokrannut alueen liikuntalautakunnalle sisäisellä vuokrauksella, joka päättyy 31.12.2043. Sisäinen vuokra on 1 € / m² / vuosi.

Uusi sopimus ja vuokran määrittely

Vuokrattavan alueen ala on noin 480 m². Natura Viva Oy:n tarkoituksena on rakentaa alueelle noin 313 kem²:n suuruinen melontatoimintaa palveleva rakennus.

Vuokranmäärittelyssä noudatetaan liikuntatoimen urheilurakentamisen vuokrauksessa noudattamia yleisperiaatteita:

Rakennettavan alueen osalta käyvän maanarvon perusteena pidetään virallisen elinkustannusindeksin "lokakuu 1951 = 100" pistelukua 100 vastaavaa 12 euron suuruista kerrosneliömetrihintaa. Vuosivuokra on 5 % maan pääoma-arvosta. Alueen rakennusoikeus on 313 kem². Rakennusmaan osalta vuosivuokraksi saadaan siten vuoden 2014

keskiarvon pisteluvulla 1910 laskien: 12 €/kem² x 313 kem² x 19,10 x 5 % = 3 586,90 euroa.

Liikuntatoimen noudattaman käytännön mukaan vuosivuokrasta peritään vain 50 %, jos vuokrattavaa aluetta käytetään yksinomaan liikuntatoimintaan. Subventio huomioiden perittävä vuosivuokra on siten 1 793,49 euroa. Vuokra sidotaan 15 vuoden vuokrasopimuksissa elinkustannusindeksiin.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1	Natura Viva Oy:n hakemus
2	Vuokra-alueen kartta
3	Natura Viva Oy:n liiketoimintasuunnitelma
4	Vision Four Oy:n nimenmuutosilmoitus

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote	**Otteen liitteet**
Natura Viva Oy	Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Liikuntavirasto

Päätöshistoria

Liikuntalautakunta 12.02.2015 § 34

HEL 2015-001247 T 10 01 01 03

Päätös

Liikuntalautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että liikuntalautakunta oikeutettaisiin vuokraamaan Natura Viva Oy:lle Helsingin kaupungin 54. kaupunginosassa (Vuosaari) tilaan 91-54-9904-5 (Harbonkadun päässä) kuuluva, yhteensä noin 480 m2:n (rakennusoikeus 313 kem2)

suuruinen, karttaliitteeseen merkitty alue, melontatoimintaa varten lautakunnan myöhemmin päättämästä ajankohdasta lukien 31.12.2030 saakka seuraavin ehdoin:

Vuosivuokra, joka vastaa elinkustannusindeksin pistelukua 1910 on 1 793,49 euroa.

Rakennusmaan osalta vuosivuokra määrätään pitäen perusteena virallisen elinkustannusindeksin ”lokakuu 1951=100” pistelukua 100 vastaavaa 12,00 euron suuruista kerrosneliömetrihintaa.

Muutoin noudatetaan liikuntalautakunnan määräämiä lisäehtoja.

Esittelijä

osastopäällikkö
Turo Saarinen

Lisätiedot

Soile Lehmusto, hallintosihteeri, puhelin: 310 87803
soile.lehmusto(a)hel.fi
Turo Saarinen, osastopäällikkö, puhelin: 310 87801
turo.saarinen(a)hel.fi

§ 338
Uusien virkojen perustaminen opetusvirastoon

HEL 2015-000357 T 01 01 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti perustaa opetusvirastoon 1.8.2015 lukien seuraavat virat:

Nimike	Luku-määrä	Tehtäväkohtainen palkka €/kk (OVTES)
Luokanopettaja, peruskoulut	40	2 499,26–2 789,27
Erityisopettaja, peruskoulut	20	2 623,55–2 808,65
Apulaisrehtori, peruskoulut	1	3 665,61–3 822,34
Lehtori, Stadin ammattiopisto	8	2 298,77–3 078,21

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi
Tero Niininen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25915
tero.niininen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kuntalain 44 §:n 2 momentin mukaan tehtävää, jossa käytetään julkista valtaa, hoidetaan virkasuhteessa. Helsingin kaupungin hallintosäännön 11 §:n mukaan virat perustaa ja lakkauttaa kaupunginhallitus lukuun ottamatta kaupunginjohtajan, apulaiskaupunginjohtajan sekä viraston tai laitoksen päällikön virkoja.

Luokanopettajan virat

Peruskoulun henkilöstöstä säädetään perusopetuslain 37 §:ssä. Sen mukaan opetuksen järjestäjällä tulee olla opetuksen järjestämismuoto

huomioon ottaen riittävä määrä opettajan virkoja tai työsopimussuhteisia opettajia. Lisäksi opetuksen järjestäjällä voi olla tuntiopettajia, koulunkäyntiavustajia ja muuta henkilöstöä.

Opetusviraston suomenkielisessä perusopetuksessa on 1 120 luokanopettajan virkaa, joista lähes kaikki on käytössä kuluvana lukuvuonna. Lisäksi luokanopettajan ja valmistavan opetuksen opetustehtävissä toimii noin 180 päätoimista tuntiopettajaa. Tuntiopettajien määrään sisältyy noin 100 ryhmäkokojen pienentämiseen tarkoitetulla ylimääräisellä valtionosuudella palkattua määräaikaista päätoimista tuntiopettajaa.

Luokanopettajan virkojen nykyinen määrä on riittämätön, koska ala-asteikäisten lasten ikäryhmä kasvaa lähitulevaisuudessa. Vuosiluokkien 1–6 oppilasmäärä kasvoi syksystä 2012 syksyyn 2013 yhteensä 632 oppilaalla ja syksystä 2013 syksyyn 2014 yhteensä 895 oppilaalla. Kasvun arvioidaan jatkuvan vuoteen 2017 noin 600 oppilaalla vuodessa. Valmistavassa opetuksessa on vuosittain lähes 400 lasta, ja määrän arvioidaan kasvavan noin 600 oppilaaseen vuoteen 2017 mennessä. Opetuksen tuntikehystä ei leikata vuonna 2015.

Erityisopettajan virat

Suomenkielisessä perusopetuksessa on 170 erityisopettajan virkaa, joista 165 on käytössä kuluvana lukuvuonna. Lisäksi erityisopettajana toimii noin 30 päätoimista tuntiopettajaa. Erityisopettajan virkoja tarvitaan lisää, koska peruskoulun oppilasmäärä kasvaa lähivuosina.

Kelpoisuusvaatimukset täyttävien erityisopettajien rekrytoinnin helpottamiseksi, erityisopettajien kelpoisuusasteen nostamiseksi ja opettajistotilanteen vakiinnuttamiseksi erityisopetuksen tehtävät tulisi hoitaa virkoina tuntiopettajuuksien sijaan.

Apulaisrehtori

Perusopetuslinjan kouluissa on yhteensä kuusi apulaisrehtorin virkaa. Näistä viisi on sijoitettu oppilasmäärältään suuriin yhtenäisiin peruskouluihin ja yksi Sophie Mannerheimin kouluun. Valtaosassa kouluja apulaisrehtorin tehtävää hoitaa opettajan työaikajärjestelmässä toimiva opettajanviranhaltija, jolle on määrätty lisäksi apulaisrehtorin tehtävät. Apulaisrehtoriksi määrätyn opettajan opetusvelvollisuutta voidaan tällöin kunnallisen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen mukaan huojentaa hallinnollisten tehtävien vuoksi vuosiluokkien 1–6 koulussa 2–10 tuntia viikossa. Lisäksi Helsingissä on paikallinen virkaehtosopimus apulaisrehtorin tunneista.

Kokonaistyöajassa toimivan apulaisrehtorin viran perustaminen tarkoittaa sitä, että työnantajan käytettävissä oleva työaika koulun hallinnollisiin tehtäviin lisääntyy noin kuudella viikolla eli noin 30 työpäivällä vuodessa.

Koulun johtamisen ja hallinnon järjestämisen kannalta on tarkoituksenmukaista, että oppilasmäärältään suurimmissa ja/tai toiminnaltaan monimuotoisissa kouluissa on rehtorin lisäksi kokonaistyöajassa oleva apulaisrehtori. Kokonaistyöajassa oleva apulaisrehtori pystyy ottamaan laajemman vastuun päivittäisistä johtamis- ja hallintotehtävistä kuin opettajan työajassa oleva apulaisrehtori.

Uusi apulaisrehtorin virka on tarkoitus sijoittaa Lauttasaaren ala-asteen kouluun, jossa on 745 oppilasta.

Apulaisrehtorilta vaadittavaa kelpoisuutta ei ole määrätty opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa asetuksessa. Opetustoimen johtosäännön 19 §:n 2 mom. mukaan muulta henkilökunnalta kuin viraston ja osaston päälliköltä vaadittavan pätevyyden määrää valinnan suorittaja ottaen huomioon, mitä erikseen on määrätty. Tarkoituksena on, että apulaisrehtorilta tullaan edellyttämään rehtorilta em. asetuksessa vaadittava kelpoisuus.

Apulaisrehtorin viran perustamisesta tulee kaupungille noin 15 000 euron vuotuiset lisäpalkkakustannukset koulun nykyiseen johtamisjärjestelmään verrattuna. Viran perustamisen tavoitteena on saada lisäresurssia koulun johtamistyöhön ja samalla vähentää paineita muun hallintohenkilökunnan lisäämiseen. Määrärahojen riittävyyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska mahdollisuuksia ylityksiin ei ole. Lisäkustannukset hoidetaan opetustoimen taloudellisen kehyksen puitteissa toimintoja uudelleen organisoimalla, hyödyntämällä uutta teknologiaa ja kehittämällä toimintaprosesseja ja -menetelmiä.

Lehtorin virat

Ammatillisen oppilaitoksen henkilöstöstä säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 40 §:ssä. Sen mukaan koulutuksen järjestäjällä tulee olla koulutuksen järjestämistapa huomioon ottaen riittävä määrä opettajan virkoja tai työsopimussuhteisia opettajia. Lisäksi koulutuksen järjestäjällä voi olla tuntiopettajia ja muuta henkilöstöä.

Stadin ammattiopistossa ja Stadin aikuisopistossa on yhteensä 511 lehtorin, 17 erityisopettajan ja 27 opinto-ohjaajan virkaa. Lisäksi oppilaitoksissa oli joulukuussa 2014 noin 300 tuntiopettajaa.

Stadin ammattiopiston ja Stadin aikuisopiston valtionosuuteen oikeuttavan peruskoulutuksen opiskelijamäärä on kasvanut syksystä 2012 (7 693 opiskelijaa) syksyyn 2013 (8 156 opiskelijaa) 463:lla opiskelijalla ja syksystä 2013 syksyyn 2014 564:llä opiskelijalla.

Koska ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärä on kasvanut viime vuosina voimakkaasti ja nykyisen järjestämisluvan mukaisesti tulee kasvamaan vielä vuoteen 2016 saakka 8 730 opiskelijaan, Stadin ammattiopistoon tulisi perustaa kahdeksan uutta lehtorin virkaa.

Esittelijä toteaa lopuksi, että opetustoimen tulee arvioida tarkasti henkilöstömäärän ja palkkakustannusten kehitystä sekä suunnitella toimenpiteet siten, että taloudellisen kehyksen tuottavuustavoite saavutetaan. Virkajärjestelyt tulee hoitaa niin, että peruspalveluiden vaikuttavuus ja tuottavuus paranevat, jotta strategiaohjelman mukaiset taloudelliset tasapainotavoiteet saavutetaan. Kaikki edellä mainitut virkojen perustamisesitykset sisältyvät opetusviraston vuoden 2015 talousarvion ja tulosbudjetin henkilöstösuunnitelmaan.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi
Tero Niininen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 25915
tero.niininen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Opetusvirasto

Päätöshistoria

Opetuslautakunta 27.01.2015 § 10

HEL 2015-000357 T 01 01 00

Esitys

Opetuslautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että se perustaisi 1.8.2015 lukien seuraavat virat:

Nimike Luku- Tehtäväkohtainen palkka €/kk

	määrä	(OVTES)
Luokanopettaja, peruskoulut	40	2 499,26 – 2 789,27
Erityisopettaja, peruskoulut	20	2 623,55 – 2 808,65
Apulaisrehtori, peruskoulut	1	3 665,61 – 3 822,34
Lehtori, Stadin ammattiopisto	8	2 298,77 – 3 078,21

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Jarnila

Lisätiedot

Kirsti Tanttu, vastaava henkilöstösuunnittelija, puhelin: 310 86281
kirsti.tanttu(a)hel.fi

§ 339
Opetustoimen palveluverkon kehittämisen tavoitteet

HEL 2014-014402 T 12 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti opetustoimen palveluverkon keskeisiksi linjauksiksi ja tavoitteiksi seuraavaa:

Ruotsinkielinen päivähoito

1

Uudet päiväkodit mitoitetaan siten, että niissä on lähtökohtaisesti vähintään 63 päivähoitopaikkaa.

2

Tilaratkaisut uusilla asuntoalueilla voidaan tehdä yhteistyössä varhaiskasvatusviraston kanssa.

3

Ostopalvelupäiväkodit täydentävät kaupungin omaa päiväkotiverkkoa.

Perusopetus

1

Kaupungin järjestämä suomenkielinen perusopetus pyritään kokoamaan yhtenäisiin, vähintään kaksisarjaisiin peruskouluihin, joissa on kaikki vuosiluokat. Ruotsinkielisessä peruskoulussa pyritään vähintään 200 oppilaaseen. Kouluverkkotarkastelussa otetaan huomioon ruotsinkielisten ikäluokkien koko ja perusopetuksen riittävän saavutettavuuden turvaaminen.

2

Erillisellä perusopetuksen järjestämisluvalla toimivat kaupungin sopimuskoulut, valtion koulut ja muuta kaupungissa sijaitsevat yksityiset koulut täydentävät kaupungin järjestämää perusopetusta.

3

Kaikissa kaupungin suomenkielisissä peruskouluissa ja niissä sopimuskouluissa, joilla on oma oppilaaksiottoalue, on erityisluokkia. Jotta ruotsinkielisissä palveluissa toteutuisi joustava opintopolku

varhaiskasvatuksesta perusopetukseen, kootaan ruotsinkieliset erityisluokat osaan ruotsinkielisiä kouluja.

4

Kaupungin eri alueille sijaitseviin kaupungin kouluihin ja sopimuskouluihin sijoitetaan painotetun opetuksen luokkia, joille haetaan soveltuvuuskokeella.

5

Hallinnollisten yhdistämisten kohdalla opetuslautakunnalle tuodaan selvitys, jossa käy ilmi yhdistämisen taloudelliset vaikutukset, lapsivaikutukset, yhtenäisen peruskoulun mahdollistaminen ja koulujen yhtenäisen toimintakulttuurin luominen.

6

Asukkaiden ja vanhempien osallisuutta edistetään siten, että luodaan yhteistyömalli, jonka avulla mahdollistetaan osallisuus palveluverkon kehittämisessä.

Lukiokoulutus

1

Kaupungin lukiot toimivat omissa rakennuksissaan. Riittävän monipuolisuuden ja valinnaisuuden turvaamiseksi suomenkielisissä lukioissa on vähintään 500 opiskelijaa ja ruotsinkielisissä vähintään 400 opiskelijaa. Yksittäisten lukioiden kurssitarjontaa täydennetään lukioiden välisellä yhteistyöllä.

2

Lukiokoulutusta järjestetään kaupungin eri osissa, ja kaupungin lukioita täydentävät erillisten järjestämislupien nojalla valtion ja kaupungissa sijaitsevat yksityiset lukiot.

3

Kaikilla kaupungin lukioilla on joko erityinen koulutustehtävä tai erityinen painotus.

Ammatillinen koulutus

1

Stadin ammattiopiston toimipaikoissa on vähintään 1 000 opiskelijaa.

2

Stadin ammattiopiston toimipaikat sijaitsevat kaupungin eri osissa ja niitä täydentävät erillisten järjestämislupien nojalla muutamat kaupungissa sijaitsevat ammatilliset oppilaitokset.

3

Stadin ammattiopisto on monialainen ammatillinen oppilaitos, joka järjestää oppilaitosmuotoista, näyttötutkintoina suoritettavaa ja niihin valmistavaa sekä oppisopimuskoulutuksena järjestettävää ammatillista koulutusta. Kalliiden sekä vähäkysyntäisten opintolinjojen järjestämisvastuista ja toteutuksesta sovitaan muiden pääkaupunkiseudulla sijaitsevien koulutuksen järjestäjien kanssa.

Samalla kaupunginhallitus päätti todeta, että palveluverkon kehittämisen tavoitteet muodostavat yleiset suuntaviivat palveluverkon kehittämiseen. Päätös ei tarkoita varhaiskasvatuksen ja opetuksen koko palveluverkkoon kohdistuvan tarkastelun aloittamista. Päätökset yksittäisistä toimipisteistä luopumisista tai niiden yhdistämisistä tehdään erillisen valmistelun pohjalta.

Käsittely

Esittelijä muutti esitystään jäsen Torstin vastaehdotuksen mukaisesti.

Vastaehdotus:
Pilvi Torsti: Esitykseen tehdään seuraavat muutokset:

RUOTSINKIELINEN PÄIVÄHOITO

Lisätään kohtaan 1: ...lähtökohtaisesti vähintään 63.

PERUSOPETUS

Lisätään uusi kohta 5: Hallinnollisten yhdistämisten kohdalla opetuslautakunnalle tuodaan selvitys, jossa käy ilmi yhdistämisen taloudelliset vaikutukset, lapsivaikutukset, yhtenäisen peruskoulun mahdollistaminen ja koulujen yhtenäisen toimintakulttuurin luominen.

Lisätään uusi kohta 6: Asukkaiden ja vanhempien osallisuutta edistetään siten, että luodaan yhteistyömalli, jonka avulla mahdollistetaan osallisuus palveluverkon kehittämisessä.

Kannattaja: Laura Rissanen

Vastaehdotus:
Björn Månsson: Muutetaan kolmatta kappaletta siten, että sana "mitoitetaan" sanoiksi "pyritään mitoittamaan".

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Jäsen Månsson perui vastaehdotuksensa ennen keskustelun päättymistä.

Vastaehdotus:
Terhi Peltokorpi: Lisätään päätösehdotuksen kappaleen 1 jälkeen seuraava:

Samalla kaupunginhallitus toteaa, että palveluverkon kehittämisen tavoitteet muodostavat yleiset suuntaviivat palveluverkon kehittämiseen. Päätös ei tarkoita varhaiskasvatuksen ja opetuksen koko palveluverkkoon kohdistuvan tarkastelun aloittamista. Päätökset yksittäisistä toimipisteistä luopumisista tai niiden yhdistämisistä tehdään erillisen valmistelun pohjalta.

Kannattaja: Veronika Honkasalo

Äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Jäsen Peltokorven vastaehdotuksen mukaisesti muutetun esityksen mukaan

Jaa-äänet: 7
Arja Karhuvaara, Jarmo Nieminen, Hannu Oskala, Antti Koskela, Laura Rissanen, Mirka Vainikka, Tatu Rauhamäki

Ei-äänet: 8
Veronika Honkasalo, Tuomas Rantanen, Otso Kivekäs, Paavo Arhinmäki, Terhi Peltokorpi, Nina Huru, Björn Månsson, Pilvi Torsti

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Äänin 7 - 8 kaupunginhallitus hyväksyi jäsen Peltokorven vastaehdotuksen mukaisesti muutetun esityksen.

Kaupunginhallitus hyväksyi jäsen Peltokorven vastaehdotuksen ja esittelijän muutetun esityksen mukaisesti muutetun esityksen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää opetustoimen palveluverkon keskeisiksi linjauksiksi ja tavoitteiksi seuraavaa:

Ruotsinkielinen päivähoito

1

Uudet päiväkodit mitoitetaan siten, että niissä on vähintään 63 päivähoitopaikkaa.

2

Tilaratkaisut uusilla asuntoalueilla voidaan tehdä yhteistyössä varhaiskasvatusviraston kanssa.

3

Ostopalvelupäiväkodit täydentävät kaupungin omaa päiväkotiverkkoa.

Perusopetus

1

Kaupungin järjestämä suomenkielinen perusopetus pyritään kokoamaan yhtenäisiin, vähintään kaksisarjaisiin peruskouluihin, joissa on kaikki vuosiluokat. Ruotsinkielisessä peruskoulussa pyritään vähintään 200 oppilaaseen. Kouluverkkotarkastelussa otetaan huomioon ruotsinkielisten ikäluokkien koko ja perusopetuksen riittävän saavutettavuuden turvaaminen.

2

Erillisellä perusopetuksen järjestämisluvalla toimivat kaupungin sopimuskoulut, valtion koulut ja muuta kaupungissa sijaitsevat yksityiset koulut täydentävät kaupungin järjestämää perusopetusta.

3

Kaikissa kaupungin suomenkielisissä peruskouluissa ja niissä sopimuskouluissa, joilla on oma oppilaaksiottoalue, on erityisluokkia. Jotta ruotsinkielisissä palveluissa toteutuisi joustava opintopolku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen, kootaan ruotsinkieliset erityisluokat osaan ruotsinkielisiä kouluja.

4

Kaupungin eri alueille sijaitseviin kaupungin kouluihin ja sopimuskouluihin sijoitetaan painotetun opetuksen luokkia, joille haetaan soveltuvuuskokeella.

Lukiokoulutus

1

Kaupungin lukiot toimivat omissa rakennuksissaan. Riittävän monipuolisuuden ja valinnaisuuden turvaamiseksi suomenkielisissä lukioissa on vähintään 500 opiskelijaa ja ruotsinkielisissä vähintään 400 opiskelijaa. Yksittäisten lukioiden kurssitarjontaa täydennetään lukioiden välisellä yhteistyöllä.

2

Lukiokoulutusta järjestetään kaupungin eri osissa, ja kaupungin lukioita täydentävät erillisten järjestämislupien nojalla valtion ja kaupungissa sijaitsevat yksityiset lukiot.

3

Kaikilla kaupungin lukioilla on joko erityinen koulutustehtävä tai erityinen painotus.

Ammatillinen koulutus

1

Stadin ammattiopiston toimipaikoissa on vähintään 1 000 opiskelijaa.

2

Stadin ammattiopiston toimipaikat sijaitsevat kaupungin eri osissa ja niitä täydentävät erillisten järjestämislupien nojalla muutamat kaupungissa sijaitsevat ammatilliset oppilaitokset.

3

Stadin ammattiopisto on monialainen ammatillinen oppilaitos, joka järjestää oppilaitosmuotoista, näyttötutkintoina suoritettavaa ja niihin valmistavaa sekä oppisopimuskoulutuksena järjestettävää ammatillista koulutusta. Kalliiden sekä vähäkysyntäisten opintolinjojen järjestämisvastuista ja toteutuksesta sovitaan muiden pääkaupunkiseudulla sijaitsevien koulutuksen järjestäjien kanssa.

Esittelijän perustelut

Opetuslautakunta on 24.2.2015 esittänyt opetustoimen palveluverkon keskeiset linjaukset ja tavoitteet kaupunginhallituksen päätettäväksi. Kaupunginhallituksen päätös antaa suuntaviivat palveluverkkotarkasteluihin, joita tehdään määräajoin opetuslautakunnan päättämillä alueilla.

Esittelijä toteaa, että kaupunginhallitukselle tehtävä esitys on opetuslautakunnan esityksen mukainen.

Ruotsinkielinen päivähoito

1

Uudet päiväkodit mitoitetaan siten, että niissä on vähintään 63 päivähoitopaikkaa.

2

Tilaratkaisut uusilla asuntoalueilla voidaan tehdä yhteistyössä varhaiskasvatusviraston kanssa.

3

Ostopalvelupäiväkodit täydentävät kaupungin omaa päiväkotiverkkoa.

Ruotsinkielisestä päivähoidosta noin 90 % on kaupungin omaa toimintaa. Ostopalvelupäiväkodit järjestävät noin 10 % ruotsinkielisen päivähoidon paikkatarpeesta. 6-vuotiaiden esiopetus toteutetaan kunnallisissa ja ostopalvelupäiväkodeissa. Lisäksi kaupungissa on yksityisiä ruotsinkielisiä päiväkoteja.

Kaupungin järjestämässä ruotsinkielisen päivähoidon mitoitus perustuu ruotsinkielisten ikäluokkien kokoon kaupungin 1–6-vuotiaiden

väestöennusteessa. Tavoitteena on päivähoitopaikkojen riittävä saavutettavuus.

Päivähoitoasetuksessa määritellään hoito- ja kasvatushenkilöstön ja lasten suhdeluku lapsiryhmässä. Suurehko toimintayksikkö, kuten 63 hoitopaikkaa, mahdollistaa ympärivuotisen lapsivalinnan. Se tarjoaa myös vertaistukea hoito- ja kasvatushenkilökunnalle.

Ruotsinkielinen päivähoito tekee yhteistyötä uusilla asuntoalueilla varhaiskasvatusviraston kanssa, sillä se vastaa kunnallisesta päivähoidosta samoilla mitoituksilla ja linjauksilla. Uudet päiväkodit mitoitetaan siten, että ne ovat mahdollisimman joustavia ja tehokkaita ja mahdollistavat toiminnallisesti monipuoliset kasvu- ja oppimisympäristöt.

Perusopetus

1

Kaupungin järjestämä suomenkielinen perusopetus pyritään kokoamaan yhtenäisiin, vähintään kaksisarjaisiin peruskouluihin, joissa on kaikki vuosiluokat. Ruotsinkielisessä peruskoulussa pyritään vähintään 200 oppilaaseen. Kouluverkkotarkastelussa otetaan huomioon ruotsinkielisten ikäluokkien koko ja perusopetuksen riittävän saavutettavuuden turvaaminen.

2

Erillisellä perusopetuksen järjestämisluvalla toimivat kaupungin sopimuskoulut, valtion koulut ja muuta kaupungissa sijaitsevat yksityiset koulut täydentävät kaupungin järjestämää perusopetusta.

3

Kaikissa kaupungin suomenkielisissä peruskouluissa ja niissä sopimuskouluissa, joilla on oma oppilaaksiottoalue, on erityisluokkia. Jotta ruotsinkielisissä palveluissa toteutuisi joustava opintopolku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen, kootaan ruotsinkieliset erityisluokat osaan ruotsinkielisiä kouluja.

4

Kaupungin eri alueille sijaitseviin kaupungin kouluihin ja sopimuskouluihin sijoitetaan painotetun opetuksen luokkia, joille haetaan soveltuvuuskokeella.

Perusopetuksen oppilaista 80 % opiskelee kaupungin kouluissa, 11 % yksityisissä sopimuskouluissa, 2 % yliopiston normaalikouluissa ja 7 %

valtion ja muissa yksityisissä kouluissa (20.9.2014 yhteensä 47 500 oppilasta). Suomenkielisiä yhtenäisiä peruskouluja on 24, joista 9 on alle 500 oppilaan kouluja. Ruotsinkielisiä yhtenäisiä peruskouluja on kolme ja niiden kokotavoite on saavutettu.

Perusopetuslaki lähtee yhtenäisen perusopetuksen ajatuksesta ja lähikoulusta. Valtakunnallisissa opetussuunnitelman perusteissa 2014 korostetaan yhtenäisen perusopetuksen järjestämistä vuosiluokilla 1–9. Tavoitteenasettelu on siten kansallisten linjausten mukainen.

Yhtenäinen peruskoulu mahdollistaa oppilaille 1–9-luokkien turvallisen koulupolun, jossa oppilaille ei tule niveltä 6–7-luokkien välillä. Oppilailla on saman koulun henkilöstö koko peruskoulun ajan. Yhtenäinen peruskoulu mahdollistaa opettajien joustavan käytön eri vuosiluokkien opettamisessa, jolloin aineenopettaja voi opettaa alemmilla luokilla ja luokanopettaja ylemmillä.

Koulun koko vaikuttaa rinnakkaisluokkien määrään. Kaksisarjainen koulu tarkoittaa laskennallisesti noin 44–50 oppilasta vuosiluokkaa kohden eli 2-sarjaisuutta vuosiluokilla 1– 6 ja noin 70–80 oppilasta vuosiluokkaa kohden 7–9 vuosiluokilla, koska yleensä alueella olevien yhden tai kahden ala-asteen oppilaiden koulupolku jatkuu alueen peruskoulun 7. luokalla. Lisäksi kouluissa on pienryhmiä. Rinnakkaisluokat tuovat opettajalle työparin. Kaksi luokkaa voidaan ryhmitellä joustavasti eri kokoisiin opetusryhmiin, jolloin oppilaiden tarpeet voidaan ottaa paremmin huomioon. Suuremmassa koulussa toteutuvat paremmin monipuolinen kielivalikoima ja useat valinnaisaineet, koska eri ryhmiin saadaan tarpeeksi oppilaita.

Kaupunki on panostanut vahvasti johtamisen kehittämiseen. Hyvä johtaminen näkyy oppilaiden viihtyvyytenä ja henkilöstön tyytyväisyytenä. Suurempi koulukoko antaa enemmän aikaa johtamiseen. Rehtorilla on opetusalan virkaehtosopimuksen mukaisesti pienissä kouluissa paljon opetustunteja, jolloin opetukseen käytetty aika on poissa johtamisesta. Suuremmassa koulussa opetustuntien määrä on vähäinen. Oppilaiden lukumäärä vaikuttaa suoraan koulun muun hallinto- ja oppilashuoltohenkilöstön määrään.

Opetussuunnitelman perusteissa korostetaan myös inklusiivista opetusta ja jokaisen oppilaan oikeutta lähikouluun. Erityisen tuen oppilaita on kaupungin suomenkielisissä kouluissa 11 % kaikista oppilaista ja yksityisissä sopimuskouluissa 5 %. Ruotsinkielisissä kouluissa erityisen tuen oppilaita on 7 % oppilasmäärästä (20.9.2014). Kaupungin suomenkielisissä kouluissa ja yksityisissä sopimuskouluissa on erityisen tuen oppilaita yhteensä 4 075, joista 64 % opiskelee erityisluokilla tai erityiskouluissa ja 36 % yleisopetuksen yhteydessä.

Perusteiden mukaan erityisluokilla opiskelevalle oppilaalle tulee nimetä yleisopetuksen yhteistyöluokka ja laatia suunnitelma oppilaan opiskelusta tässä luokassa. Isossa kouluyksikössä tämä on helpompaa kuin pienessä, sillä vaihtoehtoja on useampia. Uusi opetussuunnitelma on tältä osin haastava.

Opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamiselle iso kouluyksikkö on eduksi. Opetustarjonta saadaan paremmin vastaamaan uuden opetussuunnitelman vaatimuksia esimerkiksi alaluokilla, jossa valinnaisuutta tullaan lisäämään. Synergiaetuja saadaan henkilöstön osaamisesta ja määrästä sekä myös resurssien jaosta. Suurehko koko tuo toimintaan ja resurssien kohdentamiseen joustavuutta ja mahdollistaa johtamiseen panostamisen.

Lukiokoulutus

1

Kaupungin lukiot toimivat omissa rakennuksissaan. Riittävän monipuolisuuden ja valinnaisuuden turvaamiseksi suomenkielisissä lukioissa on vähintään 500 opiskelijaa ja ruotsinkielisissä vähintään 400 opiskelijaa. Yksittäisten lukioiden kurssitarjontaa täydennetään lukioiden välisellä yhteistyöllä.

2

Lukiokoulutusta järjestetään kaupungin eri osissa, ja kaupungin lukioita täydentävät erillisten järjestämislupien nojalla valtion ja kaupungissa sijaitsevat yksityiset lukiot.

3

Kaikilla kaupungin lukioilla on joko erityinen koulutustehtävä tai erityinen painotus.

Helsingin kaupunki tarjoaa lukiokoulutuspaikan vähintään 60 %:lle perusopetuksen päättävistä nuorista. Väestöennusteen mukaan lukioikäisten helsinkiläisten määrä vähenee jonkin verran vuoteen 2017, mutta sen jälkeen tuleva väestökasvu lisää lukiokoulutuspaikkojen kysyntää.

Lukioissa opiskelee 13 800 (20.9.2014) opiskelijaa, joista 59 % kaupungin lukioissa (pl. aikuislukiot). Vastaavasti 41 % lukiolaisista opiskelee yksityisissä tai valtion lukioissa.

Kaupungin lukiot ovat jo nyt lähellä asetettuja lukioiden kokotavoitteita. Syksystä 2015 alkaen pienimmissä suomenkielisissä lukioissa opiskelee lähes 500 opiskelijaa ja suurimmissa yli 800. Kaikkien

ruotsinkielisten lukioiden koko on lähellä 400 opiskelijaa. Erityinen koulutustehtävä tai erityinen painotus puuttuu osalta kaupungin lukioista.

Lukioiden koolla ei näytä olevan suoraa vaikutusta oppimistuloksiin, jos niitä mitataan ylioppilaskirjoitusten tuloksilla. Lukioiden väliset erot laadussa tai arvonlisässä ovat pääosin pieniä. Arvonlisällä tarkoitetaan lukion vaikutusta opiskelijoiden opintomenestykseen, kun koulun oppilasaines huomioidaan. (VATT Tutkimukset 179, 2014.)

Lukion toimintakulttuuri, toimintatavat ja johtaminen vaikuttavat lukion yhteisöllisyyteen sekä opiskelijoiden ja henkilöstön osallisuuteen ja hyvinvointiin lukiossa. Lukioissa, riippumatta lukion koosta, onkin jatkuvasti pidettävä huolta yhteisöllisyyden sekä osallisuuden ja hyvinvoinnin vaalimisesta ja kehittämisestä.

Vähintään 400–500 opiskelijan lukiossa voidaan tarjota laajempi ja monipuolisempi kurssitarjonta, mikä mahdollistaa opiskelijoille yksilöllisemmän koulutuspolun ja mielekkäät kurssivalinnat jatko-opintoja varten omassa lukiossa. Suuremmassa lukiossa on paremmat mahdollisuudet toteuttaa vuosittain pakolliset ja syventävät kurssit sekä monipuolisesti soveltavia kursseja. 400–500 opiskelijan lukiossa eri kursseille osallistujien määrää voidaan tasata helpommin ja tehostaa tilan käyttöä. Koko koulu ohjaa -periaatteella sekä opinto-ohjauksen ja erityisen tuen hyvällä suunnittelulla turvataan opiskelijoiden ohjaus ja tuki laadukkaasti opintojen eri vaiheissa.

Kaupungin lukiot tekevät yhteistyötä lukiokampuksilla. Samalla kampuksella toimivilla lukioilla on yhteistä kurssitarjontaa, yhteisiä opiskelijoiden tapahtumia sekä opettajien yhteistä täydennyskoulutusta ja muuta yhteistyötä.

Maahanmuuttajanuorten koulupolkua tuetaan sen kaikissa vaiheissa. Helsingin kaupunki järjestää maahanmuuttajille ja vieraskielisille tarkoitettua lukiokoulutukseen valmistavaa koulutusta.

Ammatillinen koulutus

1

Stadin ammattiopiston toimipaikoissa on vähintään 1 000 opiskelijaa.

2

Stadin ammattiopiston toimipaikat sijaitsevat kaupungin eri osissa ja niitä täydentävät erillisten järjestämislupien nojalla muutamat kaupungissa sijaitsevat ammatilliset oppilaitokset.

3

Stadin ammattiopisto on monialainen ammatillinen oppilaitos, joka järjestää oppilaitosmuotoista, näyttötutkintoina suoritettavaa ja niihin valmistavaa sekä oppisopimuskoulutuksena järjestettävää ammatillista koulutusta. Kalliiden sekä vähäkysyntäisten opintolinjojen järjestämisvastuista ja toteutuksesta sovitaan muiden pääkaupunkiseudulla sijaitsevien koulutuksen järjestäjien kanssa.

Stadin ammattiopisto toimii 16 toimipaikassa, joiden opiskelijamäärät vaihtelevat. Yksityisiä ammatillisia oppilaitoksia on 28. Noin puolet helsinkiläisten ammatillisten oppilaitosten peruskoulutuksen opiskelijoista opiskelee Stadin ammattiopistossa.

Ammatillisen koulutuksen keskittämisellä opiskelijamäärältään suurempiin toimipaikkoihin saavutetaan synergiaetuja eri alojen ja tutkintojen välillä. Tällöin voidaan suunnitella työelämälähtöisiä, uudenlaisia tutkintokokonaisuuksia ja opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus suorittaa joustavammin eri tutkinnon osia ja valinnaisia opintoja omassa toimipaikassaan.

Suuremmissa toimipaikoissa yhteisten palvelujen tuottaminen helpottuu ja tehostuu. Ravintola- ja tilapalvelut tehostuvat. Myös opiskelijoiden ohjaus- ja tukipalveluita voidaan tarjota monipuolisemmin ja tehokkaammin. Suuressa toimipaikassa ohjaus- ja tukihenkilöstö on fyysisesti läsnä ja opiskelijoiden saavutettavissa joka päivä, jolloin opiskelijoiden ei tarvitse lähteä toiseen toimipaikkaan hakemaan palveluita.

Toisen asteen koulutuksessa kehitetään sähköisiä ja avoimia oppimisympäristöjä ja pidetään huoli siitä, että sähköinen toimintaympäristö, sen työskentelytavat ja käytettävät teknologiat vastaavat jatko-opintojen ja työelämän tarpeita ja toimintaympäristöjä.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Opetusvirasto

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 23.03.2015 § 309

HEL 2014-014402 T 12 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

16.03.2015 Pöydälle

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Opetuslautakunta 24.02.2015 § 25

HEL 2014-014402 T 12 00 00

Esitys

Opetuslautakunta esitti, että kaupunginhallitus päättää opetustoimen palveluverkon keskeisiksi linjauksiksi ja tavoitteiksi seuraavaa:

Ruotsinkielinen päivähoito

1) Uudet päiväkodit mitoitetaan siten, että niissä on vähintään 63 päivähoitopaikkaa.

2) Tilaratkaisut uusilla asuntoalueilla voidaan tehdä yhteistyössä varhaiskasvatusviraston kanssa.

3) Ostopalvelupäiväkodit täydentävät kaupungin omaa päiväkotiverkkoa.

Perusopetus

1) Kaupungin järjestämä suomenkielinen perusopetus pyritään kokoamaan yhtenäisiin vähintään kaksisarjaisiin peruskouluihin, joissa on kaikki vuosiluokat. Ruotsinkielisessä peruskoulussa pyritään vähintään 200 oppilaaseen. Kouluverkkotarkastelussa otetaan huomioon ruotsinkielisten ikäluokkien koko ja perusopetuksen riittävän saavutettavuuden turvaaminen.

2) Erillisellä perusopetuksen järjestämisluvalla toimivat kaupungin sopimuskoulut, valtion koulut ja muuta kaupungissa sijaitsevat yksityiset koulut täydentävät kaupungin järjestämää perusopetusta.

3) Kaikissa kaupungin suomenkielisissä peruskouluissa ja niissä sopimuskouluissa, joilla on oma oppilaaksiottoalue, on erityisluokkia. Jotta ruotsinkielisissä palveluissa toteutuisi joustava opintopolku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen, kootaan ruotsinkieliset erityisluokat osaan ruotsinkielisiä kouluja.

4) Kaupungin eri alueille sijaitseviin kaupungin kouluihin ja sopimuskouluihin sijoitetaan painotetun opetuksen luokkia, joille haetaan soveltuvuuskokeella.

Lukiokoulutus

1) Kaupungin lukiot toimivat omissa rakennuksissaan. Riittävän monipuolisuuden ja valinnaisuuden turvaamiseksi suomenkielisissä lukioissa on vähintään 500 opiskelijaa ja ruotsinkielisissä vähintään 400 opiskelijaa. Yksittäisten lukioiden kurssitarjontaa täydennetään lukioiden välisellä yhteistyöllä.

2) Lukiokoulutusta järjestetään kaupungin eri osissa, ja kaupungin lukioita täydentävät erillisten järjestämislupien nojalla valtion ja kaupungissa sijaitsevat yksityiset lukiot.

3) Kaikilla kaupungin lukioilla on joko erityinen koulutustehtävä tai erityinen painotus.

Ammatillinen koulutus

1) Stadin ammattiopiston toimipaikoissa on vähintään 1 000 opiskelijaa.

2) Stadin ammattiopiston toimipaikat sijaitsevat kaupungin eri osissa ja niitä täydentävät erillisten järjestämislupien nojalla muutamat kaupungissa sijaitsevat ammatilliset oppilaitokset.

3) Stadin ammattiopisto on monialainen ammatillinen oppilaitos, joka järjestää oppilaitosmuotoista, näyttötutkintoina suoritettavaa ja niihin valmistavaa sekä oppisopimuskoulutuksena järjestettävää ammatillista koulutusta. Kalliiden sekä vähäkysyntäisten opintolinjojen järjestämisvastuista ja toteutuksesta sovitaan muiden pääkaupunkiseudulla sijaitsevien koulutuksen järjestäjien kanssa.

Käsittely

24.02.2015 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Esittelijä muutti esitysehdotuksensa 1. kappaleen toisen rivin sanan "palveluverkkotarkastelun" sanaksi "palveluverkon" ja poisti esittelijän perusteluiden esityslistalla 45. merkityn kappaleen ("Helsingin kaupunki tarjoaa…") ensimmäisestä virkkeestä sanat "suomenkielisessä lukiokoulutuksessa".

Lisäksi esittelijä muutti esitysehdotuksensa 7. kappaleen ja esittelijän perusteluiden esityslistalla 30. merkityn kappaleen ensimmäisen ja toisen virkkeen tilalle seuraavaa: "1) Kaupungin järjestämä suomenkielinen perusopetus kootaan hallinnollisesti yhtenäisiin vähintään kaksisarjaisiin peruskouluihin, joissa on kaikki vuosiluokat." sekä esittelijän perusteluiden esityslistalla 37. merkityn kappaleen ("Koulun koko vaikuttaa…") toisen virkkeen alun tilalle: "Kaksisarjainen koulu tarkoittaa laskennallisesti ...".

Keskustelu.

Jäsen Leoni teki vastaehdotuksen, että edellä selostettu esittelijän esitysehdotuksen 7. kappaleeseen tekemä muutettu esitys muutetaan kuulumaan seuraavasti:

"Kaupungin järjestämä suomenkielinen perusopetus pyritään kokoamaan yhtenäisiin vähintään kaksisarjaisiin peruskouluihin, joissa on kaikki vuosiluokat."

Kannattaja jäsen Jalovaara

Esittelijä otti ehdotuksen omakseen ja vastaava muutos tehdään esittelijän perusteluihin.

Jäsen Ekman teki edellä selostetusti muutetun esitysehdotuksen 7. kappaleen toista virkettä koskevan vastaehdotuksen:

”Ruotsinkielisessä peruskoulussa pyritään vähintään 200 oppilaaseen.”

Kannattajat jäsenet Jalovaara, Leoni

Hyväksyttiin yksimielisesti jäsen Ekmanin ehdotus. Vastaava muutos tehdään perusteluihin.

Hyväksyttiin esittelijän ehdotus edellä selostetuin muutoksin.

27.01.2015 Palautettiin

16.12.2014 Pöydälle

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Jarnila

Lisätiedot

Inari Salonen, palvelupäällikkö, puhelin: 310 86777
inari.salonen(a)hel.fi
Niclas Grönholm, linjanjohtaja, puhelin: 310 86225
niclas.gronholm(a)hel.fi
Liisa Pohjolainen, linjanjohtaja, puhelin: 310 86850
liisa.pohjolainen(a)hel.fi
Outi Salo, linjanjohtaja, puhelin: 310 86274
outi.salo(a)hel.fi

§ 340
Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, ettei se ota seuraavien viranomaisten viikolla 13 tekemiä päätöksiä käsiteltäväkseen:

eläintarhan johtokunta	
kaupunginmuseon johtokunta	24.3.2015
kaupunginorkesterin johtokunta	
liikuntalautakunta	26.3.2015
nuorisolautakunta	26.3.2015
opetuslautakunta	
opetuslautakunnan ruotsinkielinen jaosto	
opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto	
ruotsinkielisen työväenopiston johtokunta	26.3.2015
suomenkielisen työväenopiston johtokunta	24.3.2015
taidemuseon johtokunta	
Henkilöstön kehittämispalvelut -johtokunta	
eläintarhan johtaja	
museojohtaja	
kaupunginorkesterin intendentti	
ruotsinkielisen työväenopiston rehtori	
suomenkielinen työväenopisto:	
- rehtori	
- apulaisrehtori	
- osastopäällikkö (asiakaspalveluosasto)	
- osastopäällikkö (hallinto-osasto)	
taidemuseon johtaja	
tietokeskus:	
- johtaja	
- tutkimuspäällikkö	
- tietohuoltopäällikkö	
- kehittämispäällikkö	
työterveysjohtaja	
Henkilöstön kehittämispalvelut	
- toimitusjohtaja	

Käsittely

Esittelijä muutti esitystään siten, että esityksestä poistettiin seuraava:

kulttuuri- ja kirjastolautakunta 24.3.2015

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Leena Mickwitz, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi
Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää, ettei se ota seuraavien viranomaisten viikolla 13 tekemiä päätöksiä käsiteltäväkseen:

eläintarhan johtokunta	
kaupunginmuseon johtokunta	24.3.2015
kaupunginorkesterin johtokunta	
kulttuuri- ja kirjastolautakunta	24.3.2015
liikuntalautakunta	26.3.2015
nuorisolautakunta	26.3.2015
opetuslautakunta	
opetuslautakunnan ruotsinkielinen jaosto	
opetuslautakunnan suomenkielinen jaosto	
ruotsinkielisen työväenopiston johtokunta	26.3.2015
suomenkielisen työväenopiston johtokunta	24.3.2015
taidemuseon johtokunta	
Henkilöstön kehittämispalvelut -johtokunta	
eläintarhan johtaja	
museojohtaja	
kaupunginorkesterin intendentti	
ruotsinkielisen työväenopiston rehtori	
suomenkielinen työväenopisto:	
- rehtori	
- apulaisrehtori	
- osastopäällikkö (asiakaspalveluosasto)	

- osastopäällikkö (hallinto-osasto)
taidemuseon johtaja
tietokeskus:
- johtaja
- tutkimuspäällikkö
- tietohuoltopäällikkö
- kehittämispäällikkö
työterveysjohtaja
Henkilöstön kehittämispalvelut
- toimitusjohtaja

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Ritva Viljanen

Lisätiedot

Leena Mickwitz, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36054
leena.mickwitz(a)hel.fi
Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
maria.nyfors(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 341
Lausunto opetus- ja kulttuuriministeriölle hallituksen esityksen luonnoksesta varhaiskasvatuslaiksi

HEL 2014-005310 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

vs. apulaiskaupunginjohtaja
Pia Sutinen

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa opetus- ja kulttuuriministeriölle seuraavan lausunnon hallituksen esityksen luonnoksesta varhaiskasvatuslaiksi:

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä uudistetaan. Uudistuva varhaiskasvatuslaki edistää varhaiskasvatuksen tavoitteellisuutta ja tuo valtakunnallista yhtenäisyyttä suunnittelun, arvioinnin ja seurannan avulla.

Esitysluonnoksessa jokaiselle lapselle esitetään laadittavaksi oma varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon turvaamiseksi. On tärkeää, että kunkin lapsen varhaiskasvatussuunnitelma voi sisällöllisesti vaihdella sen mukaan, mikä on lapsen tarvitsema tuki kasvulle ja oppimiselle. Suunnitelman tekemisen laajuus suunnataan yksilökohtaisesti lasten tarpeiden mukaisesti. Kaupunginhallitus katsoo, että lain tasolla ei ole tarpeen yksityiskohtaisesti määritellä kaikkien lasten osalta suunnitelman sisältöä, vaan parhaiten tämä tulee huomioiduksi opetushallituksen laatiessa ja päättäessä 26 §:n mukaisesti varhaiskasvatussuunnitelman perusteista.

Esitysluonnoksen mukaan kunnan tulee laatia omavalvontasuunnitelma varhaiskasvatustoiminnan laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi. Suunnitelma tulee pitää julkisesti nähtävänä ja sen

toteutumista seurataan. Helsingissä on suunnitelman toteuttamisen edellyttämät tiedot jo tällä hetkellä saatavilla. Tietojen koonti, suunnitelman laatiminen ja seuranta edellyttää kuitenkin henkilöresursseja.

Tällä hetkellä voimassa oleva asetus määrittelee jo lasten ja henkilökunnan välisen suhdeluvun. Lisäksi 1.8.2015 lähtien voimaan tulevan lain mukaan päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea hoito- ja kasvatustehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia ja varhaiskasvatuksen ryhmät tulee muodostaa ja tilojen käyttö järjestää siten, että varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet voidaan saavuttaa. Helsingin varhaiskasvatuksessa on viime vuosien aikana painotettu pienryhmätoimintaa. Lapsiryhmiä jaetaan jo nykyisin pienryhmiin toiminnan aikana käyttämällä monipuolisesti sisä- ja ulkotiloja. Pienryhmätoiminnalla mahdollistetaan lasta osallistava, varhaista oppimista tukeva, leikillinen varhaispedagogiikan toteutuminen.

Esitysluonnoksen yhdeksäs luku säätää salassapitovelvoitteesta sekä niistä perusteista, joiden nojalla niistä voidaan poiketa. Erityisen kannatettavana kaupunginhallitus pitää esitysluonnoksen 43 §:ää, jonka mukaan lain voimaantulon myötä varhaiskasvatukseen ei enää sovelleta sosiaalihuollon asiakaslain säännöksiä. Tämä lieventää salassapitoa vastaamaan perusopetuksen mukaista salassapitoa mahdollistaen vanhempien ja varhaiskasvatuksen välisen yhteydenpidon sähköisen tiedonsiirron välineillä.

Esitysluonnoksen mukaan Opetushallitus toimii varhaiskasvatuksen asiantuntijavirastona, minkä lisäksi Opetushallitus toimisi valtakunnallisena valvonta- ja ohjausviranomaisena. Muutos on kannatettava valvonnan ja ohjauksen sisältyessä varhaiskasvatuksen toiminnan luonteen mukaiselle hallinnonalalle.

Opetushallituksen mahdollinen kasvava valvonta- ja ohjausviranomaisen rooli ei saa johtaa siihen, että valvontabyrokratiaa lisätään varhaiskasvatuksen käytännön henkilöstöresurssien kustannuksella.

Esitysluonnoksen toteutuminen aiheuttaa kustannuspaineita varhaiskasvatuksen toimialalla. Uusia kustannuksia lisääviä normeja ei pidä tässä taloustilanteessa säätää.

Esittelijän perustelut

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää kunnilta ja muilta jakelussa mainituilta tahoilta lausunnot hallituksen esityksen luonnoksesta

varhaiskasvatuslaiksi 7.4.2015 mennessä. Lausuntopyyntö ja hallituksen esitysluonnos varhaiskasvatuslaiksi ovat asian liitteinä.

Varhaiskasvatuslainsäädännön uudistaminen toteutetaan vaiheittain. Helsingin kaupunginhallitus antoi lausunnon varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän esityksistä 26.5.2014. Ensimmäisessä vaiheessa hallitus antoi 18.12.2014 eduskunnan käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 341/2014). Lakiesitys hyväksyttiin eduskunnassa 13.3.2015. Laki tulee voimaan 1.8.2015.

Toisessa vaiheessa on tarkoitus säätää ensimmäistä vaihetta täydentävä hallituksen esitys varhaiskasvatuslaiksi, joka kumoaisi lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973). Tämä toisen vaiheen hallituksen esityksen luonnos sisältää edellä mainitun ensimmäisen vaiheen eli eduskunnan käsittelyssä vastikään hyväksytyn hallituksen esityksen täydentäen sen eheäksi kokonaisuudeksi. Tämä toisen vaiheen esitysluonnoksen eteneminen ja lopullinen sisältö jää uuden hallituksen ratkaistavaksi.

Varhaiskasvatuslautakunta ja opetusvirasto ovat antaneet lausunnot hallituksen esitysluonnoksesta varhaiskasvatuslaiksi. Nämä lausunnot sekä kaupunginhallituksen lausunto 26.5.2014 sisältyvät päätöshistoriaan.

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston kanssa.

Esittelijä

vs. apulaiskaupunginjohtaja
Pia Sutinen

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Liitteet

1 Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta varhaiskasvatuslaiksi ja arvonlisäverolain 38 §:n muuttamisesta
2 Hallituksen esitysluonnos varhaiskasvatuslaiksi ja laiksi arvonlisäverolain 38 § muuttamisesta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Opetus- ja kulttuuriministeriö

Otteen liitteet
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Varhaiskasvatuslautakunta
Varhaiskasvatusvirasto
Opetusvirasto

Päätöshistoria

Opetusvirasto Ruotsinkielinen päivähoito- ja koulutuslinja 23.3.2015

HEL 2014-005310 T 03 00 00

Opetusvirasto yhtyy varhaiskasvatuslautakunnan alla olevaan lausuntoon, HEL 2014-005310 T 03 00 00.

Varhaiskasvatuslautakunta on antanut seuraavan lausunnon 10.3.2015.

Varhaiskasvatuslainsäädännön uudistaminen toteutetaan vaiheittain.

Ensimmäisessä vaiheessa hallitus on antanut 18.12.2014 eduskunnan käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 341/2014). Sivistysvaliokunnan mietintö on valmistunut 6.3.2015. Esitys tulee käsitellä eduskunnan täysistunnossa tällä viikolla tullakseen voimaan 1.8.2015. Helsingin kaupunginhallitus on antanut esityksestä lausunnon 26.5.2014.

Toisessa vaiheessa säädettäisiin ensimmäistä vaihetta täydentävä hallituksen esitys varhaiskasvatuslaiksi, joka kumoaisi lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973). Tämä toisen vaiheen esitys sisältää edellä mainitun ensimmäisen vaiheen eli nyt eduskunnan käsittelyssä olevan hallituksen esityksen täydentäen sen eheäksi kokonaisuudeksi. Tämän esitysluonnoksen eteneminen ja sisältö jää aikanaan uuden hallituksen ratkaistavaksi.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma 28 §

Esityksessä jokaiselle lapselle laaditaan oma varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon turvaamiseksi. Tarkoituksenmukaisinta on, että kunkin lapsen varhaiskasvatussuunnitelma voi sisällöllisesti vaihdella sen mukaan, mikä on lapsen tarvitsema tuki kasvulleen ja oppimiselleen.

Suunnitelman tekemisen laajuus suunnataan yksilökohtaisesti lasten tarpeiden mukaan.

Lain tasolla ei ole tarpeen yksityiskohtaisesti määritellä kaikkien lasten osalta suunnitelman sisältöä, vaan parhaiten tämä tulee huomioiduksi opetushallituksen laatiessa ja päättäessä 26 §:n mukaisesti varhaiskasvatussuunnitelman perusteista.

Omavalvontasuunnitelma 29 §

Esityksessä kunnan olisi laadittava omavalvontasuunnitelma varhaiskasvatustoiminnan laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi. Suunnitelma pidettäisiin julkisesti nähtävänä ja sen toteutumista seurattaisiin. Tietojen koonti, suunnitelman laatiminen ja seuranta edellyttää kuitenkin henkilöresurssien lisäämistä.

Päiväkodin henkilöstön mitoitus 38 §

Voimassa oleva laki määrittelee jo nyt lasten ja henkilökunnan välisen suhdeluvun. Tätä pidetään hyvänä. Lasten ja aikuisten välinen suhdeluku, sekä lapsiryhmien muodostaminen ovat tärkeä asia laadukkaassa varhaiskasvatuksessa. Tänä päivänä on yleistä, että lapsiryhmät jaetaan pienryhmiin toiminnan aikana ja käytetään sisä- ja ulkotiloja monipuolisesti.

Pienryhmätoiminnalla mahdollistetaan lasta osallistava, varhaista oppimista tukeva, leikillinen varhaispedagogiikan toteutuminen.

Varhaiskasvatuslautakunta kannattaa ryhmäkoon enimmäiskoon säätelyä, sillä kuten lain perusteluissa todetaan, se tukee lasten hyvinvointia ja oppimista.

Henkilötietojen salassapito 43 §

Esityksen 9 luku säätää salassapitovelvoitteesta sekä niistä perusteista, joiden nojalla niistä voidaan poiketa. Erityisen tervetullut muutos esityksessä on 43 §, jonka mukaan lain voimaantulon myötä varhaiskasvatukseen ei enää sovellettaisi sosiaalihuollon asiakaslain säännöksiä. Tämä lieventää salassapitoa vastaamaan perusopetuksen mukaista salassapitoa, mikä parantaa vanhempien ja varhaiskasvatuksen yhteydenpitoa sähköisillä tiedonsiirtotavoilla.

Valvonta 50 § ja 51 §

Esityksen mukaan Opetushallitus toimii varhaiskasvatuksen asiantuntijavirastona, minkä lisäksi Opetushallitus toimisi valtakunnallisena valvonta- ja ohjausviranomaisena. Muutos on

kannatettava valvonnan ja ohjauksen ollessa varhaiskasvatuksen toiminnan luonteen mukaisella hallinnonalalla.

Opetushallituksen mahdollinen kasvava valvonta- ja ohjausviranomaisen rooli ei saa johtaa siihen, että valvontabyrokratiaa paisutetaan varhaiskasvatuksen käytännön henkilöresurssien eli lastentarhanopettajien kustannuksella.

Lopuksi

Esityksen toteutuminen aiheuttaa kustannusten lisäyksen, mikä edellyttää riittävien resurssien turvaamista varhaiskasvatustoimelle. Kokonaisuudessaan esitys on hyvä ja kannatettava tukien sitä jatkumoa, joka varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen myötä jatkuu perusopetuksessa. Varhaiskasvatus on elinikäisen oppimisen perusta.

Lisätiedot

Camilla Zakowski, suunnittelija, puhelin: 310 44802
camilla.zakowski(a)hel.fi

Varhaiskasvatuslautakunta 10.03.2015 § 33

HEL 2014-005310 T 03 00 00

Lausunto

Varhaiskasvatuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon.

Varhaiskasvatuslainsäädännön uudistaminen toteutetaan vaiheittain.

Ensimmäisessä vaiheessa hallitus on antanut 18.12.2014 eduskunnan käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 341/2014). Sivistysvaliokunnan mietintö on valmistunut 6.3.2015. Esitys tulee käsitellä eduskunnan täysistunnossa tällä viikolla tullakseen voimaan 1.8.2015. Helsingin kaupunginhallitus on antanut esityksestä lausunnon 26.5.2014.

Toisessa vaiheessa säädettäisiin ensimmäistä vaihetta täydentävä hallituksen esitys varhaiskasvatuslaiksi, joka kumoaisi lasten päivähoidosta annetun lain (36/1973). Tämä toisen vaiheen esitys sisältää edellä mainitun ensimmäisen vaiheen eli nyt eduskunnan käsittelyssä olevan hallituksen esityksen täydentäen sen eheäksi kokonaisuudeksi. Tämän esitysluonnoksen eteneminen ja sisältö jää aikanaan uuden hallituksen ratkaistavaksi.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma 28 §

Esityksessä jokaiselle lapselle laaditaan oma varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon turvaamiseksi. Tarkoituksenmukaisinta on, että kunkin lapsen varhaiskasvatussuunnitelma voi sisällöllisesti vaihdella sen mukaan, mikä on lapsen tarvitsema tuki kasvulleen ja oppimiselleen. Suunnitelman tekemisen laajuus suunnataan yksilökohtaisesti lasten tarpeiden mukaan. Lain tasolla ei ole tarpeen yksityiskohtaisesti määritellä kaikkien lasten osalta suunnitelman sisältöä, vaan parhaiten tämä tulee huomioiduksi opetushallituksen laatiessa ja päättäessä 26 §:n mukaisesti varhaiskasvatussuunnitelman perusteista.

Omavalvontasuunnitelma 29 §

Esityksessä kunnan olisi laadittava omavalvontasuunnitelma varhaiskasvatustoiminnan laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi. Suunnitelma pidettäisiin julkisesti nähtävänä ja sen toteutumista seurattaisiin. Varhaiskasvatusvirastolla on suunnitelman toteuttamisen edellyttämät tiedot saatavilla. Tietojen koonti, suunnitelman laatiminen ja seuranta edellyttää kuitenkin henkilöresurssien lisäämistä.

Päiväkodin henkilöstön mitoitus 38 §

Voimassa oleva laki määrittelee jo nyt lasten ja henkilökunnan välisen suhdeluvun. Tätä pidetään hyvänä. Lasten ja aikuisten välinen suhdeluku, sekä lapsiryhmien muodostaminen ovat tärkeä asia laadukkaassa varhaiskasvatuksessa. Tänä päivänä on yleistä, että lapsiryhmät jaetaan pienryhmiin toiminnan aikana ja käytetään sisä- ja ulkotiloja monipuolisesti.

Pienryhmätoiminnalla mahdollistetaan lasta osallistava, varhaista oppimista tukeva, leikillinen varhaispedagogiikan toteutuminen. Varhaiskasvatuslautakunta kannattaa ryhmäkoon enimmäiskoon säätelyä, sillä kuten lain perusteluissa todetaan, se tukee lasten hyvinvointia ja oppimista.

Henkilötietojen salassapito 43 §

Esityksen 9 luku säätää salassapitovelvoitteesta sekä niistä perusteista, joiden nojalla niistä voidaan poiketa. Erityisen tervetullut muutos esityksessä on 43 §, jonka mukaan lain voimaantulon myötä varhaiskasvatukseen ei enää sovellettaisi sosiaalihuollon asiakaslain säännöksiä. Tämä lieventää salassapitoa vastaamaan perusopetuksen mukaista salassapitoa, mikä parantaa vanhempien ja varhaiskasvatuksen yhteydenpitoa sähköisillä tiedonsiirtotavoilla.

Valvonta 50 § ja 51 §

Esityksen mukaan Opetushallitus toimii varhaiskasvatuksen asiantuntijavirastona, minkä lisäksi Opetushallitus toimisi valtakunnallisena valvonta- ja ohjausviranomaisena. Muutos on kannatettava valvonnan ja ohjauksen ollessa varhaiskasvatuksen toiminnan luonteen mukaisella hallinnonalalla.

Opetushallituksen mahdollinen kasvava valvonta- ja ohjausviranomaisen rooli ei saa johtaa siihen, että valvontabyrokratiaa paisutetaan varhaiskasvatuksen käytännön henkilöresurssien eli lastentarhanopettajien kustannuksella.

Lopuksi

Esityksen toteutuminen aiheuttaa kustannusten lisäyksen, mikä edellyttää riittävien resurssien turvaamista varhaiskasvatustoimelle. Kokonaisuudessaan esitys on hyvä ja kannatettava tukien sitä jatkumoa, joka varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen myötä jatkuu perusopetuksessa. Varhaiskasvatus on elinikäisen oppimisen perusta.

Varhaiskasvatuslautakunta päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti kokouksessa.

Käsittely

10.03.2015 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esittelijä muutti lausuntoehdotustaan niin, että Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma 28 § otsikon alla olevasta kappaleesta poistetaan lause: "Suunnitelmaan tekemiseen käytettävät resurssit suunnataan yksilökohtaisesti lasten tarpeiden mukaan." ja korvataan se lauseella: "Suunnitelman tekemisen laajuus suunnataan yksilökohtaisesti lasten tarpeiden mukaan."

Vastaehdotus:
Sanna Vesikansa: Poistetaan lause: "Esitetyt enimmäisryhmäkoot 21 ja 12 lasta saattavat muodostua minimiryhmäkooksi, minkä johdosta sääntely ei ole tältä osin tarkoituksenmukaista." jonka tilalle lause: ”Varhaiskasvatuslautakunta kannattaa ryhmäkoon enimmäiskoon säätelyä, sillä kuten lain perusteluissa todetaan, se tukee lasten hyvinvointia ja oppimista."

Kannattajat: Terhi Mäki

Vastaehdotus:
Aleksi Niskanen: Otsikon Valvonta 50 § ja 51 § alle lisätään: "Opetushallituksen mahdollinen kasvava valvonta- ja ohjausviranomaisen rooli ei saa johtaa siihen, että valvontabyrokratiaa

paisutetaan varhaiskasvatuksen käytännön henkilöresurssien eli lastentarhanopettajien kustannuksella"

Kannattajat: Tuomas Tiihonen

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Poistetaan lause: "Esitetyt enimmäisryhmäkoot 21 ja 12 lasta saattavat muodostua minimiryhmäkooksi, minkä johdosta sääntely ei ole tältä osin tarkoituksenmukaista." jonka tilalle lause: ”Varhaiskasvatuslautakunta kannattaa ryhmäkoon enimmäiskoon säätelyä, sillä kuten lain perusteluissa todetaan, se tukee lasten hyvinvointia ja oppimista."

Jaa-äänet: 2
Mika Ebeling, Tuomas Tiihonen

Ei-äänet: 7
Mukhtar Abib, Veronika Honkasalo, Jani Moliis, Terhi Mäki, Aleksi Niskanen, Juha Sola, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Suoritetussa äänestyksessä Sanna Vesikansan vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 7–2.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Otsikon Valvonta 50 § ja 51 § alle lisätään:
"Opetushallituksen mahdollinen kasvava valvonta- ja ohjausviranomaisen rooli ei saa johtaa siihen, että valvontabyrokratiaa paisutetaan varhaiskasvatuksen käytännön henkilöresurssien eli lastentarhanopettajien kustannuksella"

Jaa-äänet: 1
Jani Moliis

Ei-äänet: 6
Mukhtar Abib, Mika Ebeling, Terhi Mäki, Aleksi Niskanen, Juha Sola, Tuomas Tiihonen

Tyhjä: 2
Veronika Honkasalo, Sanna Vesikansa

Poissa: 0

Suoritetussa äänestyksessä Aleksi Niskasen vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 6–1. Tyhjää äänesti 2.

29.04.2014 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Timo Tapani Korhonen, lakimies, puhelin: 310 21012
timo.t.korhonen(a)hel.fi

Kaupunginhallitus 26.05.2014 § 630

HEL 2014-005310 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa opetus- ja kulttuuriministeriölle seuraavan lausunnon varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän esityksistä:

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuslakia uudistetaan. Esitys uudistuvasta varhaiskasvatuslaista edistää varhaiskasvatuksen tavoitteellisuutta ja tuo valtakunnallista yhtenäisyyttä suunnittelun ja arvioinnin avulla.

Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän raportissa ja raporttiin liittyvissä taustamateriaaleissa käsitellään laajasti varhaiskasvatusta, sen tavoitteita, kehittämistä, järjestämistä, henkilöstöä, lapsen kehityksen ja oppimisen tukemista sekä varhaiskasvatuksen suunnittelua ja arviointia. Sen sijaan raportissa on arvioitu varsin lyhyesti ja puutteellisesti säädösehdotusten taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Työryhmän tuli asettamispäätöksen mukaan valmistella esitykset valtiontalouden kehysten puitteissa, mutta tehtyjen esitysten osalta tätä ei ole varmistettu. Esitykset eivät ole valmis lakikokonaisuus, vaan valmisteltava lainsäädäntö edellyttää vielä runsaasti jatkotyötä selkeine perusteluineen ja taloudellisten vaikutusten arviointeineen.

Hallituksen rakennepoliittisen ohjelman marraskuisessa toimeenpanopäätöksessä on todettu, että on pidättäydyttävä uusien, kuntien menoja lisäävien tehtävien ja velvoitteiden antamisesta ilman, että samalla esitetään vastaavan suuruisten tehtävien ja velvoitteiden karsimisesta tai uusien tehtävien ja velvoitteiden täysimääräisestä rahoittamisesta. Työryhmän raportissa ei ole edellä mainittuja esityksiä.

Varhaiskasvatuksen järjestäminen

Työryhmän esityksen mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

1) edistää jokaisen lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä, oppimista sekä terveyttä ja hyvinvointia;

2) toteuttaa lapsen leikkiin perustuvaa toimintaa ja mahdollistaa myönteiset oppimiskokemukset;

3) tarjota lapsen iän ja kehityksen mukaista monipuolisesti tukevaa pedagogista toimintaa ja huolenpitoa;

4) varmistaa kehittävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö;

5) turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstönvälillä;

6) antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen, edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä kunnioittaa kunkin kielellistä, kulttuurillista, uskonnollista ja katsomuksellista taustaa;

7) tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja elinikäistä oppimista;

8) tunnistaa lapsen yksilöllisen tuen tarve ja järjestää tukea varhaiskasvatuksessa mahdollisimman varhain tarvittaessa moniammatillisessa yhteistyössä;

9) tukea lapsen kasvua toisen ihmisen kunnioittamiseen, kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässä sekä ohjata eettisesti vastuunalaiseen toimintaan ja yhteiskunnan jäsenyyteen;

10) varmistaa lapsen mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin;

11) toimia yhdessä lapsen huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen huoltajaa kasvatustyössä

Työryhmän esityksen lain yleisissä säännöksissä määritellään varhaiskasvatusta ja sen tavoitteita onnistuneella tavalla. Se on lähipalvelu, jolloin matkat toimipaikkoihin ja niiden saavutettavuus hyvien liikenneyhteyksien avulla otetaan huomioon palveluja järjestettäessä. Varhaiskasvatus on
osa monialaista yhteistyötä ja toimintaa muiden lapsiperheiden palvelujen kanssa. Varhaiskasvatuksen lähtökohtana on lapsen etu.

Työryhmän esityksen mukaan toiminnan järjestäjän tulee seurata varhaiskasvatusympäristön kehittävyyttä, terveellisyyttä ja turvallisuutta kolmen vuoden välein. Varhaiskasvatus sisältöineen ja ympäristöineen on tärkeä ja sitä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti yksiköitten varhaiskasvatussuunnitelmassa ja toiminnan seurannassa. Lakiesityksessä mainittu raportointi tulee olla mahdollista toiminnan säännöllisenä seurantana ilman lisäkustannuksia tai uusia, kustannuksia tuottavia raportointitapoja.

Varhaiskasvatuksen jatkuvuus samassa päivähoitopaikassa on laadullisesti perusteltu. Päiväkodissa varhaiskasvatuksessa olevien, sinne palaavien ja uusien varhaiskasvatuspalveluihin hakeutuvien lasten sijoittuminen palveluun lähipalveluperiaatteen mukaisesti ja asiakaslähtöisellä tavalla tulee entistä vaativammaksi nykyiseen verrattuna myös siksi, että päiväkodin henkilöstömitoituksesta ja siitä poikkeamiselle on esityksessä selvästi vähemmän liikkumavaraa kuin tällä hetkellä.

Lapsen kehityksen ja oppimisen tukeminen sekä varhaiskasvatuksen suunnittelu ja arviointi

Kaupunginhallitus kannattaa suunnittelun ja arvioinnin painotusta sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen prosessien yhdenmukaistamista, mutta suunnittelu, arviointi ja yhdenmukaistaminen tulee suunnitella siten, että hallinnollinen työ ei lisäänny. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuen säännökset ovat esityksessä käsitteellisesti samoja kuin esiopetuksessa ja perusopetuksessa. Työryhmän esityksessä lapsen tukemista koskevat säännökset ohjaavat toimintaa selkeästi lapsen tarpeita arvioivaan toimintatapaan. Lapsen kannalta on tärkeää, että lapselle annettava kehityksen ja oppimisen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki voidaan toteuttaa joustavalla tavalla osana laadukasta varhaiskasvatusta ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ennen tehostetun tuen käyttöönottoa edellytetään pedagogisten arvioiden laatimista ja ennen erityisen tuen käyttöönottoa edellytetään pedagogisten selvitysten tekemistä ja lapsen huoltajan kuulemista.

Raportissa esitetään lakiin valtakunnallista, paikallista sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Kuitenkin valtakunnallisen suunnitelman perusteet ja varhaiskasvatuksen arviointivelvoite ovat riittäviä kirjauksia lainsäädännön tasolla. Toimintaa ohjaavat paikallisen suunnittelun ja lapsen varhaiskasvatuksen suunnittelun sisällölliset säännökset on selkeämpää antaa kunnille varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa.

Henkilöstön kelpoisuusehdot ja henkilöstön mitoitus

Työryhmän esityksessä tiukennetaan osin varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksia. Kuitenkin hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukaan tulee kaikin tavoin edesauttaa tehokkaampaa työnjakoa palvelujen tuotannossa ja tämä voidaan toteuttaa järkevällä tavalla väljentämällä kelpoisuusvaatimuksia ja luomalla joustavia mahdollisuuksia tutkintojen täydentämiseen.

Työryhmän esityksessä varhaiskasvatuslaiksi tiukennetaan myös henkilökunnan mitoitusta ryhmäperhepäivähoidossa ja ryhmien kokoa päiväkodin osapäiväryhmien osalta.

Työryhmän esityksen mukaan ryhmäperhepäivähoidossa voisi olla enintään kaksi perhepäivähoitajaa hoitamassa yhteistä lapsiryhmää. Nykyinen lainsäädäntö on mahdollistanut myös kolme perhepäivähoitajaa käsittäviä ryhmäperhepäiväkoteja. Helsingin suomenkielisen päivähoidon 50 ryhmäperhepäiväkodista 21 on kolmen hoitajan ryhmäperhepäiväkoteja ja ruotsinkielisen päivähoidon kymmenestä ryhmäperhepäiväkodista seitsemän on kolmen hoitajan ryhmäperhepäiväkoteja. Tämän säännöksen toteutuminen edellyttää riittävän pitkää siirtymäaika.

Työryhmä esittää päiväkodin osapäiväisen (enintään 5 tuntia päivässä) varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitukseen muutosta nykyisestä. Yli 3-vuotiaiden lasten osapäiväiseen varhaiskasvatukseen tarvittaisiin jatkossa sama määrä henkilökuntaa kuin kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen eli henkilöstön ja lasten suhdeluku olisi 1:7. Tämä merkitsee sitä, että päiväkodissa samanaikaisesti hoidettavien lasten määrä pienenee nykyisestä (1:13). Seurauksena on osapäiväisen varhaiskasvatuksen henkilöstökustannusten nouseminen samalle tasolle kokopäiväisen varhaiskasvatuksen henkilöstökustannusten kanssa. Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että lasten ryhmän enimmäiskoko on esityksessä tarkennettu ja että se on määritelty myös osapäiväisten osalta.

Työryhmän esityksen mukaan päiväkodin mitoituksesta voidaan poiketa vain äkillisen ja ennakoimattoman syyn ilmetessä toimintapäivän aikana. Mitoituksesta poikkeaminen ei saa jatkua kuin kyseisen päivän loppuun saakka ja henkilöstö on saatettava mitoituksen mukaiseksi viimeistään toisena toimintapäivänä.

Työryhmän esitys henkilöstömitoituksen poikkeamisesta edellyttää päivittäisen toiminnan seurantajärjestelmän kehittämistä. Erityisesti pienet ja etäällä muista sijaitsevat toimintayksiköt ovat haavoittuvia tehden henkilöstösiirroista hankalia ja lisäten sijaistarpeita, jotta mitoituksesta poikkeaminen ei riko lakia. Mitoituksen poikkeamista

koskeva säännös aiheuttaa myös kustannuksia lisäämällä tarpeita täydennyskoulutuksen järjestämiseen.

Kaupunginhallitus kannattaa esitettyä tiukennusta poikkeustilanteiden henkilöstömitoituksiin, sillä esitys vahvistaa varhaiskasvatuksen pitkäjänteisyyttä ja sisältöjä.

Lausunnon keskeinen sisältö

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuslakia uudistetaan. Esitys uudistuvasta varhaiskasvatuslaista edistää varhaiskasvatuksen tavoitteellisuutta ja tuo valtakunnallista yhtenäisyyttä suunnittelun ja arvioinnin kautta.

Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän raportissa ja raporttiin liittyvissä taustamateriaaleissa käsitellään laajasti varhaiskasvatusta, sen tavoitteita, kehittämistä, järjestämistä, henkilöstöä, lapsen kehityksen ja oppimisen tukemista sekä varhaiskasvatuksen suunnittelua ja arviointia. Sen sijaan raportissa on arvioitu varsin lyhyesti ja puutteellisesti säädösehdotusten taloudellisia ja yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Työryhmän tuli asettamispäätöksen mukaan valmistella esitykset valtiontalouden kehysten puitteissa mutta tehtyjen esitysten osalta tätä ei ole varmistettu. Esitykset eivät ole valmis lakikokonaisuus, vaan valmisteltava lainsäädäntö edellyttää vielä runsaasti jatkotyötä selkeine perusteluineen ja taloudellisten vaikutusten arviointeineen.

Hallituksen rakennepoliittisen ohjelman marraskuisessa toimeenpanopäätöksessä on todettu, että on pidättäydyttävä uusien, kuntien menoja lisäävien tehtävien ja velvoitteiden antamisesta ilman, että samalla esitetään vastaavan suuruisten tehtävien ja velvoitteiden karsimisesta tai uusien tehtävien ja velvoitteiden täysimääräisestä rahoittamisesta. Työryhmän raportissa ei ole edellä mainittuja esityksiä.

Työryhmän esityksen lain yleisissä säännöksissä määritellään varhaiskasvatus ja sen tavoitteet onnistuneella tavalla. Se on lähipalvelu, jolloin matkat toimipaikkoihin ja niiden saavutettavuus hyvien liikenneyhteyksien avulla otetaan huomioon palveluja järjestettäessä. Varhaiskasvatus on
osa monialaista yhteistyötä ja toimintaa muiden lapsiperheiden palvelujen kanssa. Lasten ja heidän huoltajiensa osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet varhaiskasvatuksen toteuttamisessa ovat tärkeitä.

Työryhmän esityksen mukaan toiminnan järjestäjä tulee seurata varhaiskasvatusympäristön

kehittävyyttä, terveellisyyttä ja turvallisuutta kolmen vuoden välein. Lakiesityksessä mainittu raportointi tulee olla mahdollista toiminnan säännöllisenä seurantana ilman lisäkustannuksia tai uusia, kustannuksia aiheuttavia raportointitapoja.

Raportissa esitetään lakiin valtakunnallista, paikallista sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa. Kuitenkin valtakunnallisen suunnitelman perusteet ja varhaiskasvatuksen arviointivelvoite ovat riittäviä kirjauksia lainsäädännön tasolla. Toimintaa ohjaavat paikallisen suunnittelun ja lapsen varhaiskasvatuksen suunnittelun sisällölliset säännökset on selkeämpää antaa kunnille varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa.

Työryhmän esityksessä varhaiskasvatuslaiksi tiukennetaan myös henkilökunnan mitoitusta ryhmäperhepäivähoidossa ja ryhmien kokoa päiväkodin osapäiväryhmien osalta.

Käsittely

26.05.2014 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:
Hannu Oskala: Muutos 1:

Poistetaan kappaleen 26 viimeinen lause:

"Tämä työryhmän esitys ei ole toteutettavissa kuntatalouden kehysten puitteissa eikä ole hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukainen.”

ja kappaleen 37 viimeinen lause:

"Tämä työryhmän esitys ei ole toteutettavissa kuntatalouden kehysten puitteissa eikä ole hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukainen.”

ja lisätään kappaleeseen 26 lause:

“Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että lasten ryhmän enimmäiskoko on esityksessä tarkennettu ja että se on määritelty myös osapäiväisten osalta.”

Muutos 2:

Poistetaan kappale 29:

"Esitetyn poikkeussäännöksen säätämistä lailla ei kannateta, sillä esitetyn kaltainen poikkeamissäännös aiheuttaa tilanteita, jolloin joudutaan harkitsemaan jopa toimipisteiden sulkemista, mikäli sijaista ei ole saatavilla esityksessä mainitussa yhdessä päivässä. Tästä syystä poikkeussääntöä ei tule säätää lailla.”

ja kappale 38:

"Esitetyn poikkeussäännöksen säätämistä lailla ei kannateta, sillä sen kaltainen poikkeamissäännös aiheuttaa tilanteita, jolloin joudutaan harkitsemaan jopa toimipisteiden sulkemista, mikäli sijaista ei ole saatavilla esityksessä mainitussa yhdessä päivässä. Tästä syystä poikkeussääntöä ei tule säätää lailla."

Lisätään kappaleen 28 jälkeen:

"Kaupunginhallitus kannattaa esitettyä tiukennusta poikkeustilanteiden henkilöstömitoituksiin, sillä esitys vahvistaa varhaiskasvatuksen pitkäjänteisyyttä ja sisältöjä."

Kannattaja: Tarja Tenkula

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Muutos 1: Poistetaan kappaleen 26 viimeinen lause: "Tämä työryhmän esitys ei ole toteutettavissa kuntatalouden kehysten puitteissa eikä ole hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukainen." ja kappaleen 37 viimeinen lause: "Tämä työryhmän esitys ei ole toteutettavissa kuntatalouden kehysten puitteissa eikä ole hallituksen rakennepoliittisen ohjelman mukainen." ja lisätään kappaleeseen 26 lause: "Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että lasten ryhmän enimmäiskoko on esityksessä tarkennettu ja että se on määritelty myös osapäiväisten osalta." Muutos 2: Poistetaan kappale 29: "Esitetyn poikkeussäännöksen säätämistä lailla ei kannateta, sillä esitetyn kaltainen poikkeamissäännös aiheuttaa tilanteita, jolloin joudutaan harkitsemaan jopa toimipisteiden sulkemista, mikäli sijaista ei ole saatavilla esityksessä mainitussa yhdessä päivässä. Tästä syystä poikkeussääntöä ei tule säätää lailla." ja kappale 38: "Esitetyn poikkeussäännöksen säätämistä lailla ei kannateta, sillä sen kaltainen poikkeamissäännös aiheuttaa tilanteita, jolloin joudutaan harkitsemaan jopa toimipisteiden sulkemista, mikäli sijaista ei ole saatavilla esityksessä mainitussa yhdessä päivässä. Tästä syystä poikkeussääntöä ei tule säätää lailla." Lisätään kappaleen 28 jälkeen: "Kaupunginhallitus kannattaa esitettyä tiukennusta poikkeustilanteiden henkilöstömitoituksiin, sillä esitys vahvistaa varhaiskasvatuksen pitkäjänteisyyttä ja sisältöjä."

Jaa-äänet: 6
Juha Hakola, Arja Karhuvaara, Lasse Männistö, Marcus Rantala, Tatu Rauhamäki, Laura Rissanen

Ei-äänet: 8
Jorma Bergholm, Tuuli Kousa, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Erkki Perälä, Sirpa Puhakka, Tuomas Rantanen, Tarja Tenkula

Tyhjä: 1
Nina Huru

Poissa: 0

Äänin 8 - 6 (1 tyhjä) kaupunginhallitus hyväksyi jäsen Oskalan vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen.

19.05.2014 Pöydälle

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Laura Räty

Lisätiedot

Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Opetuslautakunta 06.05.2014 § 84

HEL 2014-005310 T 03 00 00

Lausunto

Opetuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Lausunto keskittyy Kohti varhaiskasvatuslakia raportin lukuihin 2.1 – 2.4 eli lakiehdotuksen pykäliin.

Opetuslautakunta huolehtii ruotsinkielisten lasten päivähoidosta ja varhaiskasvatuslautakunta suomenkielisten lasten päivähoidosta.

Opetuslautakunta pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuslakia uusitaan. Esitys varhaiskasvatuslaista lisää varhaiskasvatuksen tavoitteellisuutta ja tuo valtakunnallisesti yhtenäisyyttä suunnitteluun ja arvioinnin kautta. Tämä mahdollistaa korkealaatuisemman varhaiskasvatuksen lapsille. Toimijan näkökulmasta työryhmän esityksessä on kustannuksia lisääviä kohtia kuten henkilöstömitoitus ja siitä poikkeaminen. Uudistus ei saisi tuoda lisäkustannuksia, tai jos niin tapahtuisi, lisäresursseja tulisi saada. Opetuslautakunta esittää, että siirtymäajalle määritellään riittävä aika.

1. Varhaiskasvatuksen tavoitteet (3 §)

Varhaiskasvatuksen 11 eri tavoitetta on esityksessä määritelty monipuolisesti ja kattavasti.

2. Kehittävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö (8 §)

Toiminnan järjestäjä tulisi seurata varhaiskasvatusympäristön kehittävyyttä, terveellisyyttä ja turvallisuutta kolmen vuoden välein. Opetuslautakunta pitää varhaiskasvatuksen ympäristöä erittäin tärkeänä, mutta tästä koituviin lisäkustannuksiin on varauduttava.

3. Varhaiskasvatuksen keskeyttäminen ja paikan säilyttäminen (14 §)

Varhaiskasvatuksen jatkuvuus samassa päivähoitopaikassa on laadullisesti perusteltu. Toiminnan järjestäjälle tulee tästä säännöksestä vaatimus sovittaa yhteen toimintavuoden aikana muuttuvaa hoitopaikkojen määrää, varhaiskasvatuksessa olevin lasten läsnäolon ajankohtia ja henkilökunnan määrä.

4. Lapsen kehityksen ja oppimisen tuki (16 §)

Opetuslautakunta pitää hyvänä, että perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen prosessit yhdenmukaistuvat mutta hallinnolliset työtehtävät lisääntyvät ja henkilökunnan osaamista tällä alueella tulisi lisätä.

Lapsen kehityksen ja oppimisen tehostettu tuki (17 §) on sen sijaan epäselvemmin kirjattu. Ennen tehostetun tuen käyttöönottoa edellytetään pedagogisten arvioiden laatimista ja lasten huoltajien kuulemista. Henkilökunta tarvitsisi lisäkoulutusta, jotta heidän pedagoginen erityisosaaminen olisi vaaditulla tasolla.

Lapsen kehityksen ja oppimisen erityisen tuen (18 §) käyttöönotto edellyttää pedagogisen selvitysten tekemistä ja lapsen huoltajien kuulemista. Tässä kohtaa pedagogisia selvityksiä voi täydentää muiden viranomaisten lausunnoilla, kun tilanne vaatii.

5. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (23-26 §)

Opetuslautakunta pitää tärkeänä varhaiskasvatuksen suunnittelua ja arviointia.

Raportissa esitetään lakiin valtakunnallista (23 §), paikallista (24 §) sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa (25 §). Valtakunnallisen suunnitelman perusteet (23 §) ja varhaiskasvatuksen arviointivelvoite (26 §) olisivat riittäviä kirjauksia lainsäädännön tasolla. Toimintaa ohjaavat paikallisen suunnittelun ja lapsen varhaiskasvatuksen

suunnittelun sisällölliset säännökset voitaisiin antaa kunnille varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa.

6. Henkilöstön tehtävät ja kelpoisuusvaatimukset (27-32§)

Varhaiskasvatuksen opettajan (27 §) ja varhaiskasvatuksen sosionomin (28 §) nimike on määritelty erikseen, mutta työtehtäviä ei ole määritelty. Nimikkeitä käytetään vain rekrytointilanteessa ja sen jälkeen palveluksessa olevat kelpoisuuden omaavat henkilöt ovat henkilöstömitoituksessa samanarvoisia.

Ruotsinkielistä perhepäivähoitoon johtavaa ammattikoulutusta (30 §) sekä avustajille (32 §) suunnattua koulutusta ei ole yhtä laajalti kuin suomenkielistä, joten pätevyyden saaminen perhepäivähoitajille ja avustajille on vaikeaa.

Koulutetun henkilöstön saatavuus tulevaisuudessa on palvelujen turvaamisen kannalta ensiarvoisen tärkeää.

7. Päiväkodin henkilöstön mitoitus (35 §)

(35 §:n 2 mom.) (VNS 4/2006 vp, s. 36-37) ”Kun esiopetusta järjestetään päivähoitopaikassa, jossa lapsi on koko päivän, noudatetaan päivähoitoasetuksen 6 §:n 1 momentin säännöstä eli seitsemää yli kolmivuotiasta lasta kohden tulee olla yksi kasvatusvastuussa oleva henkilö. Kun esiopetusta järjestetään päivähoidossa vain esiopetukseen osallistuville lapsille sovelletaan henkilöstömitoituksessa päivähoitoasetuksen 6 §:n 2 momenttia eli yhtä kasvattajaa kohden ryhmässä voi olla enintään 13 lasta.”

(Kohti varhaiskasvatuslakia Varhaiskasvatusta koskevan lainsäädännön uudistamistyöryhmän raportti) ”Tarkoituksena olisi selkeyttää lainsäädäntöä ottamalla tätä koskeva säännös lakiin. Toisessa momentissa todettaisiin, että jos esiopetuksessa oleva lapsi tarvitsisi esiopetuksen lisäksi järjestettävää varhaiskasvatusta, joka järjestettäisiin välittömästi ennen tai jälkeen esiopetusta, noudatettaisiin myös esiopetuksen ajan 1 momentissa säädettyä mitoitusta.”

Opetuslautankunta toteaa, että päivähoitoasetuksen 6 §:n 1 momentin säännöksestä aiheutuu lisäkustannuksia esikouluille, jotka ovat Kunnallisen opetushenkilöstön virka-työehtosopimuksen alaisuudessa. Tämä tarkoittaisi, että henkilökunta kaksinkertaistuisi kolmessa esikoulukohteessa.

(35 §:n 3 mom.) ”Tällöin 1 momentissa säädettyjä suhdelukuja vastaavasti ryhmä koko olisi enintään 21 lasta kolme vuotta täyttäneiden kohdalla ja 12 alle kolmevuotiaiden osalta. Ryhmässä ei

saisi olla yhtä aikaa läsnä enempää kuin nämä määrät lapsia.” Paikallisesti osataan parhaiten arvioida lapsen tarpeet ja sopivan toiminnan ryhmät kulloisenakin aikana. Ryhmän koosta ei tulisi säätää laissa. (35 §:n 3 mom.)

8. Päiväkodin mitoituksesta poikkeaminen (36 §)

Työryhmän esitys henkilöstömitoituksen poikkeamisesta edellyttää päivittäisen toiminnan seurantajärjestelmän kehittämistä ja sillä on vaikutusta sijaistarpeen kasvuun. Ruotsinkieliset toimintayksiköt ovat suuruusluokaltaan pienempiä ja sijainiltaan harvemmassa kuin suomenkieliset yksiköt, mikä tekee henkilöstösiirroista hankalia ja lisää sijaisuuksia, jotta mitoituksesta poikkeaminen ei riko lakia.

Mitoituksen poikkeamisesta koskevasta säännöksestä seuraa suuret kustannukset ja se lisää tarvetta myös täydennyskoulutuksen järjestämiseen.

Opetuslautakunta ei hyväksy kyseissä olevaa poikkeussäännöstä. Opetuslautakunnan näkemyksen mukaan esitetyn kaltainen poikkeamissäännös aiheuttaa tilanteita, jolloin joudutaan harkitsemaan toimipisteiden sulkemista, mikäli sijaista ei ole saatavilla esityksessä mainitussa ajassa. Poikkeussääntöä ei tulisi säätää laissa (36 §).

9. Perhepäivähoidon henkilöstön mitoitus (38 § mom. 2)

Työryhmän esityksen mukaan ryhmäperhepäivähoidossa voisi olla enintään kaksi perhepäivähoitajaa hoitamassa yhteistä lapsiryhmää. Nykyinen lainsäädäntö on mahdollistanut myös kolmen perhepäivähoitajan käsittäviä lapsiryhmiä.

Ruotsinkielisiä ryhmäperhepäiväkoteja on 1.8.2014 yhteensä 10, joista 7 on kolmen perhepäivähoitajan ryhmäperhepäiväkoteja. Tämä tarkoittaa, että jos lopetetaan 7 ryhmäperhepäiväkotia, niin opetusvirastolta uupuu vähintään 84 tilapaikkaa. Jos 38 §:n 2 mom. toteutuu, opetusviraston tulisi löytää vastaavaa palvelua perheille.

Esittelijä

linjanjohtaja
Niclas Grönholm

Lisätiedot

Camilla Zakowski, suunnittelija, puhelin: 310 44802
camilla.zakowski(a)hel.fi

§ 342
Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, ettei se ota seuraavien viranomaisten viikolla 13 tekemiä päätöksiä käsiteltäväkseen:

sosiaali- ja terveyslautakunta	24.3.2015
- toinen jaosto	26.3.2015

Esittelijä

vs. apulaiskaupunginjohtaja
Pia Sutinen

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi
Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

vs. apulaiskaupunginjohtaja
Pia Sutinen

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi
Annikki Thoden, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36048
annikki.thoden(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 343
Lausunto Helsingin Hallinto-oikeudelle kaupunginvaltuuston päätöksestä 10.12.2014 § 411 tehdyistä valituksista asemakaava-asiassa (piirustus 12248 Vuosaaren voimalaitosalue)

HEL 2015-001046 T 03 01 01

Helsingin hallinto-oikeus Dnro 00340/14/4103

Päätös

Kaupunginhallitus antoi Helsingin hallinto-oikeudelle seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupunginvaltuusto on 10.12.2014 (§ 411) hyväksynyt 54. kaupunginosan (Vuosaari) korttelien 54152 ja 54318 katu-, satama-, rata-, virkistys-, vesi-, luonnonsuojelu- ja suojaviheralueiden sekä maantien alueen asemakaavan muutosehdotuksen 8.4.2014 päivätyn ja 4.11.2014 muutetun piirustuksen nro 12248 mukaisena ja asemakaavaselostuksesta ilmenevin perustein.

********** ovat tehneet 19.1.2015 valituksen valtuuston päätöksestä Helsingin hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeus on pyytänyt kaupunginhallitusta hankkimaan valituksen johdosta kaupunginvaltuuston lausunnon.

Valituksen keskeinen sisältö

Valittajat vaativat kaupunginvaltuuston päätöksen 10.12.2014 § 411 kumoamista lainvastaisena sellaisten varausten osalta, joiden muuttaminen on edellytyksenä kuljetinjärjestelmän sijoittamiselle melumuurin sisäpuolelle, välttämättömien oikeudenkäyntikulujen korvaamista laillisine korkoineen sekä katselmuksen suorittamista alueella.

Valitusoikeus ja määräajan noudattaminen

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 188 §:n 1 momentin mukaan muutosta asemakaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen haetaan valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään. Kuntalaissa säädettyä oikaisumenettelyä ei kuitenkaan sovelleta. Kuntalain 92 §:n 1 momentin mukaan kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Kuntalain 4 §:n mukaan kunnan jäsen on se, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa. Valittajat omistavat kiinteää omaisuutta

Helsingissä, joten he ovat kunnan jäseniä. Valittajilla on asiassa valitusoikeus.

Kuntalain 93 §:n mukaan kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. MRL 188 §:n 6 momentin mukaan kaavan hyväksymistä koskevan päätöksen katsotaan tulleen asianosaisten tietoon silloin, kun päätös on kuntalain 63 §:n mukaisesti asetettu yleisesti nähtäville.

Kaupunginvaltuuston 10.12.2014 päivätty pöytäkirja on pidetty yleisesti nähtävänä Helsingin kaupungin kirjaamossa 19.12.2014. Valitus on toimitettu hallinto-oikeudelle 19.1.2015. Valitus on toimitettu hallinto-oikeudelle määräajassa.

Valituksen hylkääminen

Kaupunginhallitus pyytää jäljempänä esitettävin perustein valituksen hylkäämistä. Kaupunginvaltuuston päätös ei ole syntynyt MRL:n asemakaavaa koskevien sisältövaatimusten tai menettelysäännösten vastaisesti. Kaava perustuu MRL:n edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Päätös on muiltakin osin lain mukainen.

Valituksen tutkimatta jättäminen

Kaupunginhallitus pyytää valituksen tutkimatta jättämistä siltä osin kuin se kohdistuu valtuuston päätöksen ja siihen sisältyvien kaavaratkaisujen tarkoituksenmukaisuuteen. Kunnallisvalitusta ei voi kuntalain 90 §:n 2 momentin mukaan tehdä päätöksen tarkoituksenmukaisuuteen liittyvillä perusteilla.

Valituksen keskeiset perusteet

Valitus kohdistuu Vuosaaren voimalaitoksen polttoaineen kuljettimen rakennusalaa koskevan kaavamerkinnän (ku) ja siihen liittyvien muiden varausten aiheuttamiin maisemavaikutuksiin, vaikutusten selvittämiseen (meluvaikutusten ja pölyn leviämisen selvittämiseen, maanomistajille aiheutuvan rajoituksen tai haitan selvittämiseen) ja kaavan sisältövaatimuksiin (elinympäristön laadun heikkenemiseen).

Kuljetinjärjestelmän rakennusalaa koskeva kaavamerkintä

Valittajat katsovat, että kuljetinradan sijoittaminen sataman melumuurin päälle tai sen ulkopuolelle kasvattaisi rakenteen kokonaiskorkeuden lähes 18 metriin, mistä aiheutuu huomattava muutos lähimaisemassa ja heikentää alueen maisemakuvaa huomattavasti. Kaavamerkintä mahdollistaa rakentamisen, jonka maisemavaikutukset olisivat kohtuuttomat.

Valittajat vaativat kuljetinjärjestelmää koskevien asemakaavan varausten muuttamista.

Kaavan vaikutusten selvittäminen maisemavaikutuksen, melun ja pölyn leviämisen osalta (MRL 9 §)

Valittajien mukaan kaava-aineisto ei tarjoa riittävää tietoa kaavan vaikutusten arvioimiseksi. Kaava-aineisto ei sisällä selvitystä pyrkimyksestä sijoittaa kuljetinrata meluesteen sisäpuolelle eikä havainnekuvia tai piirroksia, joiden perusteella maisemavaikutusta voitaisiin arvioida. Meluselvityksessä kuljetinradat on sijoitettu melumuurin sisäpuolelle, mutta täydennysselvityksestä ei ilmene, onko meluvaikutusta selvitetty kuljetinradan eri sijaintivaihtoehdoin. Lisäksi valittajat katsovat, että kuljettimen eri sijaintivaihtoehtojen vaikutusta ei ole selvitetty pölyn leviämisen osalta.

Kaavan sisältövaatimukset (MRL 54 §)

Valittajat katsovat, että kaava ei täytä asemakaavan sisältövaatimuksia. Kaavan varauksen toteuttaminen aiheuttaisi elinympäristön laadun merkityksellistä heikkenemistä ja kohtuutonta haittaa.

Valitusperusteiden oikeudellinen arviointi

Kaupunginhallitus viittaa asiassa kaupunginvaltuuston päätöksen 10.12.2014 § 411 perusteluihin ja muihin valmisteluasiakirjoista ilmeneviin seikkoihin sekä jäljempänä mainittuihin perusteisiin. Lisäksi kaupunginhallitus viittaa kaavaselostukseen, jossa on MRL 55 §:n 2 momentin mukaan esitetty asemakaavan perusteet.

Kuljetinjärjestelmän rakennusalaa koskeva kaavamerkintä

Kuljettimen rakennusalaa (ku) koskevan asemakaavamerkinnän mukaan ”Rakennusalalle saa rakentaa voimalaitoksen polttoaineita kuljettavia koteloituja ja äänieristettyjä kuljetinratoja tukirakenteineen. Kantavia rakenteita ei saa sijoittaa rata-alueelle, maantien alueelle eikä katualueille siten, että ne haittaavat liikennettä tai kunnossapitoa. Kuljettimen alituskorkeuden tulee katualueiden ja maantien alueen ajoradoilla olla vähintään 4,8 metriä ja rata-alueilla sekä Satamakaarella ja Rahtarinkadulla vähintään seitsemän metriä. Kuljettimen tulee sopeutua melumuurin arkkitehtuuriin ja olla vaakarakenteiden osalta väriltään vaalea. Kuljettimen pystyrakenteineen tulee muodostaa kaupunkikuvallisesti yhtenäinen kokonaisuus.”

Valituksenalaisen asemakaavamuutosehdotuksen mahdollistamalla polttoaineiden kuljetusjärjestelmällä tullaan siirtämään Vuosaaren

sataman polttoainelaiturista polttoaineita mahdollisesti rakennettavaan Vuosaaren C-voimalaitokseen. Vuosaaren C-voimalaitoksesta polttoainejärjestelmineen on laadittu kaavan laadinnan yhteydessä esisuunnitelma, ympäristövaikutusten arviointi ja Natura-arviointi.

Toimivaksi kuljettimen sijoitusratkaisuksi todettiin kaavamuutoksen valmisteluissa kuljettimen sijoittaminen joko melumuurin päälle tai melumuurin viereen sen koillispuolelle. Sataman koillisreunalta LS-k-kaavamerkinnällä varustetulta sataman alueelta on varattu kaava-alueen osa, jolle on sijoitettu rakennusala kuljettimelle.

Asemakaavan varauksia ei tarvitse muuttaa, jotta kuljetin voitaisiin rakentaa melumuurin sisäpuolelle. Kuljetin ulottuu joka tapauksessa satama-alueen ja melumuurin ulkopuolelle, koska voimala ei sijaitse satama-alueella.

Melumuurin sisäpuolelle toteutettuna kuljetinrata pystyrakenteineen sijoittuisi kaakkoispäästään noin 750 metrin matkalta sataman liikennettä palvelevan junaraiteen ja sen lastauslaiturin kohdalle tehden siten raiteen ja lastauslaiturin käytön mahdottomaksi. Melumuurin luoteispuolella kuljetinrata sijoittuisi tällöin satama-alueella sijaitsevalle, pitkäaikaisella vuokrasopimuksella satamatoimintaa harjoittavalle yritykselle vuokratulle maa-alueelle siten, että se ylittäisi yrityksen omistaman henkilöstö- ja pysäköintirakennuksen ja sivuaisi yrityksen omistamia varasto- ja korjaamorakennusta ja terminaalirakennusta ja mm. rajoittaisi kyseisten rakennusten ja vuokra-alueen käyttöä.

Kuljetinrata melumuurin sisäpuolelle toteutettuna rajoittaisi sekä satamatoimintaa harjoittavan yrityksen että koko Vuosaaren sataman toimintaa ja toiminnan kehittämistä tulevaisuudessa ja näin aiheuttaisi kohtuutonta haittaa alueen haltijalle.

Kaavan vaikutusten selvittäminen maisemavaikutuksen, melun ja pölyn leviämisen osalta (MRL 9 §)

MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan MRL

9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat.

Säännös korostaa jo laistakin ilmenevää joustavuuden periaatetta (Hallberg, Haapanala, Koljonen, Ranta, Maankäyttö- ja rakennuslaki, 2006, s. 837).

Lain esitöiden (HE 101/1998 vp., s. 63) mukaan riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin kuuluvat muun muassa kaavoitettavan alueen ja sen lähiympäristön luonnonoloja, rakennettua ja muuta kulttuuriympäristöä, väestön oloja, ympäristön tilaa, olevia ja suunniteltuja toimintoja, alueen kehitysnäkymiä ja muita kaavoituksessa tehtäviin ratkaisuihin vaikuttavia asioita koskevat tutkimukset ja selvitykset.

Vaikutusten riittävän selvittämisen ja arvioinnin kannalta on katsottava, että kaavoitusmenettelyyn yleensä kuuluu vähintään mahdollisten maankäytön muutosten ja nykyisen tilanteen välinen vaikutusten vertailu. Kaavan tavoitteiden ja sisällön riittävä arviointi edellyttää usein useampienkin vaihtoehtojen selvittämistä.

Oikeuskirjallisuudessa (Hallberg, Haapanala, Koljonen, Ranta, Maankäyttö- ja rakennuslaki, 2006, s. 51) todetaan, että vaikutukset on selvitettävä aina kaavaa laadittaessa tarpeellisessa määrin. Selvitysten ulottuvuus, laaja-alaisuus ja yksityiskohtaisuus sen sijaan voivat vaihdella kysymyksessä olevan kaavahankkeen luonteesta ja suunniteltujen toimintojen vaikutusten merkittävyydestä riippuen.

Vaikutusselvitysten riittävyyttä arvioidaan kaavalle laissa asetettujen sisältövaatimusten mukaan. Kaavaa laadittaessa vaikutukset on selvitettävä ja arvioitava siinä määrin, että voidaan varmistua siitä, että kaava täyttää sen sisällölle laissa asetetut vaatimukset. Kaavan vaikutuksia on myös voitava arvioida kokonaisuutena.

Ympäristöministeriön vaikutusarviointiohjeessa (Ympäristöministeriön ohje 10/2006, Vaikutusten arviointi kaavoituksessa, s. 45) todetaan, että riittävyyden arviointi on ensisijaisesti kunnan vastuulla, mutta asiaan voivat ottaa kantaa mm. kaavaa laativat ja erillisselvityksiä tekevät asiantuntijat ja viranomaiset.

Maisemavaikutuksen selvittäminen

Kaava-aineisto sisältää riittävän havainnekuva-aineiston kaavan vaikutusten arvioimiseksi, mm. valokuvasovituksia Helen Oy:n luonnosvaiheen arkkitehtisuunnitelmista. Kuvissa on esitetty uuden voimalan 3D-mallinnettu hahmo kuljetin- ja varastorakenteineen eri suunnista otettuihin valokuviin sovitettuna. Yksi kuvista on otettu

Porvarinlahden suunnasta (valittajien tiloista pohjoiseen) ja yksi mereltä Mölandetin suunnasta.

Kaavamuutoksen maisemavaikutukset on arvioitu kaavaselostuksessa s.28 - 29. Selostuksen mukaan suunnitellut uudet rakennukset ja rakenteet ovat suurikokoisia ja korkeita, mutta sijoittuvat pääosin jo rakennetuille voimalaitos- ja satama-alueille. Voimalaitos tulee näkymään läheisille virkistysalueille ja merelle, mutta korkeaa piippua lukuun ottamatta uudet rakenteet eivät tule näkymään nykyisille asuinalueille. Uuden rakentamisen maisemavaikutukset eivät merkittävästi muuta kaava-alueen ja ympäristön maisemakuvaa tai maisemarakennetta. Kuljetinrakenteet saattavat olla erittäin näkyviä satama-alueen ympäristössä riippuen niiden arkkitehtuurista ja värityksestä. Kuljettimet tulevat muodostamaan maisemassa satama - ja voimalaitosalueita reunustavan rakenteen, jonka olemusta ohjataan kaavamääräyksillä. Kuten edellä on todettu, kaavamääräyksissä todetaan, että kuljettimen tulee sopeutua melumuurin arkkitehtuuriin ja olla vaakarakenteiden osalta väriltään vaalea. Kuljettimen pystyrakenteineen tulee muodostaa kaupunkikuvallisesti yhtenäinen kokonaisuus.

Asemakaavan laatimisasiakirjoissa on havainnekuvia arkkitehtisuunnitelmista, jotka sisältävät myös näkymiä melumuurin suuntaan. Kaupunginhallitus katsoo kyseisten havainnekuvien olevan asemakaavamääräykset huomioon ottaen riittäviä. Lausunnon laatimista varten Helen Oy on kuitenkin teettänyt havainnekuvia kuljetinjärjestelmän sijoitusratkaisuista: melumuuri nyt, kuljetin melumuurin päällä ja kuljetin melumuurin koillispuolella (kuvaliite 1). Havainnekuvissa on myös näkymät valittajien kiinteistöiltä kohti melumuuria. Laaditut uudet havainnekuvat eivät anna aihetta muuttaa asemakaavaprosessin aikana tehtyjä arvioita kuljettimen maisemavaikutuksista.

Kuljettimen maisemavaikutukset eivät valittajien tiloilta katsottuna poikkea toisistaan, sijoitettiinpa kuljetin melumuurin sisä- tai ulkopuolelle, koska kuljetin on joka tapauksessa sijoitettava melumuuria korkeammalle.

Melu- ja pölynleviämisvaikutusten selvittäminen

Kaavamuutoksen meluvaikutukset on selvitetty ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) annetun lain ja asetuksen mukaisessa laajuudessa (Biopolttoaineen käytön lisääminen Helsingin energiatuotannossa, melumallinnus, ympäristövaikutusten arviointia varten, Helsingin Energia, Ramboll, 2014). Meluvaikutukset on arvioitu kaavaselostuksessa, s.30. Kuljettimella ei ole arvioitu olevan

meluvaikutusta, koska se tulee kaavamääräyksen mukaan koteloida ja äänieristää. Tarkat rajat melulle ja sen torjunnalle tullaan asettamaan voimalan ympäristöluvassa, joka tulee perustumaan asemakaavavaihetta tarkempiin suunnitelmiin. (Ympäristönsuojelulain 83 §:n 2 momentin mukaan jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon lupaharkinnassa, L27.6.2014/527. Ympäristönsuojelusta annetun asetuksen 14-21 §:ssä on säännökset lupapäätöksen sisällöstä , VnA 4.9.2014/713.)

Kuljetintekniikka on ollut pitkään käytössä teollisuudessa, minkä vuoksi sen toiminta ja vaikutukset tunnetaan hyvin. Kuljetinjärjestelmän melumallinnus ei kuljettimien alhaisen äänitason takia tuottaisi mitään lisäarvoa. Siksi sen laatimista tai sisällyttämistä jo tehtyihin melumallinnuksiin ei ole pidetty tarpeellisena. Lisäksi kuljetinjärjestelmä on osa ympäristölupaa edellyttävää voimalaitoskokonaisuutta, jolle ympäristöluvassa on asetettu myös melua koskevat lupamääräykset. Lupamääräysten noudattamista valvotaan lupapäätöksessä annettavilla melumittausmääräyksillä. Kuljetin sijoitettuna melumuurin päälle itse asiassa pienentäisi satamatoiminnan aiheuttamaa melua valittajien kiinteistöjen suuntaan.

Kuljetin tulee asemakaavamääräyksen mukaan koteloida, millä nimenomaan estetään pölyn leviäminen kuljettimesta. Näin ollen melu- ja pölyvaikutusten aiheutuminen kuljetinjärjestelmästä valittajien kiinteistöille ei ole mahdollista.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa todennut, että sillä ei ole huomauttamista melun eikä ilmanlaadun osalta.

Asemakaavan sisältövaatimukset, luonnonympäristön vaaliminen

MRL 54 §:n 2 momentin mukaan asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää.

Lisäksi kaupunginhallitus viittaa edellä kohdassa ”Melu- ja pölyvaikutusten selvittäminen” lausuttuun.

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan kun otetaan huomioon valituksenalaisen asemakaavaehdotuksen tarkoitus, kuljetinjärjestelmän sijoittaminen melumuurin päälle tai koillispuolelle ei aiheuta valittajien kiinteistöjen elinympäristön laadun sellaista

merkityksellistä heikkenemistä eikä muutenkaan sellaista kohtuutonta haittaa maanomistajalle, että asemakaavamerkintää ”ku” tulisi muuttaa. Valituksenalaisen asemakaavaehdotuksen tarkoitus on asemakaavan selostuksen mukaan mahdollistaa uuden biopolttoaineita hyödyntävän voimalaitoksen rakentaminen.

Edellä lausuttu huomioon ottaen voidaan todeta, että asemakaava nro 12248 täyttää MRL 54 §:n 2 momentissa säädetyt vaatimukset luonnonympäristön vaalimisesta.

Valituksissa ei ole tuotu esiin mitään sellaista, jonka perusteella kaupungin voitaisiin katsoa rikkoneen MRL 54 §:n 2 momentin säännöstä.

Oikeudenkäyntikulut

Kaupunginhallitus kiistää valittajien oikeudenkäyntikuluvaatimuksen.

Vedoten hallintolainkäyttölain 74 §:n 2 momenttiin kaupunginhallitus katsoo, että oikeudenkäynti ei ole aiheutunut viranomaisen virheestä eikä päätös ole virheellinen eikä puutteellinen.

Valituksessa ei ole tuotu esiin mitään sellaista, jonka perusteella kaupungin voitaisiin katsoa rikkoneen MRL:n 9 tai 54 §:n säännöksiä. Kaavapäätös ei ole syntynyt kuntalain 90 §:n tarkoittamalla tavalla virheellisessä järjestyksessä eikä päätös muutenkaan ole lainvastainen.

Katselmus

Helsingin kaupunki suhtautuu myönteisesti katselmuksen toimittamiseen alueella, jos hallinto-oikeus katsoo sen tarpeelliseksi.

Yhteenveto

Valituksissa ei ole esitetty sellaisia laillisuusperusteita, joiden perusteella päätös tulisi kumota. Kaava täyttää MRL 54 §:n sisältövaatimukset ja perustuu lain edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavapäätös ei siten ole syntynyt kuntalain 90 §:n tarkoittamalla tavalla virheellisessä järjestyksessä eikä päätös muutenkaan ole lainvastainen.

Kaupunginhallitus pyytää valitusten hylkäämistä perusteettomina ja niiden jättämistä tutkimatta päätöksen tarkoituksenmukaisuuteen kohdistuvilta osin.

Samalla kaupunginhallitus päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi
Taina Lehtinen, kaupunginasiamies, puhelin: 310 36552
taina.lehtinen(a)hel.fi

Liitteet

1	HAO:n lausuntopyyntö, valitus Vuosaaren voimalaitosalueen asemakaavasta
2	Liitteet Vuosaaren voimalaitosalueen asemakaavavalitukseen
3	Kuljettimen havainnekuvat

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote	Otteen liitteet
Oikeuspalvelut (lausunnon hallinto-oikeudelle toimittamista varten)	Esitysteksti Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Helen Oy	Esitysteksti Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Helsingin Satama Oy	Esitysteksti Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin kaupunginvaltuusto on 10.12.2014 (§ 411) hyväksynyt 54. kaupunginosan (Vuosaari) korttelien 54152 ja 54318 katu-, satama-, rata-, virkistys-, vesi-, luonnonsuojelu- ja suojaviheralueiden sekä maantien alueen asemakaavan muutosehdotuksen 8.4.2014 päivätyn ja 4.11.2014 muutetun piirustuksen nro 12248 mukaisena ja asemakaavaselostuksesta ilmenevin perustein.

********** ovat tehneet 19.1.2015 valituksen valtuuston päätöksestä Helsingin hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeus on pyytänyt

kaupunginhallitusta hankkimaan valituksen johdosta kaupunginvaltuuston lausunnon.

Kaupunginhallituksen johtosäännön 8 §:n 2 momentin 5 kohdan mukaan kaupunginhallitus antaa selityksen kaupunginvaltuuston päätöstä koskevan valituksen johdosta, jos kaupunginhallitus katsoo voivansa yhtyä kaupunginvaltuuston päätöksen lopputulokseen.

Esittelijä toteaa, että lausunto on kaupunginkanslian oikeuspalveluiden yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston, Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n kanssa laatiman lausunnon mukainen.

Esittelijä yhtyy lausuntoehdotuksessa esitettyyn.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi
Taina Lehtinen, kaupunginasiamies, puhelin: 310 36552
taina.lehtinen(a)hel.fi

Liitteet

1	HAO:n lausuntopyyntö, valitus Vuosaaren voimalaitosalueen asemakaavasta
2	Liitteet Vuosaaren voimalaitosalueen asemakaavavalitukseen
3	Kuljettimen havainnekuvat

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote	**Otteen liitteet**
Oikeuspalvelut (lausunnon hallinto-oikeudelle toimittamista varten)	Esitysteksti Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Helen Oy	Esitysteksti Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Helsingin Satama Oy	Esitysteksti Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunkisuunnitteluvirasto

Päätöshistoria

Kaupunginkanslia Oikeuspalvelut 24.3.2015

HEL 2015-001046 T 03 01 01

Helsingin hallinto-oikeus Dnro 00340/14/4103

Helsingin kaupunginvaltuusto on 10.12.2014 (§ 411) hyväksynyt 54. kaupunginosan (Vuosaari) korttelien 54152 ja 54318 katu-, satama-, rata-, virkistys-, vesi-, luonnonsuojelu- ja suojaviheralueiden sekä maantien alueen asemakaavan muutosehdotuksen 8.4.2014 päivätyn ja 4.11.2014 muutetun piirustuksen nro 12248 mukaisena ja asemakaavaselostuksesta ilmenevin perustein.

********** ovat tehneet 19.1.2015 valituksen valtuuston päätöksestä Helsingin hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeus on pyytänyt kaupunginhallitusta hankkimaan valituksen johdosta kaupunginvaltuuston lausunnon.

Valituksen keskeinen sisältö

Valittajat vaativat kaupunginvaltuuston päätöksen 10.12.2014 § 411 kumoamista lainvastaisena sellaisten varausten osalta, joiden muuttaminen on edellytyksenä kuljetinjärjestelmän sijoittamiselle melumuurin sisäpuolelle, välttämättömien oikeudenkäyntikulujen korvaamista laillisine korkoineen sekä katselmuksen suorittamista alueella.

Valitusoikeus ja määräajan noudattaminen

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 188 §:n 1 momentin mukaan muutosta asemakaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen haetaan valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään. Kuntalaissa säädettyä oikaisumenettelyä ei kuitenkaan sovelleta. Kuntalain 92 §:n 1 momentin mukaan kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Kuntalain 4 §:n mukaan kunnan jäsen on se, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa. Valittajat omistavat kiinteää omaisuutta Helsingissä, joten he ovat kunnan jäseniä. Valittajilla on asiassa valitusoikeus.

Kuntalain 93 §:n mukaan kunnallisvalitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. MRL 188 §:n 6 momentin

mukaan kaavan hyväksymistä koskevan päätöksen katsotaan tulleen asianosaisten tietoon silloin, kun päätös on kuntalain 63 §:n mukaisesti asetettu yleisesti nähtäville.

Kaupunginvaltuuston 10.12.2014 päivätty pöytäkirja on pidetty yleisesti nähtävänä Helsingin kaupungin kirjaamossa 19.12.2014. Valitus on toimitettu hallinto-oikeudelle 19.1.2015. Valitus on toimitettu hallinto-oikeudelle määräajassa.

Lausunto valituksen johdosta

Oikeuspalvelut toteaa, että kaupunginhallituksen tulisi antaa valituksen johdosta hallinto-oikeudelle seuraava lausunto. Lausunto on laadittu yhteistyössä kaupunkisuunnitteluviraston, Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n kanssa.

Valituksen hylkääminen

Kaupunginhallitus pyytää jäljempänä esitettävin perustein valituksen hylkäämistä. Kaupunginvaltuuston päätös ei ole syntynyt MRL:n asemakaavaa koskevien sisältövaatimusten tai menettelysäännösten vastaisesti. Kaava perustuu MRL:n edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Päätös on muiltakin osin lain mukainen.

Valituksen tutkimatta jättäminen

Kaupunginhallitus pyytää valituksen tutkimatta jättämistä siltä osin kuin se kohdistuu valtuuston päätöksen ja siihen sisältyvien kaavaratkaisujen tarkoituksenmukaisuuteen. Kunnallisvalitusta ei voi kuntalain 90 §:n 2 momentin mukaan tehdä päätöksen tarkoituksenmukaisuuteen liittyvillä perusteilla.

Valituksen keskeiset perusteet

Valitus kohdistuu Vuosaaren voimalaitoksen polttoaineen kuljettimen rakennusalaa koskevan kaavamerkinnän (ku) ja siihen liittyvien muiden varausten aiheuttamiin maisemavaikutuksiin, vaikutusten selvittämiseen (meluvaikutusten ja pölyn leviämisen selvittämiseen, maanomistajille aiheutuvan rajoituksen tai haitan selvittämiseen) ja kaavan sisältövaatimuksiin (elinympäristön laadun heikkenemiseen).

Kuljetinjärjestelmän rakennusalaa koskeva kaavamerkintä

Valittajat katsovat, että kuljetinradan sijoittaminen sataman melumuurin päälle tai sen ulkopuolelle kasvattaisi rakenteen kokonaiskorkeuden lähes 18 metriin, mistä aiheutuu huomattava muutos lähimaisemassa ja heikentää alueen maisemakuvaa huomattavasti. Kaavamerkintä

mahdollistaa rakentamisen, jonka maisemavaikutukset olisivat kohtuuttomat.

Valittajat vaativat kuljetinjärjestelmää koskevien asemakaavan varausten muuttamista.

Kaavan vaikutusten selvittäminen maisemavaikutuksen, melun ja pölyn leviämisen osalta (MRL 9 §)

Valittajien mukaan kaava-aineisto ei tarjoa riittävää tietoa kaavan vaikutusten arvioimiseksi. Kaava-aineisto ei sisällä selvitystä pyrkimyksestä sijoittaa kuljetinrata meluesteen sisäpuolelle eikä havainnekuvia tai piirroksia, joiden perusteella maisemavaikutusta voitaisiin arvioida. Meluselvityksessä kuljetinradat on sijoitettu melumuurin sisäpuolelle, mutta täydennysselvityksestä ilmene, onko meluvaikutusta selvitetty kuljetinradan eri sijaintivaihtoehdoin. Lisäksi valittajat katsovat, että kuljettimen eri sijaintivaihtoehtojen vaikutusta ei ole selvitetty pölyn leviämisen osalta.

Kaavan sisältövaatimukset (MRL 54 §)

Valittajat katsovat, että kaava ei täytä asemakaavan sisältövaatimuksia. Kaavan varauksen toteuttaminen aiheuttaisi elinympäristön laadun merkityksellistä heikkenemistä ja kohtuutonta haittaa.

Valitusperusteiden oikeudellinen arviointi

Kaupunginhallitus viittaa asiassa kaupunginvaltuuston päätöksen 10.12.2014 § 411 perusteluihin ja muihin valmisteluasiakirjoista ilmeneviin seikkoihin sekä jäljempänä mainittuihin perusteisiin. Lisäksi kaupunginhallitus viittaa kaavaselostukseen, jossa on MRL 55 §:n 2 momentin mukaan esitetty asemakaavan perusteet.

Kuljetinjärjestelmän rakennusalaa koskeva kaavamerkintä

Kuljettimen rakennusalaa (ku) koskevan asemakaavamerkinnän mukaan ”Rakennusalalle saa rakentaa voimalaitoksen polttoaineita kuljettavia koteloituja ja äänieristettyjä kuljetinratoja tukirakenteineen. Kantavia rakenteita ei saa sijoittaa rata-alueelle, maantien alueelle eikä katualueille siten, että ne haittaavat liikennettä tai kunnossapitoa. Kuljettimen alituskorkeuden tulee katualueiden ja maantien alueen ajoradoilla olla vähintään 4,8 metriä ja rata-alueilla sekä Satamakaarella ja Rahtarinkadulla vähintään seitsemän metriä. Kuljettimen tulee sopeutua melumuurin arkkitehtuuriin ja olla vaakarakenteiden osalta väriltään vaalea. Kuljettimen pystyrakenteineen tulee muodostaa kaupunkikuvallisesti yhtenäinen kokonaisuus.”

Valituksenalaisen asemakaavamuutosehdotuksen mahdollistamalla polttoaineiden kuljetusjärjestelmällä tullaan siirtämään Vuosaaren sataman polttoainelaiturista polttoaineita mahdollisesti rakennettavaan Vuosaaren C-voimalaitokseen. Vuosaaren C-voimalaitoksesta polttoainejärjestelmineen on laadittu kaavan laadinnan yhteydessä esisuunnitelma, ympäristövaikutusten arviointi ja Natura-arviointi.

Toimivaksi kuljettimen sijoitusratkaisuksi todettiin kaavamuutoksen valmisteluissa kuljettimen sijoittaminen joko melumuurin päälle tai melumuurin viereen sen koillispuolelle. Sataman koillisreunalta LS-k-kaavamerkinnällä varustetulta sataman alueelta on varattu kaava-alueen osa, jolle on sijoitettu rakennusala kuljettimelle.

Melumuurin sisäpuolelle toteutettuna kuljetinrata pystyrakenteineen sijoittuisi kaakkoispäästään noin 750 metrin matkalta sataman liikennettä palvelevan junaraiteen ja sen lastauslaiturin kohdalle tehden siten raiteen ja lastauslaiturin käytön mahdottomaksi. Melumuurin luoteispuolella kuljetinrata sijoittuisi tällöin satama-alueella sijaitsevalle, pitkäaikaisella vuokrasopimuksella satamatoimintaa harjoittavalle yritykselle vuokratulle maa-alueelle siten, että se ylittäisi yrityksen omistaman henkilöstö- ja pysäköintirakennuksen ja sivuaisi yrityksen omistamia varasto- ja korjaamorakennusta ja terminaalirakennusta ja mm. rajoittaisi kyseisten rakennusten ja vuokra-alueen käyttöä.

Kuljetinrata melumuurin sisäpuolelle toteutettuna rajoittaisi sekä satamatoimintaa harjoittavan yrityksen että koko Vuosaaren sataman toimintaa ja toiminnan kehittämistä tulevaisuudessa ja näin aiheuttaisi kohtuutonta haittaa alueen haltijalle.

Asemakaavan varauksia ei tarvitse muuttaa, jotta kuljetin voitaisiin rakentaa melumuurin sisäpuolelle. Kuljetin ulottuu joka tapauksessa satama-alueen ja melumuurin ulkopuolelle, koska voimala ei sijaitse satama-alueella.

Kaavan vaikutusten selvittäminen maisemavaikutuksen, melun ja pölyn leviämisen osalta (MRL 9 §)

MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen (MRA) 1 §:n mukaan MRL

9 §:ssä tarkoitettuja kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat.

Säännös korostaa jo laistakin ilmenevää joustavuuden periaatetta (Hallberg, Haapanala, Koljonen, Ranta, Maankäyttö- ja rakennuslaki, 2006, s. 837).

Lain esitöiden (HE 101/1998 vp., s. 63) mukaan riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin kuuluvat muun muassa kaavoitettavan alueen ja sen lähiympäristön luonnonoloja, rakennettua ja muuta kulttuuriympäristöä, väestön oloja, ympäristön tilaa, olevia ja suunniteltuja toimintoja, alueen kehitysnäkymiä ja muita kaavoituksessa tehtäviin ratkaisuihin vaikuttavia asioita koskevat tutkimukset ja selvitykset.

Vaikutusten riittävän selvittämisen ja arvioinnin kannalta on katsottava, että kaavoitusmenettelyyn yleensä kuuluu vähintään mahdollisten maankäytön muutosten ja nykyisen tilanteen välinen vaikutusten vertailu. Kaavan tavoitteiden ja sisällön riittävä arviointi edellyttää usein useampienkin vaihtoehtojen selvittämistä.

Oikeuskirjallisuudessa (Hallberg, Haapanala, Koljonen, Ranta, Maankäyttö- ja rakennuslaki, 2006, s. 51) todetaan, että vaikutukset on selvitettävä aina kaavaa laadittaessa tarpeellisessa määrin. Selvitysten ulottuvuus, laaja-alaisuus ja yksityiskohtaisuus sen sijaan voivat vaihdella kysymyksessä olevan kaavahankkeen luonteesta ja suunniteltujen toimintojen vaikutusten merkittävyydestä riippuen.

Vaikutusselvitysten riittävyyttä arvioidaan kaavalle laissa asetettujen sisältövaatimusten mukaan. Kaavaa laadittaessa vaikutukset on selvitettävä ja arvioitava siinä määrin, että voidaan varmistua siitä, että kaava täyttää sen sisällölle laissa asetetut vaatimukset. Kaavan vaikutuksia on myös voitava arvioida kokonaisuutena.

Ympäristöministeriön vaikutusarviointiohjeessa (Ympäristöministeriön ohje 10/2006, Vaikutusten arviointi kaavoituksessa, s. 45) todetaan, että riittävyyden arviointi on ensisijaisesti kunnan vastuulla, mutta asiaan voivat ottaa kantaa mm. kaavaa laativat ja erillisselvityksiä tekevät asiantuntijat ja viranomaiset.

Maisemavaikutuksen selvittäminen

Kaava-aineisto sisältää riittävän havainnekuva-aineiston kaavan vaikutusten arvioimiseksi, mm. valokuvasovituksia Helen Oy:n luonnosvaiheen arkkitehtisuunnitelmista. Kuvissa on esitetty uuden voimalan 3D-mallinnettu hahmo kuljetin- ja varastorakenteineen eri suunnista otettuihin valokuviin sovitettuna. Yksi kuvista on otettu

Porvarinlahden suunnasta (valittajien tiloista pohjoiseen) ja yksi mereltä Mölandetin suunnasta.

Kaavamuutoksen maisemavaikutukset on arvioitu kaavaselostuksessa s.28 - 29. Selostuksen mukaan suunnitellut uudet rakennukset ja rakenteet ovat suurikokoisia ja korkeita, mutta sijoittuvat pääosin jo rakennetuille voimalaitos- ja satama-alueille. Voimalaitos tulee näkymään läheisille virkistysalueille ja merelle, mutta korkeaa piippua lukuun ottamatta uudet rakenteet eivät tule näkymään nykyisille asuinalueille. Uuden rakentamisen maisemavaikutukset eivät merkittävästi muuta kaava-alueen ja ympäristön maisemakuvaa tai maisemarakennetta. Kuljetinrakenteet saattavat olla erittäin näkyviä satama-alueen ympäristössä riippuen niiden arkkitehtuurista ja värityksestä. Kuljettimet tulevat muodostamaan maisemassa satama - ja voimalaitosalueita reunustavan rakenteen, jonka olemusta ohjataan kaavamääräyksillä. Kuten edellä on todettu, kaavamääräyksissä todetaan, että kuljettimen tulee sopeutua melumuurin arkkitehtuuriin ja olla vaakarakenteiden osalta väriltään vaalea. Kuljettimen pystyrakenteineen tulee muodostaa kaupunkikuvallisesti yhtenäinen kokonaisuus.

Asemakaavan laatimisasiakirjoissa on havainnekuvia arkkitehtisuunnitelmista, jotka sisältävät myös näkymiä melumuurin suuntaan. Kaupunginhallitus katsoo kyseisten havainnekuvien olevan asemakaavamääräykset huomioon ottaen riittäviä. Lausunnon laatimista varten Helen Oy on kuitenkin teettänyt havainnekuvia kuljetinjärjestelmän sijoitusratkaisuista: melumuuri nyt, kuljetin melumuurin päällä ja kuljetin melumuurin koillispuolella (kuvaliite 1). Havainnekuvissa on myös näkymät valittajien kiinteistöiltä kohti melumuuria. Laaditut uudet havainnekuvat eivät anna aihetta muuttaa asemakaavaprosessin aikana tehtyjä arvioita kuljettimen maisemavaikutuksista.

Kuljettimen maisemavaikutukset eivät valittajien tiloilta katsottuna poikkea toisistaan, sijoitettiinpa kuljetin melumuurin sisä- tai ulkopuolelle, koska kuljetin on joka tapauksessa sijoitettava melumuuria korkeammalle.

Melu- ja pölynleviämisvaikutusten selvittäminen

Kaavamuutoksen meluvaikutukset on selvitetty ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA) annetun lain ja asetuksen mukaisessa laajuudessa (Biopolttoaineen käytön lisääminen Helsingin energiatuotannossa, melumallinnus, ympäristövaikutusten arviointia varten, Helsingin Energia, Ramboll, 2014). Meluvaikutukset on arvioitu kaavaselostuksessa, s.30. Kuljettimella ei ole arvioitu olevan

meluvaikutusta, koska se tulee kaavamääräyksen mukaan koteloida ja äänieristää. Tarkat rajat melulle ja sen torjunnalle tullaan asettamaan voimalan ympäristöluvassa, joka tulee perustumaan asemakaavavaihetta tarkempiin suunnitelmiin. (Ympäristönsuojelulain 83 §:n 2 momentin mukaan jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon lupaharkinnassa, L27.6.2014/527. Ympäristönsuojelusta annetun asetuksen 14-21 §:ssä on säännökset lupapäätöksen sisällöstä , VnA 4.9.2014/713.)

Kuljetintekniikka on ollut pitkään käytössä teollisuudessa, minkä vuoksi sen toiminta ja vaikutukset tunnetaan hyvin. Kuljetinjärjestelmän melumallinnus ei kuljettimien alhaisen äänitason takia tuottaisi mitään lisäarvoa. Siksi sen laatimista tai sisällyttämistä jo tehtyihin melumallinnuksiin ei ole pidetty tarpeellisena. Lisäksi kuljetinjärjestelmä on osa ympäristölupaa edellyttävää voimalaitoskokonaisuutta, jolle ympäristöluvassa on asetettu myös melua koskevat lupamääräykset. Lupamääräysten noudattamista valvotaan lupapäätöksessä annettavilla melumittausmääräyksillä. Kuljetin sijoitettuna melumuurin päälle itse asiassa pienentäisi satamatoiminnan aiheuttamaa melua valittajien kiinteistöjen suuntaan.

Kuljetin tulee asemakaavamääräyksen mukaan koteloida, millä nimenomaan estetään pölyn leviäminen kuljettimesta. Näin ollen melu- ja pölyvaikutusten aiheutuminen kuljetinjärjestelmästä valittajien kiinteistöille ei ole mahdollista.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa todennut, että sillä ei ole huomauttamista melun eikä ilmanlaadun osalta.

Asemakaavan sisältövaatimukset, luonnonympäristön vaaliminen

MRL 54 §:n 2 momentin mukaan asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää.

Lisäksi kaupunginhallitus viittaa edellä kohdassa ”Melu- ja pölyvaikutusten selvittäminen” lausuttuun.

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan kun otetaan huomioon valituksenalaisen asemakaavaehdotuksen tarkoitus, kuljetinjärjestelmän sijoittaminen melumuurin päälle tai koillispuolelle ei aiheutua valittajien kiinteistöjen elinympäristön laadun sellaista

merkityksellistä heikkenemistä eikä muutenkaan sellaista kohtuutonta haittaa maanomistajalle, että asemakaavamerkintää ”ku” tulisi muuttaa. Valituksenalaisen asemakaavaehdotuksen tarkoitus on asemakaavan selostuksen mukaan mahdollistaa uuden biopolttoaineita hyödyntävän voimalaitoksen rakentaminen.

Edellä lausuttu huomioon ottaen voidaan todeta, että asemakaava nro 12248 täyttää MRL 54 §:n 2 momentissa säädetyt vaatimukset luonnonympäristön vaalimisesta.

Valituksissa ei ole tuotu esiin mitään sellaista, jonka perusteella kaupungin voitaisiin katsoa rikkoneen MRL 54 §:n 2 momentin säännöstä.

Oikeudenkäyntikulut

Kaupunginhallitus kiistää valittajien oikeudenkäyntikuluvaatimuksen.

Vedoten hallintolainkäyttölain 74 §:n 2 momenttiin kaupunginhallitus katsoo, että oikeudenkäynti ei ole aiheutunut viranomaisen virheestä eikä päätös ole virheellinen eikä puutteellinen.

Valituksessa ei ole tuotu esiin mitään sellaista, jonka perusteella kaupungin voitaisiin katsoa rikkoneen MRL:n 9 tai 54 §:n säännöksiä. Kaavapäätös ei ole syntynyt kuntalain 90 §:n tarkoittamalla tavalla virheellisessä järjestyksessä eikä päätös muutenkaan ole lainvastainen.

Katselmus

Helsingin kaupunki suhtautuu myönteisesti katselmuksen toimittamiseen alueella, jos hallinto-oikeus katsoo sen tarpeelliseksi.

Yhteenveto

Valituksissa ei ole esitetty sellaisia laillisuusperusteita, joiden perusteella päätös tulisi kumota. Kaava täyttää MRL 54 §:n sisältövaatimukset ja perustuu lain edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavapäätös ei siten ole syntynyt kuntalain 90 §:n tarkoittamalla tavalla virheellisessä järjestyksessä eikä päätös muutenkaan ole lainvastainen.

Kaupunginhallitus pyytää valitusten hylkäämistä perusteettomina ja niiden jättämistä tutkimatta päätöksen tarkoituksenmukaisuuteen kohdistuvilta osin.

Lisätiedot

Taina Lehtinen, kaupunginasiamies, puhelin: 310 36552
taina.lehtinen(a)hel.fi

§ 344
Lausunto Uudenmaan liitolle Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

HEL 2015-000583 T 10 03 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa Uudenmaan liitolle seuraavan lausunnon:

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavalla tarkistetaan voimassa olevia maakuntakaavoja ja sen aikatähtäin on vuosi 2040. Kaavakierroksella pyritään strategisempaan maakuntakaavaan. Lähtökohtana on hyväksytty Uusimaa-ohjelma, jonka strategisia tavoitteita 4. vaihemaakuntakaava toteuttaa. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan kaavakartta, kartta kumottavista merkinnöistä sekä merkinnät ja määräykset ovat vahvistettavia asiakirjoja. Kaavaselostusta ja sen selventäviä ja taustoittavia liitekarttoja ei vahvisteta. Kaavassa käytetään aluevaraus-, kohde- ja viivamerkintöjä sekä ominaisuusmerkintöjä ja kehittämisperiaatemerkintöjä. Aluemerkinnöillä osoitetaan pääasiasiallinen käyttötarkoitus.

Östersundomin alue ei kuulu 4. vaihemaakuntakaavan alueeseen. Östersundomin 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksessa, josta kaupunki antaa lausuntonsa omana asianaan, on otettu huomioon 4. vaihemaakuntakaavan tavoitteet.

Pyrkimys strategisempaan maakuntakaavaan on Helsingin kannalta myönteinen asia. Maakuntatason kaavaratkaisun tulee olla tavoitteellinen samalla kun se tukee tarkempiasteista suunnittelua eikä jätä vaikeasti tulkittavia rajauksia. Kokonaistilanteen hahmottamisessa maakuntakaavan epävirallinen yhdistelmäkartta on välttämätön. Jotta kaavakartan strategisuus tulisi paremmin esiin, kaavakartan aluerajausten tulkintaa koskeva määräysteksti olisi hyvä lisätä kaavamääräyksen yhteyteen.

Helsingissä on käynnissä uuden yleiskaavan laatiminen. Vuonna 2012 laadittiin yleiskaavan työohjelma ja määriteltiin sen keskeiset lähtökohdat ja mitoitus. Joulukuussa 2013 hyväksytyn yleiskaavavision perusteella on laadittu yleiskaavaluonnos, jonka kaupunkisuunnittelulautakunta päätti asettaa nähtäville 16.12.2014. Helsingin yleiskaavan tavoitteena on vahvistaa Helsingin ja samalla koko seudun kilpailukykyä osoittamalla pitkällä aikavälillä rakentamismahdollisuuksia kaupunkirakennetta tiivistämällä ja luoda edellytykset elinvoimaiselle elinkeinorakenteelle säilyttämällä

kaupunkiympäristön korkea laatu ja houkuttelevuus. Helsingin yleiskaavan luonnos on ollut nähtävillä samaan aikaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksen kanssa.

Maakunnallinen kaavatyö tukee erinomaisesti Helsingissä käynnissä olevaa yleiskaavan valmistelua. Helsingin yleiskaavaa on laadittu hyvässä yhteistyössä Uudenmaan liiton kanssa ja molempien prosessien lähtökohdat ja tavoitteet ovat linjassa keskenään.

Helsingin seudulla on käynnissä useita muita seudullisia maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyviä selvityksiä. Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaa (HLJ2015) ja Helsingin seudun 14 kunnan yhteistä maankäytön suunnitelmaa (MASU) on laadittu yhteistyössä alueen kuntien, Helsingin seudun liikenteen ja Uudenmaan liiton kesken. Alueelle on laadittu yhteinen asuntostrategia vuoteen 2025. Yhdessä nämä kolme suunnitelmaa luovat pohjan seuraavalle MAL-aiesopimukselle ja tukevat maakuntakaavan tavoitteita toimivasta ja kestävästä yhdyskuntarakenteesta ja kilpailukykyä vahvistavasta liikennejärjestelmästä.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan tavoitealueita ovat elinkeinot ja innovaatiotoiminta, logistiikka, tuulivoima, viherrakenne ja kulttuuriympäristöt. Näitä luonnoksen näkökulmia arvioidaan lausunnossa aihealueittain.

Elinkeinot ja innovaatiotoiminta

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan kärkitavoitteet elinkeino- ja innovaatiotoiminnan kehittämiseksi ovat yhtenevät Helsingin uuden yleiskaavan kanssa. Maakuntahallituksen hyväksymissä elinkeinojen ja innovaatiotoiminnan suunnitteluperiaatteissa on nostettu tärkeään asemaan huolehtiminen riittävästä asuntotuotannosta ja sitä kautta riittävästä työvoiman tarjonnasta. Erityisen tärkeänä pidetään joukkoliikenteeseen tukeutuvan yhdyskuntarakenteen kehittämistä ja monipuolisten keskusta-alueiden ja hyvän elinympäristön merkitystä elinkeinoelämän kilpailukyvylle.

Ns. innovaatio-ekosysteemien tukemiseksi nostetaan esiin vastaavia toimenpiteitä: kaupunkirakenteen tiivistäminen, etäisyyksien ja matka-aikojen lyhentäminen, erottelevien ja eristävien tekijöiden poistaminen sekä panostaminen elämänlaatua ja vetovoimaisuutta lisääviin tekijöihin.

Maakuntakaavassa on otettava huomioon Helsingin erityisluonne seudun ydinalueena ja mahdollistettava valtion ja seudun kuntien välisen sopimuksen (valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen sopimus suurten infrahankkeiden tukemiseksi ja asumisen

edistämiseksi) mukaisen vuotuisen asuntorakentamisen toteutumisedellytykset myös Helsingissä. Sopimuksessa Helsingin kaupunki on osaltaan sitoutunut kaavoituksen vauhdittamiseen ja tonttitarjonnan merkittävään lisäämiseen. Ristiriitoja voi syntyä erityisesti asuntorakentamisen, kulttuuriympäristöjen ja viherrakenteen yhteensovittamisessa – maakuntakaavan merkintöjen tulee olla seudun rakenteen tiivistymistä tukevia, ei sitä rajoittavia. Helsinki kantaa seudun asuntotuotannosta suurimman vastuun ja on työpaikkatarjonnan näkökulmasta seudun merkittävin alue.

Helsingin osalta Malmin lentokenttäalueen varaaminen maakuntakaavaluonnoksessa tiivistettäväksi, kestävään liikennejärjestelmään tukeutuvaksi taajama-alueeksi on merkittävä ja oikea ratkaisu. Joukkoliikenneyhteytenä Malmille voisi toimia pikaraitiotie, jota esitetään mm. Helsingin yleiskaavaluonnoksessa.

Helsinki pitää hyvänä maakuntakaavan luonnoksen tavoitteita, joissa palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja sijoittuvat nykyisiä rakenteita hyödyntäen sekä ympäristö huomioiden. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi joukkoliikenteen kehittäminen on merkittävä keino.

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa tulee elinkeinojen ja kilpailukyvyn osalta ottaa huomioon satamien ja muiden liikenteen solmukohtien saavutettavuus ja joustava liikenneverkosto sekä toisiaan täydentävät liikennemuodot, esim. Helsingin satamanosien ja Helsinki – Vantaan lentoaseman yhteydet. Myös työpaikkojen saavutettavuus ja kansainvälinen työmatkaliikenne on otettava huomioon.

Logistiikka

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa on otettu logistiikan erityiskysymykset pääpiirteissään hyvin huomioon. Seudun tärkeimpien logistiikkakeskittymien merkitseminen kartalle tukee logistiikan tilatarpeiden ratkaisemista ja osoittaa alan toimijoille maakunnan tavoitetilan logistiikan seudullisille ratkaisuille. Logistiikkakeskittymien synnyttämät synergiahyödyt tukevat koko maakunnan talouskasvua.

Riittävän suuret logistiikan keskittymät monipuolisine palveluineen myös lisäävät Etelä-Suomen kuljetuskäytävien kansallista ja kansainvälistä vetovoimaa ja parantavat saavutettavuutta. Helsingin kannalta merkittävän uuden logistiikka-alueen varaaminen Helsinki-Vantaan lentokentän pohjoispuolelta ja siihen liittyvä sujuva uusi tieliikenneyhteys Lahdenväylältä Hämeenlinnanväylälle (Kehä IV) sekä Sipoon Bastukärrin logistiikka-alueen merkittävä laajennusvaraus tukevat Vuosaaren sataman toiminnan kehittämistä.

Lentoaseman seudun sekä Kehä III:n logistiikka-alueiden kehittäminen on Helsingin näkökulmasta tärkeää. Helsingin yleiskaavan ja Östersundomin yhteisen yleiskaavan suunnittelussa erityisesti Vuosaaren sataman ja lentoaseman välinen Kehä III:n tukeutuva vyöhyke on strategisesti keskeisessä asemassa.

Helsingin ja koko maakunnan edun kannalta on keskeistä erityisesti Vuosaaren sataman yhteyksistä huolehtiminen. Vuosaaren satama on kulutustavaroiden kuljetusten tärkeä läpivirtauspaikka. Tämä rooli tulee säilymään merkittävänä myös tulevaisuudessa. Kaavaselostuksessa todetaan, että tulevaisuudessa tulee varautua raideliikenteen kasvuun kuljetuksissa. Tämä kehityssuunta olisi erityisesti päästöjen rajoittamisen näkökulmasta suotava ja on hyvä, että sitä tuetaan. Helsingin uudessa yleiskaavassa varaudutaan myös matkustajaterminaalin rakentamiseen Vuosaareen, mikäli sellainen katsotaan tarpeelliseksi esimerkiksi kantakaupungin satama-alueiden kapasiteetin täyttyessä.

Kaavaluonnoksessa esitetään kauppamerenkulun satamat ja väylät vain osittain. Liiteaineistossa ne esitetään kokonaisuudessaan. Logistiikan alueella ja reiteillä on vaikutusta muuhun maankäyttöön ja kokonaisuuden hahmottamisella on merkitystä jatkosuunnittelun kannalta. Siten logistiikan kokonaiskuvan ja mahdollisuuksien vuoksi olisi tarkoituksenmukaista esittää koko logistinen ketju: satamat, lentoasemat, raideverkko, logistiikka-alueet jne. samalla kaavakartalla. Kaavan liiteaineistossa tulisi esittää raskaan liikenteen reitit ja valtakunnallisesti tärkeät kuljetusreitit (erikoiskuljetusreitit, vaarallisten aineiden kuljetusreitit ja raskaan liikenteen levähdyspaikat) ja mm. Länsiväylän erikoiskuljetusreitti.

Kaavan jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon myös polttoainelogistiikan tarpeet. Uusimaa-ohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on hiilineutraali Uusimaa 2050. Helen Oy:n kehitysohjelma toteuttaa samaa tavoitetta. Tavoitteena on päästä vuoteen 2050 mennessä hiilineutraaliin energiantuotantoon. Tavoitteiden toteuttaminen perustuu suurelta osin polttoainevalintoihin. Toimiva polttoainelogistiikka energiantuotantoalueille maanteiden, rautatien ja meriväylien kautta on ensiarvoisen tärkeässä asemassa. Helen Oy:n kehitysohjelmassa käsitellään kahta energiantuotannon vaihtoehtoa. Molemmissa vaihtoehdoissa Ruoholahden Tammasaaressa on polttoainesatama. Toisessa vaihtoehdossa on sen lisäksi polttoainesatama joko Hanasaaressa tai Vuosaaressa. Päätös vaihtoehdoista tehdään vuoden 2015 loppuun mennessä Helsingin kaupunginvaltuustossa. Molemmat vaihtoehdot tulee maakuntakaavassa mahdollistaa.

Raideliikenteen rooli on logistiikan kehittämisessä jäänyt luonnoksessa pienelle painoarvolle. Ruotsin esimerkit osoittavat, että on täysin mahdollista ohjata nykyistä huomattavasti suurempi osuus kuljetuksia raiteille, mikäli siihen ollaan valmiita panostamaan. Tällä olisi suuri merkitys ympäristöhaittojen, väylien välityskyvyn säilymisen sekä hiilineutraalisuuden saavuttamisen kannalta.

Helsinki on hiljattain laatinut citylogistiikan toimenpideohjelman, jossa esitetään kaupunkilogistiikan keskeisimmät periaatteet ja toimenpiteet sekä niiden vastuut ja aikataulut. Citylogistiikan haasteet ovat erilaisia kuin seudulla, koska tilan määrä on hyvin vähäinen, mikä tarkoittaa että myös ratkaisut ovat erilaisia. Helsingin tiiviin ydinalueen toimiva citylogistiikka nojautuu vahvasti seudun hyvään rakenteeseen ja on riippuvainen siitä.

4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta on poistettu Malmin lentokentän lentomeluvyöhyke, mikä on perusteltu ratkaisu. Helsingin kaupunki varautuu alueen muuttamiseen asuntorakentamiskäyttöön valtion ja Helsingin seudun välisen sopimuksen mukaisesti.

Tuulivoima

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnos osoittaa maakunnallisesti merkittävän tuulivoimatuotannon mahdolliset sijaintipaikat. Maakuntakaavalla ohjataan tuulivoiman sijoittumista ja sen tehtävänä on osaltaan täsmentää teollisen mittakaavan tuulivoiman sijoittamisperiaatteet kaupunkitasoa laajemmalla mittakaavatasolla.

4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaselvitys nojaa pitkälti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja tuulivoiman sijoittumista ohjaavaan valtakunnalliseen säännöstöön ja ohjeistukseen. Tarkastelu on teknisesti laadukkaasti toteutettu. Ongelmana kuitenkin on, että poissulkevaan paikkatietoanalyysiin perustuva tarkastelu ei ole tavoitelähtöinen. Alueellinen pois sulkeminen kriteereittäin on ristiriidassa Uusimaa-ohjelmaan sisältyvien uusiutuvien energiamuotojen tukemiseen ja hiilineutraaliuteen tähtäävien tavoitteiden kanssa.

Mittava tuulivoiman rakentaminen vaatii valtion energiapoliittista ohjausta. Maakuntakaavalla olisi mahdollista näyttää Suomen keskeisimmän alueen tahtotila tuulivoiman edistämiseksi. Kansainväliset esimerkit tuulivoimaa merkittävässä määrin rakentaneista maista, kuten Saksasta ja Tanskasta, osoittavat tuulivoiman olevan luonteva osa suurten kaupunkien ja niitä ympäröivän maaseudun dynaamista vuorovaikutusta. Sähköä kulutetaan runsaasti metropolialueiden tiiveimmillä alueilla, kun taas väljemmät alueet voivat profiloitua erityisesti tuulivoiman kautta

energiantuotannon alueiksi ja saavat siitä taloudellista etua. Tämän tyyppisen kehityksen edellytykset tulisi huomioida nimenomaan maamme merkittävimmällä metropolialueella, Uudellamaalla.

Uudenmaan ilmastotavoite on yhteneväinen mm. Helsingin tavoitteen kanssa: tavoitellaan hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaa tulisikin arvioida suhteessa Uudenmaan hiilineutraalisuustavoitteeseen. Tuulivoimalla on tärkeä rooli kun edistetään hiilineutraalia energiantuotantoa. Nyt tehdyissä selvityksissä korostuvat maisemalliset arvot ja loma-asukkaiden edunvalvonta. Jatkotyönä olisi tärkeätä täydentää tehtyjä selvityksiä ilmastovaikutusten arvioinnilla, jossa voitaisiin arvioida mm. luonnoksessa ehdotettujen tuulivoima-alueiden riittävyys. Jos tavoitteena on hiilidioksidipäästöjen merkittävä vähentäminen vuoteen 2050 mennessä, olisi tärkeä tietää miten suurta roolia esitetyn tuulivoimaratkaisun on odotettu siitä vastaavan.

Kansainvälisissä ilmastotavoitteissa Suomi on sitoutunut edistämään uusiutuvia energiamuotoja. Kansallisena tavoitteena on nostaa tuulivoimakapasiteettia 9 TWh vuoteen 2025 mennessä. Uudellamaalla tuulivoiman kehitys on jäänyt vaatimattomaksi. Uudellamaalla on viisi tuulivoimalaa, joiden yhteenlaskettu kapasiteetti on 10 MW, mikä on noin 2 % koko Suomen tuulivoimalla tuotetusta energiasta. Kuitenkin tuuliolosuhteet ovat Uudellamaalla hyvät.

Kaavaluonnoksessa on käsitelty tuulivoimatuotannon mahdollisia sijoitusalueita Uudenmaan alueella. Maakunnallisia tuulivoiman tuotantoalueita on esitetty viisi kappaletta. Näillä alueilla tuulivoimaloita olisi 10 kappaletta tai enemmän. Lisäksi todetaan, että paikallisten tuulivoimala-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavan tuulivoimala-alueiden ulkopuolella.

On hyvä, että kaavaluonnoksessa on esitetty myös ne kaksi merialueelle sijoittuvaa tuulivoima-aluetta, joiden toteuttaminen ei välttämättä vielä tänä päivänä ole mahdollista teknisistä tai muista syistä johtuen. Etenkin nykyisen maakuntakaavan Inkoo-Raasepori tuulivoima-alue on hyvä säilyttää aitona mahdollisuutena toteuttaa myös Uudellemaalle teollisen mittakaavan tuulivoimapuisto.

Tuulivoimaselvityksessä on jo esitetty potentiaalisia tuulivoima-alueita, jotka ovat karsiutuneet pois jatkotarkastelusta. Kaavan aikajänne ulottuu vuoteen 2040, joten jatkotyössä voisi edelleen tarkastella näitä potentiaalisia alueita, jotka voisivat olla mahdollisia mikäli esimerkiksi puolustusvoimien tutkarajoitukset poistuvat. Ehdottomat rajoitusalueet, joihin ei voi tulla muutoksia, tulisi perusteluineen esittää erikseen.

Potentiaalisia tuulivoimapuistoalueita Helsingin edustan merialueella ei tulisi sulkea pois, vaan tulisi antaa koko kaava-aluetta koskeva suunnittelusuositus, joka pitäisi tällaiset alueet mukana suunnittelussa ja kehittämisessä.

Vaihemaakuntakaavan tuulivoimaselvityksessä on jäljellä Malmin lentokenttää ympäröivä lentotoimintaan perustuva vyöhyke, joka estää tuulivoimaloiden rakentamisen. Tämän sisällyttäminen tarkasteluun ei ole perusteltua lentokentän maankäytön muuttuessa.

Vaihemaakuntakaavalla pyritään mahdollistamaan myös paikallisen tuulivoiman suunnittelu. Tätä tukemaan luonnoksessa on annettu koko maakuntaa koskeva suunnittelusuositus, jonka mukaan paikallisten tuulivoima-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavan tuulivoima-alueiden ulkopuolella. Vaikutusten arvioinnin perusteella jää epäselväksi, kuinka vaihemaakuntakaava pystyy vastaamaan maakuntatason tuulivoimatuotanto- ja hiilineutraaliustavoitteisiin sekä toisaalta tukemaan paikallista tuulivoimatuotantoa.

Maakunnallisten tuulivoimala-alueiden liittämisestä sähköverkkoon on tehty alustavia selvityksiä kaavaluonnoksen tausta-aineistoissa. Helen Sähköverkko toteaa, että tuulivoimatuotantoa suunnittelevan hankevastaavan on hyvissä ajoin otettava yhteyttä alueen sähköverkon haltijaan tuulivoimaloiden sähköverkkoon liittämisen selvittämiseksi.

Viherrakenne

Maakuntakaavan kärkitavoitteet viherrakenteen osalta ovat ekosysteemipalvelujen parantaminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, hyvin saavutettava virkistysalueverkosto ja kestävä luonnonvarojen hyödyntäminen sekä niihin liittyvien elinkeinojen edistäminen.

Maakuntakaavatyön pohjana on innovatiivisella tavalla kokeiltu uusia paikkatietopohjaisia menetelmiä luonnonympäristöjen arvottamiseen ja ekosysteemipalvelujen tunnistamiseen. Nämä aineistot tarjoavat jatkossa uusia välineitä viherverkoston suunnitteluun. Viherrakenteen suunnittelussa on otettu huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, virkistykseen ja ekologiseen verkostoon liittyvät viheryhteystarpeet, laajat yhtenäiset metsäalueet, virkistysalueet ja ulkoilureitit, saaristovyöhykkeet ja pääkaupunkiseudun viherkehä. Edellä mainitut arvokkaat kohteet on osoitettu kaavan liitekartoilla.

Arvokkaita luontokohteita koskevassa Zonation - arvioinnissa olisi hyvä todeta myös maakunnallinen liito-orava-tilanne, sillä lajin suojelun kannalta paras tilanne olisi tarkastella asiaa maakuntakaavatasolla. Lajin suojeluedellytykset ovat parhaimmat seudun laajoissa metsissä ja

kytkeytyneissä elinympäristöissä sekä mahdollisesti myös viherkehän alueella. Tällä hetkellä liito-oravien suojelukysymykset tulevat korostuneesti esille vain niillä alueilla, joissa tapahtuu eniten maankäytön muutoksia eli tiivistyvässä kaupunkirakenteessa.

Kaavaratkaisun virkistyskokonaisuus osoittaa pääkaupunkiseudun tiiviin kaupunkirakenteen tavoitteen virkistysalueiden ja ekologisesta verkostosta, mutta seudulle tärkeä viherkehä sen sijaan jää hahmottumatta kaavakartalla. Muu maakuntakaavatason viherrakenne jää ulkoilureittien ja valkoisen alueen varaan.

Kaupunginhallitus on antanut 13.8.2012 Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksen viherrakenteen osalta seuraavan lausunnon:

"Seudulliset viheralueet ja viheryhteystarpeet ovat kaavaehdotuksessa pääpiirteittäin tarkoituksenmukaisilla alueilla ja turvaavat viheryhteyksien verkoston ja jatkuvuuden, joskin joissain tapauksissa rajaukset ovat liian tarkasti luettavissa kaavakartalta. Tämä ei ole oikeansuuntainen toivottava ratkaisu tiivistyvällä ydinalueella maakuntakaavan mittakaava huomioon ottaen. Selkeänä parannuksena kaavaluonnokseen on kaavaehdotuksen liitemateriaalissa oleva maakuntakaavojen epävirallinen yhdistelmäkartta, joka selkeyttää seudullisten virkistysalueiden ja viheryhteyksien hahmottamista.

Viheryhteystarve -merkinnän kuvausta ja suunnittelumääräystä tulisi edelleen tarkistaa. Määräyksen mukaan olemassa olevat virkistykseen varatut tai siihen soveltuvat rakentamattomat alueet varataan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa mahdollisuuksien mukaan virkistyskäyttöön. Tämä ei tiivistyvässä kaupunkirakenteessa ole perusteltua, koska näin ehdottomana se voisi epätoivottavalla tavalla haitata järkevää täydennysrakentamista. Kaupunki haluaa mieluummin korostaa viher- ja virkistysalueiden laadun ja merkityksen tapauskohtaista arvioimista sekä virkistysyhteyksien jatkuvuutta ja painottaa sen vuoksi väljempää ilmaisua maakuntakaavatasolla. Sen vuoksi tarkoituksenmukaisempaa olisi liittää jokin virkistysalueita koskeva kehittämistavoite taajamatoimintojen sisällä oleville virkistysalueille. Samaa ajatusta seuraten viheryhteystarve -merkinnän selitystä tulisi myös laajentaa tai väljentää. Sen tulisi joissain tapauksissa mahdollistaa myös pelkästään virkistysyhteystarve. Varsinkin ranta-alueilla ei aina ole kyse viheryhteydestä vaan virkistysyhteydestä ja vain yksityiskohtaisempi kaavoitus voi osoittaa sen, tarvitaanko aluetta leveämpänä viheryhteytenä, kuten ekologisena käytävänä vai pelkästään kulkuraittina."

Nämä samat huomiot ovat edelleen ajankohtaisia.

Virkistysalueet ja viheryhteydet

Yhtenä 4. vaihemaakuntakaavan päätavoitteena on ollut mahdollistaa kasvavalle väestölle monipuoliset virkistysmahdollisuudet.

Liikunnan olosuhteiden edistäminen on toteutettu varmistamalla viheralueiden riittävyys ja yhteneväisyys. Asukkaiden arkiliikuntatottumuksia edistää helposti saavutettavissa oleva lähiliikuntapalveluverkko. Kaavaehdotuksessa esitetään selkeä viheraluejärjestelmä, joka käsittää retkeily- ja ulkoilualueita, lähipuistoja sekä merenrantapuistoja ja viherreittejä. Seututasolla liikunnan olosuhteiden edistämiseksi vaaditaan tällaista kokonaisvaltaista strategista maankäytönsuunnittelua, jossa liikunnan olosuhteet on huomioitu pitkällä tähtäimellä.

Liikkumattomuus on tulevaisuuden suurimpia terveydellisiä ja yhteiskunnallisia ongelmia, minkä vuoksi arkiliikunnan lisääminen on välttämätöntä. Suomessa liikkumattomuuden kustannukset arvioidaan olevan lähes kaksi miljardia euroa terveydenhuollon vuotuisista kokonaiskustannuksista. Jos kehitys jatkuu samansuuntaisena, liikkumattomuudesta aiheutuvat kustannukset kasvavat suuriksi. Siksi jo kaavoituksessa tulee luoda edellytyksiä liikkumaan aktivoivalle kaupunkiympäristölle.

Helsinkiin on 4. vaihemaakuntakaavaluonnoksessa osoitettu viisi yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun varattua aluetta. Keskuspuisto, Helsinkipuiston alue Vantaanjokilaaksossa ja Viikki - Kivikko - Sipoonkorpi -viherakseli, Vartiokylänlahden ympäristöön sijoittuva Itä-Helsingin kulttuuripuisto ja Vuosaaren ulkoilupuisto sekä muutamia merelliseen ympäristöön liittyviä kokonaisuuksia. Nuuksion järviylängöllä olevat Helsingin kaupungin omistamat ulkoilualueet (noin 3400 hehtaaria) on esitetty selkeästi virkistysalueina. Ne ovat suosittuja ulkoilualueita ja tärkeä osa maakuntakaavassa mainittua pääkaupunkiseudun viherkehää.

Lisäksi on osoitettu viheryhteystarpeiden verkosto. Viheryhteysmerkinnällä on osoitettu virkistysalueverkostoon ja ekologiseen verkostoon kuuluvat viheryhteydet. Viheryhteysmerkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatemerkintä, eikä sen tarkkaa sijaintia ole määritelty maakuntakaavassa. Viheryhteydet ovat säilyneet edellisiin kaavavaiheisiin nähden samoina ja viheryhteystarpeet ovat täydentyneet Helsingin Länsipuiston alueella Mätäjoen varressa. Maakuntakaavaluonnoksessa esitetyt seudulliset viheryhteydet on otettu huomioon Helsingin yleiskaavaluonnoksessa. Seudulle jatkuvat

viheryhteydet ovat Helsingin kannalta tärkeitä – mm. Viikistä Sipoonkorpeen kehitettävä yhteys.

Viheryhteysmerkinnän määräystä tulisi kehittää. Helsingin tiivistyvässä kaupunkirakenteessa on tarve osoittaa nykytilanteen maankäytön säilyttämisen sijaan virkistysyhteyden tai ekologisen yhteyden kehittämiskohteet. Viheryhteysmääräystä tulee kehittää siten, että määräys ottaa huomioon virkistysyhteyksien kehittämistarpeet.

Viitaten edellä mainittuun 2. vaihemaakuntakaavasta annettuun lausuntoon kaikki Helsingin tiivistyvässä kaupunkirakenteessa jo olemassa olevat viheryhteydet eivät ole maakuntakaavan tarkoittamia virkistysalueverkostoon ja ekologiseen verkostoon kuuluvia viheryhteyksiä. Koska viheryhteys voi koostua kaupungissa erilaisista osista, kuten puistoista, kujanteista ja puronvarsista, olisi perusteltua muuttaa kaavamääräyksen kuvausta siten, että viheryhteys voi koostua erilaisista osista ja voi olla luonteeltaan virkistys- tai ekologinen yhteys. Viheryhteys -merkinnän ja määräyksen tulisi tiivistyvässä kaupunkirakenteessa osoittaa nykytilanteen maankäytön säilyttämisen sijaan esittää tavoite viheryhteyksien kehittämisestä.

Arvokkaina luontoympäristöinä on osoitettu yli 5 hehtaarin kokoiset luonnonsuojelualueet, Natura 2000-verkoston alueet ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet (LUO-alueet). Helsinkiin ei ole osoitettu LUO-alueita, koska viheralueita ja viheryhteyksiä koskevat kaavamääräykset sisältävät tavoitteen luontoarvojen säilyttämisestä. Kaavaratkaisu on tältä osin perusteltu.

Maakuntakaavassa Malmin eteläpuolelle merkitty viheryhteystarve on tarkentunut yleiskaavaluonnoksessa hieman pohjoisemmaksi. Helsinki pitää viheryhteyttä Viikki - Kivikon ulkoilupuistosta Vantaan kautta Sipoonkorpeen erittäin tärkeänä. Viherkehän virkistyspalveluiden tavoitteellinen kehittäminen nähdään myös tärkeänä.

Pääkaupunkiseudun merellisen vyöhykkeen merkinnät

Helsingin kaupungin matkailun ja tapahtumien kilpailukyvyn parantaminen ja kehittäminen Uudenmaan 4. Vaihemaakuntakaavassa ovat yhtenevät Helsingin uuden yleiskaavan kanssa. Matkailun ja tapahtumamatkailun merkitys Helsingin taloudelle on huomattava. Helsingin strategiaohjelma (2013-2016) painottaa merellisyyden korostamista elinvoimaisen, kansainvälisesti tunnetun ja vetovoimaisen Helsingin kehittämiseksi.

Tärkeätä on huolehtia, että matkailuun liittyvien palveluiden ja matkailuun keskittyvät alueiden suunnittelu on aktiivista ja siten luodaan edellytykset elinvoimaiselle matkailuelinkeinorakenteelle.

Matkailu individualisoituu ja matkailijat laativat itse ohjelmansa useista eri osatekijöistä. Kasvava ja kehittyvä matkailu muokkaa kaupunkia jossa on hyvä elää. Matkailun ohessa syntyy rikastuttava monipuolinen viitekehys, josta hyötyvät matkailijoiden lisäksi asukkaat.

Kaupunkirakenteen tiivistäminen hyödyntää monin tavoin matkailupalveluiden kehittämistä, hyödyntäen etäisyyksien ja matka-aikojen lyhentymisenä. Myös logistiikkakeskittymien tarpeet hyödyntävät ns. stopover matkustajien houkuttamista Helsinkiin Matkailunäkökulmasta syntyy synergiaetuja viherrakentamisen ja arvokkaiden luonnonympäristöjen sekä virkistyskokonaisuuksien ja kulttuuriympäristöjen tiiviillä kehittämisellä. Elävä ja matkailijoille houkutteleva saaristo ja suojelu eivät saa olla ristiriidassa.

Helsingin uudessa yleiskaavassa on nostettu esiin merellisyyden kehittäminen. Merellisyydessä nähdään mahdollisuuksia niin virkistyksen kuin asumisen ja elinkeinojen kehittämisen kannalta. Keskeisimpiä kysymyksiä ovat merellisen virkistyksen ja matkailun kehittäminen Helsingin edustan saarilla, Helsingin rantoja seuraileva ja seudulle jatkuva rantaraitti sekä paikallisen ja seudullisen vesiliikenteen ja siten saariston ja meren saavutettavuuden kehittäminen.

Uudenmaan viherrakenteen kehityskuvassa 2040 on osoitettu pääkaupunkiseudun merialue ja merelliset virkistysyhteydet ja asetettu tavoitteeksi elämys- ja palvelutarjonta sekä meren ja saariston virkistys- ja matkailutarjonnan saavutettavuus. Maakuntakaavassa tulisi ottaa esille selvemmin yllä mainitut tavoitteet.

Saariston osalta kaavakarttaan ei ole tehty muutoksia lukuun ottamatta kokonaan kumottuja virkistysaluemerkintöjä, jotka ovat: Harakka, Uunisaaret, Liuskasaari, Sirpalesaari, Leposaari ja Mustasaari. Nämä ovat luonteeltaan maakuntakaavan virkistysselvitysten mukaan lähivirkistysalueita.

Helsingin edustan tärkeät virkistyssaaret kuten Seurasaari, Mustikkamaa, Korkeasaari ja Vasikkasaari on osoitettu maakuntakaavaluonnoksessa edellisen maakuntakaavan mukaisesti virkistysaluemerkinnällä. Helsingin yleiskaavaluonnoksessa nämä saaret on osoitettu merellisen virkistyksen ja matkailun saariksi, mikä tulisi ottaa huomioon määräyksen tulkinnassa. Tulee myös varmistaa, että maakuntakaava mahdollistaa puolustusvoimilta vapautuvien saarten kehittämisen merellisen matkailun näkökulmasta.

Melkin osalta nykyinen EP/u-merkintä jättää tulkintaristiriidan, koska Melkin saari on Helsingin yleiskaavaluonnoksessa varattu asuntovaltaiseksi alueeksi ja virkistysalueeksi. Voimassa olevassa Helsingin yleiskaava 2002:ssa Melkki on ekoasumisen koealuetta.

Selkeintä olisi merkitä maakuntakaavassa Melkkiin taajama-aluemerkintä.

Maakuntakaavaluonnoksen viheraluemerkinnät ja Helsingin yleiskaavaluonnoksessa esitetty maankäyttö voivat aiheuttaa tulkintaongelman seuraavissa kohteissa:

Helsingin yleiskaavaluonnoksessa osoitetaan Hämeenlinnanväylän itäpuolelle kantakaupungin laajentumisaluetta Kehä I:n eteläpuoliselle alueelle. Rakentaminen sijoittuisi Kekuspuiston reunaan ja mahdollistaisi myös väylän muuttamisen kaupunkibulevardiksi sekä Kannelmäen ostoskeskuksen kehittyvän alueen kytkemisen nykyistä paremmin korkeatasoisen joukkoliikenteen piiriin raitiotieyhteydellä. Maakuntakaavan tulkinnan tulee mahdollistaa tämä tai kaavakartalle tulisi merkitä liitekartan V6-mukainen virkistysalueen rajausmuutos.

Maakuntakaavan viheraluevarausta on laajennettu Tuomarinkartanossa siirtolapuutarhan kohdalla. Tämä laajennus ei ole tarpeen ottaen huomioon maakuntakaavan pyrkimyksen strategisuuteen. Tämä tarkennus edellyttäisi myös muiden vihersormiin liittyvien siirtolapuutarhojen osoittamista viheralueiksi.

Laajasalon alueella maakuntakaavan virkistysaluemerkintä ja viheryhteydet ovat laajempia kuin Helsingin yleiskaavaluonnoksessa esitetyt varaukset. Laajasalon viheraluemerkintöjä tulisi tarkistaa, sillä saarella on tiivistämistarpeita erityisesti sen keskusta-alueella. Tullisaari - Tahvonlahdenharjun viheralue -merkinnän tulisi seurata jo lähes kokonaan asemakaavoitetun Kruunvuorenrannan projektialueen asemakaava-alueiden rajauksia. Tämän lisäksi tulisi tarkistaa Laajasalon tiivistyvän keskustan eteläreunan virkistysalueen rajausta nykyistä pienemmäksi ja osoittaa Laajasalon keskustan eteläreunaan virkistysalueen sijasta viheryhteys.

Vartiosaari on osoitettu maakuntakaavassa edellisen maakuntakaavavaiheen pohjalta pääkäyttötarkoituksen osalta valkoiseksi alueeksi ja Ramsinniemi viheralueeksi. Vartiosaari on lisäksi maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (RKY 2009). Valkoista aluetta koskevissa määräyksissä todetaan, että yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa alueelle voidaan osoittaa paikallisesti merkittävää maankäyttöä. Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteet on hyväksytty kaupunkisuunnittelulautakunnassa 26.11.2013. Suunnitteluperiaatteiden lähtökohtana on, että Vartiosaaresta suunnitellaan omaleimainen ja tiiviisti rakennettu saaristokaupunginosa, jossa on asumista ja kaikkia helsinkiläisiä palvelevia virkistys- ja vapaa-ajan toimintoja. Uudenmaan liitto on

esittänyt lausunnossaan 28.6.2013, että kaikki tässä vaiheessa esitetyt maankäyttövaihtoehdot ovat sellaisia, joiden pohjalta voidaan jatkaa suunnittelua, edellyttäen, että jatkosuunnittelussa otetaan huomioon alueen kulttuuriarvot. Vaikutusten arvioinnissa tulee osoittaa, että hankkeella ei ole seudullisia vaikutuksia eikä hanke heikennä maakunnallisia arvoja.

Kulttuuriympäristöt

Kulttuuriympäristön osalta maakuntakaavan kärkitavoitteiksi on asetettu maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja reittien tunnistaminen ja merkittävien kulttuuriympäristöjen ominaispiirteiden huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa. Selostuksen mukaan kulttuuriympäristö on muuttunut Uudellamaalla muita maakuntia enemmän, sillä rakentaminen on voimakasta pääkaupunkiseudun vetovoimaisuuden ansiosta. Kulttuuriympäristöjen historiallinen kerroksellisuus sekä mahdollisuus uusien kulttuuriympäristöjen syntymiseen ovat tärkeitä.

Maakuntatason inventointi on tuonut edelliseen maakuntakaavan nähden uuden kulttuuriympäristön suojelutason merkintöineen ja määräyksineen sekä tunnistanut edellistä kaavaa laajemmat kulttuuriympäristön suojelualueet.

Kaavakartalla on osoitettu merkinnöillä valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 -alueet) ja valtakunnallisesti arvokas Vantaanjokilaakson maisema-alue sekä Suomenlinna sekä maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt. Maakunnalliset merkittävät maisema-alueet ja rakennetun kulttuuriympäristön alueet osoitetaan kaavassa Missä maat on mainioimmat -selvityksen (2012) perusteella. Liitekartalla on viimeisin tieto muinaisjäännöksistä.

Hyvin suuri osa Helsingin kaupungin pinta-alasta on merkitty jollain kulttuuriympäristömerkinnällä. Kulttuuriympäristöä koskevissa kaavamääräyksissä on esitetty maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen ja kulttuuriympäristöarvojen yhteen sovittamisen tarve, mikä on erityisen tärkeää Helsingissä, missä on rikas kulttuuriperintö, mutta toisaalta tarve kehittää jo rakennettuja kulttuuriympäristöjä.

Määräykset edellyttävät, että Museovirasto ja alueellinen ELY -keskus sekä muut kulttuuriympäristöasiantuntijat ovat mukana suunnittelussa riippuen siitä onko kohde valtakunnallisesti vai maakunnallisesti arvokas. Käytännössä kulttuurihistoriallisesti arvokkailla alueilla on tehtävä tapauskohtainen tarkastelu vaikutuksista kulttuuriympäristöön, mikä edellyttää sujuvaa yhteistyötä eri viranomaisten kesken. Helsingin näkökulmasta on erittäin keskeistä, että vuorovaikutus on sujuvaa ja

maisemalliset arvot ja kulttuuriympäristöarvot eivät estä Helsingin seudun kuntien ja valtion välisen sopimuksen mukaisen asuntotuotantomäärän toteutumista ja raideliikenteeseen tukeutuvan verkostomaisen kaupunkirakenteen kehittämistä.

Kaavan tausta-aineistoksi ja kaavaratkaisujen tueksi on laadittu selvitys Uudenmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävistä teistä. Vanhoihin teihin liittyvien maisema-alueiden kehittämisessä on tärkeää, että erityisesti Helsingin sisääntuloväylien varsien kaupunkirakenteellinen kehittäminen on mahdollista.

Kaupungin kasvutavoitteista seuraavan täydennysrakentamisen ja elinkeinoelämän asettamien vaatimusten yhteen sovittaminen kulttuuriympäristöjen arvojen vaalimisen ja säilymisen kanssa on haasteellista.

Helsingin yleiskaavaluonnoksen rakentamisalueet RKY-alueella, maakuntakaavan inventoinnin rajauksen alueella tai maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön alueella:

Kantakaupungin pohjoisosat ovat yleiskaavassa tiivistyvän kantakaupungin aluetta. Täydennettäviä alueita keskustan alueella ovat esimerkiksi Katajanokan kärki, Hakaniemen sillan alue, Lauttasaaren pohjoisosat, Pornaistenniemi ja Koskelan sairaala-alue. Kantakaupungin alueella kaavamääräyksen tulkinta maakuntakaavassa osoitetun maankäytön pääkäyttötarkoituksen ja maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen yhteensovittamiseksi ei saa estää alueen täydentämistä.

Malmin lentokentän alue osoitetaan Helsingin yleiskaavassa rakentamisalueeksi. Vaihemaakuntakaavassa tämä asia on otettu huomioon osoittamalla alue tiivistettäväksi taajamatoimintojen alueeksi. Alue on RKY 2009 -kohde ja maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. Tarkemmassa suunnittelussa on tarkoitus ottaa huomioon lentokenttärakennukset ja jättää mahdollisesti muistumia muista rakenteista. Malmin lentokentän alue tukeutuu toiminnoiltaan Malmin asemanseutuun, minkä takia olisi tarkoituksenmukaista osoittaa maakuntakaavan tiivistettävä alue yhtenäisenä Malmin asemalta Malmin lentokentän rakentamisalueelle.

Vartiosaari on RKY 2009-kohde ja maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. Osayleiskaavatyön yhteydessä on tehty Vartiosaaresta kulttuuriympäristöselvitys sekä Huvila- ja ranta-alueiden kehittämisselvitys, jotka ohjaavat maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen sekä taajamarakentamisen yhteen sovittamista.

Viikin alueelle esitetään Helsingin yleiskaavaluonnoksessa rakennetun alueen täydentämistä maakuntakaavan pääkäyttömerkinnän puitteissa, jolloin se sijoittuu RKY 2009 -alueelle ja maakuntakaavainventoinnin alueelle.

Tuomarinkylänkartanon ja Tuusulantien välisen alueelle esitetään rakentamista, jossa rakentaminen sijoittuu RKY 2009 -alueelle, valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle ja maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön alueelle. Maakuntakaavassa on ennakoitu maankäytön muutosta muuttamalla virkistysalueen rajausta Tuomarinkylän kartanon kohdalla.

Keskuspuiston länsireuna. Maakuntakaavan maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristö -merkinnän tulkinnan tulisi mahdollistaa Helsingin uuden yleiskaavan mukainen rakentaminen.

Rakentamisalueet Torpparinmäen pohjoisosassa ja Kuusmiehentien varressa Näsinojanpuiston kohdalla. Alueet kuuluvat myös nykyiseen valtakunnallisesti arvokkaaseen Vantaanjoen maisema-alueeseen. Maakuntakaavan kulttuuriympäristörajauksen tulisi olla sama kuin mahdollisesti tarkistettava maisema-alueen raja.

Melkin saari on osoitettu Helsingin yleiskaavaluonnoksessa asuntovaltaiseksi alueeksi ja virkistysalueeksi. Nyt esitetty maakuntakaavan pääkäyttömerkintä ja maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristömerkintä vaativat maakuntakaavan tulkinnalta joustavuutta.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen merkintä kaavakartassa samanvärisellä vihreällä on paikoin epäselvä. Merkinnät tulee olla selkeämmät sekaantumisen välttämiseksi.

Taajamatoimintojen alueet

Merkittävin tiivistettävä taajamatoimintojen alue on osoitettu kaavaluonnoksessa Malmin lentokenttäalueelle. Alueella säilyy kulttuuriympäristöön liittyvä ominaisuusmerkintä. Lisäksi Malmin aluetta tulee kehittää tiivistettävänä taajamatoimintojen alueena, jolloin aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn tukeutuvana tehokkaasti rakennettavana alueena. Kaupunki pitää hyvänä, että 4. vaihemaakuntakaavassa mahdollistetaan Malmin lentokenttäalueen ottaminen asuntotuotantokäyttöön. Tämä tukee sekä seudun että aluerakenteen että Helsingin kaupunkirakenteen kestävää kehittämistä. Tiivistäminen mahdollistaa joukkoliikenteen, erityisesti raideliikenteen tehokkaan hyödyntämisen. Valmisteltavan olevassa

Helsingin yleiskaavassa alueelle on alustavasti hahmoteltu noin 25 000 asukkaan kaupunginosaa.

Muut aluevaraus- ja selvitystarpeet

Lisääntyvä rakentaminen lisää erilaisten maa- ja kiviainesten tarvetta. Rakentamisessa syntyvien maa- ja kiviainesten sekä erilaisten rakentamiseen kelpaavien sivutuotteiden kuten energiantuotannon lentotuhka ja pohjatuhka hyötykäyttöä voitaisiin edistää seudullisella varastointi- ja jalostusverkostolla. Maakuntakaavassa tulisi osoittaa aluevaraukset seudullisille varastointi-, jalostus- ja loppusijoituspaikoille, jotka sijaitsevat hyvien kulkuyhteyksien varrella ja tasapainoisesti seudun eri osissa. Näin voitaisiin minimoida uusiutumattomien maa- ja kiviainesten käyttöä, vähentää tarpeettomista siirroista aiheutuvia kuljetuksia ja varata suunnitellut kaatopaikat oikeasti hyötykäyttöön kelpaamattomille materiaaleille.

Maakuntahallitus päätti keväällä 2014 selvittää osana 4. vaihemaakuntakaavan valmistelua myös hiljaisia alueita. Samalla päätettiin, että mahdollisesta kaavakäsittelystä päätetään kaavatyön edetessä. Lainvoimainen maakuntakaavamerkintä hiljaisille alueelle on vasta Satakunnan ja Pohjois-Savon maakuntakaavassa, vaikka selvityksiä on tehty muissakin maakunnissa.

Maakuntakaavatasolla on parhaat mahdollisuudet ottaa huomioon yhtenäiset, mahdollisesti useamman kunnan alueelle ulottuvat maakunnallisesti merkittävät melutasoltaan hiljaiset alueet. Hiljaisiin alueisiin liittyvää selvitystyötä tulisi jatkaa ja selvittää mahdollisuuksia merkitä alueet myös maakuntakaavaan. Tämä olisi tärkeää myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden näkökulmasta. Tavoitteiden mukaan alueidenkäytössä tulee edistää hiljaisten alueiden säilymistä.

Käsittely

Vastaehdotus:
Jarmo Nieminen: Muutetaan kappale 12 kuulumaan seuraavasti:

Kaupunginhallitus katsoo ettei koko Malmin lentokenttäalueen varaaminen maakuntakaavaluonnoksessa tiivistettäväksi taajama-alueeksi ole oikea ratkaisu. Tulisikin selvittää Malmin lentokenttäalueen mahdollisuudet (kuten mm. Bromman kenttä Tukholmassa ja kaupunkikentät Keski-Euroopassa) kasvavan kansainvälisen ja kansallisen kaupunkilentoliikenteen ja siihen liittyvien elinkeinojen alueena sekä viher- ja virkistysalueena, jonka reunoille voidaan myös osoittaa uudet alueet täydennysrakentamiselle.

Kannattaja: Björn Månsson

Vastaehdotus:
Hannu Oskala: Tehdään seuraavat muutokset:

Poistetaan kappaleesta 59 seuraava: ("Myös Vartiosaaren osayleiskaavan kehittämisperiaatteiden ja uuden yleiskaavan mukainen maankäyttö tulisi ottaa huomioon maakuntakaavassa.")

Poistetaan kappaleesta 65 seuraava: ("Helsingin yleiskaavaluonnoksessa Vartiosaari ja Ramsinniemi on osoitettu asuntovaltaiseksi alueeksi ja virkistysalueeksi.")

Poistetaan kappale 66 ("4. vaihemaakuntakaavassa Vartiosaaren alue ja Ramsinniemi…").

Poistetaan kappaleesta 77 seuraava: "Yleiskaavaluonnoksessa Vartiosaarta esitetään taajamatoimintojen ja virkistyksen alueeksi. Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteiden mukaan saaren arvokas kulttuuriympäristö on suunnittelun lähtökohtana."

Poistetaan kappale 85 ("Vartiosaaren jättäminen valkoiseksi alueeksi eli maa- ja metsätalousalueeksi ei vastaa kaupungin tavoitteita…").

Kannattaja: Björn Månsson

Vastaehdotus:
Terhi Peltokorpi: Tehdään seuraavat muutokset:

Kappale 12:
Poistetaan kappale ja korvataan se virkkeillä:
Helsinki ei kannata Malmin lentokenttäalueen varaamista maakuntakaavaluonnoksessa tiivistettäväksi taajama-alueeksi. Malmin lentokenttätoiminnoille ei ole osoitettu maakuntakaavassa myöskään korvaavaa lentokenttää. Malmin lentoaseman alueen kaavamerkintä tulee säilyttää nykyisellään.

Kappale 23:
Poistetaan kappale ja korvataan se kappaleella:
4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta on poistettu Malmin lentokentän lentomeluvyöhyke. Helsingin kaupunki ei kannata Malmin lentokenttätoimintojen lakkauttamista, joten lentomeluvyöhyke pitää säilyttää kaavaluonnoksessa.

Kappale 33:
Poistetaan kappaleen toinen virke ja korvataan se virkkeellä:
Tämä on perusteltua lentokentän maankäytön säilyessä nykyisellään.

Kappale 76:
Poistetaan kappale ja korvataan se kappaleella:
Malmin lentokentän alue osoitetaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnoksessa tiivistettäväksi taajamatoimintojen alueeksi. Alue on RKY 2009 -kohde ja maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. Aihemaakuntakaavan laatimisen periaatteissa lausutaan: ”Merkittävien kulttuuriympäristöjen tärkeät ominaispiirteet otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa. Suomi on sitoutunut Euroopan Neuvoston ja UNESCOn jäsenenä noudattamaan kulttuuriperinnön suojelusta tehtyjä sopimuksia ja suosituksia. Euroopan unionin jäsenenä olemme myös velvollisia huolehtimaan kansallisista kulttuuriarvoistamme.” Ehdotus Malmin lentoaseman alueen kaavamerkinnän muuttamisesta on ristiriidassa sekä RKY-inventoinnin että maakuntakaavan periaatteiden kanssa. Helsingin kaupunki kannattaa Malmin lentokenttätoimintojen säilyttämistä, joten kaavamerkintää tulee tältä osin säilyttää nykyisellään liikennealueen merkintänä.

Kappale 84:
Poistetaan kappale ja korvataan se kappaleella:
Vaihemaakuntakaavaluonnoksessa on osoitettu tiivistettävä taajamatoimintojen alue Malmin lentokenttäalueelle. Helsingin kaupunki ei kannata lentokenttätoimintojen lakkautusta Malmilta, joten alueen kaavamerkintä tulee säilyttää nykyisellään liikennealueen merkintänä.

Kappale 95:
Poistetaan kolmannelta riviltä sanat: ”Malmin lentokenttä ja”

Kannattaja: Nina Huru

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja totesi, että jäsen Peltokorven esityksen kappaleeseen 12 kohdistuvasta kohdasta äänestetään vastakkain jäsen Niemisen vastaehdotuksen kanssa. Jäsen Peltokorven vastaehdotuksesta kappaleiden 23, 33, 76, 84 ja 95 osalta äänestetään erikseen.

Äänestys 1:

JAA-ehdotus: Jäsen Niemisen vastaehdotus

EI-ehdotus: Jäsen Peltokorven vastaehdotus kpl 12 osalta

Jaa-äänet: 5
Arja Karhuvaara, Jarmo Nieminen, Björn Månsson, Laura Rissanen, Tatu Rauhamäki

Ei-äänet: 2
Terhi Peltokorpi, Nina Huru

Tyhjä: 8
Veronika Honkasalo, Tuomas Rantanen, Otso Kivekäs, Paavo Arhinmäki, Hannu Oskala, Antti Koskela, Pilvi Torsti, Mirka Vainikka

Poissa: 0

Äänin 5 - 2 (tyhjä 8) jäsen Niemisen vastaehdotus voitti.

Äänestys 2:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Jäsen Niemisen vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äänet: 9
Veronika Honkasalo, Tuomas Rantanen, Otso Kivekäs, Paavo Arhinmäki, Hannu Oskala, Antti Koskela, Pilvi Torsti, Mirka Vainikka, Tatu Rauhamäki

Ei-äänet: 6
Arja Karhuvaara, Jarmo Nieminen, Terhi Peltokorpi, Nina Huru, Björn Månsson, Laura Rissanen

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Äänin 9 - 6 kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän esityksen.

Äänestys 3:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Jäsen Oskalan vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äänet: 6
Arja Karhuvaara, Antti Koskela, Laura Rissanen, Pilvi Torsti, Mirka Vainikka, Tatu Rauhamäki

Ei-äänet: 9
Veronika Honkasalo, Tuomas Rantanen, Otso Kivekäs, Paavo Arhinmäki, Jarmo Nieminen, Hannu Oskala, Terhi Peltokorpi, Nina Huru, Björn Månsson

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Äänin 6 - 9 kaupunginhallitus hyväksyi jäsen Oskalan vastaehdotuksen mukaisesti muutetun esityksen.

Äänestys 4:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Jäsen Peltokorven vastaehdotuksen (poislukien kpl 12) mukaisesti muutettuna

Jaa-äänet: 11
Veronika Honkasalo, Arja Karhuvaara, Tuomas Rantanen, Otso Kivekäs, Paavo Arhinmäki, Hannu Oskala, Antti Koskela, Laura Rissanen, Pilvi Torsti, Mirka Vainikka, Tatu Rauhamäki

Ei-äänet: 4
Jarmo Nieminen, Terhi Peltokorpi, Nina Huru, Björn Månsson

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Äänin 11 - 4 kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän esityksen.

Neljän suoritetun äänestyksen perusteella kaupunginhallitus hyväksyi jäsen Oskalan vastaehdotuksen mukaisesti muutetun esityksen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Liitteet

1	Uudenmaan liiton lausuntopyyntö Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta
2	Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavaluonnos, kaavakartta
3	Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavaluonnos, kumottavien merkintöjen kartta
4	Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavaluonnos, merkinnät ja määräykset
5	Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavaluonnos, SELOSTUS
6	Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavaluonnos, SELOSTUS, Liitekartat
7	Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavaluonnos, epävirallinen yhdistelmäkartta
8	Osa päätöshistoriaa
9	Eriävän mielipiteen perustelu - Maakuntakaava.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote	Otteen liitteet
Uudenmaan liitto	Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Helen Oy	Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Helen Sähköverkko Oy	Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Helsingin Satama Oy	Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa Uudenmaan liitolle seuraavan lausunnon:

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavalla tarkistetaan voimassa olevia maakuntakaavoja ja sen aikatähtäin on vuosi 2040. Kaavakierroksella pyritään strategisempaan maakuntakaavaan. Lähtökohtana on hyväksytty Uusimaa-ohjelma, jonka strategisia tavoitteita 4. vaihemaakuntakaava toteuttaa. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan kaavakartta, kartta kumottavista merkinnöistä sekä merkinnät ja määräykset ovat vahvistettavia asiakirjoja. Kaavaselostusta ja sen selventäviä ja taustoittavia liitekarttoja ei vahvisteta. Kaavassa käytetään aluevaraus-, kohde- ja viivamerkintöjä sekä ominaisuusmerkintöjä ja kehittämisperiaatemerkintöjä. Aluemerkinnöillä osoitetaan pääasiasiallinen käyttötarkoitus.

Östersundomin alue ei kuulu 4. vaihemaakuntakaavan alueeseen. Östersundomin 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksessa, josta kaupunki antaa lausuntonsa omana asianaan, on otettu huomioon 4. vaihemaakuntakaavan tavoitteet.

Pyrkimys strategisempaan maakuntakaavaan on Helsingin kannalta myönteinen asia. Maakuntatason kaavaratkaisun tulee olla tavoitteellinen samalla kun se tukee tarkempiasteista suunnittelua eikä jätä vaikeasti tulkittavia rajauksia. Kokonaistilanteen hahmottamisessa maakuntakaavan epävirallinen yhdistelmäkartta on välttämätön. Jotta kaavakartan strategisuus tulisi paremmin esiin, kaavakartan aluerajausten tulkintaa koskeva määräysteksti olisi hyvä lisätä kaavamääräyksen yhteyteen.

Helsingissä on käynnissä uuden yleiskaavan laatiminen. Vuonna 2012 laadittiin yleiskaavan työohjelma ja määriteltiin sen keskeiset lähtökohdat ja mitoitus. Joulukuussa 2013 hyväksytyn yleiskaavavision perusteella on laadittu yleiskaavaluonnos, jonka kaupunkisuunnittelulautakunta päätti asettaa nähtäville 16.12.2014. Helsingin yleiskaavan tavoitteena on vahvistaa Helsingin ja samalla koko seudun kilpailukykyä osoittamalla pitkällä aikavälillä rakentamismahdollisuuksia kaupunkirakennetta tiivistämällä ja luoda edellytykset elinvoimaiselle elinkeinorakenteelle säilyttämällä kaupunkiympäristön korkea laatu ja houkuttelevuus. Helsingin yleiskaavan luonnos on ollut nähtävillä samaan aikaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksen kanssa.

Maakunnallinen kaavatyö tukee erinomaisesti Helsingissä käynnissä olevaa yleiskaavan valmistelua. Helsingin yleiskaavaa on laadittu hyvässä yhteistyössä Uudenmaan liiton kanssa ja molempien prosessien lähtökohdat ja tavoitteet ovat linjassa keskenään.

Helsingin seudulla on käynnissä useita muita seudullisia maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyviä selvityksiä. Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaa (HLJ2015) ja Helsingin seudun 14 kunnan yhteistä maankäytön suunnitelmaa (MASU) on laadittu yhteistyössä alueen kuntien, Helsingin seudun liikenteen ja Uudenmaan liiton kesken. Alueelle on laadittu yhteinen asuntostrategia vuoteen 2025. Yhdessä nämä kolme suunnitelmaa luovat pohjan seuraavalle MAL-aiesopimukselle ja tukevat maakuntakaavan tavoitteita toimivasta ja kestävästä yhdyskuntarakenteesta ja kilpailukykyä vahvistavasta liikennejärjestelmästä.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan tavoitealueita ovat elinkeinot ja innovaatiotoiminta, logistiikka, tuulivoima, viherrakenne ja

kulttuuriympäristöt. Näitä luonnoksen näkökulmia arvioidaan lausunnossa aihealueittain.

Elinkeinot ja innovaatiotoiminta

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan kärkitavoitteet elinkeino- ja innovaatiotoiminnan kehittämiseksi ovat yhtenevät Helsingin uuden yleiskaavan kanssa. Maakuntahallituksen hyväksymissä elinkeinojen ja innovaatiotoiminnan suunnitteluperiaatteissa on nostettu tärkeään asemaan huolehtiminen riittävästä asuntotuotannosta ja sitä kautta riittävästä työvoiman tarjonnasta. Erityisen tärkeänä pidetään joukkoliikenteeseen tukeutuvan yhdyskuntarakenteen kehittämistä ja monipuolisten keskusta-alueiden ja hyvän elinympäristön merkitystä elinkeinoelämän kilpailukyvylle.

Ns. innovaatio-ekosysteemien tukemiseksi nostetaan esiin vastaavia toimenpiteitä: kaupunkirakenteen tiivistäminen, etäisyyksien ja matka-aikojen lyhentäminen, erottelevien ja eristävien tekijöiden poistaminen sekä panostaminen elämänlaatua ja vetovoimaisuutta lisääviin tekijöihin.

Maakuntakaavassa on otettava huomioon Helsingin erityisluonne seudun ydinalueena ja mahdollistettava valtion ja seudun kuntien välisen sopimuksen (valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen sopimus suurten infrahankkeiden tukemiseksi ja asumisen edistämiseksi) mukaisen vuotuisen asuntorakentamisen toteutumisedellytykset myös Helsingissä. Sopimuksessa Helsingin kaupunki on osaltaan sitoutunut kaavoituksen vauhdittamiseen ja tonttitarjonnan merkittävään lisäämiseen. Ristiriitoja voi syntyä erityisesti asuntorakentamisen, kulttuuriympäristöjen ja viherrakenteen yhteensovittamisessa – maakuntakaavan merkintöjen tulee olla seudun rakenteen tiivistymistä tukevia, ei sitä rajoittavia. Helsinki kantaa seudun asuntotuotannosta suurimman vastuun ja on työpaikkatarjonnan näkökulmasta seudun merkittävin alue.

Helsingin osalta Malmin lentokenttäalueen varaaminen maakuntakaavaluonnoksessa tiivistettäväksi, kestävään liikennejärjestelmään tukeutuvaksi taajama-alueeksi on merkittävä ja oikea ratkaisu. Joukkoliikenneyhteytenä Malmille voisi toimia pikaraitiotie, jota esitetään mm. Helsingin yleiskaavaluonnoksessa.

Helsinki pitää hyvänä maakuntakaavan luonnoksen tavoitteita, joissa palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja sijoittuvat nykyisiä rakenteita hyödyntäen sekä ympäristö huomioiden. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi joukkoliikenteen kehittäminen on merkittävä keino.

Maakuntakaavan jatkovalmistelussa tulee elinkeinojen ja kilpailukyvyn osalta ottaa huomioon satamien ja muiden liikenteen solmukohtien saavutettavuus ja joustava liikenneverkosto sekä toisiaan täydentävät liikennemuodot, esim. Helsingin satamanosien ja Helsinki – Vantaan lentoaseman yhteydet. Myös työpaikkojen saavutettavuus ja kansainvälinen työmatkaliikenne on otettava huomioon.

Logistiikka

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa on otettu logistiikan erityiskysymykset pääpiirteissään hyvin huomioon. Seudun tärkeimpien logistiikkakeskittymien merkitseminen kartalle tukee logistiikan tilatarpeiden ratkaisemista ja osoittaa alan toimijoille maakunnan tavoitetilan logistiikan seudullisille ratkaisuille. Logistiikkakeskittymien synnyttämät synergiahyödyt tukevat koko maakunnan talouskasvua.

Riittävän suuret logistiikan keskittymät monipuolisine palveluineen myös lisäävät Etelä-Suomen kuljetuskäytävien kansallista ja kansainvälistä vetovoimaa ja parantavat saavutettavuutta. Helsingin kannalta merkittävän uuden logistiikka-alueen varaaminen Helsinki-Vantaan lentokentän pohjoispuolelta ja siihen liittyvä sujuva uusi tieliikenneyhteys Lahdenväylältä Hämeenlinnanväylälle (Kehä IV) sekä Sipoon Bastukärrin logistiikka-alueen merkittävä laajennusvaraus tukevat Vuosaaren sataman toiminnan kehittämistä.

Lentoaseman seudun sekä Kehä III:n logistiikka-alueiden kehittäminen on Helsingin näkökulmasta tärkeää. Helsingin yleiskaavan ja Östersundomin yhteisen yleiskaavan suunnittelussa erityisesti Vuosaaren sataman ja lentoaseman välinen Kehä III:n tukeutuva vyöhyke on strategisesti keskeisessä asemassa.

Helsingin ja koko maakunnan edun kannalta on keskeistä erityisesti Vuosaaren sataman yhteyksistä huolehtiminen. Vuosaaren satama on kulutustavaroiden kuljetusten tärkeä läpivirtauspaikka. Tämä rooli tulee säilymään merkittävänä myös tulevaisuudessa. Kaavaselostuksessa todetaan, että tulevaisuudessa tulee varautua raideliikenteen kasvuun kuljetuksissa. Tämä kehityssuunta olisi erityisesti päästöjen rajoittamisen näkökulmasta suotava ja on hyvä, että sitä tuetaan. Helsingin uudessa yleiskaavassa varaudutaan myös matkustajaterminaalin rakentamiseen Vuosaareen, mikäli sellainen katsotaan tarpeelliseksi esimerkiksi kantakaupungin satama-alueiden kapasiteetin täyttyessä.

Kaavaluonnoksessa esitetään kauppamerenkulun satamat ja väylät vain osittain. Liiteaineistossa ne esitetään kokonaisuudessaan. Logistiikan alueella ja reiteillä on vaikutusta muuhun maankäyttöön ja kokonaisuuden hahmottamisella on merkitystä jatkosuunnittelun

kannalta. Siten logistiikan kokonaiskuvan ja mahdollisuuksien vuoksi olisi tarkoituksenmukaista esittää koko logistinen ketju: satamat, lentoasemat, raideverkko, logistiikka-alueet jne. samalla kaavakartalla. Kaavan liiteaineistossa tulisi esittää raskaan liikenteen reitit ja valtakunnallisesti tärkeät kuljetusreitit (erikoiskuljetusreitit, vaarallisten aineiden kuljetusreitit ja raskaan liikenteen levähdyspaikat) ja mm. Länsiväylän erikoiskuljetusreitti.

Kaavan jatkovalmistelussa tulee ottaa huomioon myös polttoainelogistiikan tarpeet. Uusimaa-ohjelman yhtenä keskeisenä tavoitteena on hiilineutraali Uusimaa 2050. Helen Oy:n kehitysohjelma toteuttaa samaa tavoitetta. Tavoitteena on päästä vuoteen 2050 mennessä hiilineutraaliin energiantuotantoon. Tavoitteiden toteuttaminen perustuu suurelta osin polttoainevalintoihin. Toimiva polttoainelogistiikka energiantuotantoalueille maanteiden, rautatien ja meriväylien kautta on ensiarvoisen tärkeässä asemassa. Helen Oy:n kehitysohjelmassa käsitellään kahta energiantuotannon vaihtoehtoa. Molemmissa vaihtoehdoissa Ruoholahden Tammasaaressa on polttoainesatama. Toisessa vaihtoehdossa on sen lisäksi polttoainesatama joko Hanasaaressa tai Vuosaaressa. Päätös vaihtoehdoista tehdään vuoden 2015 loppuun mennessä Helsingin kaupunginvaltuustossa. Molemmat vaihtoehdot tulee maakuntakaavassa mahdollistaa.

Raideliikenteen rooli on logistiikan kehittämisessä jäänyt luonnoksessa pienelle painoarvolle. Ruotsin esimerkit osoittavat, että on täysin mahdollista ohjata nykyistä huomattavasti suurempi osuus kuljetuksia raiteille, mikäli siihen ollaan valmiita panostamaan. Tällä olisi suuri merkitys ympäristöhaittojen, väylien välityskyvyn säilymisen sekä hiilineutraalisuuden saavuttamisen kannalta.

Helsinki on hiljattain laatinut citylogistiikan toimenpideohjelman, jossa esitetään kaupunkilogistiikan keskeisimmät periaatteet ja toimenpiteet sekä niiden vastuut ja aikataulut. Citylogistiikan haasteet ovat erilaisia kuin seudulla, koska tilan määrä on hyvin vähäinen, mikä tarkoittaa että myös ratkaisut ovat erilaisia. Helsingin tiiviin ydinalueen toimiva citylogistiikka nojautuu vahvasti seudun hyvään rakenteeseen ja on riippuvainen siitä.

4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta on poistettu Malmin lentokentän lentomeluvyöhyke, mikä on perusteltu ratkaisu. Helsingin kaupunki varautuu alueen muuttamiseen asuntorakentamiskäyttöön valtion ja Helsingin seudun välisen sopimuksen mukaisesti.

Tuulivoima

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnos osoittaa maakunnallisesti merkittävän tuulivoimatuotannon mahdolliset sijaintipaikat. Maakuntakaavalla ohjataan tuulivoiman sijoittumista ja sen tehtävänä on osaltaan täsmentää teollisen mittakaavan tuulivoiman sijoittamisperiaatteet kaupunkitasoa laajemmalla mittakaavatasolla.

4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaselvitys nojaa pitkälti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja tuulivoiman sijoittumista ohjaavaan valtakunnalliseen säännöstöön ja ohjeistukseen. Tarkastelu on teknisesti laadukkaasti toteutettu. Ongelmana kuitenkin on, että poissulkevaan paikkatietoanalyysiin perustuva tarkastelu ei ole tavoitelähtöinen. Alueellinen pois sulkeminen kriteereittäin on ristiriidassa Uusimaa-ohjelmaan sisältyvien uusiutuvien energiamuotojen tukemiseen ja hiilineutraaliuteen tähtäävien tavoitteiden kanssa.

Mittava tuulivoiman rakentaminen vaatii valtion energiapoliittista ohjausta. Maakuntakaavalla olisi mahdollista näyttää Suomen keskeisimmän alueen tahtotila tuulivoiman edistämiseksi. Kansainväliset esimerkit tuulivoimaa merkittävässä määrin rakentaneista maista, kuten Saksasta ja Tanskasta, osoittavat tuulivoiman olevan luonteva osa suurten kaupunkien ja niitä ympäröivän maaseudun dynaamista vuorovaikutusta. Sähköä kulutetaan runsaasti metropolialueiden tiiveimmillä alueilla, kun taas väljemmät alueet voivat profiloitua erityisesti tuulivoiman kautta energiantuotannon alueiksi ja saavat siitä taloudellista etua. Tämän tyyppisen kehityksen edellytykset tulisi huomioida nimenomaan maamme merkittävimmällä metropolialueella, Uudellamaalla.

Uudenmaan ilmastotavoite on yhteneväinen mm. Helsingin tavoitteen kanssa: tavoitellaan hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaa tulisikin arvioida suhteessa Uudenmaan hiilineutraalisuustavoitteeseen. Tuulivoimalla on tärkeä rooli kun edistetään hiilineutraalia energiantuotantoa. Nyt tehdyissä selvityksissä korostuvat maisemalliset arvot ja loma-asukkaiden edunvalvonta. Jatkotyönä olisi tärkeätä täydentää tehtyjä selvityksiä ilmastovaikutusten arvioinnilla, jossa voitaisiin arvioida mm. luonnoksessa ehdotettujen tuulivoima-alueiden riittävyys. Jos tavoitteena on hiilidioksidipäästöjen merkittävä vähentäminen vuoteen 2050 mennessä, olisi tärkeä tietää miten suurta roolia esitetyn tuulivoimaratkaisun on odotettu siitä vastaavan.

Kansainvälisissä ilmastotavoitteissa Suomi on sitoutunut edistämään uusiutuvia energiamuotoja. Kansallisena tavoitteena on nostaa tuulivoimakapasiteettia 9 TWh vuoteen 2025 mennessä. Uudellamaalla tuulivoiman kehitys on jäänyt vaatimattomaksi. Uudellamaalla on viisi

tuulivoimalaa, joiden yhteenlaskettu kapasiteetti on 10 MW, mikä on noin 2 % koko Suomen tuulivoimalla tuotetusta energiasta. Kuitenkin tuuliolosuhteet ovat Uudellamaalla hyvät.

Kaavaluonnoksessa on käsitelty tuulivoimatuotannon mahdollisia sijoitusalueita Uudenmaan alueella. Maakunnallisia tuulivoiman tuotantoalueita on esitetty viisi kappaletta. Näillä alueilla tuulivoimaloita olisi 10 kappaletta tai enemmän. Lisäksi todetaan, että paikallisten tuulivoimala-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavan tuulivoimala-alueiden ulkopuolella.

On hyvä, että kaavaluonnoksessa on esitetty myös ne kaksi merialueelle sijoittuvaa tuulivoima-aluetta, joiden toteuttaminen ei välttämättä vielä tänä päivänä ole mahdollista teknisistä tai muista syistä johtuen. Etenkin nykyisen maakuntakaavan Inkoo-Raasepori tuulivoima-alue on hyvä säilyttää aitona mahdollisuutena toteuttaa myös Uudellemaalle teollisen mittakaavan tuulivoimapuisto.

Tuulivoimaselvityksessä on jo esitetty potentiaalisia tuulivoima-alueita, jotka ovat karsiutuneet pois jatkotarkastelusta. Kaavan aikajänne ulottuu vuoteen 2040, joten jatkotyössä voisi edelleen tarkastella näitä potentiaalisia alueita, jotka voisivat olla mahdollisia mikäli esimerkiksi puolustusvoimien tutkarajoitukset poistuvat. Ehdottomat rajoitusalueet, joihin ei voi tulla muutoksia, tulisi perusteluineen esittää erikseen.

Potentiaalisia tuulivoimapuistoalueita Helsingin edustan merialueella ei tulisi sulkea pois, vaan tulisi antaa koko kaava-aluetta koskeva suunnittelusuositus, joka pitäisi tällaiset alueet mukana suunnittelussa ja kehittämisessä.

Vaihemaakuntakaavan tuulivoimaselvityksessä on jäljellä Malmin lentokenttää ympäröivä lentotoimintaan perustuva vyöhyke, joka estää tuulivoimaloiden rakentamisen. Tämän sisällyttäminen tarkasteluun ei ole perusteltua lentokentän maankäytön muuttuessa.

Vaihemaakuntakaavalla pyritään mahdollistamaan myös paikallisen tuulivoiman suunnittelu. Tätä tukemaan luonnoksessa on annettu koko maakuntaa koskeva suunnittelusuositus, jonka mukaan paikallisten tuulivoima-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavan tuulivoima-alueiden ulkopuolella. Vaikutusten arvioinnin perusteella jää epäselväksi, kuinka vaihemaakuntakaava pystyy vastaamaan maakuntatason tuulivoimatuotanto- ja hiilineutraaliustavoitteisiin sekä toisaalta tukemaan paikallista tuulivoimatuotantoa.

Maakunnallisten tuulivoimala-alueiden liittämisestä sähköverkkoon on tehty alustavia selvityksiä kaavaluonnoksen tausta-aineistoissa. Helen Sähköverkko toteaa, että tuulivoimatuotantoa suunnittelevan

hankevastaavan on hyvissä ajoin otettava yhteyttä alueen sähköverkon haltijaan tuulivoimaloiden sähköverkkoon liittämisen selvittämiseksi.

Viherrakenne

Maakuntakaavan kärkitavoitteet viherrakenteen osalta ovat ekosysteemipalvelujen parantaminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, hyvin saavutettava virkistysalueverkosto ja kestävä luonnonvarojen hyödyntäminen sekä niihin liittyvien elinkeinojen edistäminen.

Maakuntakaavatyön pohjana on innovatiivisella tavalla kokeiltu uusia paikkatietopohjaisia menetelmiä luonnonympäristöjen arvottamiseen ja ekosysteemipalvelujen tunnistamiseen. Nämä aineistot tarjoavat jatkossa uusia välineitä viherverkoston suunnitteluun. Viherrakenteen suunnittelussa on otettu huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, virkistykseen ja ekologiseen verkostoon liittyvät viheryhteystarpeet, laajat yhtenäiset metsäalueet, virkistysalueet ja ulkoilureitit, saaristovyöhykkeet ja pääkaupunkiseudun viherkehä. Edellä mainitut arvokkaat kohteet on osoitettu kaavan liitekartoilla.

Arvokkaita luontokohteita koskevassa Zonation - arvioinnissa olisi hyvä todeta myös maakunnallinen liito-orava-tilanne, sillä lajin suojelun kannalta paras tilanne olisi tarkastella asiaa maakuntakaavatasolla. Lajin suojeluedellytykset ovat parhaimmat seudun laajoissa metsissä ja kytkeytyneissä elinympäristöissä sekä mahdollisesti myös viherkehän alueella. Tällä hetkellä liito-oravien suojelukysymykset tulevat korostuneesti esille vain niillä alueilla, joissa tapahtuu eniten maankäytön muutoksia eli tiivistyvässä kaupunkirakenteessa.

Kaavaratkaisun virkistyskokonaisuus osoittaa pääkaupunkiseudun tiiviin kaupunkirakenteen tavoitteen virkistysalueiden ja ekologisesta verkostosta, mutta seudulle tärkeä viherkehä sen sijaan jää hahmottumatta kaavakartalla. Muu maakuntakaavatason viherrakenne jää ulkoilureittien ja valkoisen alueen varaan.

Kaupunginhallitus on antanut 13.8.2012 Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavaehdotuksen viherrakenteen osalta seuraavan lausunnon:

"Seudulliset viheralueet ja viheryhteystarpeet ovat kaavaehdotuksessa pääpiirteittäin tarkoituksenmukaisilla alueilla ja turvaavat viheryhteyksien verkoston ja jatkuvuuden, joskin joissain tapauksissa rajaukset ovat liian tarkasti luettavissa kaavakartalta. Tämä ei ole oikeansuuntainen toivottava ratkaisu tiivistyvällä ydinalueella maakuntakaavan mittakaava huomioon ottaen. Selkeänä parannuksena kaavaluonnokseen on kaavaehdotuksen

liitemateriaalissa oleva maakuntakaavojen epävirallinen yhdistelmäkartta, joka selkeyttää seudullisten virkistysalueiden ja viheryhteyksien hahmottamista.

Viheryhteystarve -merkinnän kuvausta ja suunnittelumääräystä tulisi edelleen tarkistaa. Määräyksen mukaan olemassa olevat virkistykseen varatut tai siihen soveltuvat rakentamattomat alueet varataan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa mahdollisuuksien mukaan virkistyskäyttöön. Tämä ei tiivistyvässä kaupunkirakenteessa ole perusteltua, koska näin ehdottomana se voisi epätoivottavalla tavalla haitata järkevää täydennysrakentamista. Kaupunki haluaa mieluummin korostaa viher- ja virkistysalueiden laadun ja merkityksen tapauskohtaista arvioimista sekä virkistysyhteyksien jatkuvuutta ja painottaa sen vuoksi väljempää ilmaisua maakuntakaavatasolla. Sen vuoksi tarkoituksenmukaisempaa olisi liittää jokin virkistysalueita koskeva kehittämistavoite taajamatoimintojen sisällä oleville virkistysalueille. Samaa ajatusta seuraten viheryhteystarve -merkinnän selitystä tulisi myös laajentaa tai väljentää. Sen tulisi joissain tapauksissa mahdollistaa myös pelkästään virkistysyhteystarve. Varsinkin ranta-alueilla ei aina ole kyse viheryhteydestä vaan virkistysyhteydestä ja vain yksityiskohtaisempi kaavoitus voi osoittaa sen, tarvitaanko aluetta leveämpänä viheryhteytenä, kuten ekologisena käytävänä vai pelkästään kulkuraittina."

Nämä samat huomiot ovat edelleen ajankohtaisia.

Virkistysalueet ja viheryhteydet

Yhtenä 4. vaihemaakuntakaavan päätavoitteena on ollut mahdollistaa kasvavalle väestölle monipuoliset virkistysmahdollisuudet.

Liikunnan olosuhteiden edistäminen on toteutettu varmistamalla viheralueiden riittävyys ja yhteneväisyys. Asukkaiden arkiliikuntatottumuksia edistää helposti saavutettavissa oleva lähiliikuntapalveluverkko. Kaavaehdotuksessa esitetään selkeä viheraluejärjestelmä, joka käsittää retkeily- ja ulkoilualueita, lähipuistoja sekä merenrantapuistoja ja viherreittejä. Seututasolla liikunnan olosuhteiden edistämiseksi vaaditaan tällaista kokonaisvaltaista strategista maankäytönsuunnittelua, jossa liikunnan olosuhteet on huomioitu pitkällä tähtäimellä.

Liikkumattomuus on tulevaisuuden suurimpia terveydellisiä ja yhteiskunnallisia ongelmia, minkä vuoksi arkiliikunnan lisääminen on välttämätöntä. Suomessa liikkumattomuuden kustannukset arvioidaan olevan lähes kaksi miljardia euroa terveydenhuollon vuotuisista kokonaiskustannuksista. Jos kehitys jatkuu samansuuntaisena, liikkumattomuudesta aiheutuvat kustannukset kasvavat suuriksi. Siksi

jo kaavoituksessa tulee luoda edellytyksiä liikkumaan aktivoivalle kaupunkiympäristölle.

Helsinkiin on 4. vaihemaakuntakaavaluonnoksessa osoitettu viisi yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun varattua aluetta. Keskuspuisto, Helsinkipuiston alue Vantaanjokilaaksossa ja Viikki - Kivikko - Sipoonkorpi -viherakseli, Vartiokylänlahden ympäristöön sijoittuva Itä-Helsingin kulttuuripuisto ja Vuosaaren ulkoilupuisto sekä muutamia merelliseen ympäristöön liittyviä kokonaisuuksia. Nuuksion järviylängöllä olevat Helsingin kaupungin omistamat ulkoilualueet (noin 3400 hehtaaria) on esitetty selkeästi virkistysalueina. Ne ovat suosittuja ulkoilualueita ja tärkeä osa maakuntakaavassa mainittua pääkaupunkiseudun viherkehää.

Lisäksi on osoitettu viheryhteystarpeiden verkosto. Viheryhteysmerkinnällä on osoitettu virkistysalueverkostoon ja ekologiseen verkostoon kuuluvat viheryhteydet. Viheryhteysmerkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatemerkintä, eikä sen tarkkaa sijaintia ole määritelty maakuntakaavassa. Viheryhteydet ovat säilyneet edellisiin kaavavaiheisiin nähden samoina ja viheryhteystarpeet ovat täydentyneet Helsingin Länsipuiston alueella Mätäjoen varressa. Maakuntakaavaluonnoksessa esitetyt seudulliset viheryhteydet on otettu huomioon Helsingin yleiskaavaluonnoksessa. Seudulle jatkuvat viheryhteydet ovat Helsingin kannalta tärkeitä – mm. Viikistä Sipoonkorpeen kehitettävä yhteys.

Viheryhteysmerkinnän määräystä tulisi kehittää. Helsingin tiivistyvässä kaupunkirakenteessa on tarve osoittaa nykytilanteen maankäytön säilyttämisen sijaan virkistysyhteyden tai ekologisen yhteyden kehittämiskohteet. Viheryhteysmääräystä tulee kehittää siten, että määräys ottaa huomioon virkistysyhteyksien kehittämistarpeet.

Viitaten edellä mainittuun 2. vaihemaakuntakaavasta annettuun lausuntoon kaikki Helsingin tiivistyvässä kaupunkirakenteessa jo olemassa olevat viheryhteydet eivät ole maakuntakaavan tarkoittamia virkistysalueverkostoon ja ekologiseen verkostoon kuuluvia viheryhteyksiä. Koska viheryhteys voi koostua kaupungissa erilaisista osista, kuten puistoista, kujanteista ja puronvarsista, olisi perusteltua muuttaa kaavamääräyksen kuvausta siten, että viheryhteys voi koostua erilaisista osista ja voi olla luonteeltaan virkistys- tai ekologinen yhteys. Viheryhteys -merkinnän ja määräyksen tulisi tiivistyvässä kaupunkirakenteessa osoittaa nykytilanteen maankäytön säilyttämisen sijaan esittää tavoite viheryhteyksien kehittämisestä.

Arvokkaina luontoympäristöinä on osoitettu yli 5 hehtaarin kokoiset luonnonsuojelualueet, Natura 2000-verkoston alueet ja luonnon

monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet (LUO-alueet). Helsinkiin ei ole osoitettu LUO-alueita, koska viheralueita ja viheryhteyksiä koskevat kaavamääräykset sisältävät tavoitteen luontoarvojen säilyttämisestä. Kaavaratkaisu on tältä osin perusteltu.

Maakuntakaavassa Malmin eteläpuolelle merkitty viheryhteystarve on tarkentunut yleiskaavaluonnoksessa hieman pohjoisemmaksi. Helsinki pitää viheryhteyttä Viikki - Kivikon ulkoilupuistosta Vantaan kautta Sipoonkorpeen erittäin tärkeänä. Viherkehän virkistyspalveluiden tavoitteellinen kehittäminen nähdään myös tärkeänä.

Pääkaupunkiseudun merellisen vyöhykkeen merkinnät

Helsingin kaupungin matkailun ja tapahtumien kilpailukyvyn parantaminen ja kehittäminen Uudenmaan 4. Vaihemaakuntakaavassa ovat yhtenevät Helsingin uuden yleiskaavan kanssa. Matkailun ja tapahtumamatkailun merkitys Helsingin taloudelle on huomattava. Helsingin strategiaohjelma (2013-2016) painottaa merellisyyden korostamista elinvoimaisen, kansainvälisesti tunnetun ja vetovoimaisen Helsingin kehittämiseksi.

Tärkeätä on huolehtia, että matkailuun liittyvien palveluiden ja matkailuun keskittyvät alueiden suunnittelu on aktiivista ja siten luodaan edellytykset elinvoimaiselle matkailuelinkeinorakenteelle. Matkailu individualisoituu ja matkailijat laativat itse ohjelmansa useista eri osatekijöistä. Kasvava ja kehittyvä matkailu muokkaa kaupunkia jossa on hyvä elää. Matkailun ohessa syntyy rikastuttava monipuolinen viitekehys, josta hyötyvät matkailijoiden lisäksi asukkaat.

Kaupunkirakenteen tiivistäminen hyödyntää monin tavoin matkailupalveluiden kehittämistä, hyödyntäen etäisyyksien ja matka-aikojen lyhentymisenä. Myös logistiikkakeskittymien tarpeet hyödyntävät ns. stopover matkustajien houkuttamista Helsinkiin Matkailunäkökulmasta syntyy synergiaetuja viherrakentamisen ja arvokkaiden luonnonympäristöjen sekä virkistyskokonaisuuksien ja kulttuuriympäristöjen tiiviillä kehittämisellä. Elävä ja matkailijoille houkutteleva saaristo ja suojelu eivät saa olla ristiriidassa.

Helsingin uudessa yleiskaavassa on nostettu esiin merellisyyden kehittäminen. Merellisyydessä nähdään mahdollisuuksia niin virkistyksen kuin asumisen ja elinkeinojen kehittämisen kannalta. Keskeisimpiä kysymyksiä ovat merellisen virkistyksen ja matkailun kehittäminen Helsingin edustan saarilla, Helsingin rantoja seuraileva ja seudulle jatkuva rantaraitti sekä paikallisen ja seudullisen vesiliikenteen ja siten saariston ja meren saavutettavuuden kehittäminen.

Uudenmaan viherrakenteen kehityskuvassa 2040 on osoitettu pääkaupunkiseudun merialue ja merelliset virkistysyhteydet ja asetettu tavoitteeksi elämys- ja palvelutarjonta sekä meren ja saariston virkistys- ja matkailutarjonnan saavutettavuus. Maakuntakaavassa tulisi ottaa esille selvemmin yllä mainitut tavoitteet.

Saariston osalta kaavakarttaan ei ole tehty muutoksia lukuun ottamatta kokonaan kumottuja virkistysaluemerkintöjä, jotka ovat: Harakka, Uunisaaret, Liuskasaari, Sirpalesaari, Leposaari ja Mustasaari. Nämä ovat luonteeltaan maakuntakaavan virkistysselvitysten mukaan lähivirkistysalueita.

Helsingin edustan tärkeät virkistyssaaret kuten Seurasaari, Mustikkamaa, Korkeasaari ja Vasikkasaari on osoitettu maakuntakaavaluonnoksessa edellisen maakuntakaavan mukaisesti virkistysaluemerkinnällä. Helsingin yleiskaavaluonnoksessa nämä saaret on osoitettu merellisen virkistyksen ja matkailun saariksi, mikä tulisi ottaa huomioon määräyksen tulkinnassa. Tulee myös varmistaa, että maakuntakaava mahdollistaa puolustusvoimilta vapautuvien saarten kehittämisen merellisen matkailun näkökulmasta. Myös Vartiosaaren osayleiskaavan kehittämisperiaatteiden ja uuden yleiskaavan mukainen maankäyttö tulisi ottaa huomioon maakuntakaavassa.

Melkin osalta nykyinen EP/u-merkintä jättää tulkintaristiriidan, koska Melkin saari on Helsingin yleiskaavaluonnoksessa varattu asuntovaltaiseksi alueeksi ja virkistysalueeksi. Voimassa olevassa Helsingin yleiskaava 2002:ssa Melkki on ekoasumisen koealuetta. Selkeintä olisi merkitä maakuntakaavassa Melkkiin taajama-aluemerkintä.

Maakuntakaavaluonnoksen viheraluemerkinnät ja Helsingin yleiskaavaluonnoksessa esitetty maankäyttö voivat aiheuttaa tulkintaongelman seuraavissa kohteissa:

Helsingin yleiskaavaluonnoksessa osoitetaan Hämeenlinnanväylän itäpuolelle kantakaupungin laajentumisaluetta Kehä I:n eteläpuoliselle alueelle. Rakentaminen sijoittuisi Kekuspuiston reunaan ja mahdollistaisi myös väylän muuttamisen kaupunkibulevardiksi sekä Kannelmäen ostoskeskuksen kehittyvän alueen kytkemisen nykyistä paremmin korkeatasoisen joukkoliikenteen piiriin raitiotieyhteydellä. Maakuntakaavan tulkinnan tulee mahdollistaa tämä tai kaavakartalle tulisi merkitä liitekartan V6-mukainen virkistysalueen rajausmuutos.

Maakuntakaavan viheraluevarausta on laajennettu Tuomarinkartanossa siirtolapuutarhan kohdalla. Tämä laajennus ei ole tarpeen ottaen huomioon maakuntakaavan pyrkimyksen

strategisuuteen. Tämä tarkennus edellyttäisi myös muiden vihersormiin liittyvien siirtolapuutarhojen osoittamista viheralueiksi.

Laajasalon alueella maakuntakaavan virkistysaluemerkintä ja viheryhteydet ovat laajempia kuin Helsingin yleiskaavaluonnoksessa esitetyt varaukset. Laajasalon viheraluemerkintöjä tulisi tarkistaa, sillä saarella on tiivistämistarpeita erityisesti sen keskusta-alueella. Tullisaari - Tahvonlahdenharjun viheralue -merkinnän tulisi seurata jo lähes kokonaan asemakaavoitetun Kruunvuorenrannan projektialueen asemakaava-alueiden rajauksia. Tämän lisäksi tulisi tarkistaa Laajasalon tiivistyvän keskustan eteläreunan virkistysalueen rajausta nykyistä pienemmäksi ja osoittaa Laajasalon keskustan eteläreunaan virkistysalueen sijasta viheryhteys.

Helsingin yleiskaavaluonnoksessa Vartiosaari ja Ramsinniemi on osoitettu asuntovaltaiseksi alueeksi ja virkistysalueeksi. Vartiosaari on osoitettu maakuntakaavassa edellisen maakuntakaavavaiheen pohjalta pääkäyttötarkoituksen osalta valkoiseksi alueeksi ja Ramsinniemi viheralueeksi. Vartiosaari on lisäksi maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (RKY 2009). Valkoista aluetta koskevissa määräyksissä todetaan, että yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa alueelle voidaan osoittaa paikallisesti merkittävää maankäyttöä. Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteet on hyväksytty kaupunkisuunnittelulautakunnassa 26.11.2013. Suunnitteluperiaatteiden lähtökohtana on, että Vartiosaaresta suunnitellaan omaleimainen ja tiiviisti rakennettu saaristokaupunginosa, jossa on asumista ja kaikkia helsinkiläisiä palvelevia virkistys- ja vapaa-ajan toimintoja. Uudenmaan liitto on esittänyt lausunnossaan 28.6.2013, että kaikki tässä vaiheessa esitetyt maankäyttövaihtoehdot ovat sellaisia, joiden pohjalta voidaan jatkaa suunnittelua, edellyttäen, että jatkosuunnittelussa otetaan huomioon alueen kulttuuriarvot. Vaikutusten arvioinnissa tulee osoittaa, että hankkeella ei ole seudullisia vaikutuksia eikä hanke heikennä maakunnallisia arvoja.

4. vaihemaakuntakaavassa Vartiosaaren alue ja Ramsinniemi tulisi osoittaa Helsingin yleiskaavaluonnoksen ja Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteiden mukaisesti taajamatoimintojen alueiksi. Karttaan tulisi merkitä myös Laajasalosta Vartiosaaren kautta Meri-Rastilaan kulkeva viheryhteys.

Kulttuuriympäristöt

Kulttuuriympäristön osalta maakuntakaavan kärkitavoitteiksi on asetettu maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja reittien tunnistaminen ja merkittävien

kulttuuriympäristöjen ominaispiirteiden huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa. Selostuksen mukaan kulttuuriympäristö on muuttunut Uudellamaalla muita maakuntia enemmän, sillä rakentaminen on voimakasta pääkaupunkiseudun vetovoimaisuuden ansiosta. Kulttuuriympäristöjen historiallinen kerroksellisuus sekä mahdollisuus uusien kulttuuriympäristöjen syntymiseen ovat tärkeitä.

Maakuntatason inventointi on tuonut edelliseen maakuntakaavan nähden uuden kulttuuriympäristön suojelutason merkintöineen ja määräyksineen sekä tunnistanut edellistä kaavaa laajemmat kulttuuriympäristön suojelualueet.

Kaavakartalla on osoitettu merkinnöillä valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 -alueet) ja valtakunnallisesti arvokas Vantaanjokilaakson maisema-alue sekä Suomenlinna sekä maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt. Maakunnalliset merkittävät maisema-alueet ja rakennetun kulttuuriympäristön alueet osoitetaan kaavassa Missä maat on mainioimmat -selvityksen (2012) perusteella. Liitekartalla on viimeisin tieto muinaisjäännöksistä.

Hyvin suuri osa Helsingin kaupungin pinta-alasta on merkitty jollain kulttuuriympäristömerkinnällä. Kulttuuriympäristöä koskevissa kaavamääräyksissä on esitetty maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen ja kulttuuriympäristöarvojen yhteen sovittamisen tarve, mikä on erityisen tärkeää Helsingissä, missä on rikas kulttuuriperintö, mutta toisaalta tarve kehittää jo rakennettuja kulttuuriympäristöjä.

Määräykset edellyttävät, että Museovirasto ja alueellinen ELY -keskus sekä muut kulttuuriympäristöasiantuntijat ovat mukana suunnittelussa riippuen siitä onko kohde valtakunnallisesti vai maakunnallisesti arvokas. Käytännössä kulttuurihistoriallisesti arvokkailla alueilla on tehtävä tapauskohtainen tarkastelu vaikutuksista kulttuuriympäristöön, mikä edellyttää sujuvaa yhteistyötä eri viranomaisten kesken. Helsingin näkökulmasta on erittäin keskeistä, että vuorovaikutus on sujuvaa ja maisemalliset arvot ja kulttuuriympäristöarvot eivät estä Helsingin seudun kuntien ja valtion välisen sopimuksen mukaisen asuntotuotantomäärän toteutumista ja raideliikenteeseen tukeutuvan verkostomaisen kaupunkirakenteen kehittämistä.

Kaavan tausta-aineistoksi ja kaavaratkaisujen tueksi on laadittu selvitys Uudenmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävistä teistä. Vanhoihin teihin liittyvien maisema-alueiden kehittämisessä on tärkeää, että erityisesti Helsingin sisääntuloväylien varsien kaupunkirakenteellinen kehittäminen on mahdollista.

Kaupungin kasvutavoitteista seuraavan täydennysrakentamisen ja elinkeinoelämän asettamien vaatimusten yhteen sovittaminen kulttuuriympäristöjen arvojen vaalimisen ja säilymisen kanssa on haasteellista.

Helsingin yleiskaavaluonnoksen rakentamisalueet RKY-alueella, maakuntakaavan inventoinnin rajauksen alueella tai maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön alueella:

Kantakaupungin pohjoisosat ovat yleiskaavassa tiivistyvän kantakaupungin aluetta. Täydennettäviä alueita keskustan alueella ovat esimerkiksi Katajanokan kärki, Hakaniemen sillan alue, Lauttasaaren pohjoisosat, Pornaistenniemi ja Koskelan sairaala-alue. Kantakaupungin alueella kaavamääräyksen tulkinta maakuntakaavassa osoitetun maankäytön pääkäyttötarkoituksen ja maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen yhteensovittamiseksi ei saa estää alueen täydentämistä.

Malmin lentokentän alue osoitetaan Helsingin yleiskaavassa rakentamisalueeksi. Vaihemaakuntakaavassa tämä asia on otettu huomioon osoittamalla alue tiivistettäväksi taajamatoimintojen alueeksi. Alue on RKY 2009 -kohde ja maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. Tarkemmassa suunnittelussa on tarkoitus ottaa huomioon lentokenttärakennukset ja jättää mahdollisesti muistumia muista rakenteista. Malmin lentokentän alue tukeutuu toiminnoiltaan Malmin asemanseutuun, minkä takia olisi tarkoituksenmukaista osoittaa maakuntakaavan tiivistettävä alue yhtenäisenä Malmin asemalta Malmin lentokentän rakentamisalueelle.

Vartiosaari on RKY 2009-kohde ja maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. Yleiskaavaluonnoksessa Vartiosaarta esitetään taajamatoimintojen ja virkistyksen alueeksi. Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteiden mukaan saaren arvokas kulttuuriympäristö on suunnittelun lähtökohtana. Osayleiskaavatyön yhteydessä on tehty Vartiosaaresta kulttuuriympäristöselvitys sekä Huvila- ja ranta-alueiden kehittämisselvitys, jotka ohjaavat maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen sekä taajamarakentamisen yhteen sovittamista.

Viikin alueelle esitetään Helsingin yleiskaavaluonnoksessa rakennetun alueen täydentämistä maakuntakaavan pääkäyttömerkinnän puitteissa, jolloin se sijoittuu RKY 2009 -alueelle ja maakuntakaavainventoinnin alueelle.

Tuomarinkylänkartanon ja Tuusulantien välisen alueelle esitetään rakentamista, jossa rakentaminen sijoittuu RKY 2009 -alueelle, valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle ja maakunnallisesti

merkittävän kulttuuriympäristön alueelle. Maakuntakaavassa on ennakoitu maankäytön muutosta muuttamalla virkistysalueen rajausta Tuomarinkylän kartanon kohdalla.

Keskuspuiston länsireuna. Maakuntakaavan maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristö -merkinnän tulkinnan tulisi mahdollistaa Helsingin uuden yleiskaavan mukainen rakentaminen.

Rakentamisalueet Torpparinmäen pohjoisosassa ja Kuusmiehentien varressa Näsinojanpuiston kohdalla. Alueet kuuluvat myös nykyiseen valtakunnallisesti arvokkaaseen Vantaanjoen maisema-alueeseen. Maakuntakaavan kulttuuriympäristörajauksen tulisi olla sama kuin mahdollisesti tarkistettava maisema-alueen raja.

Melkin saari on osoitettu Helsingin yleiskaavaluonnoksessa asuntovaltaiseksi alueeksi ja virkistysalueeksi. Nyt esitetty maakuntakaavan pääkäyttömerkintä ja maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristömerkintä vaativat maakuntakaavan tulkinnalta joustavuutta.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen merkintä kaavakartassa samanvärisellä vihreällä on paikoin epäselvä. Merkinnät tulee olla selkeämmät sekaantumisen välttämiseksi.

Taajamatoimintojen alueet

Merkittävin tiivistettävä taajamatoimintojen alue on osoitettu kaavaluonnoksessa Malmin lentokenttäalueelle. Alueella säilyy kulttuuriympäristöön liittyvä ominaisuusmerkintä. Lisäksi Malmin aluetta tulee kehittää tiivistettävänä taajamatoimintojen alueena, jolloin aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn tukeutuvana tehokkaasti rakennettavana alueena. Kaupunki pitää hyvänä, että 4. vaihemaakuntakaavassa mahdollistetaan Malmin lentokenttäalueen ottaminen asuntotuotantokäyttöön. Tämä tukee sekä seudun että aluerakenteen että Helsingin kaupunkirakenteen kestävää kehittämistä. Tiivistäminen mahdollistaa joukkoliikenteen, erityisesti raideliikenteen tehokkaan hyödyntämisen. Valmisteltavan olevassa Helsingin yleiskaavassa alueelle on alustavasti hahmoteltu noin 25 000 asukkaan kaupunginosaa.

Vartiosaaren jättäminen valkoiseksi alueeksi eli maa- ja metsätalousalueeksi ei vastaa kaupungin tavoitteita. Helsingillä on käynnissä tiiviiseen rakentamiseen perustuva ja ranta-alueiden historiallisen huvila-alueen arvoa kunnioittava osayleiskaavoitus. Vartiosaari on valmisteilla olevassa koko kaupungin yleiskaavassa olennainen osa Kruunuvuorenrannasta Vuosaareen suuntautuvaa

itäisen saariston raitiovaunureittiä. Vartiosaari ja Ramsinniemi tulee merkitä maakuntakaavaan tavalla, joka mahdollistaa tämän raitiovaunureitin ja sitä tukevaa taajamarakentamista.

Muut aluevaraus- ja selvitystarpeet

Lisääntyvä rakentaminen lisää erilaisten maa- ja kiviainesten tarvetta. Rakentamisessa syntyvien maa- ja kiviainesten sekä erilaisten rakentamiseen kelpaavien sivutuotteiden kuten energiantuotannon lentotuhka ja pohjatuhka hyötykäyttöä voitaisiin edistää seudullisella varastointi- ja jalostusverkostolla. Maakuntakaavassa tulisi osoittaa aluevaraukset seudullisille varastointi-, jalostus- ja loppusijoituspaikoille, jotka sijaitsevat hyvien kulkuyhteyksien varrella ja tasapainoisesti seudun eri osissa. Näin voitaisiin minimoida uusiutumattomien maa- ja kiviainesten käyttöä, vähentää tarpeettomista siirroista aiheutuvia kuljetuksia ja varata suunnitellut kaatopaikat oikeasti hyötykäyttöön kelpaamattomille materiaaleille.

Maakuntahallitus päätti keväällä 2014 selvittää osana 4. vaihemaakuntakaavan valmistelua myös hiljaisia alueita. Samalla päätettiin, että mahdollisesta kaavakäsittelystä päätetään kaavatyön edetessä. Lainvoimainen maakuntakaavamerkintä hiljaisille alueelle on vasta Satakunnan ja Pohjois-Savon maakuntakaavassa, vaikka selvityksiä on tehty muissakin maakunnissa.

Maakuntakaavatasolla on parhaat mahdollisuudet ottaa huomioon yhtenäiset, mahdollisesti useamman kunnan alueelle ulottuvat maakunnallisesti merkittävät melutasoltaan hiljaiset alueet. Hiljaisiin alueisiin liittyvää selvitystyötä tulisi jatkaa ja selvittää mahdollisuuksia merkitä alueet myös maakuntakaavaan. Tämä olisi tärkeää myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden näkökulmasta. Tavoitteiden mukaan alueidenkäytössä tulee edistää hiljaisten alueiden säilymistä.

Esittelijän perustelut

Uudenmaan liitto pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan kaavaluonnoksesta 20.3.2015 mennessä.

Kaavaluonnoksesta on saatu kaupunginmuseon johtokunnan, kaupunkisuunnittelulautakunnan, kiinteistölautakunnan, opetuslautakunnan, yleisten töiden lautakunnan, ympäristölautakunnan, liikuntaviraston, Helen Oy:n, Helsingin Sähköverkko Oy:n, Helsingin kaupungin liikennelaitos -liikelaitoksen (HKL) ja Helsingin Satama Oy:n lausunnot.

Ympäristölautakunnan ja yleisten töiden lautakunnan päätös syntyi äänestyksen jälkeen kuten päätöshistoriasta tarkemmin ilmenee.

Yleisten töiden lautakunnan päätökseen on esitetty kolme eriävää mielipidettä. Ympäristölautakunnan käsittelyssä tehtyyn vastaehdotukseen liittyvä perustelu on liitteenä.

Helsingin Satama Oy, Helen Oy ja Helsingin Sähköverkko Oy lausuvat kaavaluonnoksesta myös suoraan Uudenmaanliitolle, joka on pyytänyt niiltä lausuntoa.

Lausuntoehdotus on valmisteltu yhteistyössä kaupunginkanslian elinkeino-osaston ja talous- ja suunnitteluosaston kanssa. Lausuntoehdotuksessa kiinnitetään erityisesti huomiota niihin näkökohtiin, jotka ovat valmisteilla olevan Helsingin yleiskaavan ja kaupungin strategisten linjausten kannalta merkityksellisiä.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan pääsisältö

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan tavoitteena on kilpailukykyinen ja hyvinvoiva Uusimaa. Aikatähtäin on vuodessa 2040. Kaava laaditaan koko maakunnan 26 kunnan alueelle, lukuun ottamatta Östersundomin aluetta, jota käsitellään omassa kaavaprosessissaan osana 2. vaihemaakuntakaavan loppuunsaattamista. Vaihemaakuntakaava täydentää ja tarkistaa Uudellamaalla voimassa olevia maakuntakaavoja valittujen teemojen sekä muiden ajankohtaisten aiheiden osalta.

Vaihemaakuntakaavan keskeisin sisältö muodostuu viidestä teemasta: elinkeinot ja innovaatiotoiminta, logistiikka, tuulivoima, viherrakenne ja kulttuuriympäristöt. Muuta ajankohtaiset aiheet ovat Malmin lentokenttä ja Pääradan asemanseudut Palopuro ja Ristikytö. Kaavan teemoista on koottu laaja taustaselvitysaineisto sekä laadittu kehityskuvia, joissa kuvataan teemojen nykytilaa, kehittämistavoitteita ja tulevaisuuden näkymiä sekä visioidaan, miltä maakunta voisi kunkin teeman osalta näyttää vuonna 2040. Nämä valmisteluaineistot muodostavat pohjan kaavaluonnokselle.

Suunnittelun tavoitteena on pyrkiä entistä strategisempaan kaavaan ja hyödyntää Uusimaa-ohjelmaa keskeisenä lähtökohtana. Tällä kierroksella jatketaan myös maakuntakaavojen kehittämistä ja yhdenmukaistamista. Tavoitteiden toteuttamista edistetään laatimalla ehdotusvaiheessa toteutusohjelma sekä kehittämällä seurantajärjestelmää ja viranomaistyötä.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan valmistelu

Kaavan valmistelu on käynnistynyt vuoden 2013 aikana osallistumis- ja arviointisuunnitelman laadinnalla, joka oli nähtävillä vuosien 2013–2014 vaihteessa. Suunnitelman yhteydessä määriteltiin käsiteltävä sisältö.

Vuoden 2014 aikana osana valmisteluprosessia koottiin kustakin teemasta kehityskuvan tai taustaselvityksen muotoon kehittämistavoitteet, nykytila ja kehitys sekä Uudenmaan tahtotila kyseisen teeman kehityksestä vuoteen 2040. Joidenkin aihealueiden kehityskuvia analysoitaessa on tultu siihen johtopäätökseen, ettei aihealuetta ole tarvetta tai edellytyksiä käsitellä varsinaisessa kaavatyössä. Näin on osoittautunut mm. elinkeinojen ja innovaatiotoiminnan kohdalla. Vuoden 2014 aikana on käyty laajaa vuorovaikutusprosessia kuntien, eri sidosryhmien ja asiantuntijoiden kanssa.

Maakuntahallitus päätti kokouksessaan 8.12.2014 Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan nähtäville asettamisesta ja lausunnoille lähettämisestä. Kaavaluonnos on nähtävillä 20.1.–20.2.2015. Saadun palautteen pohjalta luonnoksesta muodostetaan kaavaehdotus vuoden 2015 aikana. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan ehdotus on tarkoitus saada hyväksyttäväksi maakuntahallitukseen ja maakuntavaltuustoon vuoden 2016 aikana ja sen jälkeen se saatetaan vahvistettavaksi ympäristöministeriöön.

Kaavaluonnoksen aineistot

Luonnosvaiheen aineisto koostuu kaavaluonnoskartasta, kumottavien merkintöjen kartasta, merkinnöistä ja määräyksistä, selostuksesta ja liitekartoista sekä epävirallisesta yhdistelmäkartasta. Kaavakartta, kartta kumottavista merkinnöistä sekä merkinnät ja määräykset ovat vahvistettavia asiakirjoja. Kaavaselostusta ja sen liitekarttoja ei vahvisteta. Luonnosvaiheen lausuntoaineisto sekä taustaselvitykset teemoittain ovat saatavissa sähköisesti osoitteesta www.uudenmaanliitto.fi/kaavaluonnos.

Helsingin uuden yleiskaavan valmistelutilanne

Helsingissä on käynnissä uuden yleiskaavan laatiminen. Vuonna 2012 laadittiin yleiskaavan työohjelma ja määriteltiin sen keskeiset lähtökohdat ja mitoitus. Joulukuussa 2013 hyväksytyn yleiskaavavision perusteella on laadittu yleiskaavaluonnos, jonka kaupunkisuunnittelulautakunta päätti asettaa nähtäville 16.12.2014. Helsingin yleiskaavan luonnos on nähtävillä samaan aikaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksen kanssa.

Helsingin yleiskaavan tavoitteena on vahvistaa Helsingin ja samalla koko seudun kilpailukykyä osoittamalla pitkällä aikavälillä rakentamismahdollisuuksia kaupunkirakennetta tiivistämällä ja luoda edellytykset elinvoimaiselle elinkeinorakenteelle säilyttämällä kaupunkiympäristön korkea laatu ja houkuttelevuus.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Liitteet

1	Uudenmaan liiton lausuntopyyntö Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta
2	Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavaluonnos, kaavakartta
3	Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavaluonnos, kumottavien merkintöjen kartta
4	Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavaluonnos, merkinnät ja määräykset
5	Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavaluonnos, SELOSTUS
6	Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavaluonnos, SELOSTUS, Liitekartat
7	Uudenmaan 4.vaihemaakuntakaavaluonnos, epävirallinen yhdistelmäkartta
8	Osa päätöshistoriaa
9	Eriävän mielipiteen perustelu - Maakuntakaava.pdf

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote	Otteen liitteet
Uudenmaan liitto	Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Helen Oy	Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Helen Sähköverkko Oy	Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano
Helsingin Satama Oy	Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunkisuunnittelulautakunta
Kiinteistölautakunta
Kaupunginmuseo
Liikennelaitos -liikelaitos (HKL)
Opetuslautakunta
Yleisten töiden lautakunta
Ympäristölautakunta
Liikuntavirasto
Sosiaali- ja terveysvirasto

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 23.03.2015 § 315

HEL 2015-000583 T 10 03 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi

Liikuntavirasto Liikuntajohtaja 18.3.2015

HEL 2015-000583 T 10 03 00

Kaavalla tarkistetaan voimassa olevia maakuntakaavoja ja sen aikatähtäin on vuosi 2040. Kaavakierroksella pyritään strategisempaan maakuntakaavaan. Östersundomin alue ei kuulu 4. vaihemaakuntakaavan alueeseen. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan kaavakartta, kartta kumottavista merkinnöistä sekä merkinnät ja määräykset ovat vahvistettavia asiakirjoja. Kaavaselostusta ja sen selventäviä ja taustoittavia liitekarttoja ei vahvisteta. Kaavassa käytetään aluevaraus-, kohde- ja viivamerkintöjä sekä ominaisuusmerkintöjä ja kehittämisperiaatemerkintöjä. Aluemerkinnöillä osoitetaan pääasiasiallinen käyttötarkoitus.

Maakunnallinen kaavatyö tukee erinomaisesti Helsingissä käynnissä olevaa yleiskaavan valmistelua. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan tavoitealueita ovat elinkeinot ja innovaatiotoiminta, logistiikka, tuulivoima, viherrakenne ja kulttuuriympäristöt.

4. vaihemaakuntakaava on hyvä ja kokonaisvaltainen esitys Uudenmaan viherrakenteesta. Kaavassa esitetään viherrakenne osana yhdyskuntarakennetta ja siihen sisällytetään myös vesialueet. Maakuntakaavan taustaselvitykset ja kaavaselostuksen kuvaukset ovat selkeitä: ne tukevat hyvin kaavakarttaa sekä kaavamerkintöjä. Viheryhteydet ja -verkostot on kuvattu onnistuneesti sekä virkistys- ja ulkoilukäytön että ekologisten yhteyksien kannalta. Niiden esittäminen maakunnan mittakaavassa on ensiarvoisen tärkeää.

Liikkuminen ja liikuntapalvelut

Arkiliikkuminen

Liikkumattomuus on tulevaisuuden suurimpia terveydellisiä ja yhteiskunnallisia ongelmia, minkä vuoksi arkiliikunnan lisääminen on välttämätöntä. Suomessa liikkumattomuuden kustannukset arvioidaan olevan lähes kaksi miljardia euroa terveydenhuollon vuotuisista kokonaiskustannuksista. Jos kehitys jatkuu samansuuntaisena, liikkumattomuudesta aiheutuvat kustannukset kasvavat suuriksi. Siksi jo kaavoituksessa tulee luoda edellytyksiä liikkumaan aktivoivalle kaupunkiympäristölle.

Liikunnan olosuhteiden edistäminen on toteutettu varmistamalla viheralueiden riittävyys ja yhteneväisyys. Asukkaiden arkiliikuntatottumuksia edistää helposti saavutettavissa oleva lähiliikuntapalveluverkko. Kaavaehdotuksessa esitetään selkeä viheraluejärjestelmä, joka käsittää retkeily- ja ulkoilualueita, lähipuistoja sekä merenrantapuistoja ja viherreittejä. Seututasolla liikunnan olosuhteiden edistämiseksi vaaditaan tällaista kokonaisvaltaista strategista maankäytönsuunnittelua, jossa liikunnan olosuhteet on huomioitu pitkällä tähtäimellä.

Vihersormet ja viherverkosto

Keskeiset ja merkittävät vihersormet, kuten Keskuspuisto, Helsinki puisto, Länsipuisto, Viikki-kivikko, Itä-Helsingin kulttuuripuisto ym., sekä niiden muodostama viherkäytävien verkosto tulisi kyetä säilyttämään. Vihersormia ei saisi kaventaa liikaa, eikä viheralueyhteyttä katkaista.

Helsingin tärkeimmät ja laajimmat virkistysalueet on kuvattu kaavakartassa. Keskuspuiston ja Helsinkipuiston alueet on merkitty nykyisessä laajuudessaan maakuntakaavan virkistysalueiksi, mikä kuvaa niiden tärkeyttä kaupungin viherrakenteessa hyvin. Keskuspuiston alue on myös merkitty maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi, mikä lisää sen arvoa. Itä-Helsingin kulttuuripuiston vihersormen alueelle Rastilan ja Meri-Rastilan kohdalle ei ole merkitty viheryhteyttä, mikä tulee lisätä kaavaan viheryhteystarvemerkinnällä.

Nuuksion järviylängöllä olevat Helsingin omistamat ulkoilualueet (noin 3400 hehtaaria) on esitetty selkeästi virkistysalueina kaavamääräyksineen. Ne ovat suosittuja ulkoilualueita ja tärkeä osa maakuntakaavassa mainittua pääkaupunkiseudun viherkehää.

Liikuntapalvelut ja vaikutukset

Olemassa olevien viher- ja virkistysalueiden liikuntapalveluiden jatkuvuus tulisi myös turvata. Näiden palveluiden ja rakenteiden toteutukseen on käytetty merkittäviä taloudellisia panostuksia ja ne ovat monin paikoin kaupungissa muodostuneet alueelliseksi identitettitekijäksi. Mikäli näitä lähdetään laajasti sijoittamaan uudelleen seurauksena saattaa nykyisessä taloudellisessa tilanteessa olla liikuntapalveluiden heikkeneminen uusien alueiden vaatimien investointien taloudellisten edellytysten jäädessä vuosiksi puuttumaan.

Taajamatoimintojen alueet

Merkittävin tiivistettävä taajamatoimintojen alue on osoitettu kaavaluonnoksessa Malmin lentokenttäalueelle. Jos osa alueista, jotka ovat liikunta- ja virkistyskäytössä rakennetaan, liikuntatarjonta suppenee huomattavasti ja alueen palvelutaso laskee.

Tuomarinkylänkartanon ja Tuusulantien välisen alueelle esitetään rakentamista, jossa rakentaminen sijoittuu RKY 2009 -alueelle, valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle ja maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön alueelle. Tuomarinkylän koirakeskus on ainoa suuret ulkonäyttely- ja vinttikoiratoiminnat mahdollistava keskus pääkaupunkiseudulla. Liikuntavirasto katsoo, että Tuomarinkylän kartanon alueella sijaitsevat ulkoilu-, hevos- ja koiraurheilun alueiden tulee säilyä nykyisessä käytössään ja laajuudessaan.

Talin kartanonpuiston ja liikuntapuiston alueet ovat Suomen johtavia liikuntapaikkoja. Alueella on yhteensä noin miljoona liikuntasuoritusta vuodessa ja alueella on jo nykyään tarvetta liikuntapalvelujen laajennukselle. Liikuntavirasto katsoo, että Talin kartanonpuiston ja liikuntapuiston alueet tulee säilyä nykyisessä käytössään ja laajuudessaan.

Liikuntavirastolla ei ole muuta huomautettavaa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta.

Lisätiedot

Hanna Lehtiniemi, arkkitehti, puhelin: 310 87723

Kiinteistölautakunta 05.03.2015 § 104

HEL 2015-000583 T 10 03 00

Lausunto

Kiinteistölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Maakuntakaavoituksessa on viime aikoina pyritty entistä strategisempaan suunnitteluun, jossa korostuu halutun kehityssuunnan kannalta tärkeiden tekijöiden korostaminen ja perinteisen tarkan aluevaraussuunnittelun vähentäminen. Lautakunta pitää suunnanmuutosta kahlitsevasta mahdollistavaan kaavoitukseen oikeana.

Lautakunta katsoo kuitenkin, että maakuntakaavaluonnos on edelleen laadittu liian tarkoilla aluevarausmerkinnöillä. Erityisesti pienten, enintään muutamien kymmenien hehtaarien kokoisten tai leveydeltään vain muutamaa karttaviivan leveyttä (100 - 200 metriä) vastaavien aluevarausten merkitseminen ei maakuntakaavan mittakaavassa ole perusteltua, vaan ne tulisi merkitä joko symbolimerkinnöin tai jättää liitekarttoihin.

Vaihemaakuntakaavan tavoite, kestävä kilpailukyky ja hyvinvointi Uudellemaalla, on kannatettava. Vaihemaakuntakaavassa tätä tarkastellaan kuuden teeman, Elinkeinot ja innovaatiotoiminta, Logistiikka, Tuulivoima, Viherrakenne, Kulttuuriympäristöt ja Mahdolliset muut ajankohtaiset aiheet, sekä vahvistettujen maakuntakaavojen muutostarpeiden kannalta.

Lautakunta on kuitenkin huolestunut siitä, että kannatettavista tavoitteista huolimatta maakuntakaavan luonnoksessa esitetään Helsingin alueelle lähes yksinomaan säilyttäviä ja käyttöä rajoittavia aluevarauksia sekä viher- ja eriasteisia suojelualueita. Myönteisenä on toki pidettävä, että näiden merkintöjen ehdottomuutta on kaavamerkinnöissä osittain aavistuksen pehmennetty sallimalla toiminta, joka ottaa arvokkaat kohteet huomioon. Tätä olisi syytä tehdä rohkeammin, koska tiivistyvässä Helsingissä ajaudutaan muutoin paikoin tilanteisiin, joissa maakuntakaavan liian ehdottomilla merkinnöillä estetään detaljitason järkevät, tavoitteita toteuttavat ratkaisut.

Elinkeinot ja innovaatiotoiminta

Helsingin osalta Malmin lentokenttäalueen varaaminen tiivistettäväksi, kestävään liikennejärjestelmään tukeutuvaksi taajama-alueeksi on merkittävä ja oikea ratkaisu. Ilman asuntoja ja niihin kuuluvia palveluja ei ole edellytyksiä uuteen elinkeinotoimintaan.

Vartiosaaren jättäminen valkoiseksi alueeksi eli maa- ja metsätalousalueeksi on selkeä virhe. Helsingillä on jo käynnissä tiiviiseen rakentamiseen perustuva ja ranta-alueiden historiallisen huvila-alueen (rky) arvoa kunnioittava osayleiskaavoitus. Vartiosaari on kaavaillun itäisen saariston ns. rantaratikka- ja virkistysreitin kannalta olennainen niin taloudellisesti kuin toiminnallisesti. Ilman Vartiosaarta

Kruunuvuorenrannan kallis raitiovaunuyhteys jää torsoksi. Raitiovaunu-/kevyen liikenteen yhteys keskustasta Kruunuvuoren ja Vartiosaaren kautta Vuosaareen on Itä-Helsingin kannalta erittäin tärkeä. Vartiosaari ja Ramsinniemi on merkittävä maakuntakaavaan tavalla, joka mahdollistaa tämän reitin ja sitä tukevaa taajamarakentamista.

Vaikka Helsingin yleiskaavaehdotuksessa esitetyt kaupunkibulevardit ja niihin liittyvä rakentaminen lienevät ajankohtaisia vasta 2030-luvulla, niiden toteuttamismahdollisuuksia ei tulisi estää liian yksityiskohtaisilla viher- tms. merkinnöillä.

Logistiikka

Helsingin kannalta merkittävän uuden logistiikka-alueen varaaminen Helsinki-Vantaan lentokentän pohjoispuolelta ja siihen liittyvä sujuva uusi tieliikenneyhteys Lahdenväylältä Hämeenlinnanväylälle (Kehä IV) sekä Sipoon Bastukärrin logistiikka-alueen merkittävä laajennusvaraus tukevat Vuosaaren sataman toiminnan kehittämistä. Toimiakseen Kehä IV:n vaihtoehdoista on karsittava ne, jotka eivät kulje uuden lentokentän viereisen logistiikka-alueen kautta.

Tuulivoima

Helsingistä ei kaavatyössä löytynyt aluetta, johon voisi sijoittaa maakunnallisesti merkittävän tuulivoima-alueen.

Viherrakenne ja Kulttuuriympäristöt

Viher-, suojelualue- ja kulttuuriympäristömerkinnöissä tulee pitäytyä maakuntakaavan mittakaavassa sekä luovuttava liian tarkoista ja ehdottomista merkinnöistä. Pienten jo suojeltujen alueiden merkitseminen ei tuo maakuntakaavalle lisäarvoa, vaan vaikeuttaa kaavan tulkintaa ja pienalueiden tunnistamista. Suojelualueiksi ehdotettavat alueet tulee erotella jo suojelluista alueista.

Muut ajankohtaiset aiheet

Lautakunta pitää oikeana merkitä kaavaan ohjeellinen varaus pitkälle tulevaisuuteen sijoittuvalle maanalaiselle Tallinna-yhteydelle.

Esittelijä

vs. osastopäällikkö
Esko Patrikainen

Lisätiedot

Peter Haaparinne, toimistopäällikkö, puhelin: 310 31864
peter.haaparinne(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 03.03.2015 § 101

HEL 2015-000583 T 10 03 00

Lausunto

Yleisten töiden lautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Yleisten töiden lautakunnan lausunnossa tarkastellaan Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnosta rakennusviraston toimialan kannalta. Lausunnossa keskitytään erityisesti viherrakenteen, kulttuuriympäristön ja taajamatoimintojen teemoihin alueiden toteutettavuuden, toimivuuden ja ylläpidettävyyden näkökulmista.

Maakuntakaavaa ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella, minkä yleisten töiden lautakunta ottaa lausunnossaan huomioon.

Logistiikka

Kaavaluonnos painottuu etupäässä tavaraliikenteen logistisiin ratkaisuihin ja sen poikittaisliikenneyhteyksiin. Helsingin alueella merkittävimmät vaikutukset koskevat Vuosaaren satama-aluetta ja sitä palvelevia tavarankuljetusreittejä maanteillä ja rautateillä. Suunnittelumääräykset ohjeistavat hyvin huomioimaan mahdollisten uusien logististen liikenneväylien rakentamisen ja muun maankäytön sopeuttamisen ympäristöönsä tavalla, joka turvaa ympäristö- ja luontoarvot sekä ottaa huomioon alueen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset ominaispiirteet.

Viherrakenne – virkistys, luonto ja maisema

4. vaihemaakuntakaava on hyvä ja kokonaisvaltainen esitys Uudenmaan viherrakenteesta, luonnon arvoalueista ja arvokkaista maisema-alueista. Kaavassa esitetään viherrakenne osana yhdyskuntarakennetta ja siihen sisällytetään myös vesialueet eli sinirakenne. Maakuntakaavan taustaselvitykset ja kaavaselostuksen kuvaukset ovat selkeitä: ne tukevat hyvin kaavakarttaa sekä kaavamerkintöjä. Viheryhteydet ja -verkostot on kuvattu onnistuneesti sekä virkistys- ja ulkoilukäytön että ekologisten yhteyksien kannalta. Niiden esittäminen maakunnan mittakaavassa on ensiarvoisen tärkeää.

Virkistysalueet on osoitettu ensisijaisesti valtion, kuntien ja Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen maille. Myös muiden maanomistajien metsät, rannat ja muut luonnonmukaiset viheralueet tarjoavat ulkoilu- ja virkistyspalveluja uusmaalaisille sekä matkailijoille, mikä tulee mainita kaavaselostuksessa selkeästi. Virkistysalueilla ei käytetä luo-

merkintää, koska sen kaavamääräyksessä ohjataan kiinnittämään huomiota alueiden ominaisuuksiin ekologisen verkoston osana sekä niiden merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta. Kaavan ominaisuusmerkintä ”luo” osoittaa luonnon monimuotoisuudelta arvokkaita alueita ja antaa ohjeen alueiden jatkosuunnitteluun taajama-alueiden ja virkistysalueiden ulkopuolella.

Kaavaratkaisujen positiiviset vaikutukset ilmastomuutoksen hillintään on tuotu kaavaselostuksessa esiin vain kulttuuriympäristöjen kohdalla. Viheralueilla, varsinkin metsäisillä alueilla, on vieläkin suurempi merkitys hiilidioksidin sidonnassa, mikä kannattaa tuoda esiin kaavaselostuksen tekstiosuuksissa.

Helsingin viherrakenne

Helsingin tärkeimmät ja laajimmat virkistysalueet on kuvattu kaavakartassa. Helsingin viherrakenteessa esitettävät virkistysalueet ja viheryhteystarvemerkinnät sijoittuvat vihersormien alueille sekä muutamiin yksittäisiin saariin, kuten Seurasaareen. Helsingin läntisimmän vihersormen eli Länsipuiston viheryhteys tulee kuvata yhtenäisenä ja lisätä viheryhteysmerkinnällä puuttuva väli Lassilasta Kaarelaan.

Keskuspuiston ja Helsinkipuiston alueet on merkitty nykyisessä laajuudessaan maakuntakaavan virkistysalueiksi, mikä kuvaa niiden tärkeyttä kaupungin viherrakenteessa hyvin. Keskuspuiston alue on myös merkitty maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi, mikä lisää sen arvoa. Itä-Helsingin kulttuuripuiston vihersormen alueelle Rastilan ja Meri-Rastilan kohdalle ei ole merkitty viheryhteyttä, mikä tulee lisätä kaavaan viheryhteystarvemerkinnällä. Viittä hehtaaria suurempikokoiset luonnonsuojelulailla rauhoitetut luonnonsuojelualueet on merkitty maakuntakaavaan, mikä on selkeä ja myös seututason tarkasteluun sopiva esittämistapa myös Helsingin kaupunkialueella.

Kaavaselostuksessa kerrotaan virkistysalueiden ylläpitävän luonnon monimuotoisuutta ja turvaavan lajien liikkumisedellytyksiä. Virkistysalueilla tarvitaan, kuten kaavaselostuksessa esitetään, usein metsäluonnon ja muun luonnon hoitotoimenpiteitä, poluston ja reitistön rakentamista ja ylläpitämistä, laitureita sekä pysäköintipaikkoja. Nämä toimenpiteet muuttavat ympäristöä. Ne vaativat rakennusvirastolta suunnittelu- ja ylläpitoresursseja sekä investointeja virkistysalueiden palvelurakenteisiin.

Nuuksion ulkoilualueet

Nuuksion järviylängöllä olevat Helsingin omistamat ulkoilualueet (noin 3 400 hehtaaria) on esitetty selkeästi virkistysalueina

kaavamääräyksineen. Ne ovat suosittuja ulkoilualueita ja tärkeä osa maakuntakaavassa mainittua pääkaupunkiseudun viherkehää. Laajat alueet Nuuksion järviylängöstä on merkitty luonnonsuojelualueeksi, joka tässä kohtaa tarkoittaa Nuuksion kansallispuistoa. Tämä turvaa alueen merkittävimpien luontoarvojen säilymisen hyvin. Virkistysalueet ylläpitävät osaltaan luonnon monimuotoisuutta ja turvaavat lajien liikkumisedellytyksiä.

Virkistysalueisiin ja luonnonsuojelualueisiin rajautuu luo-ominaisuusmerkinnällä osoitettuja alueita, joiden suunnittelussa on kaavamääräyksen mukaan selvitettävä tarkemmin ja otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät arvot ja ekologiset yhteydet. Virkistysalueilla ei käytetä luo-merkintää, koska sen kaavamääräyksessä ohjataan kiinnittämään huomiota alueiden ominaisuuksiin ekologisen verkoston osana sekä niiden merkitykseen luonnon monimuotoisuuden kannalta. Tämä otetaan huomioon rakennusviraston vastuulla olevassa Nuuksion ulkoilualueiden luonnonhoidossa.

Alueiden osoittaminen virkistykseen vaatii kaavaselostuksen mukaan usein hoitotoimenpiteitä, poluston ja muun reitistön rakentamista ja ylläpitämistä, laitureita ja pysäköintipaikkoja. Tämä ohje kaavaselostuksessa edellyttää rakennusvirastolta luonnonhoidon suunnittelu- ja ylläpitoresursseja, mikä on todettu jo aikaisemmin tässä lausunnossa.

Sipoonkorven alue

Vuonna 2011 perustettu Sipoonkorven kansallispuiston alue on merkitty luonnonsuojelualuemerkinnällä. Helsingin kaupunki on vaihtanut laajoja metsäalueita valtion kanssa, mikä on mahdollistanut kansallispuiston perustamisen. Viimeisimmät maanvaihdot valtion kanssa on tehty kansallispuiston perustamisen jälkeen.

Osa Sipoonkorven kansallispuiston alueesta kuulu Natura 2000 -ohjelman alueisiin. Nämä alueet on merkitty kaavakarttaan aikaisempien maakuntakaavojen mukaisesti. Kaava ei aiheuta uusia vaikutuksia jo voimassa oleviin maakuntakaavoihin nähden.

Sipoonkorven kansallispuiston alueeseen rajautuu luo-ominaisuusmerkinnällä osoitettuja alueita, joiden jatkosuunnittelussa on selvitettävä tarkemmin ja otettava huomioon luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät arvot ja ekologiset yhteydet. Tämä on hyvä menettely alueen luontoarvojen kannalta.

Kulttuuriympäristöt

Kulttuuriympäristöjen monipuoliset arvot on otettu kaavaluonnoksessa hyvin huomioon. Kaavassa kulttuuriympäristöt esitetään pääosin ominaisuusmerkinnällä. Kaavaluonnoksessa on esitetty valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut ympäristöt (RKY 2009 -kohteet), valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, maakunnallisesti ja useamman kuin yhden kunnan kannalta merkittävät maisema-alueet ja rakennetun kulttuuriympäristön alueet sekä liitekartalla muinaisjäännökset.

Kaavamääräykset velvoittavat ottamaan huomioon kulttuuriympäristöjen alueet yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaalimisen ja turvaamaan maisema- ja kulttuuriarvojen säilymisen. Alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä kulttuuriympäristöarvot. Toimenpiteitä suunniteltaessa on kuultava museoviranomaisia. Kaavamerkintöjen suunnittelumääräyksissä mainitut ominaisuusmerkintöjä täydentävät ohjeet ovat hyvät.

Täydennysrakentamisen ja elinkeinoelämän asettamien vaatimusten yhteen sovittaminen kulttuuriympäristön arvojen vaalimisen ja säilymisen kanssa on haasteellista. Kulttuuriympäristöä tulee voida kehittää sen arvot huomioiden. Rakennusviraston asiantuntemusta tulee hyödyntää aina, kun Helsingin omistamille alueille suunnitellaan täydennysrakentamista tai infrahankkeita arvokkaisiin miljöisiin ja kulttuurimaisemaan.

Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen merkintä kaavakartassa samanvärisellä vihreällä on paikoin epäselvä. Merkinnät tulee olla selkeämmät sekaantumisen välttämiseksi.

Taajamatoimintojen alueet

Yleisten töiden lautakunta katsoo, ettei Malmin lentokenttäalueelle kaavailtua taajamatoimintojen aluetta tule toteuttaa.

Lautakunta esittää, että kentän osalta selvitettäisiin maankäytön uudet mahdollisuudet lentotoiminnan jatkamiselle.

Käsittely

03.03.2015 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:
Maria Landén: Ehdotan kohdan 21 tekstin muuttamista seuraavasti:

Yleisten töiden lautakunta katsoo, ettei Malmin lentokenttäalueelle kaavailtua taajamatoimintojen aluetta tule toteuttaa.

Lautakunta esittää, että kentän osalta selvitettäisiin maankäytön uudet mahdollisuudet lentotoiminnan jatkamiselle.

Kannattajat: Jarmo Nieminen

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Ehdotan kohdan 21 tekstin muuttamista seuraavasti: Yleisten töiden lautakunta katsoo, ettei Malmin lentokenttäalueelle kaavailtua taajamatoimintojen aluetta tule toteuttaa. Lautakunta esittää, että kentän osalta selvitettäisiin maankäytön uudet mahdollisuudet lentotoiminnan jatkamiselle.

Jaa-äänet: 3
Aura Kostiainen, Antti Möller, Pörrö Sahlberg

Ei-äänet: 6
Maria Landén, Jarmo Nieminen, Eija Paananen, Dennis Pasterstein, Mariam Rguibi, Tuomo Valokainen

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Äänin 6−3 lautakunta hyväksyi Maria Landénin vastaehdotuksen.

Eriävät mielipiteet

Aura Kostiainen: Kannatan pohjaesityksen mukaista kantaa eli sitä, että Malmin lentokentän alue otetaan asuinkäyttöön.

Antti Möller: Kannatan pohjaesitystä eli Malmin lentokentän ottamista rakennus- ja asuinkäyttöön.

Pörrö Sahlberg: Kannatan pohjaesityksen mukaista kantaa eli sitä, että Malmin lentokentän alue otetaan asuinkäyttöön.

24.02.2015 Pöydälle

Esittelijä

kaupunginarkkitehti
Jukka Kauto

Lisätiedot

Pia Rantanen, suunnitteluvastaava, puhelin: 310 38812
pia.rantanen(a)hel.fi
Tiina Saukkonen, suunnitteluvastaava / luonnonhoito, puhelin: 310 38508
tiina.saukkonen(a)hel.fi

Ympäristölautakunta 03.03.2015 § 82

HEL 2015-000583 T 10 03 00

Lausunto

Ympäristölautakunta antoi seuraavan lausunnon.

Uusimaa-ohjelman keskeisenä tavoitteena on hiilineutraali Uusimaa 2050. Vaihemaakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa tulisi selkeämmin tarkastella, miten viherrakenne-, logistiikka- ja tuulivoimaratkaisut edistävät tavoitteen saavuttamista. Asumiseen suunnitellun Malmin lentokenttäalueen yhdyskuntarakennetta täydentävä vaikutus tulee tuoda selvemmin esiin.

Viherrakenne

Viherrakennetarkastelussa on käytetty apuna uusia työkaluja: Zonation-menetelmää luontoarvojen priorisointiin ja GreenFrame-menetelmää ekosysteemipalvelujen arviointiin. Menetelmät sopivat hyvin maakuntakaavatasolle ja niiden tulokset täydentävät toisiaan. Zonation-menetelmä antaa aineistojen saatavuuden vuoksi parhaat tulokset yhtenäisillä maa-alueilla. Merialueilta ja saaristosta aineistoa on vähemmän. Merialueen, merenrannan ja sisävesien luontoarvot tarvitsisivat täydentäviä menetelmiä tullakseen samanarvoisesti huomioon otetuksi.

Logistiikka

On erittäin hyvä, että logistiikan suunnittelun kärkitavoitteisiin on lisätty ympäristöllisten reunaehtojen huomioiminen. Kuitenkin ympäristö- ja ilmastonäkökulma on logistiikan kehityskuvassa ja erityisesti sen vaikutusten tarkastelussa jäänyt hyvin vähälle tarkastelulle. Uudenmaan tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2050. Tämä tulee vaatimaan erittäin tehokkaita toimenpiteitä. Myös liikenne- ja viestintäministeriön ympäristöstrategiassa on asetettu liikenteelle kunnianhimoiset päästövähennys- ja energiatehokkuustavoitteet, jotka pitäisi huomioida. Logistiikan vaihtoehtojen vaikutusarvioinneissa ei ole lainkaan arvioitu eri skenaarioiden tai valitun kehityskuvan vaikutuksia hiilidioksidipäästöihin.

Vaikutusten arvioinnin mukaan kehityskuvan liikenteelliset vaikutukset kohdistuvat voimakkaimmin poikittaisväylille. Arvion mukaan raskaan

logistiikan painopisteen siirtyessä pohjoisemmaksi Kehä I:n kuormitus vähenee. Kuitenkin Logistiikan vaihtoehtojen vaikutusten arviointi -raportissa esitettyjen karttojen mukaan Kehä I:llä ja muutenkin Helsingissä raskaan liikenteen määrät tulevat kehityskuvavaihtoehdossa kasvamaan huomattavasti enemmän kuin skenaarioissa 1-4. Kasvu esim. Kehä I:llä ja Itäväylällä olisi yli 50 %. Lisäksi, jos uusi poikittainen yhteys Keski-Uudellamaalla ei toteudu tai sen toteuttaminen viivästyy, lisääntyvät liikennemäärät myös Kehä III:lla merkittävästi. Kehityskuvassa kriittisimmät väylät liikenteen välityskyvyn suhteen ovat Valtatie 4 eli Lahdenväylä ja Kehä III, joille ennustetaan muutoinkin merkittävää liikennemäärien kasvua. Liikennemääräennusteet vaativat tarkistuksia ja selvennyksiä.

Kehityskuvan mukainen logistiikan kehittyminen lisää siis entisestään haittoja pääkaupunkiseudun ilmanlaadultaan ja melutilanteeltaan pahimmilla alueilla. Myönteistä tietysti on, että logistiikkaa keskittämällä saadaan liikennesuoritteen kasvua ja sitä kautta kasvihuonekaasupäästöjä hieman vähennettyä. On hyvä, että maakuntakaavan tavoitteena on ohjata tiekuljetuksia pois tiiviisti asutuilta seuduilta. Väistämättä useilla alueilla haitat tulevat kuitenkin lisääntymään liikennemäärien lisääntyessä.

Logistiikan kehityskuvan mukainen Vuosaaren sataman roolin vahvistuminen ja Venäjän liikenteen lisääntyminen kasvattaa Porvoonväylän raskaan liikenteen määrää huomattavasti. Tämä lisää liikenteen haittoja Östersundomin alueelle. Rakentuvan alueen liikennemäärien kasvun myötä ruuhkautuva Porvoonväylä kuormittuu entisestään.

Raideliikenteen rooli on logistiikan kehittämisessä jäänyt luonnoksessa pienelle painoarvolle. Ruotsin esimerkit osoittavat, että on täysin mahdollista ohjata nykyistä huomattavasti suurempi osuus kuljetuksista raiteille, mikä siihen olla valmiita panostamaan. Tällä olisi suuri merkitys ympäristöhaittojen, väylien välityskyvyn säilymisen sekä hiilineutraalisuuden saavuttamisen kannalta.

Malmin kentän alue

Valtion ja kuntien kesken on sovittu, että valtio lopettaa toimintonsa Malmin lentoasemalla viimeistään vuoden 2020 loppuun mennessä. Tämän jälkeen alue palautuu Helsingin kaupungin käyttöön. Malmin lentokenttäalueen ratkaisut vaativat maakuntakaavoituksen ajantasaistamista. Kaavaluonnoksessa Malmin lentokenttää osoittava liikennealue, jonka toissijainen käyttötarkoitus on taajamatoimintojen alue -merkintä sekä siihen liittyvä melualueen merkintä kumotaan ja osoitetaan taajamatoimintojen alueeksi. Alueella säilyy

kulttuuriympäristöön liittyvä ominaisuusmerkintä. Lisäksi Malmin aluetta tulee kehittää tiivistettävänä alueena, jolloin aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn tukeutuvana tehokkaasti rakennettavana alueena. Mikäli Malmin lentoasema rakennetaan, sen kulttuurihistoriallinen arvo rakennetun kulttuuriympäristön kohteena tuhoutuu.

Mikäli Malmin lentoasema rakennetaan, sen kulttuurihistoriallinen arvo rakennetun kulttuuriympäristön kohteena tuhoutuu.

Ympäristölautakuntaa pitää hyvänä, että 4. vaihemaakuntakaavassa mahdollistetaan Malmin lentokenttäalueen ottaminen asuntotuotantokäyttöön. Alueen merkitys Helsingille uutena kaupunginosana on erittäin tärkeä. Vaihemaakuntakaavan kanssa samanaikaisesti laaditaan Helsingin kaupungin yleiskaavaa. Yleiskaavaluonnoksessa Malmin lentokenttäalue on yksi merkittävimmistä uusista rakentamisalueista. Alueelle on alustavasti hahmoteltu noin 25 000 asukkaan kaupunginosaa. Malmille osoitettu alue sijaitsee tiiviisti olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisällä, mikä tukee sekä koko seudun aluerakenteen että Helsingin kaupunkirakenteen kestävää kehittämistä. Tiivistäminen mahdollistaa joukkoliikenteen, erityisesti raideliikenteen tehokkaan hyödyntämisen. Mikäli Malmin lentokenttäalueen rakentamispotentiaalia ei saataisi hyödynnettyä, on vaarana, että rakentamisalueita Helsingissä jouduttaisiin etsimään viheralueilta. Toisaalta asuinrakentaminen voisi hajautua laajemmin seudulle, mikä olisi kestämätön ratkaisu liikenteen ilmastopäästöjen kannalta.

Tuulivoima

Kansainvälisissä ilmastotavoitteissa Suomi on sitoutunut edistämään uusiutuvia energiamuotoja. Kansallisena tavoitteena on nostaa tuulivoimakapasiteettia 9 TWh vuoteen 2025 mennessä. Uudellamaalla tuulivoiman kehitys on jäänyt vaatimattomaksi. Uudellamaalla on viisi tuulivoimalaa, joiden yhteenlaskettu kapasiteetti on 10 MW, mikä on noin 2 % koko Suomen tuulivoimalla tuotetusta energiasta. Kuitenkin tuuliolosuhteet ovat Uudellamaalla hyvät.

4. vaihemaakuntakaavassa pyritään edistämään ja ohjaamaan tuulivoimarakentamista Uudellamaalla. Taustaselvityksen pohjalta kaavaluonnoksessa osoitetaan viisi maakunnallisen kokoluokan tuulivoima-aluetta. Maakunnallisen tuulivoima-alueen alaraja on 10 tuulivoimalaa. Tätä pienempiä tuulivoima-alueita voidaan kaavoittaa paikallisesti kuntakaavoituksessa. Tuulivoimaselvityksen mukaan Helsingistä ei löytynyt maakunnallisia tuulivoima-alueita.

On hyvä, että kaavaluonnoksessa on esitetty myös ne kaksi merialueelle sijoittuvaa tuulivoima-aluetta, joiden toteuttaminen ei välttämättä vielä tänä päivänä ole mahdollista. Tuulivoimaselvityksessä on jo esitetty potentiaalisia tuulivoima-alueita, jotka ovat karsiutuneet pois jatkotarkastelusta. Kaavan aikajänne ulottuu vuoteen 2040, joten jatkotyössä voisi edelleen tarkastella näitä potentiaalisia alueita, jotka voisivat olla mahdollisia mikäli esimerkiksi puolustusvoimien tutkarajoitukset poistuvat. Ehdottomat rajoitusalueet, joihin ei voi tulla muutoksia, tulisi perusteluineen esittää erikseen.

Vaihemaakuntakaavalla pyritään mahdollistamaan myös paikallisen tuulivoiman suunnittelu. Tätä tukemaan luonnoksessa on annettu koko maakuntaa koskeva suunnittelusuositus, jonka mukaan paikallisten tuulivoima-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavan tuulivoima-alueiden ulkopuolella. Vaikutusten arvioinnin perusteella jää epäselväksi, kuinka vaihemaakuntakaava pystyy vastaamaan maakuntatason tuulivoimatuotanto- ja hiilineutraaliustavoitteisiin sekä toisaalta tukemaan paikallista tuulivoimatuotantoa.

Hiljaiset alueet

Maakuntahallitus päätti keväällä 2014 selvittää osana 4. vaihemaakuntakaavan valmistelua myös hiljaisia alueita. Samalla päätettiin, että mahdollisesta kaavakäsittelystä päätetään kaavatyön edetessä. Lainvoimainen maakuntakaavamerkintä hiljaiselle alueelle on vasta Satakunnan ja Pohjois-Savon maakuntakaavassa, vaikka selvityksiä on tehty muissakin maakunnissa.

Maakuntakaavatasolla on parhaat mahdollisuudet ottaa huomioon yhtenäiset, mahdollisesti useamman kunnan alueelle ulottuvat maakunnallisesti merkittävät melutasoltaan hiljaiset alueet. Ympäristölautakunnan mielestä hiljaisiin alueisiin liittyvää selvitystyötä kannattaa jatkaa ja samalla selvittää mahdollisuuksia merkitä alueet myös maakuntakaavaan. Tämä olisi tärkeää myös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden näkökulmasta. Tavoitteiden mukaan alueidenkäytössä tulee edistää hiljaisten alueiden säilymistä.

Käsittely

03.03.2015 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:
Timo Latikka: Kappaleet 9 ja 10:
Poistetaan kappaleet 9 ja 10.

Ehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Vastaehdotus:
Timo Latikka: Lisätään uusi kappale kohdan 9 jälkeen: Mikäli Malmin lentoasema rakennetaan, sen kulttuurihistoriallinen arvo rakennetun kulttuuriympäristön kohteena tuhoutuu.

Kannattajat: Leo Stranius

Vastaehdotus:
Sirpa Norvio: Poistetaan kappaleen 10 alku "Ympäristölautakuntaa pitää hyvänä, että".
Aloitetaan Kappale : 4. vaihemaakuntakaavassa mahdollistetaan Malmin lentokenttäalueen...

Kannattajat: Tuula Palaste-Eerola

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Lisätään uusi kappale kohdan 9 jälkeen: Mikäli Malmin lentoasema rakennetaan, sen kulttuurihistoriallinen arvo rakennetun kulttuuriympäristön kohteena tuhoutuu.

Jaa-äänet: 4
Joona Haavisto, Matti Niemi, Timo Pyhälahti, Anita Vihervaara

Ei-äänet: 5
Timo Korpela, Timo Latikka, Sirpa Norvio, Tuula Palaste-Eerola, Leo Stranius

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan
EI-ehdotus: Poistetaan kappaleen 10 alku "Ympäristölautakuntaa pitää hyvänä, että".
Aloitetaan Kappale : 4. vaihemaakuntakaavassa mahdollistetaan Malmin lentokenttäalueen...

Jaa-äänet: 5
Joona Haavisto, Timo Korpela, Matti Niemi, Timo Pyhälahti, Anita Vihervaara

Ei-äänet: 4
Timo Latikka, Sirpa Norvio, Tuula Palaste-Eerola, Leo Stranius

Timo Latikka: Tulen jättämään kirjallisen perustelun.

Esittelijä

ympäristönsuojelupäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot
Anu Haahla, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 28916
anu.haahla(a)hel.fi
Raimo Pakarinen, ympäristötarkastaja (viherrakenne), puhelin: +358 9 310 31534
raimo.pakarinen(a)hel.fi
Suvi Haaparanta, ympäristötarkastaja (logistiikka), puhelin: +358 9 310 32061
suvi.haaparanta(a)hel.fi

Liikennelaitos -liikelaitos (HKL) 26.2.2015

HEL 2015-000583 T 10 03 00

Kaupunginhallitus on pyytänyt HKL:ltä lausuntoa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaava laaditaan koko Uudenmaan 26 kunnan alueelle Östersundomin aluetta lukuun ottamatta. Kaava täydentää ja tarkistaa voimassa olevia maakuntakaavoja. Nyt on käynnissä maakuntakaavan luonnosvaihe, jonka tavoitteena on kerätä osallisilta palautetta kaavaluonnoksesta kaavaehdotuksen laadintaa varten.

Neloskaavassa käsitellään viittä teemaa, jotka ovat: elinkeino- ja innovaatiotoiminta, logistiikka, tuulivoima, viherrakenne ja kulttuuriympäristöt. Lisäksi luonnokseen on otettu mukaan muita ajankohtaisia aiheita kuten Malmin lentokenttä sekä Pääradan uudet asemanseudut Tuusulan Ristikytö ja Hyvinkään Palopuro.

Tärkeitä elinkeinojen toimintaedellytyksiä voivat kaavaselostuksen mukaan olla esimerkiksi saavutettava sijainti, joukkoliikenteen läheisyys sekä työpaikkoja tukevat palvelut ja muut yritykset. Myös logistiikan osalta vaihemaakuntakaavassa tavoitteeksi on asetettu mm., että Uudenmaan tulee olla kansainvälisesti ja valtakunnallisesti hyvin saavutettavissa: yritykset hakeutuvat entistä enemmän hyvien joukkoliikenneyhteyksien ääreen ja erityisesti asemanseuduille. Kaavoitusta on esitetty vaihemaakuntakaavassa elinkeinojen ja logistiikan osalta ratkaisuna asetettuihin tavoitteisiin pääsemiseksi.

Maakuntakaavassa HKL:n mielenkiinto on joukkoliikenneyhteyksissä. HKL pitää hyvänä maakuntakaavan luonnoksen tavoitteita, jossa palvelut ja työpaikat ovat hyvin eri väestöryhmien saavutettavissa ja sijoittuvat nykyisiä rakenteita hyödyntäen sekä ympäristö huomioiden. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi joukkoliikenteen kehittäminen kunnan alueella on merkittävä keino, johon liikennelaitos sitoutuu osaltaan yleis- ja asemakaavoihin liittyvien joukkoliikennehankkeiden mukaisesti. Malmin asuinalueen toteutumisen kannalta toimiva joukkoliikenneyhteys on alueella tarpeen. Joukkoliikenneyhteytenä Malmilla voisi toimia pikaraitiotie, jota esitetään mm. Helsingin yleiskaavaluonnoksessa. Pitkällä aikajänteellä säteittäisenä

joukkoliikenneyhteytenä Malmin lentokentän alueelle voisi toimia myös jotakuinkin Lahdenväylän suuntaisesti kulkeva metro, joka Helsingin keskustassa sijoittuisi ns. Töölön metrolinjan varaukseen.

Kuten kaavaselostuksessa mainitaan, maakuntakaavat mahdollistavat toimivan ja sekoittuneen yhdyskuntarakenteen, kävelyyn ja joukkoliikenteeseen perustuvien keskusten sekä hyvän asuin- ja työympäristön kehittämisen. Itä-Uudellamaalla elinkeinojen ja asumisen keskittäminen Östersundomin metron varrelle on seudulle ja maakunnalle merkittävä valinta.

Lisätiedot

Jaakko Laurila, projekti-insinööri, puhelin: 310 22691
jaakko.laurila(a)hel.fi

Kaupunginmuseon johtokunta 24.02.2015 § 15

HEL 2015-000583 T 10 03 00

Lausunto

Kaupunginhallitus on pyytänyt kaupunginmuseon johtokunnan lausuntoa Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta. Johtokunta antoi seuraavan lausunnon.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaava täydentää ja tarkistaa Uudellamaalla voimassa olevia maakuntakaavoja. Kaavassa tarkastellaan elinkeinoja ja innovaatiotoimintoja, logistiikkaa, tuulivoimaa, viherrakennetta sekä kulttuuriympäristöjä. Lisäksi kaavassa käsitellään myös asemanseutuja ja Malmin lentokenttää.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan suunnittelualueena on koko Uudenmaan maakunnan alue, lukuun ottamatta Östersundomin aluetta, jota käsitellään omassa kaavaprosessissaan osana 2. vaihemaakuntakaavan loppuunsaattamista.

Kaavassa esitettävät kulttuuriympäristöt ja arvokkaat maisemat

Kulttuuriympäristöteema halutaan esittää 4. vaihemaakuntakaavassa mahdollisimman kattavasti ja samalla eri maakuntakaavoista peräisin olevia merkintöjä ja määräyksiä on yhdenmukaistettu.

Kulttuuriympäristöjen aluerajaukset ovat maakuntakaavatasolla yleispiirteisiä, ja ne perustuvat tehtyihin selvityksiin ja inventointeihin. 4. vaihemaakuntakaavassa esitetään valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut ympäristöt (RKY 2009-kohteet), valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet, maakunnallisesti ja useamman kuin yhden kunnan kannalta merkittävät maisema-alueet ja rakennetun kulttuuriympäristön

alueet sekä liitekartalla muinaisjäännökset. RKY 2009-kohteet sisältävät myös ryhmän merkittävimpiä kiinteitä muinaisjäännösalueita, joihin kuuluvat osa ensimmäisen maailmansodan linnoitteista ja 1500-1700-lukujen kaupunkialueet.

Valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt (rakennetut ympäristöt ja maisema-alueet) tuodaan kaavaan valtioneuvoston päätöksien mukaisina. RKY-2009 kohteet ovat karttaesityksenä ja kohdeluettelona liitteissä mukana. Johtokunnan mielestä kulttuuriympäristökokonaisuutta selventäisi, että liitteissä olisi RKY 2009 -kohteiden lisäksi luettelo muista maakunnallisesti arvokkaista kulttuuriympäristöistä.

Kaupunginmuseon johtokunta pitää erityisen tärkeänä, että kaavaratkaisun sanoma välittyy selkeästi kulttuuriympäristöjen ja arvokkaiden maisema-alueiden osalta. Kaavaratkaisu luo edellytyksiä kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden alueiden säilymiselle. Kaavamerkinnät edellyttävät kulttuuriympäristöjen ominaispiirteiden tunnistamisen, huomioimisen ja yhteensovittamisen muun maankäytön kanssa.

Kulttuuriympäristöjen ominaispiirteet tulee ottaa huomioon myös yhdyskuntahuollon edellyttämien rakennelmien suunnittelussa ja sijoittelussa esimerkiksi tuulivoimaloiden ja sähkönsiirtoverkkojen kohdalla.

Selostuksessa todetaan, että kaavaratkaisu tukee historiallisten tielinjausten ja niihin liittyvien ympäristöjen säilyttämistä. Jää hieman epäselväksi miten tämä tapahtuu. Historiallisten teiden ominaispiirteiden säilyttämisen ja uusien tieyhteyksien kehittämistarpeiden välillä voi olla ristiriitaisia tavoitteita. Historiallisesti merkittävimmät tielinjaukset –kartta olisi hyvä liittää mukaan taustaaineistoksi.

Saariston eri osien arat luonnonarvot, herkkä maisemakuva ja perinteinen saaristolaiskulttuuri ja sitä tukevien elinkeinojen säilyminen tulee turvata. Pääkaupunkiseudun rannikko – ja saaristovyöhykkeen, ulkosaariston ja merivyöhykkeen suunnittelumääräykset ovat kaupunginmuseon johtokunnan mielestä asianmukaiset, maisema- ja kulttuuriympäristön arvot ja niiden huomioon ottaminen käyvät niissä ilmi.

Tiivistettävillä alueilla rakentaminen muuttaa alueiden maisemakuvaa merkittävästi, mikä edellyttää erityistä yhteensovittamista kulttuuriympäristö- ja maisema-arvojen kanssa. Erityisesti Malmin lentoaseman RKY 2009 -status on otettava huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Maakuntakaavan merkitys kulttuuriympäristön vaalimista ohjaavana kaavatasona on tärkeä. Tämän vuoksi johtokunta esittääkin, että maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön suunnittelumääräykseen lisätään velvoite olla yhteydessä maakuntamuseoon suunnitelmia laadittaessa.

Kaupunginmuseon johtokunnalla ei ole muuta huomautettavaa 4. vaihemaakuntakaavaehdotuksesta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Anne Mäkinen

Lisätiedot

Sari Saresto, tutkija, puhelin: +358 9 310 36483
sari.saresto(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 24.02.2015 § 40

HEL 2015-000583 T 10 03 00

Lausunto

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta:

Kaavalla tarkistetaan voimassa olevia maakuntakaavoja ja sen aikatähtäin on vuosi 2040. Kaavakierroksella pyritään strategisempaan maakuntakaavaan. Östersundomin alue ei kuulu 4. vaihemaakuntakaavan alueeseen. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan kaavakartta, kartta kumottavista merkinnöistä sekä merkinnät ja määräykset ovat vahvistettavia asiakirjoja. Kaavaselostusta ja sen selventäviä ja taustoittavia liitekarttoja ei vahvisteta. Kaavassa käytetään aluevaraus-, kohde- ja viivamerkintöjä sekä ominaisuusmerkintöjä ja kehittämisperiaatemerkintöjä. Aluemerkinnöillä osoitetaan pääasiasiallinen käyttötarkoitus.

Pyrkimys strategisempaan maakuntakaavaan on Helsingin kannalta myönteinen asia. Maakuntatason kaavaratkaisun tulee olla tavoitteellinen samalla kun se tukee tarkempiasteista suunnittelua eikä jätä vaikeasti tulkittavia rajauksia. Kokonaistilanteen hahmottamisessa maakuntakaavan epävirallinen yhdistelmäkartta on välttämätön. Jotta kaavakartan strategisuus tulisi paremmin esiin, kaavakartan aluerajausten tulkintaa koskeva määräysteksti olisi hyvä lisätä kaavamääräyksen yhteyteen.

Helsingissä on käynnissä uuden yleiskaavan laatiminen. Vuonna 2012 laadittiin yleiskaavan työohjelma ja määriteltiin sen keskeiset lähtökohdat ja mitoitus. Joulukuussa 2013 hyväksytyn yleiskaavavision perusteella on laadittu yleiskaavaluonnos, jonka kaupunkisuunnittelulautakunta päätti asettaa nähtäville 16.12.2014. Helsingin yleiskaavan tavoitteena on vahvistaa Helsingin ja samalla koko seudun kilpailukykyä osoittamalla pitkällä aikavälillä rakentamismahdollisuuksia kaupunkirakennetta tiivistämällä ja luoda edellytykset elinvoimaiselle elinkeinorakenteelle säilyttämällä kaupunkiympäristön korkea laatu ja houkuttelevuus. Helsingin yleiskaavan luonnos on nähtävillä samaan aikaan 4. vaihemaakuntakaavan luonnoksen kanssa.

Maakunnallinen kaavatyö tukee erinomaisesti Helsingissä käynnissä olevaa yleiskaavan valmistelua. Helsingin yleiskaavaa on laadittu hyvässä yhteistyössä Uudenmaan liiton kanssa ja molempien prosessien lähtökohdat ja tavoitteet ovat linjassa keskenään.

Helsingin seudulla on käynnissä useita muita seudullisia maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyviä selvityksiä. Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaa (HLJ2015) ja Helsingin seudun 14 kunnan yhteistä maankäytön suunnitelmaa (MASU) on laadittu yhteistyössä alueen kuntien, Helsingin seudun liikenteen ja Uudenmaan liiton kesken. Alueelle on laadittu yhteinen asuntostrategia vuoteen 2025. Yhdessä nämä kolme suunnitelmaa luovat pohjan seuraavalle MAL-aiesopimukselle ja tukevat maakuntakaavan tavoitteita toimivasta ja kestävästä yhdyskuntarakenteesta ja kilpailukykyä vahvistavasta liikennejärjestelmästä.

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan tavoitealueita ovat elinkeinot ja innovaatiotoiminta, logistiikka, tuulivoima, viherrakenne ja kulttuuriympäristöt. Näitä luonnoksen näkökulmia arvioidaan lausunnossa aihealueittain.

Elinkeinot ja innovaatiotoiminta

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavan kärkitavoitteet elinkeino- ja innovaatiotoiminnan kehittämiseksi ovat yhtenevät Helsingin uuden yleiskaavan kanssa. Maakuntahallituksen hyväksymissä elinkeinojen ja innovaatiotoiminnan suunnitteluperiaatteissa on nostettu tärkeään asemaan huolehtiminen riittävästä asuntotuotannosta ja sitä kautta riittävästä työvoiman tarjonnasta. Erityisen tärkeänä pidetään joukkoliikenteeseen tukeutuvan yhdyskuntarakenteen kehittämistä ja monipuolisten keskusta-alueiden ja hyvän elinympäristön merkitystä elinkeinoelämän kilpailukyvylle.

Ns. innovaatio-ekosysteemien tukemiseksi nostetaan esiin vastaavia toimenpiteitä: kaupunkirakenteen tiivistäminen, etäisyyksien ja matka-aikojen lyhentäminen, erottelevien ja eristävien tekijöiden poistaminen sekä panostaminen elämänlaatua ja vetovoimaisuutta lisääviin tekijöihin.

Maakuntakaavassa on otettava huomioon Helsingin erityisluonne seudun ydinalueena ja mahdollistettava valtion ja seudun kuntien välisen sopimuksen (valtion ja Helsingin seudun kuntien välinen sopimus suurten infrahankkeiden tukemiseksi ja asumisen edistämiseksi) mukaisen vuotuisen asuntorakentamisen toteutumisedellytykset myös Helsingissä. Sopimuksessa Helsingin kaupunki on osaltaan sitoutunut kaavoituksen vauhdittamiseen ja tonttitarjonnan merkittävään lisäämiseen. Ristiriitoja voi syntyä erityisesti asuntorakentamisen, kulttuuriympäristöjen ja viherrakenteen yhteensovittamisessa – maakuntakaavan merkintöjen tulee olla seudun rakenteen tiivistymistä tukevia, ei sitä rajoittavia. Helsinki kantaa seudun asuntotuotannosta suurimman vastuun ja on työpaikkatarjonnan näkökulmasta seudun merkittävin alue.

Logistiikka

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa on otettu logistiikan erityiskysymykset pääpiirteissään hyvin huomioon. Seudun tärkeimpien logistiikkakeskittymien merkitseminen kartalle tukee logistiikan tilatarpeiden ratkaisemista ja osoittaa alan toimijoille maakunnan tavoitetilan logistiikan seudullisille ratkaisuille. Logistiikkakeskittymien synnyttämät synergiahyödyt tukevat koko maakunnan talouskasvua.

Lentoaseman seudun sekä Kehä III:n logistiikka-alueiden kehittäminen on Helsingin näkökulmasta tärkeää. Helsingin yleiskaavan ja Östersundomin yhteisen yleiskaavan suunnittelussa erityisesti Vuosaaren sataman ja lentoaseman välinen Kehä III:n tukeutuva vyöhyke on strategisesti keskeisessä asemassa.

Helsingin ja koko maakunnan edun kannalta on keskeistä erityisesti Vuosaaren sataman yhteyksistä huolehtiminen. Vuosaaren satama on kulutustavaroiden kuljetusten tärkeä läpivirtauspaikka. Tämä rooli tulee säilymään merkittävänä myös tulevaisuudessa. Kaavaselostuksessa todetaan, että tulevaisuudessa tulee varautua raideliikenteen kasvuun kuljetuksissa. Tämä kehityssuunta olisi erityisesti päästöjen rajoittamisen näkökulmasta suotava ja on hyvä, että sitä tuetaan. Helsingin uudessa yleiskaavassa varaudutaan myös matkustajaterminaalin rakentamiseen Vuosaareen, mikäli sellainen katsotaan tarpeelliseksi esimerkiksi kantakaupungin satama-alueiden

kapasiteetin täyttyessä. Satama voi tulevaisuudessa saada roolin myös ihmisten kauttakulkupaikkana.

Helsinki on hiljattain laatinut citylogistiikan toimenpideohjelman, jossa esitetään kaupunkilogistiikan keskeisimmät periaatteet ja toimenpiteet sekä niiden vastuut ja aikataulut. Citylogistiikan haasteet ovat erilaisia kuin seudulla, koska tilan määrä on hyvin vähäinen, mikä tarkoittaa että myös ratkaisut ovat erilaisia. Helsingin tiiviin ydinalueen toimiva citylogistiikka nojautuu vahvasti seudun hyvään rakenteeseen ja on riippuvainen siitä.

4. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta on poistettu Malmin lentokentän lentomeluvyöhyke, mikä on perusteltu ratkaisu. Helsingin kaupunki varautuu alueen muuttamiseen asuntorakentamiskäyttöön valtion ja Helsingin seudun välisen sopimuksen mukaisesti.

Tuulivoima

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaluonnos osoittaa maakunnallisesti merkittävän tuulivoimatuotannon mahdolliset sijaintipaikat. Maakuntakaavalla ohjataan tuulivoiman sijoittumista ja sen tehtävänä on osaltaan täsmentää teollisen mittakaavan tuulivoiman sijoittamisperiaatteet kaupunkitasoa laajemmalla mittakaavatasolla. Nyt ositetut niukat aluevaraukset eivät tue parhaalla mahdollisella tavalla Helsingin ja koko seudun ilmastopoliittisten tavoitteiden saavuttamista.

Helsingissä on vahva tahtotila tuulivoiman kehittämiseen. 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaselvitys nojaa pitkälti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen ja tuulivoiman sijoittumista ohjaavaan valtakunnalliseen säännöstöön ja ohjeistukseen. Tarkastelu on teknisesti laadukkaasti toteutettu. Ongelmana kuitenkin on, että poissulkevaan paikkatietoanalyysiin perustuva tarkastelu ei ole tavoitelähtöinen. Alueellinen pois sulkeminen kriteereittäin on helppo tehdä silloin kun suunnitelmalla ei ole esimerkiksi minkäänlaista mitoituksellista tavoitetta. Tällainen lähestymistapa on ristiriidassa Uusimaa-ohjelmassa julkilausuttujen uusiutuvien energiamuotojen tukemiseen ja hiilineutraaliuteen tähtäävien tavoitteiden kanssa.

Tavoitteellisia esimerkkejä tuulivoiman sijoittamiselle voidaan löytää mm. Pohjois-Saksasta, jossa Uudenmaan kokoisella ja vastaavan väestöntiheyden omaavalla alueella on tuhansia tuulivoimaloita. Mittava tuulivoiman rakentaminen vaatii valtion energiapoliittista ohjausta. Maakuntakaavalla olisi mahdollista näyttää Suomen keskeisimmän alueen tahtotila tuulivoiman edistämiseksi. Kansainväliset esimerkit tuulivoimaa merkittävässä määrin rakentaneista maista, kuten Saksasta ja Tanskasta, osoittavat tuulivoiman olevan luonteva osa suurten kaupunkien ja niitä

ympäröivän maaseudun dynaamista vuorovaikutusta. Sähköä kulutetaan runsaasti metropolialueiden tiiveimmillä alueilla, kun taas väljemmät alueet voivat profiloitua erityisesti tuulivoiman kautta energiantuotannon alueiksi ja saavat siitä taloudellista etua. Tämän tyyppisen kehityksen edellytykset tulisi huomioida nimenomaan maamme merkittävimmällä metropolialueella, Uudellamaalla.

Uudenmaan ilmastotavoite on yhteneväinen mm. Helsingin tavoitteen kanssa: tavoitellaan hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Tuulivoima on nykyisen tiedon mukaan kustannustehokas tapa tuottaa uusiutuvaa sähköenergiaa. Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavaa tulisikin arvioida suhteessa Uudenmaan hiilineutraalisuustavoitteeseen. Nyt tehdyissä selvityksissä korostuvat maisemalliset arvot ja loma-asukkaiden edunvalvonta. Jatkotyönä olisi tärkeätä täydentää tehtyjä selvityksiä ilmastovaikutusten arvioinnilla, jossa voitaisiin arvioida mm. luonnoksessa ehdotettujen tuulivoima-alueiden riittävyys. Jos tavoitteena on hiilidioksidipäästöjen merkittävä vähentäminen vuoteen 2050 mennessä, olisi tärkeä tietää miten suurta roolia esitetyn tuulivoimaratkaisun on odotettu siitä vastaavan.

Vaihemaakuntakaavan tuulivoimaselvityksessä on jäljellä Malmin lentokenttää ympäröivä lentotoimintaan perustuva vyöhyke, joka estää tuulivoimaloiden rakentamisen. Tämän sisällyttäminen tarkasteluun ei ole perusteltua lentokentän maankäytön muuttuessa.

Viherrakenne

Maakuntakaavan kärkitavoitteet viherrakenteen osalta ovat ekosysteemipalvelujen parantaminen, luonnon monimuotoisuuden turvaaminen, hyvin saavutettava virkistysalueverkosto ja kestävä luonnonvarojen hyödyntäminen sekä niihin liittyvien elinkeinojen edistäminen.

Maakuntakaavatyön pohjana on innovatiivisella tavalla kokeiltu uusia paikkatietopohjaisia menetelmiä luonnonympäristöjen arvottamiseen ja ekosysteemipalvelujen tunnistamiseen. Nämä aineistot tarjoavat jatkossa uusia välineitä viherverkoston suunnitteluun. Viherrakenteen suunnittelussa on otettu huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, virkistykseen ja ekologiseen verkostoon liittyvät viheryhteystarpeet, laajat yhtenäiset metsäalueet, virkistysalueet ja ulkoilureitit, saaristovyöhykkeet ja pääkaupunkiseudun viherkehä. Edellä mainitut arvokkaat kohteet on osoitettu kaavan liitekartoilla.

Arvokkaita luontokohteita koskevassa Zonation - arvioinnissa olisi hyvä todeta myös maakunnallinen liito-orava-tilanne, sillä lajin suojelun kannalta paras tilanne olisi tarkastella asiaa maakuntakaavatasolla. Lajin suojeluedellytykset ovat parhaimmat seudun laajoissa metsissä ja

kytkeytyneissä elinympäristöissä sekä mahdollisesti myös viherkehän alueella. Tällä hetkellä liito-oravien suojelukysymykset tulevat korostuneesti esille vain niillä alueilla, joissa tapahtuu eniten maankäytön muutoksia eli tiivistyvässä kaupunkirakenteessa.

Kaavaratkaisun virkistyskokonaisuus osoittaa pääkaupunkiseudun tiiviin kaupunkirakenteen tavoitteen virkistysalueiden ja ekologisesta verkostosta, mutta seudulle tärkeä viherkehä sen sijaan jää hahmottumatta kaavakartalla. Muu maakuntakaavatason viherrakenne jää ulkoilureittien ja valkoisen alueen varaan.

Kaupunginhallitus on antanut 13.8.2012 Uudenmaan 2. vaihekaavaehdotuksen viherrakenteen osalta seuraavan lausunnon: "Seudulliset viheralueet ja viheryhteystarpeet ovat kaavaehdotuksessa pääpiirteittäin tarkoituksenmukaisilla alueilla ja turvaavat viheryhteyksien verkoston ja jatkuvuuden, joskin joissain tapauksissa rajaukset ovat liian tarkasti luettavissa kaavakartalta. Tämä ei ole oikeansuuntainen toivottava ratkaisu tiivistyvällä ydinalueella maakuntakaavan mittakaava huomioon ottaen. Selkeänä parannuksena kaavaluonnokseen on kaavaehdotuksen liitemateriaalissa oleva maakuntakaavojen epävirallinen yhdistelmäkartta, joka selkeyttää seudullisten virkistysalueiden ja viheryhteyksien hahmottamista.

Viheryhteystarve -merkinnän kuvausta ja suunnittelumääräystä tulisi edelleen tarkistaa. Määräyksen mukaan olemassa olevat virkistykseen varatut tai siihen soveltuvat rakentamattomat alueet varataan yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa mahdollisuuksien mukaan virkistyskäyttöön. Tämä ei tiivistyvässä kaupunkirakenteessa ole perusteltua, koska näin ehdottomana se voisi epätoivottavalla tavalla haitata järkevää täydennysrakentamista. Kaupunki haluaa mieluummin korostaa viher- ja virkistysalueiden laadun ja merkityksen tapauskohtaista arvioimista sekä virkistysyhteyksien jatkuvuutta ja painottaa sen vuoksi väljempää ilmaisua maakuntakaavatasolla. Sen vuoksi tarkoituksenmukaisempaa olisi liittää jokin virkistysalueita koskeva kehittämistavoite taajamatoimintojen sisällä oleville virkistysalueille. Samaa ajatusta seuraten viheryhteystarve -merkinnän selitystä tulisi myös laajentaa tai väljentää. Sen tulisi joissain tapauksissa mahdollistaa myös pelkästään virkistysyhteystarve. Varsinkin ranta-alueilla ei aina ole kyse viheryhteydestä vaan virkistysyhteydestä ja vain yksityiskohtaisempi kaavoitus voi osoittaa sen, tarvitaanko aluetta leveämpänä viheryhteytenä, kuten ekologisena käytävänä vai pelkästään kulkuraittina." Nämä samat huomiot ovat edelleen ajankohtaisia.

Virkistysalueet ja viheryhteydet

Helsinkiin on 4. vaihemaakuntakaavaluonnoksessa osoitettu viisi yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun varattua aluetta. Keskuspuisto, Helsinkipuiston alue Vantaanjokilaaksossa ja Viikki - Kivikko - Sipoonkorpi -viherakseli, Vartiokylänlahden ympäristöön sijoittuva Itä-Helsingin kulttuuripuisto ja Vuosaaren ulkoilupuisto sekä muutamia merelliseen ympäristöön liittyviä kokonaisuuksia.

Lisäksi on osoitettu viheryhteystarpeiden verkosto. Viheryhteysmerkinnällä on osoitettu virkistysalueverkostoon ja ekologiseen verkostoon kuuluvat viheryhteydet. Viheryhteysmerkintä on luonteeltaan kehittämisperiaatemerkintä, eikä sen tarkkaa sijaintia ole määritelty maakuntakaavassa. Viheryhteydet ovat säilyneet edellisiin kaavavaiheisiin nähden samoina ja viheryhteystarpeet ovat täydentyneet Helsingin Länsipuiston alueella Mätäjoen varressa. Maakuntakaavaluonnoksessa esitetyt seudulliset viheryhteydet on otettu huomioon Helsingin yleiskaavaluonnoksessa. Seudulle jatkuvat viheryhteydet ovat Helsingin kannalta tärkeitä – mm. Viikistä Sipoonkorpeen kehitettävä yhteys.

Viheryhteysmerkinnän määräystä tulisi kehittää. Helsingin tiivistyvässä kaupunkirakenteessa on tarve osoittaa nykytilanteen maankäytön säilyttämisen sijaan virkistysyhteyden tai ekologisen yhteyden kehittämiskohteet. Viheryhteysmääräystä tulee kehittää siten, että määräys ottaa huomioon virkistysyhteyksien kehittämistarpeet.

Viitaten 2.vaihekaavasta kaupungin antamaan lausuntoon, kaikki Helsingin tiivistyvässä kaupunkirakenteessa jo olemassa olevat viheryhteydet eivät ole maakuntakaavan tarkoittamia virkistysalueverkostoon ja ekologiseen verkostoon kuuluvia viheryhteyksiä. Koska viheryhteys voi koostua kaupungissa erilaisista osista, kuten puistoista, kujanteista ja puronvarsista, olisi perusteltua muuttaa kaavamääräyksen kuvausta siten, että viheryhteys voi koostua erilaisista osista ja voi olla luonteeltaan virkistys- tai ekologinen yhteys. Viheryhteys -merkinnän ja määräyksen tulisi tiivistyvässä kaupunkirakenteessa osoittaa nykytilanteen maankäytön säilyttämisen sijaan esittää tavoite viheryhteyksien kehittämisestä.

Arvokkaina luontoympäristöinä on osoitettu yli 5 hehtaarin kokoiset luonnonsuojelualueet, Natura 2000-verkoston alueet ja luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet (LUO-alueet). Helsinkiin ei ole osoitettu LUO-alueita, koska viheralueita ja viheryhteyksiä koskevat kaavamääräykset sisältävät tavoitteen luontoarvojen säilyttämisestä. Kaavaratkaisu on tältä osin perusteltu.

Maakuntakaavassa Malmin eteläpuolelle merkitty viheryhteystarve on tarkentunut yleiskaavaluonnoksessa hieman pohjoisemmaksi. Helsinki

pitää viheryhteyttä Viikki - Kivikon ulkoilupuistosta Vantaan kautta Sipoonkorpeen erittäin tärkeänä. Viherkehän virkistyspalveluiden tavoitteellinen kehittäminen nähdään myös tärkeänä.

Pääkaupunkiseudun merellisen vyöhykkeen merkinnät

Helsingin uudessa yleiskaavassa on nostettu esiin merellisyyden kehittäminen. Merellisyydessä nähdään mahdollisuuksia niin virkistyksen kuin asumisen ja elinkeinojen kehittämisen kannalta. Keskeisimpiä kysymyksiä ovat merellisen virkistyksen ja matkailun kehittäminen Helsingin edustan saarilla, Helsingin rantoja seuraileva ja seudulle jatkuva rantaraitti sekä paikallisen ja seudullisen vesiliikenteen ja siten saariston ja meren saavutettavuuden kehittäminen.

Uudenmaan viherrakenteen kehityskuvassa 2040 on osoitettu pääkaupunkiseudun merialue ja merelliset virkistysyhteydet ja asetettu tavoitteeksi elämys- ja palvelutarjonta sekä meren ja saariston virkistys- ja matkailutarjonnan saavutettavuus. Maakuntakaavassa tulisi ottaa esille selvemmin yllä mainitut tavoitteet.

Saariston osalta kaavakarttaan ei ole tehty muutoksia lukuun ottamatta kokonaan kumottuja virkistysaluemerkintöjä, jotka ovat: Harakka, Uunisaaret, Liuskasaari, Sirpalesaari, Leposaari ja Mustasaari. Nämä ovat luonteeltaan maakuntakaavan virkistysselvitysten mukaan lähivirkistysalueita.

Helsingin edustan tärkeät virkistyssaaret kuten Seurasaari, Mustikkamaa, Korkeasaari ja Vasikkasaari on osoitettu maakuntakaavaluonnoksessa edellisen maakuntakaavan mukaisesti virkistysaluemerkinnällä. Helsingin yleiskaavaluonnoksessa nämä saaret on osoitettu merellisen virkistyksen ja matkailun saariksi, mikä tulisi ottaa huomioon määräyksen tulkinnassa. Tulee myös varmistaa, että maakuntakaava mahdollistaa puolustusvoimilta vapautuvien saarten kehittämisen merellisen matkailun näkökulmasta. Myös Vartiosaaren osayleiskaavan kehittämisperiaatteiden ja uuden yleiskaavan mukainen maankäyttö tulisi ottaa huomioon maakuntakaavassa.

Melkin osalta nykyinen EP/u-merkintä jättää tulkintaristiriidan, koska Melkin saari on Helsingin yleiskaavaluonnoksessa varattu asuntovaltaiseksi alueeksi ja virkistysalueeksi. Voimassa olevassa Helsingin yleiskaava 2002:ssa Melkki on ekoasumisen koealuetta. Selkeintä olisi merkitä maakuntakaavassa Melkkiin taajama-aluemerkintä.

Maakuntakaavaluonnoksen viheraluemerkinnät ja Helsingin yleiskaavaluonnoksessa esitetty maankäyttö voivat aiheuttaa tulkintaongelman seuraavissa kohteissa:

Helsingin yleiskaavaluonnoksessa osoitetaan Hämeenlinnanväylän itäpuolelle kantakaupungin laajentumisaluetta Kehä I:n eteläpuoliselle alueelle. Rakentaminen sijoittuisi Kekuspuiston reunaan ja mahdollistaisi myös väylän muuttamisen kaupunkibulevardiksi sekä Kannelmäen ostoskeskuksen kehittyvän alueen kytkemisen nykyistä paremmin korkeatasoisen joukkoliikenteen piiriin raitiotieyhteydellä. Maakuntakaavan tulkinnan tulee mahdollistaa tämä tai kaavakartalle tulisi merkitä liitekartan V6-mukainen virkistysalueen rajausmuutos.

Maakuntakaavan viheraluevarausta on laajennettu Tuomarinkartanossa siirtolapuutarhan kohdalla. Tämä laajennus ei ole tarpeen ottaen huomioon maakuntakaavan pyrkimyksen strategisuuteen. Tämä tarkennus edellyttäisi myös muiden vihersormiin liittyvien siirtolapuutarhojen osoittamista viheralueiksi.

Laajasalon alueella maakuntakaavan virkistysaluemerkintä ja viheryhteydet ovat laajempia kuin Helsingin yleiskaavaluonnoksessa esitetyt varaukset. Laajasalon viheraluemerkintöjä tulisi tarkistaa, sillä saarella on tiivistämistarpeita erityisesti sen keskusta-alueella. Tullisaari - Tahvonlahdenharjun viheralue -merkinnän tulisi seurata jo lähes kokonaan asemakaavoitetun Kruunvuorenrannan projektialueen asemakaava-alueiden rajauksia. Tämän lisäksi tulisi tarkistaa Laajasalon tiivistyvän keskustan eteläreunan virkistysalueen rajausta nykyistä pienemmäksi ja osoittaa Laajasalon keskustan eteläreunaan virkistysalueen sijasta viheryhteys.

Helsingin yleiskaavaluonnoksessa Vartiosaari ja Ramsinniemi on osoitettu asuntovaltaiseksi alueeksi ja virkistysalueeksi. Vartiosaari on osoitettu maakuntakaavassa edellisen maakuntakaavavaiheen pohjalta pääkäyttötarkoituksen osalta valkoiseksi alueeksi ja Ramsinniemi viheralueeksi. Vartiosaari on lisäksi maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö (RKY 2009). Valkoista aluetta koskevissa määräyksissä todetaan, että yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa alueelle voidaan osoittaa paikallisesti merkittävää maankäyttöä. Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteet on hyväksytty kaupunkisuunnittelulautakunnassa 26.11.2013. Suunnitteluperiaatteiden lähtökohtana on, että Vartiosaaresta suunnitellaan omaleimainen ja tiiviisti rakennettu saaristokaupunginosa, jossa on asumista ja kaikkia helsinkiläisiä palvelevia virkistys- ja vapaa-ajan toimintoja. Uudenmaan liitto on esittänyt lausunnossaan 28.6.2013, että kaikki tässä vaiheessa esitetyt maankäyttövaihtoehdot ovat sellaisia, joiden pohjalta voidaan jatkaa

suunnittelua, edellyttäen, että jatkosuunnittelussa otetaan huomioon alueen kulttuuriarvot. Vaikutusten arvioinnissa tulee osoittaa, että hankkeella ei ole seudullisia vaikutuksia eikä hanke heikennä maakunnallisia arvoja.

4. vaihemaakuntakaavassa Vartiosaaren alue ja Ramsinniemi tulisi osoittaa Helsingin yleiskaavaluonnoksen ja Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteiden mukaisesti taajamatoimintojen alueiksi. Karttaan tulisi merkitä myös Laajasalosta Vartiosaaren kautta Meri-Rastilaan kulkeva viheryhteys.

Kulttuuriympäristöt

Kulttuuriympäristön osalta maakuntakaavan kärkitavoitteiksi on asetettu maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristöjen ja reittien tunnistaminen ja merkittävien kulttuuriympäristöjen ominaispiirteiden huomioon ottaminen maankäytön suunnittelussa. Selostuksen mukaan kulttuuriympäristö on muuttunut Uudellamaalla muita maakuntia enemmän, sillä rakentaminen on voimakasta pääkaupunkiseudun vetovoimaisuuden ansiosta. Kulttuuriympäristöjen historiallinen kerroksellisuus sekä mahdollisuus uusien kulttuuriympäristöjen syntymiseen ovat tärkeitä.

Maakuntatason inventointi on tuonut edelliseen maakuntakaavan nähden uuden kulttuuriympäristön suojelutason merkintöineen ja määräyksineen sekä tunnistanut edellistä kaavaa laajemmat kulttuuriympäristön suojelualueet.

Kaavakartalla on osoitettu merkinnöillä valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009 -alueet) ja valtakunnallisesti arvokas Vantaanjokilaakson maisema-alue sekä Suomenlinna sekä maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt. Maakunnalliset merkittävät maisema-alueet ja rakennetun kulttuuriympäristön alueet osoitetaan kaavassa Missä maat on mainioimmat -selvityksen (2012) perusteella. Liitekartalla on viimeisin tieto muinaisjäännöksistä.

Hyvin suuri osa Helsingin kaupungin pinta-alasta on merkitty jollain kulttuuriympäristömerkinnällä. Kulttuuriympäristöä koskevissa kaavamääräyksissä on esitetty maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen ja kulttuuriympäristöarvojen yhteen sovittamisen tarve, mikä on erityisen tärkeää Helsingissä, missä on rikas kulttuuriperintö, mutta toisaalta tarve kehittää jo rakennettuja kulttuuriympäristöjä.

Määräykset edellyttävät, että Museovirasto ja alueellinen Ely-keskus sekä muut kulttuuriympäristöasiantuntijat ovat mukana suunnittelussa riippuen siitä onko kohde valtakunnallisesti vai maakunnallisesti

arvokas. Käytännössä kulttuurihistoriallisesti arvokkailla alueilla on tehtävä tapauskohtainen tarkastelu vaikutuksista kulttuuriympäristöön, mikä edellyttää sujuvaa yhteistyötä eri viranomaisten kesken. Helsingin näkökulmasta on erittäin keskeistä, että vuorovaikutus on sujuvaa ja maisemalliset arvot ja kulttuuriympäristöarvot eivät estä Helsingin seudun kuntien ja valtion välisen sopimuksen mukaisen asuntotuotantomäärän toteutumista ja raideliikenteeseen tukeutuvan verkostomaisen kaupunkirakenteen kehittämistä.

Kaavan tausta-aineistoksi ja kaavaratkaisujen tueksi on laadittu selvitys Uudenmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävistä teistä. Vanhoihin teihin liittyvien maisema-alueiden kehittämisessä on tärkeää, että erityisesti Helsingin sisääntuloväylien varsien kaupunkirakenteellinen kehittäminen on mahdollista.

Helsingin yleiskaavaluonnoksen rakentamisalueet RKY-alueella, maakuntakaavan inventoinnin rajauksen alueella tai maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön alueella:

Kantakaupungin pohjoisosat ovat yleiskaavassa tiivistyvän kantakaupungin aluetta. Täydennettäviä alueita keskustan alueella ovat esimerkiksi Katajanokan kärki, Hakaniemen sillan alue, Lauttasaaren pohjoisosat, Pornaistenniemi ja Koskelan sairaala-alue. Kantakaupungin alueella kaavamääräyksen tulkinta maakuntakaavassa osoitetun maankäytön pääkäyttötarkoituksen ja maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen yhteensovittamiseksi ei saa estää alueen täydentämistä.

Malmin lentokentän alue osoitetaan Helsingin yleiskaavassa rakentamisalueeksi. Vaihemaakuntakaavassa tämä asia on otettu huomioon osoittamalla alue tiivistettäväksi taajamatoimintojen alueeksi. Alue on RKY 2009 -kohde ja maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. Tarkemmassa suunnittelussa on tarkoitus ottaa huomioon lentokenttärakennukset ja jättää mahdollisesti muistumia muista rakenteista. Malmin lentokentän alue tukeutuu toiminnoiltaan Malmin asemanseutuun, minkä takia olisi tarkoituksenmukaista osoittaa maakuntakaavan tiivistettävä alue yhtenäisenä Malmin asemalta Malmin lentokentän rakentamisalueelle.

Vartiosaari on RKY 2009-kohde ja maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. Yleiskaavaluonnoksessa Vartiosaarta esitetään taajamatoimintojen ja virkistyksen alueeksi. Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteiden mukaan saaren arvokas kulttuuriympäristö on suunnittelun lähtökohtana. Osayleiskaavatyön yhteydessä on tehty Vartiosaaresta kulttuuriympäristöselvitys sekä Huvila- ja ranta-alueiden kehittämisselvitys, jotka ohjaavat maisema- ja

kulttuuriympäristöarvojen sekä taajamarakentamisen yhteen sovittamista.

Viikin alueelle esitetään Helsingin yleiskaavaluonnoksessa rakennetun alueen täydentämistä maakuntakaavan pääkäyttömerkinnän puitteissa, jolloin se sijoittuu RKY 2009 -alueelle ja maakuntakaavainventoinnin alueelle.

Tuomarinkylänkartanon ja Tuusulantien välisen alueelle esitetään rakentamista, jossa rakentaminen sijoittuu RKY 2009 -alueelle, valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle ja maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön alueelle. Maakuntakaavassa on ennakoitu maankäytön muutosta muuttamalla virkistysalueen rajausta Tuomarinkylän kartanon kohdalla.

Keskuspuiston länsireuna. Maakuntakaavan maakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristö -merkinnän tulkinnan tulisi mahdollistaa Helsingin uuden yleiskaavan mukainen rakentaminen.

Rakentamisalueet Torpparinmäen pohjoisosassa ja Kuusmiehentien varressa Näsinojanpuiston kohdalla. Alueet kuuluvat myös nykyiseen valtakunnallisesti arvokkaaseen Vantaanjoen maisema-alueeseen. Maakuntakaavan kulttuuriympäristörajauksen tulisi olla sama kuin mahdollisesti tarkistettava maisema-alueen raja.

Melkin saari on osoitettu Helsingin yleiskaavaluonnoksessa asuntovaltaiseksi alueeksi ja virkistysalueeksi. Nyt esitetty maakuntakaavan pääkäyttömerkintä ja maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristömerkintä vaativat maakuntakaavan tulkinnalta joustavuutta.

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Heikki Salmikivi, yleiskaavasuunnittelija, puhelin: 310 37483
heikki.salmikivi(a)hel.fi
Raisa Kiljunen-Siirola, maisema-arkkitehti, puhelin: 310 37209
raisa.kiljunen-siirola(a)hel.fi
Essi Leino, vs. johtava yleiskaavasuunnittelija, puhelin: 310 37070
essi.leino(a)hel.fi
Marja Piimies, yleiskaava-arkkitehti, puhelin: 310 37329
marja.piimies(a)hel.fi

Opetuslautakunta 24.02.2015 § 27

HEL 2015-000583 T 10 03 00

Lausunto

Opetuslautakunta antoi seuraavan lausunnon koskien taajamatoimintojen aluetta ja tiivistettäviä alueita koulupalvelujen kannalta:

Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaava täydentää ja tarkistaa Uudellamaalla voimassa olevia maakuntakaavoja. Tässä vaihemaakuntakaavan luonnoksessa käsitellään elinkeinoja ja innovaatiotoimintoja, logistiikkaa, tuulivoimaa, viherrakennetta sekä kulttuuriympäristöjä. Lisäksi kaavassa käsitellään myös muita ajankohtaisia aiheita kuten asemanseutuja ja Malmin lentokenttää. Kaavan aikatähtäin on vuodessa 2040 ja suunnittelualueena on koko Uusimaa lukuun ottamatta Östersundomin aluetta.

Maakuntakaavassa sovitetaan yhteen valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet maakunnallisten ja alueellisten tavoitteiden kanssa. Tavoitteena on muodostaa Uudenmaan yhteinen tahtotila kaavassa käsiteltävien asioiden osalta avoimen ja osallistavan prosessin kautta.

Kaavaluonnoksen merkinnän kuvaukset ja suunnittelumääräykset ottavat kantaa asioihin, joihin yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota: yhdyskuntarakenteen eheyttäminen, taajaman omaleimaisuuden vahvistaminen, ympäristö- ja luontoarvojen turvaaminen sekä kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten ominaispiirteiden säilyttäminen.

Lisäksi annetaan ohjeeksi että toimintojen sijoittelulla ja alueiden käytön riittävällä tehokkuudella on edistettävä pyöräilyä, jalankulkua ja joukkoliikennettä tukevaa yhdyskuntarakennetta. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on turvattava päivittäisten palveluiden saatavuus, riittävät ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet sekä pyöräily- ja jalankulkuyhteydet seudullisille virkistysalueille.

Kaavaluonnoksen suunnittelumääräykset tukevat hyvän virikkeisen koulurakennuksen ulkopuolelle laajentuvan oppimisympäristön syntymistä sekä turvallista liikkumista kotien ja lähikoulujen välillä.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Jarnila

Lisätiedot

Kaisa Nuikkinen, johtava arkkitehti, puhelin: 310 86291
kaisa.nuikkinen(a)hel.fi

§ 345
Kaupungin viranomaisten päätösten seuraaminen

Päätös

Kaupunginhallitus päätti, ettei se ota seuraavien viranomaisten viikoilla 11, 12 ja 13 tekemiä päätöksiä käsiteltäväkseen:

asuntolautakunta	26.3.2015
kaupunkisuunnittelulautakunta	17.3.2015
kiinteistölautakunta	19.3.2015
rakennuslautakunta	10. ja 24.3.2015
asuntotuotantotoimisto	
- toimitusjohtaja	23.3.2015

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi
Anna Villeneuve, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36045
anna.villeneuve(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Anni Sinnemäki

Lisätiedot

Katri Erroll, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36024
katri.erroll(a)hel.fi
Anna Villeneuve, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 36045
anna.villeneuve(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

§ 346
Iltakouluasia: Helsinki LED-hankkeen selvitys ledeihin siirtymisen aikataulusta ja kustannuksista

HEL 2014-012398 T 10 05 01

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää merkitä tiedoksi Helsinki LED -hankkeen selvityksen.

Samalla kaupunginhallitus päättää kehottaa rakennusvirastoa jatkamaan siirtymistä LED-valaisinten käyttöön julkisessa ulkovalaistuksessa 11.9.2014 päivätyssä selvityksessä esitetyn vaihtoehdon 1 mukaisessa laajuudessa vuosien 2015 – 2019 aikana kulloinkin käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa.

Esittelijän perustelut

Kaupungin vuoden 2014 talousarviossa todetaan talousarviokohdan ’2 09 Yleisten töiden lautakunta ja rakennusvirasto’ alla seuraavasti:

”Perustetaan ”Helsinki LED”-hanke, jossa korvataan kaikki Helsingin julkisen tilan valaisimet energiatehokkailla LED-ratkaisuilla vuoden 2016 loppuun mennessä. Hankkeen tavoitteena on energiasäästöjen aikaansaaminen, kaupungin juoksevien kulujen vähentäminen sekä kaupunkitilan viihtyisyyden parantaminen. Suunnitelma hankkeen toteuttamisesta, kustannus-hyötysuhteen arviointi ja ledeihin siirtymisen mahdollisimman tarkasta aikataulusta esitetään kaupunginhallitukselle syyskuuhun 2014 mennessä. Samalla esitetään hankkeen vaatima investointien suuruus ja investoinnin takaisinmaksuaika sekä tulevaisuudessa sen kautta saatavat tuotot kaupungille.”

Rakennusvirasto on tehnyt selvityksen yhdessä Helsingin Energian kanssa. Lisäksi työssä on käytetty ulkopuolisia asiantuntijoita.

Yleisten töiden lautakunta esittää 4.11.2014, että LED-valaisinten käyttöön julkisessa ulkovalaistuksessa siirrytään rakennusviraston ja Helsingin Energian 11.9.2014 päivätyssä selvityksessä esitetyn vaihtoehdon 1 ja Helsingin kaupungin ulkovalaistuksen tarveselvityksen periaatteiden mukaisesti.

Selvitys on liitteenä 1.

Selvityksen sisällöstä

Selvityksessä on tarkasteltu kolmea eri saneerausvaihtoehtoa kaupungin julkisten ulkovalaisimien korvaamiseksi energiatehokkailla LED-valaisimilla. Vaihtoehtoisille saneerausohjelmille arvioitiin niiden investointikustannukset ja saneerauksilla saavutettavat hoitokustannussäästöt.

Vaihtoehdon 1 mukaan kaikki jäljellä olevat elohopeavalaistukset saneerataan pääosin LED-valaistukseksi vuoteen 2018 mennessä. Valaisimia on yhteensä 10 000 kpl. Vaihtoehdon kokonaiskustannus on 21,2 milj. euroa ja vuosittaiset investointikustannukset noin 5,3 milj. euroa. Toimenpiteiden seurauksena vuotuinen energiankulutus alenee 4,5 GWh (noin 9 %), mistä syntyy noin 0,5 milj. euron vuotuiset energiakustannussäästöt. Investoinnit ovat toteutettavissa nykyisen tasoisella ulkovalaistuksen rahoituksella, joka on noin 21 milj. euroa/vuosi. Valaisinten vaihdon aikataulun pidentäminen vuodella (vuoteen 2019) merkitsisi 4,3 milj. euron vuosittaisia investointikustannuksia.

Vaihtoehdon 2 mukaan kaikki jäljellä olevat elohopeavalaistukset ja korvaavalla purkauslampulla varustetut valaistukset sekä osa elinkaarensa päässä olevista suurpainenatriumvalaistuksista saneerataan LED-valaistukseksi. Valaisimia on yhteensä 25 200 kpl. Vuosina 2015−2018 tehtävä investointi olisi 51 milj. euroa ja vuosittaiset investointikustannukset noin 12,8 milj. euroa. Toimenpiteiden seurauksena vuotuinen energiankulutus alenee 9,8 GWh (20 %), mistä syntyy noin 1 milj. euron vuotuiset energiakustannussäästöt. Toimenpiteet edellyttävät ulkovalaistukseen osoitettavan investointirahan lisäystä nykytasosta noin 7,5 milj. euroa/vuosi vuosina 2015−2018.

Vaihtoehdon 3 mukaan kaikki kaupungin julkiset ulkovalaistukset saneerataan LED-valaistuksilla vuosina 2015−2016. Valaisimia on yhteensä 83 400 kpl. Investointi olisi suuruudeltaan 101,4 milj. euroa ja vuosittaiset investointikustannukset noin 50,7 milj. euroa.

Toimenpiteiden seurauksena vuotuinen energiankulutus alenee 27,7 GWh, mikä on noin 56 % Helsingin kaupungin julkisen ulkovalaistuksen nykyisestä sähkönkulutuksesta. Toimenpiteistä syntyisi noin 3 miljoonan euron vuotuiset energiakustannussäästöt. Toimenpiteet edellyttävät ulkovalaistukseen osoitettavan investointirahan lisäystä nykytasosta noin 45,4 milj. euroa/vuosi vuosina 2015−2016. Vaihtoehto vastaa talousarviokirjausta.

Selvityksen mukaan toimenpiteiden vaikutukset kunnossapitokustannuksiin ovat melko vähäiset. Kunnossapitosäästö vuodessa on 30 000 – 191 000 euroa vaihtoehdosta riippuen. Vaihtoehdot 2 ja 3 aiheuttavat myös henkilöstökustannuksia, jotka sisältyvät aiemmin mainittuihin kokonaiskustannuksiin.

Selvityksessä on tarkasteltu lyhyesti myös saneerausohjelmien toteutettavuutta ja haasteita. Vaihtoehdon 1 toteuttaminen ei edellytä lisää henkilöresursseja, eikä se myöskään ole saatavuuden, valaistustekniikan kehityksen yms. kannalta ongelmallinen. Vaihtoehdon toteuttamisen johdosta energiankulutus vähenee, valaistuksen laatu paranee eivätkä valaistusmenot lisäänny kasvavasta valaistusverkosta huolimatta.

Vaihtoehto 2 edellyttäisi rahoituksen lisäämistarvetta, samoin lisää henkilöresursseja.

Vaihtoehdon 3 mukaisessa laajassa ja hyvin nopealla aikataululla toteutetussa saneerausohjelmassa saattaa esiintyä suuria toimitus- ja resurssiongelmia. Selvityksessä todetaan vaihtoehdon 3 osalta lisäksi seuraavaa: ”LED-valaisimien ja ohjausjärjestelmien kehitys tulee jatkumaan lähivuosina hyvin nopeana. Kaikkien valaistuksien saneeraaminen LED-valaistuksiksi seuraavan parin vuoden aikana estää tulevien tuotteiden potentiaalin hyödyntämistä lähitulevaisuudessa. Lisäksi on hyvin todennäköistä, että kaikkia valaistuksen ohjauksen mahdollistamia hyötyjä ei heti saneerausten jälkeen päästä hyödyntämään mm. liian tiukan aikataulun ja tuotteiden yhteensopivuusongelmien vuoksi, jolloin ensimmäisinä vuosina energiansäästöt jäävät odotettua pienimmiksi.”

Yleisten töiden lautakunta esittää, että LED-valaistukseen siirrytään selvityksessä esitetyn vaihtoehdon 1 mukaan seuraavasti:

- Uudisrakentamisessa valaistus toteutetaan tästä eteenpäin LED-ratkaisuilla pääkatuja lukuun ottamatta. Niiden osalta laitekehitystä seurataan ja LED-valaistus otetaan käyttöön, kun se on teknisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaista.

- Kaikki jäljellä olevat katujen ja puistojen elohopeavalaistukset (8 300 kpl) saneerataan LED-valaistuksiksi pääkatuja lukuun ottamatta.

- Kaikki elohopealampuilla varustetut sillanalusvalaisimet (1 700 kpl) vaihdetaan LED-valaisimiin.

- Valaistuksen toteutuksessa noudatetaan vuonna 2014 valmistuneen Helsingin kaupungin ulkovalaistuksen tarveselvityksen periaatteita.

- Valaistuksen ohjauksessa noudatetaan selvityksen liitteessä 1 esitettyjä periaatteita.

- Saneeraustoimet toteutetaan vuoden 2018 loppuun mennessä.

Esittelijän kannanotot

Esittelijä toteaa, että Helsingin kaduilla ja puistoissa on yhteensä 84 400 valaisinta, joista 69 % on suurpainenatriumvalaisimia, 16 % elohopeavalaisimia, 11 % monimetallivalaisimia ja 4 % muita valaisimia. LED valaisinten osuus on runsas 1 %. Ulkovalaistuksen vuotuinen sähkönkulutus on 49,1 GWh (noin 3 % kaupungin oman toiminnan energian kokonaiskulutuksesta) ja energiakustannus 5,4 miljoonaa euroa vuodessa.

Kaupunki käynnisti elohopeavalaisimien saneerausohjelman vuonna 2009, ja jo sitä ennen tehtiin elohopeavalaisimien saneerausta kunnossapidon ja saneerauksien yhteydessä. Ulkovalaistuksen energiatehokkuus on parantunut viime vuosina mm. tehokkaan valaistuksen ohjausjärjestelmän ansiosta sekä suurpainenatriumlamppujen ja muiden valolähteiden teknisen kehityksen myötä. Valaisinkohtainen sähkönkulutus on laskenut 1997 - 2013 noin 37 %, ja kaupungin koko ulkovalaistusverkon sähkönkulutus noin 25 %. Kaupungin ulkovalaistuksesta 60 % on rakennettu tai saneerattu vuoden 2000 jälkeen. Toimenpiteiden seurauksena kaupungin ulkovalaistus on melko hyväkuntoista ja energiatehokasta.

Helsingin Energian yhtiöittämisen johdosta aikaisemmin kiinteähintaisena elinkaaripalveluna Helsingin Energialta ostetusta palvelusta rakennusviraston tehtäväksi siirtyivät vuoden 2015 alusta lukien ulkovalaistuksen suunnitteluttaminen, rakennuttaminen ja ylläpidon teettäminen. Muutoksen yhteydessä ulkovalaistuslaitteet (valaisimet, pylväät, kaapelit, keskukset ym.) siirtyivät rakennusviraston omaisuudeksi, ja rakennusvirasto hankkii myös toiminnan hoitamisessa tarvittavat tietojärjestelmät, laitteistot ja lisenssit.

Kaikki ulkovalaistusinvestoinnit rahoitetaan edellä mainitun johdosta katujen ja puistojen investointirahoista vuodesta 2015 alkaen. Vuodelle

2015 rakennusviraston rahoitus ulkovalaistukseen on noin 21,2 milj. euroa, josta 10 milj. euroa investointitalouteen ja 11,2 milj. euroa käyttötalouteen.

Esittelijä toteaa, että energiansäästöä edistäviin hankkeisiin on saatavissa ELY-keskukselta sekä työ- ja elinkeinoministeriöltä (TEM) energiatukea tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Säästöinvestointien tuki on yleensä enimmillään 20 %. Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että sillä arvioidaan olevan hankkeen käynnistymiselle tärkeä merkitys, ja tukea on haettava ennen hankkeen aloittamista. Tuki myönnetään vain sille osuudelle investoinnista, joka on energiansäästöön aikaansaamiseksi välttämätön.

Mahdollisten tukien merkitys ulkovalaistushankkeiden toteuttamisessa olisi Helsingissä vähäinen investointikustannuksiin verrattuna. Kaupungin ulkovalaistushankkeissa kokonaisinvestoinnista tuen piiriin kuuluisivat vain valaisimet ja valaisinvarret eli noin 23 % kokonaisinvestoinnista. Mahdollisen tuen määrä voisi yleisten töiden lautakunnan esittämässä vaihtoehdossa 1 olla enimmillään arviolta 0,24 milj. euroa (kokonaiskustannukset noin 21,2 milj. euroa) vuonna 2015, vaihtoehdossa 2 vastaavasti enimmillään arviolta 0,6 milj. euroa (kokonaiskustannukset noin 50,5 milj. euroa) vuonna 2015.

Ulkovalaistushankkeita on periaatteessa mahdollista toteuttaa myös ESCO (Energy Service Company) -rahoitusmallilla. ESCO-hankkeessa investoinnin toteuttaa ESCO-yritys siten, että loppuasiakas maksaa investoinnin sen tuottamilla säästöillä sopimuksessa määritellyllä palvelukaudella. ESCO-palvelulla toteutettaviin merkittäviin energiansäästöhankkeisiin voidaan myöntää investointitukea enintään 25 %. Rakennusvirasto selvittää parhaillaan ESCO-mallin käyttömahdollisuuksia. Toistaiseksi mallia ei ole käytetty kaupungin hankkeissa. Tässäkin mallissa mahdollinen tuki kohdistuisi vain varsinaiseen energiatehokkuusinvestointiin (valaisin ja varsi).

Esittelijä toteaa, että ulkovalaistuksen nopea uusiminen LED-ratkaisuilla ei tehdyn selvityksen pohjalta näyttäisi olevan taloudellisesti eikä teknisesti tarkoituksenmukaista. Nopeasta uusimisesta ei ole saavutettavissa merkittäviä hyötyjä tai lisäsäästöjä. Lisäksi katu- ja puistoinvestointeihin osoitettujen määrärahojen tiukka rahoitusraami tulevinakin vuosina vaikuttaa ulkovalaistuksen uusimismahdollisuuksiin. Merkittävää apua investointien rahoitukseen ei myöskään ole saatavissa ulkopuolisen rahoituksen, kuten energiatukien kautta.

Esittelijä katsoo edellä sanotun johdosta, että elohopeavalaisimien uusimistyötä on syytä jatkaa LED-selvityksen vaihtoehdon 1 pohjalta. Investointiohjelman tiukat puitteet huomioon ottaen uusimistyötä

esitetään jatkettavaksi vuosien 2015 – 2019 aikana siten, että ulkovalaistusinvestoinnit toteutetaan kulloinkin käytettävissä olevien määrärahojen mahdollistamassa laajuudessa. Rakennusviraston on myös syytä pyrkiä hyödyntämään energiatukien mahdollisuudet.

Vielä esittelijä toteaa, että rakennusvirasto on yhteistyössä kaupungin eri hallintokuntien kanssa laatinut LED-selvityksen ohella myös kaupungin ulkovalaistuksen tarveselvitystä. Tarveselvityksessä esitetään ulkovalaistuksen suunnittelun ja toteutuksen yleiset periaatteet, joilla eri alueiden valaistus saatetaan johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Selvitys toimii pohjana Helsingin ulkovalaistuksen suunnittelulle seuraavien 20 vuoden aikana. Selvitys on kaupunginhallituksen esityslistalla erillisenä asiana. Tarveselvityksessä esitetyt periaatteet on otettu huomioon nyt esillä olevassa LED-selvityksessä.

Yksikön päällikkö Olli Markkanen ja osastopäällikkö Silja Hyvärinen rakennusvirastosta selostavat asiaa kaupunginhallituksen kokouksessa. Asiantuntijoina kokouksessa ovat myös kaupungininsinööri Raimo K. Saarinen ja suunnitteluvastaava Pia Rantanen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsinki LED -hanke, selvitys ledeihin siirtymisen aikataulusta ja kustannuksista

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

HKR

Päätöshistoria

Yleisten töiden lautakunta 04.11.2014 § 418

HEL 2014-012398 T 10 05 01

Päätös

Yleisten töiden lautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle liitteenä olevan otsikon mukaisen selvityksen ja esitti, että LED-valaisinten käyttöön julkisessa ulkovalaistuksessa siirrytään selvityksessä esitetyn vaihtoehdon 1 mukaisesti ja Helsingin kaupungin ulkovalaistuksen tarveselvityksen periaatteiden mukaisesti.

Kaupungin vuoden 2014 talousarviossa todetaan seuraavasti:

”Perustetaan ”Helsinki LED”-hanke, jossa korvataan kaikki Helsingin julkisen tilan valaisimet energiatehokkailla LED-ratkaisuilla vuoden 2016 loppuun mennessä. Hankkeen tavoitteena on energiasäästöjen aikaansaaminen, kaupungin juoksevien kulujen vähentäminen sekä kaupunkitilan viihtyisyyden parantaminen. Suunnitelma hankkeen toteuttamisesta, kustannus-hyötysuhteen arviointi ja ledeihin siirtymisen mahdollisimman tarkasta aikataulusta esitetään kaupunginhallitukselle syyskuuhun 2014 mennessä. Samalla esitetään hankkeen vaatima investointien suuruus ja investoinnin takaisinmaksuaika sekä tulevaisuudessa sen kautta saatavat tuotot kaupungille.”

Rakennusvirasto on tehnyt selvityksen yhdessä Helsingin Energian kanssa. Lisäksi työssä on käytetty ulkopuolisia asiantuntijoita.

Selvityksen perusteella uudisrakentamisessa kannattaa siirtyä käyttämään LED-valaistusta kaikilla kulkuväylillä pääkatuja lukuun ottamatta. Samoin LED-valaistuksen käyttöön kannattaa siirtyä puisto- ja aukiovalaistuksessa. Pääkaduille ei vielä näyttäisi olevan tarjolla kilpailukykyisiä LED-valaisimia ja laitekehitystä kannattaa tältä osin vielä seurata.

Helsingin kaduilla ja puistoissa on yhteensä 84 400 valaisinta, joista 69 % on suurpainenatriumvalaisimia, 16 % elohopeavalaisimia, 11 % monimetallivalaisimia ja 4 % muita valaisimia. LED valaisinten osuus on runsas 1 %. Vuotuinen sähkönkulutus on 49,1 GWh ja energiakustannus 5,4 miljoonaa euroa vuodessa. Helsingin ulkovalaistusta on uudistettu voimakkaasti vuosituhannen vaihteesta asti kaupungin tekemien energiansäästösopimusten ja Euroopan unionin antamien määräysten takia. 60 % kaupungin ulkovalaistuksesta on rakennettu tai saneerattu vuoden 2000 jälkeen. Toimenpiteiden seurauksena kaupungin ulkovalaistus on melko hyväkuntoista ja energiatehokasta. Ulkovalaistuksen kokonaisenergiankulutus on vähentynyt 25 % vuodesta 1997, vaikka valaisinten määrä on samana aikana lisääntynyt 19 % kaupungin rakentamisen seurauksena. Tästä syystä olemassa olevan valaistuksen nopea uusiminen LED-ratkaisuilla ei selvityksen pohjalta näyttäisi olevan taloudellisesti

tarkoituksenmukaista, lukuun ottamatta Euroopan unionin määräystenkin takia vaihdettavia, energiatehokkuudeltaan huonoja valaisimia, joita on jäljellä vielä noin 10 000 kappaletta.

Vaihtoehdossa 1 on esitetty näiden valaisinten vaihtamista LED-valaisimiksi vuoteen 2018 mennessä. Aikajänne määräytyy siitä, että vuonna 2015 markkinoilta poistettavilla elohopealampuilla on teknistä käyttöikää noin kolme vuotta, minkä kuluessa valaisimet on vaihdettava uusiin. Kunnossa olevia valaisimia ei ole tarkoituksenmukaista uusia, kun niillä on teknistä käyttöikää jäljellä.

Vaihtoehdon 1 saneerausohjelman kokonaiskustannus on 21,2 miljoonaa euroa. Toimenpiteiden seurauksena vuotuinen energiankulutus alenee 4,5 GWh (n. 9 %), mistä syntyy n. 0,5 miljoonan euron vuotuiset energiakustannussäästöt. Vaihtoehdon 1 investoinnit on toteutettavissa nykyisen tasoisella ulkovalaistuksen rahoituksella (noin 21 miljoonaa euroa/vuosi). Vaihtoehto 1 on toteutettavissa myös nopeammalla aikataululla, jos siihen on käytettävissä lisärahoitusta.

Selvityksessä on tarkasteltu myös kahta muuta saneerausvaihtoehtoa. Vaihtoehdossa 2 elohopealamppuvalaisinten lisäksi myös energiatehokkuudeltaan huonohkot purkauslamppuvalaisimet korvataan LED-valaisimilla. Uusittavien valaisinten kokonaismäärä on 25 200 kpl. Vuosina 2015−2018 tehtävä investointi olisi suuruudeltaan 51 miljoonaa euroa. Toimenpiteiden seurauksena vuotuinen energiankulutus alenisi 9,8 GWh (20 %), mistä syntyisi n. 1 miljoonan euron vuotuiset energiakustannussäästöt. Toimenpiteet edellyttäisivät ulkovalaistukseen osoitettavan investointirahan lisäystä nykytasosta n. 7,5 miljoonaa euroa/vuosi vuosina 2015−2018.

Vaihtoehdon 3 toimenpiteet perustuvat Helsinki LED-hankkeelle asetettuihin tavoitteisiin. Sen mukaan kaikki kaupungin julkiset ulkovalaistukset korvataan LED-ratkaisuilla vuosina 2015−2016. Uusittavien valaisinten kokonaismäärä on 83 400 kpl. Investointi olisi suuruudeltaan 101,4 miljoonaa euroa. Toimenpiteiden seurauksena vuotuinen energiankulutus alenisi 27,7 GWh, mikä on n. 56 % Helsingin kaupungin julkisen ulkovalaistuksen nykyisestä sähkönkulutuksesta. Toimenpiteistä syntyisi n. 3 miljoonan euron vuotuiset energiakustannussäästöt. Toimenpiteet edellyttäisivät ulkovalaistukseen osoitettavan investointirahan lisäystä nykytasosta n. 45,4 miljoonaa euroa/vuosi vuosina 2015−2016.

Toimenpiteiden vaikutukset kunnossapitokustannuksiin ovat melko vähäiset. Vaihtoehtoiset saneerausohjelmat sekä niiden rakennuskustannukset ja lisähenkilöstökustannukset sekä

saneerauksilla saavutettavat energia- ja kunnossapitosäästöt on esitetty oheisessa taulukossa.

Saneerausohjelma	Valaisimia	Rakennus-kustannukset	Lisä-henkilöstö	Energiansäästö vuodessa		Kunnossa-pitosäästöt
	Kpl	€	€	GWh/a	€/a	€/a
Vaihtoehto 1 (2015 – 2018	10 000	21 161 000	0	4,5	504 000	30 000
Vaihtoehto 2 (2015 – 2018)	25 200	48 930 000	2 000 000	9,8	1 074 000	77 000
Vaihtoehto 3 (2015 – 2016)	83 400	99 995 000	1 400 000	27,7	3 047 000	191 000

Lisäksi yleisten töiden lautakunta esittää, että LED-valaistukseen siirrytään selvityksessä esitetyn vaihtoehdon 1 mukaan seuraavasti:

- Uudisrakentamisessa valaistus toteutetaan tästä eteenpäin LED-ratkaisuilla pääkatuja lukuun ottamatta. Niiden osalta laitekehitystä seurataan ja LED-valaistus otetaan käyttöön, kun se on teknisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaista.
- Kaikki jäljellä olevat katujen ja puistojen elohopeavalaistukset (8 300 kpl) saneerataan LED-valaistuksiksi pääkatuja lukuun ottamatta.
- Kaikki elohopealampuilla varustetut sillanalusvalaisimet (1 700 kpl) vaihdetaan LED-valaisimiin.
- Valaistuksen toteutuksessa noudatetaan vuonna 2014 valmistuneen Helsingin kaupungin ulkovalaistuksen tarveselvityksen periaatteita.
- Valaistuksen ohjauksessa noudatetaan selvityksen liitteessä 1 esitettyjä periaatteita.
- Saneeraustoimet toteutetaan vuoden 2018 loppuun mennessä.

Käsittely

04.11.2014 Esittelijän muutetun ehdotuksen mukaan

Esittelijän muutokset: Lisätään päätösehdotuksen kappaleen 7 loppuun: "Kunnossa olevia valaisimia ei ole tarkoituksenmukaista uusia, kun niillä on teknistä käyttöikää jäljellä."

Lisätään päätösehdotuksen kappaleen 8 loppuun: "Vaihtoehto 1 on toteutettavissa myös nopeammalla aikataululla, jos siihen on käytettävissä lisärahoitusta."

28.10.2014 Pöydälle

Esittelijä

osastopäällikkö
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Juhani Sandström, valaistuspäällikkö, puhelin: 310 38521
juhani.sandstrom(a)hel.fi

§ 347
Iltakouluasia: Helsingin ulkovalaistuksen tarveselvitys

HEL 2014-015163 T 10 06 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti

- hyväksyä Ulkovalaistuksen tarveselvitys, valaistuksen tavoitteet ja periaatteet -raportin ohjeellisena noudatettavaksi

- kehottaa kaupunkisuunnitteluvirastoa, rakennusvalvontavirastoa ja rakennusvirastoa yhteistyössä käynnistämään tarveselvitykseen perustuvat jatkoselvitykset sekä

- kehottaa asianomaisia hallintokuntia kiinnittämään huomiota toteutettavien ulkovalaistusratkaisujen energia- ja kustannustehokkuuteen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

1	Ulkovalaistuksen tarveselvitys, valaistuksen tavoitteet ja periaatteet
2	Katujen valaistusluokat
3	Kevyen liikenteen valaistusluokat
4	Aluetyypit
5	Kaupungin valot -raportti
6	Kaupunkikuvaneuvottelukunnan lausunto 4.2.2015
7	Liikennelaitos -liikelaitoksen lausunto 27.2.2015
8	Museoviraston lausunto 17.2.2015
9	Rakennuslautakunnan lausunto 24.2.2015
10	Helsinki City Markkinointi ryn lausunto 25.2.2015
11	Helsingin Satama Oy:n lausunto 25.2.2015
12	Helsingin Yrittäjien lausunto 27.2.2015

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Yleisten töiden lautakunta päätti 13.1.2015 lähettää kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi Helsingin ulkovalaistuksen tarveselvityksen ja esittää, että kaupungin ulkovalaistuksessa siirrytään toimimaan selvityksessä esitettyjen periaatteiden mukaisesti ja käynnistetään siinä esitetyt jatkoselvitykset hallintokuntien yhteistyönä.

Tarveselitys on liitteenä 1. Valaistuskartat ovat liitteinä 2 ja 3 sekä aluetyypit liitteessä 4.

Yleistä tarveselvityksen sisällöstä

Rakennusvirasto on yhteistyössä kaupungin eri hallintokuntien kanssa laatinut kaupungin ulkovalaistuksen tarveselvityksen. Tarveselvityksessä esitetään ulkovalaistuksen suunnittelun ja toteutuksen yleiset periaatteet, joilla eri alueiden valaistus saatetaan johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi. Selvityksessä on tarkasteltu kaikkia kaupungin julkisia ulkoalueita.

Nyt laadittu selvitys toimii pohjana Helsingin ulkovalaistuksen suunnittelulle seuraavien 20 vuoden aikana.

Tarveselvitystyön pohjana on ollut Kaupungin valot – Helsingin valaistuksen kaupunkikuvalliset periaatteet –raportti vuodelta 2003. Raportin keskeiset tavoitteet ja suunnitteluperiaatteet ovat edelleen ajankohtaisia, mutta se ei anna suoria ohjeita suunnittelulle, joten erillisen tarveselvityksen tekeminen on katsottu tarpeelliseksi.

Tarveselvitys toimii valaistustoimenpiteiden budjetoinnin, ohjelmoinnin ja päätöksenteon apuvälineenä ja ohjauskeinona sekä myöhempien suunnitelmien lähtökohtana uudisrakentamisen ja perusparantamisen osalta. Tarveselvityksessä on esitetty periaatteet valaistuksen ohjauksesta ja energian käytöstä.

Tarveselvityksessä on selkeytetty valaistussuunnittelun sisältöä ja vastuita eri suunnitelmatasoilla. Selvityksessä korostetaan osayleiskaavatasoisten yleissuunnitelmien sekä aluesuunnitelmien merkitystä sekä tarvetta puistosuunnittelun ja puistojen valaistussuunnittelun yhteistyön tiivistämiseen.

Valaistuksen suunnitteluprosessissa on kolme tasoa: Koko kaupungin taso (yleiskaava / valaistuksen tarveselvitys), aluetaso (asemakaava ja aluesuunnitelmat / valaistuksen yleissuunnitelmat) sekä toteutustaso (katu- ja puistosuunnitelmat / kohdekohtaiset valaistussuunnitelmat).

Yleiskaavatasolla voidaan asettaa erilaisille alueille tavoitteita, jotka vaikuttavat alueiden myöhempään suunnitteluun myös valaistuksen

osalta. Nyt laadittu tarveselvitys on apuväline, jota voidaan käyttää yleiskaavan rinnalla, kun tehdään koko kaupungin aluetta koskevia linjauksia myöhemmän suunnittelun pohjaksi.

Asemakaavavaiheessa uusille projektialueille ja laajoille täydennysrakentamisalueille laaditaan koko alueen kattava lähiympäristön suunnitteluohje ja valaistuksen yleissuunnitelma. Kaavoitustyön rinnalla tapahtuvasta valaistuksen yleissuunnitelmien laatimisesta vastaa kaupunkisuunnitteluvirasto. Valaistuksen yleissuunnitelma tulee laatia myös merkittäville vanhoille kaupunkialueille, vaikka niillä ei ole suunnitteilla uusia asemakaavoja tai kaavamuutoksia.

Aluesuunnitelmat laaditaan rakennusvirastossa vanhoille alueille, joille ei ole tulossa merkittäviä muutoksia. Ne perustuvat alueen kunto- ja tarvekartoitukseen ja toimivat pohjana alueen kehittämiselle 5-10 vuodeksi eteenpäin. Valaistukselle asetetut tavoitteet ja kehitystarve tulee määritellä aluesuunnitelmissa alueilla, joilla ei ole käynnissä tai käynnistymässä muita laajoja, kaavamuutoksia edellyttäviä suunnitelmia.

Katusuunnitelmassa määritellään katutilan jäsennyksestä eri toimintoihin sekä määritellään detaljisuunnittelun periaatteet. Katusuunnitelmassa esitetään myös valaistuksen yleiset periaatteet, kuten valaistustapa sekä pylväiden likimääräinen sijoitus ja mittakaava.

Mikäli alueelle on laadittu valaistuksen yleissuunnitelma tai aluesuunnitelma, jossa määritellään valaistukselle asetetut kaupunkikuvalliset tavoitteet, toimii se ohjeena kadun valaistuksen suunnittelussa. Ellei tällaista suunnitelmaa ole, valaistuksen suunnittelussa tulee noudattaa yleisohjetta ja määritellä tarvittaessa yhteistyössä aluesuunnittelijan kanssa valaistukselle asetettavat tavoitteet niin, että ne tukevat alueen muuta suunnittelua ja liittyvät luontevasti ympäröivien alueiden valaistukseen. Valaistuksen rakennussuunnitelma laaditaan katujen tai puistojen rakennussuunnitelman rinnalla.

Valaistuksen yleiset periaatteet

Helsingin valaistuksen yleisohje on laadittu noudatettavaksi alueilla, joille ei ole laadittu toteuttamiskelpoista alueellista valaistuksen yleissuunnitelmaa tai aluesuunnitelmaa. Yleisohjeessa määritellään selkeä ja yhtenäinen Helsingin valaistusjärjestelmä, joka soveltuu useimmille alueille.

Tarveselvityksessä esitetään, että kaupungissa siirrytään pääsääntöisesti käyttämään valkoista, hyvän värintoiston omaavaa valoa.

Yleisohjeessa on esitetty valaisinten ohjeelliset sijoitteluperiaatteet erityyppisille kaduille. Valaistustavat kuvataan tarveselvityksessä pääosin katuluokittain ja alueittain. Yleisohjeessa esitetään kriteerit valaistusluokan valinnalle.

Kaupunkikuvalliset periaatteet

Valaistuksen kaupunkikuvalliset periaatteet on määritelty vuonna 2003 tehdyssä, edelleen voimassa olevassa Kaupungin valot –raportissa. Periaatteita on nyt esillä olevassa selvityksessä vain eräiltä osin täsmennetty.

Valaistustekniset periaatteet

Valaistusteknisissä periaatteissa käsitellään mm. valaistustapaa, valolajia ja valaistusluokkia. Valkoisen värin ja hyvän värintoiston omaavien valonlähteiden käyttö, kustannustehokkaat sekä kaupunkikuvallisesti ja teknisesti laadukkaat standardiratkaisut sekä katukohtainen luokittelu ovat keskeisiä. Katujen ja kevyen liikenteen pääreitistön valaistusluokat on esitetty kartoilla tarveselvityksen liitteinä.

Valaistusluokkakartat ovat liitteinä 2 ja 3.

Valaistuksenohjaukseen, valolähteiden energiatehokkuuteen ja valaistuslaitteiden kestävyyteen kiinnitetään huomiota.

Toiminnalliset ja kaupunkikuvalliset tavoitteet

Ulkovalaistuksen toiminnallisia ja kaupunkikuvallisia tavoitteita on tarkasteltu aluetyypeittäin käyttäen Helsingille ominaisia aluetyyppien määrityksiä: Kantakaupunki, liikekeskusta, alue- ja palvelukeskukset, asuinalueet, historialliset alueet.

Aluetyypit on esitetty selvityksen liitteessä 3.

Kunkin osalta on tehty suositus, esimerkiksi kantakaupungin osalta on linjattu, että ’kaduilla on pääosin ripustusvalaistus ja Y-valaisin tai alueen hengen mukainen valaisin, puistoissa niiden perinteiden valaistustavat ja niiden hengen mukaiset valaisimet. ’

Toiminnallisia ja kaupunkikuvallisia tavoitteita on tarkasteltu myös alueittain, mm. katualueet, viher- ja virkistysalueet, vesialueet ja rannat, maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet. Lisäksi selvitys sisältää periaatteet rakennusten julkisivuvalaistuksen ja

erityiskohteiden, kuten muistomerkkien, valaistuksen suunnittelulle sekä kausivalaistukselle ja pimeäksi jätettäville kohteille.

Jatkoselvitykset

Tärkeimpiä tarvittavia jatkoselvityksiä on selvityksessä 12 kpl. Ne ovat:

1. Joulu- ja kausivalaistusperiaatteet sekä -ohje

2. Taideteosten valaisemisen periaatteet

3. Helsingin perinteisen Y-valaisimen käyttöperiaatteet

4. Valaistavat maamerkit ja erityiskohteet mukaan lukien korkeat rakennukset

5. Julkisivujen ja pihojen valaistusohjeen päivittäminen

6. Puistojen valaistusohjeen laatiminen

7. Ranta-alueiden ja -reittien valaistuksen yleissuunnitelman laatiminen

8. Suunnitelma pimeäksi jätettävistä alueista

9. Leikkipaikkojen ja koira-aitausten valaistusperiaatteiden linjaus

10. Liikekeskustan valaistuksen yleissuunnitelma

11. Kalusteohjeen täydentäminen valaistuskalusteilla

12. Merkittävien julkisivujen valaistuskriteerit.

Useimmat esitetyistä lisäselvityksistä sivuavat monen viraston toimialaa, joten ne edellyttävät hallintokuntien yhteistyötä. Raportissa on esitetty vastuutahot eri selvityksille sekä alustava tavoiteaikataulu. Tavoitteena on, että jatkotoimia edellyttävät osa-alueet saadaan linjattua ja lisättyä raporttiin viimeistään vuonna 2017. Sen jälkeen tarveselvitys voidaan päivittää vuonna 2018.

Saadut lausunnot

Tarveselvityksestä on pyydetty lausunnot kaupunginmuseon johtokunnalta, kaupunkisuunnittelulautakunnalta, kiinteistölautakunnalta, liikennelaitos -liikelaitoksen johtokunnalta, rakennuslautakunnalta, Helen Oy:ltä, Helsingin Satama Oy:ltä, kaupunkikuvaneuvottelukunnalta. Lisäksi lausunnot on pyydetty Liikennevirastolta, Senaatti-kiinteistöiltä, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta, Helsingin Yrittäjiltä ja Helsinki City Markkinointi Oy:ltä. Liikennevirasto, Senaatti-kiinteistöt, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus eivät ole antaneet pyydettyä

lausuntoa. Lauta- ja johtokuntien lausunnot ovat päätöshistoriassa. Muut saadut lausunnot ovat liitteinä 6 – 12.

Yleisesti ottaen lausunnoissa suhtaudutaan myönteisesti ulkovalaistuksen tarveselvitykseen sekä siinä esitettyihin periaatteisiin ja jatkoselvityskohteisiin. Yhteistyön lisääminen ja kehittäminen eri osapuolten sekä kaupungin ulkopuolisten toimijoiden, kuten yritysten ja kiinteistöjen kanssa tuotiin esiin useassa lausunnossa. Muutamassa lausunnossa kiinnitettiin huomiota perinteisten Y-valaisimien säilyttämiseen. Myös joulu- ja kausivalaistuksen merkitystä korostettiin useassa lausunnossa.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan ja rakennuslautakunnan lausunnoissa kiinnitettiin huomiota mm. siihen, että jatkotoimenpiteiden luettelo on päivitettävä sekä vastuutahot vielä täsmennettävä. Myös kaupunkikuvaneuvottelukunnan rooli on lisättävä tarveselvitykseen.

Opastuksen ja liikenneturvallisuudenhuomioon ottamista valaistuksessa korostettiin erityisesti Helsingin Satama Oy:n ja liikennelaitos –liikelaitoksen lausunnoissa.

Kiinteistölautakunnan ja Helsingin Yrittäjien lausunnoissa korostettiin, ettei tarveselvityksen toimenpiteistä saisi aiheutua lisäkustannuksia.

Esittelijän perustelut

Esittelijä toteaa, että vastuu valaistuksesta jakautuu kaupungin organisaatiossa usealle hallintokunnalle. Rakennusvirasto vastaa katujen ja puistojen valaistuksesta, liikuntavirasto ja Helsingin Satama Oy hallinnoimiensa alueiden valaistuksesta. Kaupunkisuunnitteluvirasto määrittelee yhteistyössä rakennusviraston kanssa uusien alueiden valaistusperiaatteet osayleiskaavojen ja asemakaavojen laadinnan yhteydessä. Kaupunkikuvaneuvottelukunta ottaa kantaa merkittäviin julkisivuvalaistussuunnitelmiin ja valaistusperiaatteisiin julkisessa kaupunkitilassa. Kaupunginkanslia puolestaan on mukana valaistusasioissa erilaisten valotapahtumien strategisesta suunnittelusta vastaavana tahona.

Kiinteistöjen vastuulle kuuluvaa valaistusta ohjeistaa ja valvoo rakennusvalvontavirasto. Kausivalaistuksesta, erityisesti jouluvalaistuksesta, vastaavat kiinteistöt, yrittäjät ja yritysten muodostamat kauppiasyhdistykset.

Esittelijän mielestä laadittu tarveselvitys kokoaa hyvin yhteen kaupungin ulkovalaistuksen suunnittelun ja toteutuksen yleiset tavoitteet ja periaatteet sekä vielä linjauksia vaativat valaistuksen osa-alueet. Tarveselvityksellä pyritään antamaan suuntaviivat

ulkovalaistuksen pitkän aikavälin kehitystyölle. Tarveselvitys sekä vuonna 2003 hyväksytty Kaupungin valot –raportti yhdessä muodostavat hyvän pohjan valaistuksen suunnittelulle ja toteuttamiselle. Ehdotetut jatkoselvitykset ovat tarpeellisia täydentämään tarveselvitystä.

Elinkeinopolitiikan näkökulmasta keskeisiä tarpeita kohdistuu sellaisten alueiden valaistusolosuhteisiin, joissa on merkittävässä määrin yritystoimintaa sekä kausiluonteisiin (esim. jouluvalot) valaistustarpeisiin. Yritystoiminnasta liiketilat ja varsinkin keskusta-alueiden liiketilat tarvitsevat riittävät mahdollisuudet mainosvalaistukseen sekä yleiseen tilakokonaisuuksien valaistukseen, jolla taataan paitsi liiketilojen ja vastaavien näkyvyys myös asiakkaiden turvallisuus. Valaistuksen yleissuunnitelmia keskusta-alueille, erityisesti kaupungin ydinkeskustan alueelle, laadittaessa onkin huomioitava sekä alueen yrittäjien että kiinteistönomistajien tarpeet. Kausivalaistuksen ja erityisesti jouluvalaistuksen kehittäminen yhteistoimin on kannatettavaa niin kaupungin imagon ja houkuttelevuuden näkökulmasta kuin myös elinkeinopoliittiselta kannalta.

Yrittäjien ja kiinteistönomistajien kannalta tärkeitä ovat myös erilaisten valotapahtumien mahdollistaminen sekä tapahtumajärjestämisen kannalta keskeisten alueiden valaistusolosuhteiden kehittäminen. Tarveselvityksessä ei ole varsinaisesti huomioitu erikseen erilaisten tapahtuma-alueiden valaistusolosuhteiden kehittämistä, mutta tapahtumien ja tapahtuma-alueiden valaistus on otettava huomioon yleissuunnitelmissa ja tehtävissä jatkoselvityksissä. Yhteistyö eri tahojen kanssa raportissa mainittuja suunnitelmia laadittaessa onkin välttämätöntä. Yhteistyössä on haettava myös uusia ideoita ja hyviä ratkaisuja tapahtuma-alueiden valaistukseen.

Tarveselvitys ei määrittele sitä, mitä toimenpiteitä kunakin vuonna ulkovalaistuksessa tehdään eikä myöskään ulkovalaistuksen rahoitusta. Tarveselvitys ei ole luonteeltaan toteuttamisohjelma, mutta toimii ohjeena normaaleja valaistushankkeita toteutettaessa. Investoinnit tehdään asianomaisen viraston investointiohjelmien mukaan ja sopeutetaan kulloinkin vallitsevaan taloudelliseen tilanteeseen.

Suunnitteluratkaisuilla, laitevalinnoilla ja valaistuksen ohjauksen kehittämisellä on mahdollista vaikuttaa sekä valaistuksen energiatehokkuuteen että kustannuksiin. Yleisesti ottaen tarveselvityksen linjauksilla on kustannuksia alentava vaikutus, koska toiminta on jatkossa entistä suunnitelmallisempaa, ja valaistusratkaisut pyritään tekemään tarveselvityksen ja kaupungin Led-selvityksen mukaisesti mahdollisimman energiatehokkaasti. Päätösehdotukseen

on kuitenkin otettu kehotus asianomaisille hallintokunnille kiinnittää huomiota toteutettavien ulkovalaistusratkaisujen energia- ja kustannustehokkuuteen.

Saaduissa lausunnoissa esitetyt näkökohdat mm. jatkoselvitystä vaativien kohteiden ja niiden vastuutahojen osalta voidaan ottaa huomioon jatkovalmistelussa sekä tarveselvitystä päivitettäessä.

Suunnitteluvastaava Pia Rantanen ja osastopäällikkö Silja Hyvärinen rakennusvirastosta selostavat asiaa kaupunginhallituksen kokouksessa. Asiantuntijoina kokouksessa ovat myös kaupungininsinööri Raimo K. Saarinen ja yksikön päällikkö Olli Markkanen.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Kristiina Matikainen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi

Liitteet

1	Ulkovalaistuksen tarveselvitys, valaistuksen tavoitteet ja periaatteet
2	Katujen valaistusluokat
3	Kevyen liikenteen valaistusluokat
4	Aluetyypit
5	Kaupungin valot -raportti
6	Kaupunkikuvaneuvottelukunnan lausunto 4.2.2015
7	Liikennelaitos -liikelaitoksen lausunto 27.2.2015
8	Museoviraston lausunto 17.2.2015
9	Rakennuslautakunnan lausunto 24.2.2015
10	Helsinki City Markkinointi ryn lausunto 25.2.2015
11	Helsingin Satama Oy:n lausunto 25.2.2015
12	Helsingin Yrittäjien lausunto 27.2.2015

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

HKR
Ksv
Kv
HKL
Museo
Rvv
Ymk

Päätöshistoria

Kiinteistölautakunta 05.03.2015 § 97

HEL 2014-015163 T 10 06 00

Lausunto

Kiinteistölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kiinteistölautakunta katsoo ulkovalaistuksen tarpeen selvittämisen erittäin tärkeäksi asiaksi paitsi kaupungin yleisilmeen ennen kaikkea kaupunkilaisten sekä kaupungin omaisuuden turvallisuuden kannalta.

Kiinteistövirasto vastaa omistamiensa kiinteistöjen piha-alueiden valaisemisesta, minkä johdosta selvitystyön jatkumista pidetään tärkeänä. Jatkotyöskentelyssä on syytä kiinnittää huomiota myös kaupungin palvelutilojen piha-alueiden ja niille johtavien kulkuväylien valaistuksen liittymiseen julkisten alueiden valaistukseen.

Kiinteistövirasto vastaa tällä hetkellä useiden kohteiden julkisivuvalaistuksesta. Tästä syystä julkisivuvalaistuksen ohjeistuksen määrittäminen kustannustehokkaaksi ja toimivaksi katsotaan kiinteistölautakunnassa tärkeäksi. Ohjeistuksessa on otettava huomioon valaistuksen todellinen vaikutus turvallisuuteen sekä liikkumisen ja orientoinnin helpottamiseen.

Kiinteistölautakunta katsoo myös erityisvalaistavien kohteiden määrittämisen tärkeäksi, jotta voidaan saavuttaa yhdenmukainen lopputulos erityisesti historiallisesti merkittävillä alueilla. Valaistuksen tulee olla kustannustehokasta ja tarkoituksenmukaista. Tähän asiaan tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Ohjeistuksesta mahdollisesti aiheutuvat lisäkustannukset pitää tulevaisuudessa myös ottaa huomioon sekä investointi- että käyttötalousvaroja määriteltäessä.

Kiinteistölautakunta pitää tärkeänä, ettei jatkoselvitysten yhteydessä merkittävästi nostettaisi valaistuksen käytöstä, rakentamisesta tai ylläpidosta aiheutuvia kustannuksia. Toteutettavien toimenpiteiden ja niiden ajoituksen on määräydyttävä tarpeiden ja rahoitustilanteen mukaan.

Kiinteistölautakunta esittää näkemyksenään, että kiinteistövirasto pidetään tietoisena jatkoselvitysten etenemisestä. Tärkeää on myös, että kiinteistövirastolle varataan mahdollisuus tulla kuulluksi sitä koskevien asioiden määrittelytyön edetessä.

Esittelijä

tilakeskuksen päällikkö
Arto Hiltunen

Lisätiedot

Eero Nuotio, ylläpitopäällikkö, puhelin: 310 71239
eero.nuotio(a)hel.fi

Kaupunginmuseon johtokunta 24.02.2015 § 16

HEL 2014-015163 T 10 06 00

Lausunto

Kaupunginmuseon johtokunta antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle koskien ulkovalaistuksen tarveselvitystä ja valaistuksen tavoitteet ja periaatteet -raporttia.

Rakennusviraston teettämä kaupungin ulkovalaistuksen tarveselvitys käsittelee muun muassa ulkovalaistuksen suunnitteluprosessia, an-taa tavoitteita katuvalaistukselle sekä eräitä toiminnallisia ja kaupunki-kuvallisia ohjeita eri aluetyypeille. Nyt valmistunut tarveselvitys voi toimia jatkossa Kaupungin valot –raportin (2004) rinnakkaisena suunnitteluohjeena.

Kaupunkivalaistuksen historiaa

Kaupunkivalaistus ohjaaminen Helsingissä on alkanut empire-kaudella vuonna 1818, jolloin talonomistajat velvoitettiin sijoittamaan kiinteistöihinsä katua valaisevat valolyhdyt määrättyjen piirustusten ja mallien mukaisesti. Määräyksessä mainittiin myös, että kuutamolla voi-tiin olla sytyttämättä lyhtyjä. Alkuun valolähteinä toimivat talikynttilät. Valaistusta täydennettiin käsilyhdyillä, joita kadulla kulkijat pimeään aikaan käyttivät.

Helsingin kaasulaitos perustettiin vuonna 1860, ja samana vuonna syttyivät ensimmäiset viisi kaasukäyttöistä valaisinpylvästä Heikinesplanadilla (nyk. Mannerheimintiellä). Samanaikaisesti klassiset tuki-varren varassa olleet kiinteistöjen katulyhdyt muuntuivat kaasukäyttöisiksi. 1800-1900 –lukujen vaihteeseen tultaessa kaupunkitilan kaasu-valaistus kuitenkin väistyi ja siitä luovuttiin lopullisesti 1940-luvulla. Ulkotilojen sähkövalaistusta kokeiltiin ensimmäisen kerran Kaivopuistossa jo 1870-luvun lopulla. Ensimmäiset sähköistetyt katuvalot syttyivät Kiseleffin talon edessä vuonna 1885, suhteellisen varhain vain pari vuotta kansainvälisten esikuvien jälkeen. Kunnallinen sähkön-tuotanto alkoi Suvilahdessa vuonna 1909, mikä johti sähkökäyttöisen katuvalaistuksen yleistymiseen. Helsinkiläiselle kaupunkikuvalle tyypillinen Y-valaisin eri

variaatioineen suunniteltiin 1930-luvulla, jolloin katuvalaistus ratkaistiin ripustusvalaisimilla.

Kaupunkivalaistuksen historiasta periytyy joukko valaisinkalusteita, joilla on eittämätön historiallinen ja kaupunkikuvallinen arvo osana kaupungin identiteettiä. Kaupunkivalaistuksen osatekijöitä kaupunki-keskustassa ovat myös valomainokset ja näyteikkunoiden valaistus, joista tunnetuimman esimerkin tarjoaa funktionalismia edustavan Lasipalatsin valaistusratkaisut. Kaupunkivalaistuksen tekniikka ja normit ovat kehittyneet voimakkaasti 1960-luvulta alkaen.

Historiallisten alueiden ja kohteiden valaistus

Kaupunginmuseon johtokunta esittää, että kaupungin ulkovalaistuksessa tulee huomioida historiallisesti arvokkaiden alueiden, ympäristöjen ja rakennusten ominaisluonne. Historiallisten miljöiden ja suojelurakenteiden valaistuksen suunnittelun ja toteutuksen tulee liittyä kohteen alkuperäiseen ideaan. Valaistujen kaupunkitilojen osalta valon ja hämärän tasapainon saavuttamisella on merkitystä kokonaisuuden arvolle. Samoin on tärkeää turvata vanhojen kulttuurihistoriallista arvoa omaavien kadunkalusteiden säilyminen kaupunkikuvassa.

Kaupunginmuseon johtokunta pitää myönteisenä että Helsingin ulkovalaistuksen tarveselvityksessä on tunnistettu historiallisten alueiden ja kohteiden erityinen merkitys. Historiallisten alueiden ominaispiirteet otetaan valaistussuunnittelussa huomioon. Historiallisesti arvokkaita alueita ovat mm. RKY 2009 -alueet, yleis- ja asemakaavoissa tunnistetut alueet sekä muut arvoympäristöt. Kantakaupungissa käytetään ripustusvalaistusta aina kun se on tarkoituksenmukaista. Perinteisen Y-valaisimen käyttömahdollisuudet selvitetään ja laaditaan suunnitelma valaisimen käytöstä. Suunnitelman tulee perustua olemassa oleviin Y-valaisinvyöhykkeisiin, tätä edelleen täydentäen.

Johtokunta katsoo että rakennusviraston teettämässä Ulkovalaistuksen tarveselvityksessä esitetyt toiminta- ja suunnittelutavoitteet ovat kannatettavia. Kaupunginmuseo osallistuu jatkossa yhteistyöosapuolena historiallisten alueiden ja kohteiden valaistusratkaisujen ohjaukseen. Erityisosaamista tältä alueelta tulee syventää, myös kansainvälisten esimerkkien tuntemusta.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Anne Mäkinen

Lisätiedot

Mikko Lindqvist, arkkitehti, puhelin: +358 9 310 36973

mikko.lindqvist(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 10.02.2015 § 32

HEL 2014-015163 T 10 06 00

Lausunto

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunginkanslia pyytää lausuntoa yleisten töiden lautakunnan hyväksymästä Ulkovalaistuksen tarveselvityksestä, valaistuksen tavoitteet ja periaatteet -raportista. Rakennusviraston teettämä tarveselvitys käsittelee muun muassa suunnitteluprosessia, antaa tavoitteita katuvalaistukselle sekä eräitä toiminnallisia ja kaupunkikuvallisia ohjeita eri aluetyypeille.

Kaupunginhallitus hyväksyi vuonna 2004 Kaupungin valot, valaistuksen kaupunkikuvalliset periaatteet -raportin, jossa on useiden virastojen yhteistyössä laatimat kaupunkikuvalliset ohjeet valaistuksen suunnittelulle. Se käsittelee sekä koko kaupungin aluetta että erityyppisiä osa-alueita. Siinä korostetaan valaistuksen suunnittelua aluekokonaisuuksina.

Kaupunkisuunnitteluvirasto laatii parhaillaan uutta yleiskaavaa, jonka tavoitevuosi on 2050. Kaupunkiin tulee uusia asuntoalueita ja täydennysrakentamista. Yleiskaavaluonnoksen mukaan kaupunkirakenne ja kaupunkirakenteen ympäristötyypit tulevat muuttumaan voimakkaasti. Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita parannetaan. Kantakaupunkimainen alue laajenee ja alueen katutilojen käyttö muuttuu sekoittuneeksi siten, että pääkatu on myös kauppakatu ja merkittävä jalankulun katu. Kadut ovat osa yhtenäisesti suunniteltavaa aluekokonaisuutta, mikä tulee ottaa huomioon myös valaistuksen suunnittelussa.

Rakennusviraston teettämässä Ulkovalaistuksen tarveselvityksessä esitetyt suunnittelutavoitteet ovat kannatettavia. Jatkotoimenpiteinä laadittavaksi ehdotettujen suunnitelmien luettelo on myös kannatettava vaikkakin se on jossain määrin puutteellinen. Erillisten valaistusselvityksien tarve tulee kasvamaan uusien tarpeiden myötä. Nyt valmistunut tarveselvitys voi toimia jatkossa Kaupungin valot -raportin rinnakkaisena suunnitteluohjeena.

Johtuen yleiskaavan ja asemakaavoituksen myötä muuttuvasta suunnittelutilanteesta päätöksellä ei kuitenkaan kannata sitoutua tietyn poikkileikkaustilanteen tai vanhan yleiskaavan mukaisiin karttoihin tai

katuluokituksiin. Jatkotoimenpideohjeiden vastuujakokartta ei myöskään täysin vastaa kaupunkissuunnitteluviraston ja rakennusviraston johtosääntöjen mukaista ja yhdessä noudattamaa julkisen tilan suunnittelun vastuujakoa.

Ulkovalaistuksen tarveselvitys -raportissa esitetty valaistuksen suunnitteluprosessin selkiyttäminen on tärkeää. Luontevin tapa on liittää valaistus osaksi rakennusviraston julkisen tilan (katujen, aukioiden ja puistojen) suunnittelua ja toimia vastaavalla tavalla, mikä on vakiintunut muussakin julkisen tilan suunnitteluun ja yhteistyöhön virastojen välillä.

Kaupunkisuunnitteluvirasto laatii yleiskaavoja, asemakaavoja ja näihin kuuluvia liikennesuunnitelmia. Näiden rinnalla tehdään edellä mainittuihin liittyviä julkisen ympäristön asemakaavatasoisia suunnitelmia sekä lähiympäristön suunnitteluohjeita. Niissä määritellään julkisen tilan kaupunkikuvalliset ja toiminnalliset pääominaisuudet ja päätavoitteet. Sama tarkkuustaso koskee myös kaupunkisuunnitteluviraston näihin töihin liittyvää valaistuksen suunnittelun ohjeistusta.

Julkisen tilan suunnittelusta, toteutuksesta ja ylläpidosta vastaa rakennusvirasto. Sovitun yhteistyöprosessin mukaan rakennusvirasto laatii julkisen tilan yleissuunnitelmat, toteutussuunnitelmat ja aluesuunnitelmat asemakaavojen ja niihin liittyvien liikennesuunnitelmien sekä näiden julkista tilaa koskevien tavoitteiden ja ohjeiden perusteella. Valaistussuunnittelun liittämiselle osaksi muuta suunnitteluprosessia on jatkossa nykyistä paremmat edellytykset, kun valaistuksen suunnittelu on keskitetty rakennusvirastoon siirtämällä sinne vuoden alussa Helsingin Energian ulkovalaistustoimisto.

Valaistustekniikan voimakas viimeaikainen kehitys luo myös edellytykset hyvälle valaistussuunnittelulle. Valaistuksen värintoisto on parantunut, energiakulutus vähentynyt ja säätötekniikka kehittynyt. Samalla turvallisuusolosuhteita ja valaistuksen sopimista kaupunkikuvaan (mm. ympäristön mittakaavaan) ja eri ympäristötyyppeihin on voitu parantaa.

Kaupunkisuunnitteluviraston mielestä valaistuksen kehittäminen on tärkeä osa kaupungin julkisen tilan ilmeen, viihtyisyyden ja turvallisuuden kohentamista.

Esittelijä

virastopäällikkö
Mikko Aho

Lisätiedot

Anne Karppinen, arkkitehti, puhelin: 310 37200

anne.karppinen(a)hel.fi
Ilpo Forssen, projektipäällikkö, puhelin: 310 37199
ilpo.forssen(a)hel.fi
Pekka Nikulainen, liikenneinsinööri, puhelin: 310 37122
pekka.nikulainen(a)hel.fi
Pia Sjöroos, projektipäällikkö, puhelin: 310 37281
pia.sjoroos(a)hel.fi

Ympäristölautakunta 10.02.2015 § 63

HEL 2014-015163 T 10 06 00

Lausunto

Ympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle lausunnon rakennusviraston laatimasta Ulkovalaistuksen tarveselvityksestä.

Ympäristölautakunta pitää tärkeänä kaupungin valaistuksen tavoitteiden ja periaatteiden määrittelyä, kuten nyt on tehty. Ulkovalaistuksen tarveselvitys määrittelee ne selkeästi ja sisällöltään kannatettavasti. Ulkovalaistuksen tarveselvityksen päätavoitteena on liikkumisen ja orientoinnin helpottaminen sekä turvallisuuden parantamisen kaupungin julkisilla alueilla.

Ympäristölautakunta toteaa, että ympäristökeskukselle ei ole tullut lainkaan valituksia valaistuksen heikkoudesta kaupungissa, sen sijaan häikäisystä tulee vuosittain muutamia valituksia. Useimmiten ne liittyvät teollisuuskiinteistöjen, parkkipaikkojen tai urheilukenttien valaistukseen. Ongelmallisia voivat olla mm. erityisen korkeat valopylväät, joilla tavoitellaan laajan alueen valaisua. Tarveselvityksen mukaan kaikenlainen häiriö- tai tarpeeton valo pyritään tulevaisuudessa estämään, niin ettei sitä suuntaudu esim. taivaalle, asuntoihin tai tarpeettomasti luonnonympäristöön. Tavoite on erittäin hyvä sekä asumisen että luonnon kannalta.

Luonnonsuojelun näkökulma on otettu selvityksessä huomioon tavoitteessa säilyttää pimeitä alueita valaistujen vastapainona. Myös ne ovat tärkeitä, ja ne on syytä määritellä. Ympäristökeskus osallistuu mielellään niiden määrittelyyn, samoin kuin ranta-alueiden valaistuksen yleissuunnitteluun. Ensisijaisia valaisemattomia kohteita ovat luonnonsuojelualueet ja tärkeät lepakkoalueet. Näiden alueiden lähistöllä on syytä suunnitella valaistus siten, että tarpeetonta hajavaloa (ns. valosaastetta) ei kantaudu pimeille alueille. Jos esimerkiksi viiksisiippojen asuttaman tärkeän lepakkoalueen lähistöllä tarvitaan ulkoilutien valaisemista, hajavaloa voi estää sopivalla suuntaamisella ja riittävän matalilla valopylväillä. Myös valaistusaikojen säätämisellä ja

mahdollisesti liiketunnistimien käytöllä voidaan vähentää sekä häiriövaloa että sähkönkulutusta.

Tarveselvityksessä on asiaankuuluvasti esitetty periaatteet valaistuksen ohjauksesta ja energian käytöstä, ja lisäksi tavoitteena on kaupungin imagon, elämyksellisyyden ja vetovoimaisuuden lisääminen energiatehokkaan valaistuksen avulla. Nämä seikat ovat tärkeitä suunniteltaessa valaistusta. Selvityksestä ei kuitenkaan löydy mainittuja energiankäytön periaatteita. Ympäristölautakunta pitää tärkeänä, että selvitykseen lisätäänkin oma kappale, jossa kerrotaan kaupungin energiatehokkaan ulkovalaistuksen periaatteet ja tulevaisuuden tavoitteet. LED -valaistus ja älykkäät ohjausjärjestelmät kehittyvät nopeasti ja tuottavat energiansäästöä ja sitä kautta tulevaisuudessa rahallisia säästöjä.

Ulkovalaistus on yksi tärkeä kaupungin omista keinoista vaikuttaa kasvihuonekaasupäästöihin. Sen osuus kaupungin sähkönkulutuksesta on suuruusluokaltaan noin 10 %. Selvityksessä olisi voitu tuoda esille tarkemmin kaupungin ilmastotavoitteet. Nyt on mainittu että, ”Helsinki on sitoutunut tiettyihin ilmastonmuutosta hillitseviin sopimuksiin ja energiansäästötavoitteisiin, kuten kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS)”. Tämä on toki konkreettisin sopimus ulkovalaistusta ajatellen, mutta yleisemmin Helsingin ilmastotavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2050 sekä vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 30 % vuosien 1990 - 2020 välillä. Samalla aikavälillä on tavoitteena parantaa koko kaupunkialueen asukaskohtaista energiatehokkuutta 20 %. Ulkovalaistuksen energiatehokkuustoimet edesauttavat osaltaan näihin tavoitteeseen pääsyä. Kaupungin toimiessa esimerkkinä myös yksityinen ulkovalaistus kehittyy nopeammin paremmaksi. Energiansäästösyistä ympäristölautakunta ei kannata suurta lisäystä myöskään erityiskohteiden valaisuun.

Julkisivuvalaistuksesta on tarkoitus laatia suunnitelma yhteistyössä kiinteistöjen kanssa. Siinä määritellään alueet ja rakennukset, joiden julkisivut toivotaan valaistavan kaupunkitilan yhtenäisyyden aikaansaamiseksi. Rakennusvalvonnan julkisivuvalaistusta koskevat ohjeet päivitetään niin, että ne sisältävät myös ohjeet valomainosten käytöstä ja täydentävät yleisohjetta julkisivuvalaistuksen yksityiskohtaisen suunnittelun osalta. Tämä on hyvä ehdotus, mutta pitäisi miettiä myös olisiko tarpeen laatia ohjeistusta tilapäisten, esimerkiksi rakennustyömaiden, valomainosten sijoittamiselle ja käytölle.

Esittelijä

ympäristönsuojelupäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot
Kaarina Heikkonen, kaupunkiekologi, puhelin: +358 9 310 31581
kaarina.heikkonen(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 13.01.2015 § 6

HEL 2014-015163 T 10 06 00

Päätös

Yleisten töiden lautakunta päätti lähettää kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi liitteenä olevan otsikon mukaisen Helsingin ulkovalaistuksen tarveselvityksen ja esittää, että kaupungin ulkovalaistuksessa siirrytään toimimaan selvityksessä esitettyjen periaatteiden mukaisesti ja käynnistetään siinä esitetyt jatkoselvitykset hallintokuntien yhteistyönä.

Tärkeimpiä tarvittavia jatkoselvityksiä ovat:

1. Joulu- ja kausivalaistusperiaatteet sekä -ohje
2. Taideteosten valaisemisen periaatteet
3. Helsingin perinteisen Y-valaisimen käyttöperiaatteet
4. Valaistavat maamerkit ja erityiskohteet mukaan lukien korkeat rakennukset
5. Julkisivujen ja pihojen valaistusohjeen päivittäminen
6. Puistojen valaistusohjeen laatiminen
7. Ranta-alueiden ja -reittien valaistuksen yleissuunnitelman laatiminen
8. Suunnitelma pimeäksi jätettävistä alueista
9. Leikkipaikkojen ja koira-aitausten valaistusperiaatteiden linjaus
10. Liikekeskustan valaistuksen yleissuunnitelma
11. Kalusteohjeen täydentäminen valaistuskalusteilla
12. Merkittävien julkisivujen valaistuskriteerit

Ulkovalaistuksen tarveselvitys on laadittu rakennusviraston johdolla useiden hallintokuntien yhteistyönä. Siinä on määritelty ulkovalaistuksen tavoitteet sekä esitetty keinot niihin pääsemiseksi. Selvityksessä on tarkasteltu kaikkia kaupungin julkisia ulkoalueita. Tarveselvitys ei kuitenkaan ole toimenpideohjelma, vaan se antaa suuntaviivat ulkovalaistuksen suunnittelulle ja päätöksenteolle seuraavan 20 vuoden jaksolla. Toteutettavat toimenpiteet ja niiden ajoitus määräytyvät kulloistenkin tarpeiden ja kaupungin rahoitusmahdollisuuksien mukaan.

Ulkovalaistuksen tavoitteiksi on selvityksessä määritelty:

- turvallisuuden ja viihtyisyyden parantaminen
- liikkumisen ja orientoinnin helpottaminen
- kaupungin imagon parantaminen ja vetovoimaisuuden lisääminen
- valaistuksen energiatehokkuuden parantaminen
- häiriövalon ja muun tarpeettoman valon estäminen
- esteettömyyden parantaminen

Selvityksessä todetaan, että kaupungin ulkovalaistus on yleistasoltaan hyvä. Suurimmat puutteet ovat asukkailta saadun palautteen perusteella puistojen toiminnallisten alueiden, kuten leikkipaikkojen, liikuntapaikkojen ja koira-aitausten valaistuksessa. Valaistus on myös teknisesti hyvässä kunnossa. Kaupungin 86 000 valopisteestä noin 75 % on asennettu vuoden 1990 jälkeen. Sen sijaan käytetyn valon laatu ei kaikilta osin täytä sille asetettuja toiveita. Kustannussyistä yli 60:ssa % valaisimista käytetään suurpainenatriumlamppuja, joiden valo on kellertävää ja värintoistokyky on huono. Tarveselvityksessä esitetään, että kaupungissa siirrytään käyttämään valkoista, hyvän värintoiston omaavaa valoa jäljempänä esitetyin rajauksin.

Tarveselvityksessä on selkeytetty valaistussuunnittelun sisältöä ja vastuita eri suunnitelmatasoilla. Merkittävimpinä muutoksina esitetään seuraavia:

- korostetaan osayleiskaavatasoisten yleissuunnitelmien merkitystä
- korostetaan aluesuunnitelmien merkitystä rakennetun ympäristön valaistuksen tarkastelussa
- tiivistetään puistosuunnittelun ja puistojen valaistussuunnittelun yhteyttä
- historiallisten puistojen valaistussuunnittelussa tehdään tiiviimmin yhteistyötä kaupunginmuseon kanssa
- puistojen toiminnallisten alueiden valaistus toteutetaan laadittavien linjausten ja suunnitteluohjeiden mukaisesti

Tarveselvityksessä todetaan, että energiatehokkuuteen liittyvät EU:n määräykset sekä kaupungin tekemät sitoumukset on huomioitava ulkovalaistuksessa.

Kaupunkikalusteohje ohjaa kalustevalintoja Helsingissä. Vaikka ohje ei valaisinkalusteisiin ulotukaan, sitä käytetään valaistuksessa soveltuvin osin. Tavoitteeksi on asetettu ohjeen laajentaminen käsittämään myös valaisinkalusteet.

Valaistuksen yleiset periaatteet

Esityksen liitteenä olevassa tarveselvityksessä esitetään Helsingin katuvalaistuksen yleisohje. Se toimii suunnitteluohjeena kaikessa suunnittelussa, mutta ennen kaikkea se on laadittu noudatettavaksi niissä tapauksissa, kun alueelle ei ole laadittu valaistuksen yleissuunnitelmaa tai aluesuunnitelmaa.

Yleisohjeessa valon värin tavoitteeksi on asetettu valkoinen valo (värilämpötila 3000 K) ja värintoistokyvyksi hyvä (Ra-indeksi > 70). Vaatimus on tiukin keskustassa ja puistoissa. Muilla alueilla sallitaan hiukan enemmän vaihtelua, mutta tavoite on kuitenkin sama. Ainoastaan pääkaduilla ja suurimmilla kokoojakaduilla sallitaan kustannussyistä nykyisten suurpainenatriumlamppujen tuottama kellertävä valo.

Yleisohjeessa on esitetty valaisinten ohjeelliset sijoitteluperiaatteet erityyppisille kaduille. Niitä noudatetaan tapauskohtaisesti silloin kun alueelle ei ole laadittu valaistuksen yleissuunnitelmaa. Sijoittelussa otetaan huomioon myös paikalliset tekijät.

Yleisohjeessa esitetään kriteerit valaistusluokan valinnalle. Katujen ja kevyen liikenteen pääreitistön valaistusluokat on esitetty kartoilla tarveselvityksen liitteinä.

Kaupunkikuvalliset periaatteet

Valaistuksen kaupunkikuvalliset periaatteet on määritelty vuonna 2003 tehdyssä Kaupungin valot -raportissa. Raportin periaatteet ovat suurelta osin edelleen voimassa, mutta niitä on eräiltä osin täsmennetty. Tarveselvityksessä valaistuksen kaupunkikuvallisista periaatteista todetaan muun muassa seuraavasti:

- Päiväkaupunki ja yökaupunki voivat olla erilaisia, mutta kulkijan täytyy voida orientoitua ja tunnistaa sijaintinsa niin pimeään kuin valoisaankin aikaan
- Kaupungilla tulee olla selkeä linjaus siitä, mitä valaistaan ja miten sekä siitä, mitä kohteita korostetaan valolla
- Ulkovalaistuksen kaupunkikuvalliset tavoitteet esitetään aluetyypeittäin (historialliset alueet, liikekeskusta, aluekeskukset, asuinalueet)
- Puistojen ja rantojen valaisemiseen tulee kiinnittää huomiota. Rantojen oikealla valaisemisella voidaan korostaa Helsingin merellisyyttä ja omaleimaisuutta
- Vuodenaikojen vaihtelua, talven pimeyttä ja kesän valoisia öitä tulee tuoda esille Helsingin omaleimaisuutena

Valaistustekniset periaatteet

Helsingin ulkovalaistuksessa noudatetaan tämän päätökseen liitteenä olevan ulkovalaistuksen tarveselvityksen mukaisia valaistusteknisiä periaatteita.

Valaistuksen tarveselvityksessä esitetään, että Helsingin ulkovalaistuksessa noudatetaan seuraavia valaistusteknisiä periaatteita:

- Siirrytään käyttämään valkoista valoa ja hyvän värintoiston omaavia valonlähteitä. Tarkemmin tavoitteet on esitetty selvityksen luvussa 3.1
- Käytetään selvityksen luvussa 3.1 esitettyjä valaistustapoja. Merkittäville tai uusille alueille on niiden omaleimaisuuden tai merkittävyyden perusteella mahdollista suunnitella aluekohtaiset ratkaisut
- Yksittäisen valaisimen valonjako-ominaisuuksien lisäksi valaistustyypin liikennetilaan tuottamaa valonjakoa tulee tarkastella kokonaisuutena. Häikäisy sekä ympäristöön suuntautuva häiriövalo on minimoitava
- Kaduilla ja kevyen liikenteen pääverkostolla noudatetaan luvussa 3.1 esitettyjä valaistusluokkia. Kaduilla käytettävät valaistusluokat on esitetty selvityksen liitteessä 1 ja kevyen liikenteen pääverkoston valaistusluokat liitteessä 2
- Valaistuksen ohjausta kehitetään siten, että ympäristön olosuhteet, kuten liikennemäärä ja säätila otetaan huomioon valaistusta säädettäessä. Himmentämistä lisätään laitekannan uusiutuessa. Tavoitteena on koko kaupungin kattava älykäs valaistuksen ohjaus
- Käytetään kestäviä, kierrätettäviä sekä energiatehokkaita valaistuslaitteita. Laitevalinnoissa huomioidaan myös kustannustehokkuus ja ilkivallan kestävyys.

Toiminnalliset ja kaupunkikuvalliset tavoitteet

Ulkovalaistuksen toiminnalliset ja kaupunkikuvalliset tavoitteet on tarkasteltu aluetyypeittäin. Aluetyypit on esitetty selvityksen liitteessä 3. Eri aluetyyppien valaistuksen tärkeitä tavoitteita ovat mm. seuraavat:

Kantakaupungissa käytetään ripustusvalaistusta aina kun se on tarkoituksenmukaista. Perinteisen Y-valaisimen käyttömahdollisuudet selvitetään ja laaditaan suunnitelma valaisimen käytöstä.

Liikekeskustan valaistuksessa tulee korostua alueen kävelypainottuneisuus. Valaistuksessa tulee keskittyä jalankulkijan viihtyvyyteen ja turvallisuuteen.

Alue- ja palvelukeskusten valaistuksessa tulee keskittyä julkisen valaistuksen ja kiinteistöjen julkisivuvalojen ja valomainosten yhteensovittamiseen.

Arvoympäristöksi luokiteltujen asuinalueiden valaistuksen suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueelle luonteenomainen ilme. Uusille alueille ja arvoympäristöksi luokitelluille alueille laaditaan valaistuksen yleissuunnitelma, muutoin noudatetaan valaistuksen yleisohjetta.

Historiallisten alueiden ominaispiirteet otetaan valaistussuunnittelussa huomioon.

Katualueiden toiminnallisuus varmistetaan noudattamalla selvityksessä esitettyjä valaistusluokkia. Valaistusluokissa on huomioitu myös bussi- ja raitiolinjat sekä pysäkit. Pyöräilyn Baanaverkko on esitetty muita paremmin valaistavaksi, millä tuetaan verkon tunnistettavuutta, toimivuutta ja jatkuvuutta läpi kaupungin.

Viher- ja virkistysalueiden valaistus määräytyy pääasiassa hoitoluokan mukaan. Tavoitteena on reittien yhtenäinen valaistus sekä ympäristön erityiskohteiden huomioiminen. Viheralueilla valkoisen valon ja hyvän värintoiston käyttäminen on erityisen tärkeää.

Vesialueiden ja rantojen valaistuksella korostetaan Helsingin merellistä luonnetta. Valaistuksessa otetaan huomioon myös luonnon, muun muassa lepakoiden erityisvaatimukset.

Maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden valaistuksessa huomioidaan alueen erikoisluonne. Jos alueelle ei ole ohjeellista suunnitelmaa, käytetään kaupunginmuseon tai muun alueen hyvin tuntevan tahon asiantuntemusta.

Erityisvalaistavat kohteet ja valotaide lisäävät alueen tunnistettavuutta ja orientoitavuutta. Erityisvalaistavia kohteita ovat muun muassa muistomerkit ja taideteokset. Niitä voivat olla myös sillat, kiertoliittymät tai meluaidat. Niin ikään kaupunkikuvallisesti kauas näkyvät kohteet, kuten vesitornit, savupiiput tai korkeat rakennukset voivat olla erityisvalaistavia. Helsinkiin tulee laatia erityisvalaistavien kohteiden suunnitelma.

Julkisivuvalaistuksesta on laadittava ohjeet sekä määriteltävä yhteistyössä kiinteistöjen kanssa ne rakennukset, joiden julkisivut toivotaan valaistavan. Ensi sijaisesti suunnitelma tarvitaan liikekeskustan alueelle.

Joulu- ja kausivalaistuksella parannetaan viihtyisyyttä ja kaupungin vetovoimaisuutta. Kausivalaistuksen toteuttajina ovat useimmiten kiinteistöt ja elinkeinonharjoittajat. Yhdessä toimijoiden kanssa on laadittava ohjeistus ja periaatteet kausivalaistuksen toteuttamiseksi.

Pimeäksi jätettävät alueet ovat tärkeitä valaistujen alueiden vastapainona asukkaiden virkistymisen ja rentoutumisen kannalta. Pimeillä alueilla tarkoitetaan alueita, jotka voidaan jättää valaisematta alueen toimintojen ja turvallisuuden kärsimättä. Kaupunkiin on laadittava suunnitelma pimeäksi jätettävistä alueista.

Esittelijä

osastopäällikkö
Silja Hyvärinen

Lisätiedot

Juhani Sandström, valaistuspäällikkö, puhelin: 310 38521
juhani.sandstrom(a)hel.fi

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1
MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 319- 326, 328 - 335 ja 340 - 347 §:t.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 91 §

2
VALITUSOSOITUS

Pöytäkirjan 327 §.

Mikäli hankintaoikaisuvaatimuksen johdosta hankintapäätöstä muutetaan, on asianosaisella oikeus valittaa päätöksestä markkinaoikeudelle.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Mikäli päätös on lähetetty tiedoksi käyttäen ehdokkaan tai tarjoajan hankintayksikölle ilmoittamaa sähköistä yhteystietoa, katsotaan vastaanottajan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Mikäli päätös on lähetetty tiedoksi tavallisena kirjeenä, ehdokkaan tai tarjoajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei ehdokas tai tarjoaja näytä tiedoksiannon tapahtuneen myöhemmin.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusviranomainen

Valitus tehdään markkinaoikeudelle.

Markkinaoikeuden asiointiosoite on seuraava:

Postiosoite:	Radanrakentajantie 5 00520 HELSINKI
Sähköpostiosoite:	markkinaoikeus@oikeus.fi
Faksinumero:	029 56 43314
Käyntiosoite:	Radanrakentajantie 5
Puhelinnumero:	029 56 43300

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valitus. Sähköistä asiakirjaa ei kuitenkaan tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Valitukseen on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Ilmoitus valituksen tekemisestä hankintayksikölle

Valittajan tai hänen edustajansa on ilmoitettava kirjallisesti hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Ilmoitus on toimitettava viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeudelle.

Ilmoitus on tehtävä osoitteeseen:

Sähköpostiosoite: helsinki.kirjaamo@hel.fi
Postiosoite: PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Faksinumero: (09) 655 783
Käyntiosoite: Pohjoisesplanadi 11-13
Puhelinnumero: (09) 310 13700 (Yleishallinto, Energia ja Satama)
(09) 310 13701 (Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi)
(09) 310 13702 (Rakennus- ja ympäristötoimi)
(09) 310 13703 (Sivistystoimi)
(09) 310 13704 (Sosiaali- ja terveystoimi)

Oikeudenkäyntimaksu

Markkinaoikeus perii asian käsittelystä maksua 244 euroa.

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä lähetetään pyynnöstä. Asiakirjoja voi tilata Helsingin kaupungin kirjaamosta.

Sähköpostiosoite: helsinki.kirjaamo@hel.fi
Postiosoite: PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Faksinumero: (09) 655 783
Käyntiosoite: Pohjoisesplanadi 11-13
Puhelinnumero: (09) 310 13700 (Yleishallinto, Energia ja Satama)
(09) 310 13701 (Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi)
(09) 310 13702 (Rakennus- ja ympäristötoimi)
(09) 310 13703 (Sivistystoimi)
(09) 310 13704 (Sosiaali- ja terveystoimi)

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 08.15–16.00.

3
OHJEET OIKAISUVAATIMUKSEN TEKEMISEKSI

Pöytäkirjan 336 - 339 §:t.

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen)
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimuksen on saavuttava Helsingin kaupungin kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, on Helsingin kaupunginhallitus.

Oikaisuvaatimusviranomaisen asiointiosoite on seuraava:

Sähköpostiosoite: helsinki.kirjaamo@hel.fi
Postiosoite: PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Faksinumero: (09) 655 783
Käyntiosoite: Pohjoisesplanadi 11-13
Puhelinnumero: (09) 310 13700 (Yleishallinto, Energia ja Satama)
(09) 310 13701 (Kaupunkisuunnittelu- ja kiinteistötoimi)
(09) 310 13702 (Rakennus- ja ympäristötoimi)
(09) 310 13703 (Sivistystoimi)

(09) 310 13704 (Sosiaali- ja terveystoimi)

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 08.15–16.00.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisuvaatimus kohdistuu
- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella päätöstä halutaan oikaistavaksi
- oikaisuvaatimuksen tekijä
- millä perusteella oikaisuvaatimuksen tekijä on oikeutettu tekemään vaatimuksen
- oikaisuvaatimuksen tekijän yhteystiedot

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä lähetetään pyynnöstä. Asiakirjoja voi tilata Helsingin kaupungin kirjaamosta.

Kaupunginhallitus

Tatu Rauhamäki
puheenjohtaja

Lauri Menna
pöytäkirjanpitäjä

Pöytäkirja tarkastettu

Otso Kivekäs Terhi Peltokorpi

Arja Karhuvaara

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty yleisesti nähtävänä Helsingin kaupungin kirjaamossa (Pohjoisesplanadi 11-13) 09.04.2015.